

วรรณกรรมรางวัลพานแว่นฟ้า
ประจำปี ๒๕๖๒

โลก ที่เรา ทิ้งไว้ ข้างหลัง

*The
World
We Left
Behind*

สืบสาน สร้างสรรค์ วรรณกรรมการเมือง
สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร

วรรณกรรมรางวัลพจนไฟฟ้า

ประจำปี ๒๕๖๒

สืบสาน สร้างสรรค์ วรรณกรรมการเมือง
สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร

วรรณกรรมรางวัลพานแว่นฟ้า

ประจำปี ๒๕๖๒

พิมพ์ครั้งแรก	กันยายน ๒๕๖๒
ISBN	978-616-399-059-4
จำนวนพิมพ์	๑๕,๐๐๐ เล่ม
จำนวนหน้า	๒๖๐ หน้า
ที่ปรึกษา	คณาคุณิ เกนุ้ย สุรัชย์ พิงชัยภูมิ
บรรณาธิการ	วาสนา สุวรรณ์
ออกแบบปก/รูปเล่ม	ศิยริสเนสส์/วรินทร์ เกตุรัตน์
ภาพประกอบ	อธิป วัฒเวียงคำ
พิสูจน์อักษร	จารุณี นาคสกุล
จัดทำโดย	กลุ่มงานเผยแพร่ประชาสัมพันธ์และกิจกรรมสภาผู้แทนราษฎร สำนักประชาสัมพันธ์ สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร ๑๑๐ ถนนประดิพัทธ์ เขตพญาไท กรุงเทพฯ ๑๐๔๐๐ โทรศัพท์ ๐ ๒๒๔๔ ๒๕๒๒ โทรสาร ๐ ๒๒๔๔ ๒๕๑๗
พิมพ์ที่	สำนักการพิมพ์ สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร

"สืบสาน สร้างสรรค์ วรรณกรรมการเมือง"

กำลังใจ

จาก

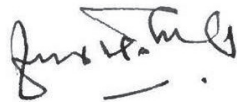
ประธานรัฐสภา

สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร โดยคณะกรรมการรางวัล พานแว่นฟ้า ได้จัดการประกวดวรรณกรรมเรื่องสั้นการเมืองขึ้นครั้งแรก ในปี ๒๕๔๕ ซึ่งเป็นปีที่รัฐสภาครบ ๗๐ ปี โดยเห็นความสำคัญของ วรรณกรรมการเมืองว่ามีบทบาทสำคัญต่อการพัฒนาการเมืองไทย ในระบอบประชาธิปไตย และเพื่อเป็นการส่งเสริมให้ประชาชนได้ใช้เสรีภาพ แสดงออกทางการเมืองโดยใช้ศิลปะในการเขียนถ่ายทอดความรู้สึก สะท้อนภาพการเมืองและสังคม หรือจินตนาการถึงการเมืองที่ต้องการ ในรูปแบบของเรื่องสั้น ทั้งนี้ ในปี ๒๕๔๖ ได้เพิ่มรูปแบบวรรณกรรม ประเภทบทกวีเข้าประกวดด้วย เพราะบทกวีการเมือง มีบทบาทสำคัญ ควบคู่กับเรื่องสั้นการเมืองมาแต่ในอดีต

“รางวัลพานแว่นฟ้า” เป็นรางวัลที่จัดขึ้น เพื่อมอบให้แก่ผู้ชนะ ในการเข้าประกวดวรรณกรรมเรื่องสั้นหรือบทกวีการเมือง โดยรัฐสภา จัดขึ้นเพื่อสนับสนุนการปกครองระบอบประชาธิปไตยในระบอบรัฐสภา อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข และส่งเสริมให้ประชาชนได้ใช้ เสรีภาพทางการเมือง อีกทั้งเพื่อสืบสาน สืบสร้างสรรค์ วรรณกรรมการเมือง ให้มีส่วนปลูกจิตสำนึกประชาธิปไตย

หนังสือวรรณกรรมรางวัลพานแว่นฟ้าเล่มที่มีอยู่ในมือของท่านนี้
เป็นการรวมผลงานที่ได้รับรางวัลชนะเลิศ รองชนะเลิศ และรางวัลชมเชย
ทั้งประเภทเรื่องสั้น และประเภทบทกวี ในปี ๒๕๖๒ ซึ่งผลงานที่ได้รับ
รางวัลมีความน่าสนใจในทุกผลงาน ซึ่งผู้อ่านจะได้ใช้ดุลพินิจของตนเอง
พิจารณาคุณภาพแต่ละผลงานต่อไป

ผมขอขอบคุณคณะกรรมการและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกท่าน
ที่ได้ร่วมมือกันสร้างสรรค์งานวรรณกรรมรางวัลพานแว่นฟ้าในปีนี้
ให้สำเร็จลุล่วงด้วยดี ขอแสดงความยินดีกับผู้ได้รับรางวัลทุกท่าน และ
เป็นกำลังใจให้ผู้ส่งผลงานเข้าประกวดทุกคน แม้จะยังไม่ได้รับรางวัล
ก็ขอให้ภูมิใจว่า ท่านได้เป็นส่วนหนึ่งที่มีส่วนร่วมในการแสดงออก
ทางความคิดผ่านวรรณกรรม ซึ่งเราจะต้องช่วยกันสืบสาน สร้างสรรค์
วรรณกรรมการเมือง เพื่อสร้างความเข้าใจในการพัฒนาประชาธิปไตย
ที่แท้จริงคือการเมืองที่สุจริตต่อไป

(นายชวน หลีกภัย)

ประธานรัฐสภา

คำนำ

สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร โดยคณะกรรมการรางวัล พานแว่นฟ้า ปี ๒๕๖๒ ได้จัดประกวดวรรณกรรมรางวัลพานแว่นฟ้า ขึ้นเป็นปีที่ ๑๘ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมและสนับสนุนการ ขับเคลื่อนการปฏิรูปการเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตย อันมี พระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข สร้างการมีส่วนร่วมของประชาชน ใน การเสริมสร้างความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตย ทั้งในเรื่องสิทธิ หน้าที่ ความเสมอภาค และความรับผิดชอบต่อสังคม อันเป็นพื้นฐาน สำคัญของความเป็นประชาธิปไตย ผ่านงานวรรณกรรม

การประกวดวรรณกรรมรางวัลพานแว่นฟ้าได้รับความสนใจจาก นักเขียนและประชาชนส่งผลงานเข้าร่วมประกวดมากขึ้นทุกปี โดยในปีนี้มีผู้ส่งผลงานวรรณกรรมเข้าร่วมประกวด จำนวน ๙๑๔ ผลงาน แบ่งเป็น เรื่องสั้น จำนวน ๓๖๔ ผลงาน และบทกวี จำนวน ๕๕๐ ผลงาน ทั้งนี้ คณะกรรมการได้ใช้ความรู้ความสามารถ ความละเอียดรอบคอบ และ ความบริสุทธิ์ยุติธรรม ในการคัดเลือกผลงานตามหลักเกณฑ์ และ ขั้นตอนในการพิจารณาตัดสินผลงานที่ส่งเข้าประกวด โดยมีผลงานผ่าน การพิจารณาตัดสินให้ได้รับรางวัล ประเภทเรื่องสั้น จำนวน ๑๓ ผลงาน และประเภทบทกวี จำนวน ๑๓ ผลงาน สำหรับเรื่องสั้นที่ได้รับรางวัล

ชนะเลิศ ได้แก่ เรื่อง “โลกที่เราทิ้งไว้ข้างหลัง” โดย โสภณิศ นามศิริ และรางวัลรองชนะเลิศ ๒ รางวัล ได้แก่ เรื่อง “ซอยตัน” โดย ปาริชาติ คัมรักษา และเรื่อง “ปลากัดลายธงชาติ” โดย อุเทน พรมแดง ส่วน บทกวีที่ได้รับรางวัลชนะเลิศ ได้แก่ เรื่อง “นัยมื่อ” โดย องอาจ สิงห์สุวรรณ และรางวัลรองชนะเลิศ ๒ รางวัล ได้แก่ เรื่อง “คนกลางทาง” โดย ปาลิตา ผลประดับเพ็ชร์ และเรื่อง “ทหารต่อกลอนกับ นักการเมืองให้ชาวบ้านฟัง” โดย ธาร ธรรมโฆษณ์ ผลงานที่ได้รับรางวัลทั้งเรื่องสั้นและบทกวี ต่างสะท้อนภาพสังคม วัฒนธรรม เศรษฐกิจ และการเมืองปัจจุบัน โดยการใช้วรรณศิลป์นำเสนอเชิง จินตนาการหรือประสบการณ์ ในการปลูกจิตสำนึกความเป็นพลเมือง ในระบอบประชาธิปไตย ให้ประชาชนได้ตระหนักรู้ในเรื่องสิทธิ หน้าที่ และความรับผิดชอบต่อสังคม อันเป็นรากฐานสำคัญของการพัฒนา ประชาธิปไตยให้ยั่งยืน

ขอขอบคุณคณะกรรมการ ที่ได้ทุ่มเทแรงกายแรงใจด้วยความ เสียสละ ดำเนินโครงการนี้จนบรรลุผลสัมฤทธิ์ด้วยดีทุกประการ ขอ ขอบขอบคุณผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกท่าน ตลอดจนผู้ส่งผลงานเข้าประกวดที่ ทำให้การประกวดวรรณกรรมรางวัลพานแว่นฟ้าดำเนินมาอย่างต่อเนื่อง และหวังเป็นอย่างยิ่งว่านักวรรณกรรมทุกท่านจะร่วมมือกันรังสรรค์ผลงาน วรรณกรรมที่สะท้อนความคิดเห็นเกี่ยวกับประชาธิปไตยอย่างสร้างสรรค์ เพื่อให้วรรณกรรมและประชาธิปไตยพัฒนาก้าวหน้าไปพร้อมกันอย่าง มั่นคงสืบไป

๑.

(นายสรศักดิ์ เพียรเวช)

เลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร

ประธานกรรมการรางวัลพานแว่นฟ้า ปี ๒๕๖๒

สารบัญ

ประเภทเรื่องสั้น

รางวัลชนะเลิศ

โลกที่เราทิ้งไว้ข้างหลัง	๓๑
โดย ไศภนิศ นามศิริ	

รางวัลรองชนะเลิศ

ชอยตัน	๕๑
โดย ปาริชาติ คุ่มรักษา	
ปลากัดลายธงชาติ	๖๕
โดย อุเทน พรหมแดง	

รางวัลชมเชย

คำสั่งจากดวงวิญญาณ	๗๗
โดย จันทรา รัตมีทอง	
คำอธิบายรายวิชา	๙๑
โดย มิ่งมนัสชน จังหาร	
เช้าวันอาทิตย์ที่แสนเศร้า	๑๐๗
โดย รมณ กมลนาวัน	
บนรอยต่อของเปลือกโลก	๑๒๑
โดย เสาวรี	
แผนลดน้ำหนักครูดาวเรือง	๑๓๗
โดย ถนอม ชุนเพชร	

แมวดำตัวนั้น	๑๕๓
โดย พระราชล รัตนคงวิพุทธ	
เสรีสืบสี่แสนบรรทัด	๑๖๗
โดย พัชรพร ศุภผล	
อำนาจ	๑๗๙
โดย วุฒินันท์ ชัยศรี	
โอรังอัสนีกับผีร้ายแห่งเทือกเขาบรรทัด	๑๙๕
โดย กวี ศรีธรรมมานุกูล	
The Selection : อุปกรณ์คัดแยกมนุษย์	๒๑๑
โดย รติ รัตติวรรณ	

ประเภทบทกวี

รางวัลชนะเลิศ

นัยมือ	๒๒๖
โดย องอาจ สิงห์สุวรรณ	

รางวัลรองชนะเลิศ

คนถางทาง	๒๒๙
โดย ปาลิตา ผลประดับเพชร	
ทหารต่อกลอนกับนักการเมืองให้ชาวบ้านฟัง	๒๓๒
โดย ธาร ธรรมโฆษณ์	

รางวัลชมเชย

การเดินทางมัลลายของหญิงชรา	๒๓๔
โดย สุธีร์ พุ่มกุมาร	
ฉันเป็นต้นไม้	๒๓๗
โดย ปรัชญา พงษ์พานิช	

ด้วยแรงแห่งเรา	๒๓๘
โดย กิตติ อัมพรมหา	
แต่เธอ	๒๔๑
โดย ภัคพล คำน้อย	
ปลูกประชาธิปไตยในใจคน	๒๔๔
โดย สุนทร พรหมเพศ	
ภาพวาดแผนที่ประเทศไทยของเด็กหญิงรอนญาอียี	๒๔๖
โดย จรรยา สุวรรณ	
แลตะลุง	๒๕๐
โดย ศรุตยาพร	
วารีธิปไตยในห้วงสำนึก	๒๕๓
โดย ประพันธ์ โกยสวัสดิ์	
เสียง	๒๕๖
โดย จตุธรรม แซ่ลี้	
อาณาจักรทราย	๒๕๙
โดย ฉัตรสุมาลย์ ภูแต่่มนิล	

คำสั่งรัฐสภา

ที่ ๑ / ๒๕๖๒

เรื่อง แต่งตั้งคณะกรรมการรางวัลพานแว่นฟ้า ปี ๒๕๖๒

ด้วยสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร โดยคณะกรรมการรางวัลพานแว่นฟ้า ปี ๒๕๖๒ ที่แต่งตั้งโดยสภานิติบัญญัติแห่งชาติ ได้จัดประกวดวรรณกรรมรางวัลพานแว่นฟ้า ประจำปี ๒๕๖๒ ประเภท เรื่องสั้นและบทกวี เพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตยขึ้น โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริม และสนับสนุนการขับเคลื่อนการปฏิรูปการเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ ทรงเป็นประมุข สร้างการมีส่วนร่วมของประชาชน ในการเสริมสร้างความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตย ทั้งในเรื่องสิทธิหน้าที่ ความเสมอภาค และความรับผิดชอบต่อสังคม อันเป็นพื้นฐานสำคัญของความเป็น ประชาธิปไตย ผ่านศิลปะการประพันธ์เรื่องสั้นและบทกวี รวมถึงเพื่อสนับสนุนยกย่องผลงานวรรณกรรมไทย ที่ทรงคุณค่าให้พัฒนาไปพร้อมกับสำนึกความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตย เพื่อเป็นการเสริมสร้างความ สมานฉันท์ และความสามัคคีของประชาชนในประเทศชาติ โดยเปิดรับผลงานเข้าประกวดฯ ตั้งแต่วันที่ ๓๐ มกราคม - ๓๐ เมษายน พ.ศ. ๒๕๖๒

ทั้งนี้ ตามที่ได้มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเป็นการทั่วไป เมื่อวันที่ ๒๔ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๖๒ และได้มีการเรียกประชุมรัฐสภาครั้งแรก เมื่อวันที่ ๒๔ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๖๒ มีผลให้ สภานิติบัญญัติแห่งชาติและสมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติสิ้นสุดลง ตามความในมาตรา ๒๖๒ ของรัฐธรรมนูญ แห่งราชอาณาจักรไทย

ในการนี้ เพื่อให้การจัดประกวดวรรณกรรมรางวัลพานแว่นฟ้า ประจำปี ๒๕๖๒ ดำเนินการต่อเนื่อง และสำเร็จลุล่วงไปด้วยความเรียบร้อย จึงเห็นสมควรยกเลิกคำสั่งสภานิติบัญญัติแห่งชาติ ที่ ๓/๒๕๖๒ เรื่อง แต่งตั้งคณะกรรมการรางวัลพานแว่นฟ้า ปี ๒๕๖๒ และเห็นควรแต่งตั้งคณะกรรมการรางวัลพานแว่นฟ้า ปี ๒๕๖๒ ขึ้นใหม่ ประกอบด้วย

๑. เลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร	ประธานกรรมการ
๒. เลขาธิการวุฒิสภา	รองประธานกรรมการ
๓. รองเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร	รองประธานกรรมการ
(ควบคุมดูแลและรับผิดชอบ
การปฏิบัติราชการในสำนักประชาสัมพันธ์)	
๔. นายพงศ์กิตติ อรุณกิตติสกุล	รองประธานกรรมการ
๕. นายเนาวรัตน์ พงษ์ไพบูลย์	รองประธานกรรมการ
๖. นางสุชาดา สหัสกุล	รองประธานกรรมการ
๗. รองศาสตราจารย์ตรีศิลป์ บุญขจร	รองประธานกรรมการ
๘. นางกนกวลี กันไทยราษฎร์	รองประธานกรรมการ
๙. นางนิภา ทองถาวร	รองประธานกรรมการ

๑๐. นายวิทวัส ชัยภาคภูมิ	กรรมการ
๑๑. นายอัศศิริ ธรรมโชติ	กรรมการ
๑๒. นายอดุล จันทศักดิ์	กรรมการ
๑๓. นางชมัยภร บางคมบาง	กรรมการ
๑๔. ศาสตราจารย์ธีรณัฐย์ สัจจพันธุ์	กรรมการ
๑๕. นายบุรพา อารัมภีร	กรรมการ
๑๖. รองศาสตราจารย์ทวีศักดิ์ ปิ่นทอง	กรรมการ
๑๗. นายเรวัตร พันธุ์พัฒน์	กรรมการ
๑๘. ผู้อำนวยการสำนักประชาสัมพันธ์	กรรมการ
๑๙. ผู้อำนวยการสถานวิทยุกระจายเสียง และวิทยุโทรทัศน์รัฐสภา	กรรมการ
๒๐. นายคราวัณ เกษัญ	กรรมการ
๒๑. นายนิวัต พุทธประสาท	กรรมการ
๒๒. นางสาวจิราภรณ์ อัจฉริยะประสิทธิ์	กรรมการ
๒๓. นางสาวรัชนีวรรณ พูลศรี	กรรมการ
๒๔. นายพินิจ นิลรัตน์	กรรมการ
๒๕. นายสกุล บุญยทัต	กรรมการ
๒๖. นายยุทธ โตติเทพย์	กรรมการ
๒๗. นายเอกรัตน์ จิตรมันเพียร	กรรมการ
๒๘. นายนิรันดร์ศักดิ์ บุญจันทร์	กรรมการ
๒๙. นายสัจภูมิ ละออ	กรรมการ
๓๐. นายสุป็น รักเชื้อ	กรรมการ
๓๑. รองศาสตราจารย์สายวรุณ สุนทรโรทก	กรรมการ
๓๒. ผู้ช่วยศาสตราจารย์วรางคณา ศรีท่าเหนือ	กรรมการ
๓๓. ผู้ช่วยศาสตราจารย์อารียา หุตินทะ	กรรมการ
๓๔. นางพรธาดา สุวัจนวนิช	กรรมการ
๓๕. นางสาวหัตถภาณูจน์ อารีศิลป์	กรรมการ
๓๖. นางสาวกฤตยา ณ หนองคาย	กรรมการ
๓๗. ผู้บังคับบัญชากลุ่มงานเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ และกิจกรรมสภาผู้แทนราษฎร	กรรมการ
๓๘. นายสุเทพ เอี่ยมคง	กรรมการ
๓๙. นายวิโรจน์ เพ็งสะและ	กรรมการและเลขานุการ
๔๐. นางสาวช่อผกา กิจเจริญทรัพย์	กรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ
๔๑. นางสาวพรหมพิริยา พาพรมมี	กรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ
๔๒. นายชยพล ยินยง	กรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ

/ให้คณะกรรมการ...

ให้คณะกรรมการรางวัลพานแว่นฟ้า ปี ๒๕๖๒ ที่แต่งตั้งขึ้นใหม่มีอำนาจหน้าที่ ดังต่อไปนี้

๑. ดำเนินการจัดประกวดวรรณกรรมรางวัลพานแว่นฟ้า ประจำปี ๒๕๖๒ ต่อเนื่องจากการดำเนินการของคณะกรรมการรางวัลพานแว่นฟ้า ปี ๒๕๖๒ ที่แต่งตั้งโดยสภานิติบัญญัติแห่งชาติ

๒. ดำเนินการพิจารณาถ้อยคำคัดสรร คัดเลือก และตัดสินการประกวดวรรณกรรมรางวัลพานแว่นฟ้า ประจำปี ๒๕๖๒

๓. ดำเนินการหรือจัดทำกิจกรรมอื่นที่เกี่ยวข้องกับการประกวดวรรณกรรมรางวัลพานแว่นฟ้า ประจำปี ๒๕๖๒

๔. แต่งตั้งคณะกรรมการ เพื่อดำเนินการในเรื่องต่าง ๆ ได้ตามที่เห็นสมควร

ทั้งนี้ ตั้งแต่บัดนี้เป็นต้นไป

สั่ง ณ วันที่ ๒๕ มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๖๒

(นายชวน หลีกภัย)

ประธานรัฐสภา

คำสั่งสภานิติบัญญัติแห่งชาติ

ที่ ๓ /๒๕๖๒

เรื่อง แต่งตั้งคณะกรรมการรางวัลพานแว่นฟ้า ปี ๒๕๖๒

ด้วยสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร จะจัดประกวดวรรณกรรมรางวัลพานแว่นฟ้า ประจำปี ๒๕๖๒ ประเภทเรื่องสั้น และบทกวี เพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตยขึ้น โดยมี วัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมและสนับสนุนการขับเคลื่อนการปฏิรูปการเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข สร้างการมีส่วนร่วมของประชาชน ในการเสริมสร้างความเป็นพลเมือง ในระบอบประชาธิปไตย ทั้งในเรื่องสิทธิหน้าที่ ความเสมอภาค และความรับผิดชอบต่อสังคม อันเป็นพื้นฐาน สำคัญของความเป็นประชาธิปไตย ผ่านศิลปะการประพันธ์เรื่องสั้น และบทกวี รวมถึงเพื่อสนับสนุนยกย่อง ผลงานวรรณกรรมไทยที่ทรงคุณค่าให้พัฒนาไปพร้อมกับสำนึกประชาธิปไตย เพื่อเป็นการเสริมสร้าง ความปรองดองสมานฉันท์ และความสามัคคีของประชาชนในประเทศชาติ

ในการนี้ เพื่อให้การจัดประกวดวรรณกรรมรางวัลพานแว่นฟ้า ประจำปี ๒๕๖๒ สำเร็จลุล่วง ไปด้วยความเรียบร้อย จึงเห็นควรแต่งตั้งคณะกรรมการรางวัลพานแว่นฟ้า ปี ๒๕๖๒ ประกอบด้วย

๑. เลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร	ประธานกรรมการ
๒. เลขาธิการวุฒิสภา	รองประธานกรรมการ
๓. รองเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร
(ควบคุมดูแลและรับผิดชอบ
การบริหารราชการในสำนักประชาสัมพันธ์)	รองประธานกรรมการ
๔. นายพงศ์ศักดิ์ อรุณภักดีสกุล	รองประธานกรรมการ
๕. นายเนาวรัตน์ พงษ์ไพบูลย์	รองประธานกรรมการ
๖. นางสุชาดา สหสกุล	รองประธานกรรมการ
๗. รองศาสตราจารย์ตรีศิลป์ บุญขจร	รองประธานกรรมการ
๘. นางกนกวลี กันไทยราษฎร์	รองประธานกรรมการ
๙. นางนิภา ทองถาวร	รองประธานกรรมการ
๑๐. นายวิฑูรย์ ชัยภาคภูมิ	กรรมการ
๑๑. นายอัศศิริ ธรรมโชติ	กรรมการ
๑๒. นายอดุล จันทศักดิ์	กรรมการ
๑๓. นางชมัยกร เบญจมาภ	กรรมการ
๑๔. ศาสตราจารย์วันฤทัย สัจจพันธุ์	กรรมการ
๑๕. นายบุรพา อารัมภีร	กรรมการ
๑๖. รองศาสตราจารย์วิศักดิ์ ปิ่นทอง	กรรมการ
๑๗. นายเรวัตร พันธุ์พิพัฒน์	กรรมการ

/๑๘.ผู้อำนวยการ...

๑๘. ผู้อำนวยการสำนักประชาสัมพันธ์	กรรมการ
๑๙. ผู้อำนวยการสถานวิทยุกระจายเสียง และวิทยุโทรทัศน์รัฐสภา	กรรมการ
๒๐. นายศราวุฒิ เกนีย์	กรรมการ
๒๑. นายนิวัต พุทธประสาท	กรรมการ
๒๒. นางสาวจิราภรณ์ อัจฉริยะประสิทธิ์	กรรมการ
๒๓. นางสาวรัษฎา ฟูลศรี	กรรมการ
๒๔. นายพินิจ นิลรัตน์	กรรมการ
๒๕. นายสกุล บุญยทัต	กรรมการ
๒๖. นายยุทธ โตคติเพทย์	กรรมการ
๒๗. นายเอกรัตน์ จิตรมนั้เพียร	กรรมการ
๒๘. นายนิรันดร์ศักดิ์ บุญจันทร์	กรรมการ
๒๙. นายสังภูมิ ละอ	กรรมการ
๓๐. นายสุปัน รักเชื้อ	กรรมการ
๓๑. ผู้ช่วยศาสตราจารย์วรางคณา ศรีกำเหนิด	กรรมการ
๓๒. ผู้ช่วยศาสตราจารย์สายวรุณ สุนทโรทก	กรรมการ
๓๓. ผู้ช่วยศาสตราจารย์อารียา หุตินทะ	กรรมการ
๓๔. นางพรธาดา สุวธนวนิช	กรรมการ
๓๕. นางสาวหัตถกกาญจน์ อารีศิลป์	กรรมการ
๓๖. นางสาวกฤตยา ณ หนองคาย	กรรมการ
๓๗. ผู้บังคับบัญชากลุ่มงานเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ และกิจกรรมสภาผู้แทนราษฎร	กรรมการ
๓๘. นายสุเทพ เอี่ยมคง	กรรมการ
๓๙. นายวิโรจน์ เพ็งสะและ	กรรมการและเลขานุการ
๔๐. นางสาวช่อผกา กิจเจริญทรัพย์	กรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ
๔๑. นางสาวพรหมพิริยา พาพรมมี	กรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ
๔๒. นายชยพล ยืนยง	กรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ

ให้คณะกรรมการรางวัลพานแว่นฟ้า ปี ๒๕๖๒ มีอำนาจหน้าที่ดังต่อไปนี้

๑. ดำเนินการจัดประกวดวรรณกรรมรางวัลพานแว่นฟ้า ประจำปี ๒๕๖๒
๒. กำหนดคุณสมบัติ เงื่อนไข หลักเกณฑ์ และข้อปฏิบัติในการส่งวรรณกรรมเข้าประกวด การพิจารณาคัดเลือก และการตัดสินการประกวดวรรณกรรมรางวัลพานแว่นฟ้า ประจำปี ๒๕๖๒ กำหนดรางวัล สิทธิและพันธกรณีระหว่างผู้เขียน สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร และผลงานที่ส่งเข้าประกวดวรรณกรรมรางวัลพานแว่นฟ้า ประจำปี ๒๕๖๒

๓. ดำเนินการหรือจัดทำกิจกรรมอื่นที่เกี่ยวข้องกับการประกวดวรรณกรรมรางวัลพานแว่นฟ้า ประจำปี ๒๕๖๒

๔. แต่งตั้งคณะกรรมการ เพื่อดำเนินการในเรื่องต่าง ๆ ได้ตามที่เห็นสมควร

ทั้งนี้ ตั้งแต่บัดนี้เป็นต้นไป

สั่ง ณ วันที่ ๑๑ มกราคม พ.ศ. ๒๕๖๒

(ศาสตราจารย์พิเศษพรเพชร วิชิตชลชัย)

ประธานสภานิติบัญญัติแห่งชาติ

ประกาศคณะกรรมการรางวัลพานแว่นฟ้า ปี ๒๕๖๒
เรื่อง การประกวดวรรณกรรมรางวัลพานแว่นฟ้า ประจำปี ๒๕๖๒

ด้วยได้มีคำสั่งรัฐสภา ที่ ๒/๒๕๖๒ ลงวันที่ ๒๔ มิถุนายน ๒๕๖๒ เรื่อง แต่งตั้งคณะกรรมการรางวัลพานแว่นฟ้า ปี ๒๕๖๒ ให้มีอำนาจหน้าที่ดำเนินการจัดประกวดวรรณกรรมรางวัลพานแว่นฟ้า ประจำปี ๒๕๖๒ ต่อเนื่องจากการดำเนินการของคณะกรรมการรางวัลพานแว่นฟ้า ปี ๒๕๖๒ ที่แต่งตั้งโดยสภานิติบัญญัติแห่งชาติ รวมถึงดำเนินการพิจารณาถ้อยแถลง คัดเลือก และตัดสินการประกวดวรรณกรรมรางวัลพานแว่นฟ้า ประจำปี ๒๕๖๒

ดังนั้น สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร โดยคณะกรรมการรางวัลพานแว่นฟ้า ปี ๒๕๖๒ จึงได้ดำเนินการออกประกาศคณะกรรมการรางวัลพานแว่นฟ้า ปี ๒๕๖๒ ขึ้นใหม่ เพื่อดำเนินการจัดประกวดวรรณกรรมรางวัลพานแว่นฟ้า ประจำปี ๒๕๖๒ ประเภทเรื่องสั้นและบทกวี เพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตย โดยมีรายละเอียดดังนี้

๑. วัตถุประสงค์

๑) เพื่อส่งเสริมและสนับสนุนการขับเคลื่อนการปฏิรูปการเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

๒) เพื่อสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชน ในการเสริมสร้างความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตย ทั้งในเรื่องสิทธิ หน้าที่ ความเสมอภาค และความรับผิดชอบต่อสังคม อันเป็นพื้นฐานสำคัญของความเป็นประชาธิปไตย ผ่านวรรณกรรม

๓) เพื่อสนับสนุนและยกย่องผลงานวรรณกรรมไทยที่ทรงคุณค่าให้พัฒนาไปพร้อมกับสำนึกความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตย

๔) เพื่อเสริมสร้างความสามัคคี และความสามัคคีของประชาชนในประเทศชาติ

๒. ประเภทผลงานที่จัดประกวด

๑) เรื่องสั้น

๒) บทกวี

๓. ลักษณะของผลงานที่ส่งเข้าประกวด

๑) เป็นวรรณกรรมเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตย

๒) เรื่องสั้น เป็นวรรณกรรมประเภทเรื่องสั้น ต้นฉบับผลงานต้องเป็นภาษาไทย และพิมพ์ลงในกระดาษ เอ ๔ จำนวนไม่เกิน ๘ หน้า หากพิมพ์ด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์ให้ใช้ตัวอักษรขนาด ๑๖ ตัวพิมพ์ (๑๖ พอยท์)

๓) บทกวี เป็นวรรณกรรมประเภทบทกวี หากเป็นบทกวีฉันทลักษณ์ ขนาดความยาว ๖ - ๑๒ บท ถ้าเป็นบทกวีรูปแบบอื่น (กลอนเปล่าหรือรูปแบบคำประพันธ์ที่สร้างขึ้นใหม่) ขนาดความยาวไม่เกิน ๒ หน้ากระดาษ โดยพิมพ์หรือเขียนลงในกระดาษ เอ ๔ หากพิมพ์ด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์ให้ใช้ตัวอักษรขนาด ๑๖ ตัวพิมพ์ (๑๖ พอยท์) หากเขียนด้วยลายมือให้เขียนตัวบรรจง

๔. คุณสมบัติ ข้อปฏิบัติ และเงื่อนไขการประกวด

๔.๑ คุณสมบัติของผู้ส่งผลงานเข้าประกวด

- ๑) ประชาชนทั่วไป
- ๒) ผู้เขียนยังมีชีวิตอยู่ในขณะที่ส่งผลงาน

๔.๒ ข้อปฏิบัติในการส่งผลงานเข้าประกวด

- ๑) ผู้เขียนหนึ่งคนมีสิทธิ์ส่งผลงานเข้าประกวดได้ประเภทละ ๑ ผลงาน
- ๒) เป็นผลงานที่เขียนขึ้นใหม่ ไม่เคยพิมพ์เผยแพร่ในสื่อทุกประเภทก่อนการตัดสินของ

คณะกรรมการฯ

๓) ผู้ส่งผลงานเข้าประกวดจะต้องสร้างสรรค์ผลงานที่ส่งเข้าประกวดด้วยตนเองเพียงผู้เดียว ไม่ลอกเลียนหรือดัดแปลงจากผลงานของผู้อื่น หากมีการลอกเลียนหรือดัดแปลงหรือละเมิดลิขสิทธิ์ ผู้เขียนจะต้องรับผิดชอบตามกฎหมาย ในกรณีที่พบว่าเป็นการลอกเลียนหรือดัดแปลงหรือละเมิดลิขสิทธิ์ หรือเป็นผลงานที่มีผู้สร้างสรรค์มากกว่าหนึ่งคน ไม่ว่าจะเป็นการตรวจพบระหว่างหรือหลังจากการประกวด การส่งผลงานเข้าประกวดและการได้รับรางวัลถือเป็นโมฆะ โดยคณะกรรมการรางวัลพานแว่นฟ้า ปี ๒๕๖๒ หรือสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร จะพิจารณาเพิกถอนสิทธิ์ในรางวัลของผู้เขียนทุกประการ และอาจไม่รับพิจารณาผลงานที่ส่งเข้าประกวดในครั้งต่อไป ตามแต่ระยะเวลาที่จะกำหนดและประกาศให้ทราบ

๔.๓ เงื่อนไขการส่งผลงานเข้าประกวด

๑) ผลงานที่ส่งเข้าประกวด จะต้องไม่ก่อให้เกิดความเสื่อมเสียต่อสถาบันชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ และบุคคลอื่นใดทั้งสิ้น

๒) ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการจัดประกวดวรรณกรรมรางวัลพานแว่นฟ้า ประจำปี ๒๕๖๒ ไม่มีสิทธิ์ในการส่งผลงานเข้าประกวด

๓) คณะกรรมการรางวัลพานแว่นฟ้า ปี ๒๕๖๒ ขอสงวนสิทธิ์ที่จะไม่ส่งคืนต้นฉบับผลงานที่ส่งเข้าประกวด

๔) คณะกรรมการรางวัลพานแว่นฟ้า ปี ๒๕๖๒ ขอสงวนสิทธิ์ในการไม่ให้รางวัลใดรางวัลหนึ่ง หากไม่มีผลงานใดเหมาะสมถึงเกณฑ์ที่กำหนด

๕) การพิจารณาและการตัดสินของคณะกรรมการรางวัลพานแว่นฟ้า ปี ๒๕๖๒ ถือเป็นที่สุด ไม่สามารถนำไปฟ้องร้องและดำเนินคดีใดๆ ได้

๖) ในกรณีที่ผู้ส่งผลงานเข้าประกวดทำผิดหลักเกณฑ์ ด้วยวิธีการใดก็ตาม คณะกรรมการฯ หรือสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร ขอสงวนสิทธิ์ในการเรียกคืนรางวัลพร้อมเงินรางวัล

๕. หลักเกณฑ์ ขั้นตอน การพิจารณาคัดเลือกและการตัดสิน

๕.๑ หลักเกณฑ์การพิจารณาคัดเลือกและการตัดสิน

- มีเนื้อหาส่งเสริมความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตย
- มีชื่อเรื่องของผลงาน
- มีความคิดสร้างสรรค์
- มีกลวิธีนำเสนอที่น่าสนใจ
- มีวรรณศิลป์ ชวนอ่าน และมีคุณค่าในเชิงวรรณศิลป์
- มีสำนวนและภาษาถูกต้องเหมาะสม
- มีองค์รวมของความเป็นวรรณกรรม

๕.๒ ขั้นตอนการพิจารณาคัดเลือกและการตัดสิน

การพิจารณาคัดเลือกและการตัดสินแบ่งออกเป็น ๓ รอบ

๑) รอบกลั่นกรอง (Longlist)

- โดยคณะกรรมการกลั่นกรอง

๒) รอบคัดเลือก (Shortlist)

- โดยคณะกรรมการคัดเลือก

๓) ตัดสินรอบสุดท้าย

- โดยคณะกรรมการรางวัลพานแว่นฟ้า ปี ๒๕๖๒

ในกรณีที่มีปัญหาใดๆ ให้อยู่ในดุลยพินิจของคณะกรรมการรางวัลพานแว่นฟ้า ปี ๒๕๖๒

๖. รางวัลพานแว่นฟ้า

๖.๑ ประเภทเรื่องสั้น

๑) รางวัลชนะเลิศ ๑ รางวัล

ได้รับโล่รางวัลพานแว่นฟ้า และเกียรติบัตร ของประธานรัฐสภา
และเงินรางวัล ๖๐,๐๐๐ บาท

๒) รางวัลรองชนะเลิศ ๒ รางวัล

ได้รับโล่รางวัลพานแว่นฟ้า และเกียรติบัตร ของประธานรัฐสภา
และเงินรางวัล รางวัลละ ๔๐,๐๐๐ บาท

๓) รางวัลชมเชย ๑๐ รางวัล

ได้รับเกียรติบัตร ของประธานรัฐสภา
และเงินรางวัล รางวัลละ ๒๐,๐๐๐ บาท

๖.๒ ประเภทบทกวี

๑) รางวัลชนะเลิศ ๑ รางวัล

ได้รับโล่รางวัลพานแว่นฟ้า และเกียรติบัตร ของประธานรัฐสภา
และเงินรางวัล ๖๐,๐๐๐ บาท

๒) รางวัลรองชนะเลิศ ๒ รางวัล

ได้รับโล่รางวัลพานแว่นฟ้า และเกียรติบัตร ของประธานรัฐสภา
และเงินรางวัล รางวัลละ ๔๐,๐๐๐ บาท

๓) รางวัลชมเชย ๑๐ รางวัล

ได้รับเกียรติบัตร ของประธานรัฐสภา
และเงินรางวัล รางวัลละ ๒๐,๐๐๐ บาท

๗. สิทธิและพันธกรณีระหว่างผู้เขียน สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร และผลงานที่ได้รับรางวัลพานแว่นฟ้า
ผลงานวรรณกรรมที่ได้รับรางวัลพานแว่นฟ้า ทั้งประเภทเรื่องสั้น และประเภทบทกวี ถือเป็น
กรรมสิทธิ์ของสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร โดยที่สำนักงานฯ ไม่นำไปใช้ประโยชน์ในทางธุรกิจหรือ
การค้าใดๆ

สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร มีสิทธิ์ดังนี้

๑) มีสิทธิ์ที่จะจัดพิมพ์เป็นหนังสือเล่ม หรือเผยแพร่ผ่านสื่อสิ่งพิมพ์ใดๆ และมีสิทธิ์ที่จะจัดทำ
เป็นสื่ออิเล็กทรอนิกส์ หรือหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ (e-Book) หรือเผยแพร่ผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ใดๆ

๒) มีสิทธิ์ที่จะจัดให้มีการแปล หรืออนุญาตให้มีการแปล เรื่องหนึ่งเรื่องใดหรือทั้งหมดเป็นภาษาอื่น และเผยแพร่สู่สาธารณะ โดยให้ถือว่าสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร เป็นเจ้าของลิขสิทธิ์ฉบับแปลที่สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร ได้จัดให้มีการทำขึ้นในครั้งนั้นๆ

๓) มีสิทธิ์ที่จะดัดแปลงส่วนหนึ่งส่วนใดหรือทั้งหมด เป็นภาพยนตร์สั้น ภาพยนตร์การ์ตูน บทเพลง บทละคร ละครรำ หรือสื่อศิลปะใดๆ เพื่อเผยแพร่สู่สาธารณะ

๔) เจ้าของผลงานที่ได้รับรางวัลยังมีลิขสิทธิ์ในผลงานของตน

๘. วิธีการส่งผลงานเข้าประกวด

๑) สามารถส่งผลงานในรูปแบบต้นฉบับพิมพ์ เอ ๔ หรือไฟล์ PDF

๒) เขียนชื่อและนามสกุลจริง และ/หรือนามปากกา ที่อยู่พร้อมรหัสไปรษณีย์ หมายเลขโทรศัพท์ของผู้เขียน แนบท้ายผลงานที่ส่งเข้าประกวด

๓) การส่งผลงานเข้าประกวด สามารถส่งได้ดังนี้

๓.๑) ส่งผลงานเข้าประกวดทางไปรษณีย์ หรือส่งโดยตรงได้ที่ กลุ่มงานเผยแพร่ประชาสัมพันธ์และกิจกรรมสภาผู้แทนราษฎร สำนักประชาสัมพันธ์ สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร อาคารดีพร้อม เลขที่ ๓๒๗ ถนนสุขุมวิท เขตดุสิต กรุงเทพฯ ๑๐๓๐๐ วงเล็บมุมซองว่า “ประกวดวรรณกรรมรางวัลพานแว่นฟ้า”

๓.๒) ส่งผลงานรูปแบบไฟล์ PDF ได้ที่ อีเมล phan@parliament.go.th

๙. ระยะเวลาดำเนินการ

ผลงานที่ส่งเข้าประกวดตามประกาศคณะกรรมการรางวัลพานแว่นฟ้า ปี ๒๕๖๒ เรื่อง การประกวดวรรณกรรมรางวัลพานแว่นฟ้า ประจำปี ๒๕๖๒ ลงวันที่ ๓๐ มกราคม ๒๕๖๒ ให้ถือว่าเป็นผลงานที่ได้ส่งเข้าประกวดตามประกาศฉบับนี้

- ประกาศรายชื่อผลงานที่ผ่านการกลั่นกรอง (Longlist)	กรกฎาคม ๒๕๖๒
- ประกาศรายชื่อผลงานที่ผ่านการคัดเลือกเข้าสู่การตัดสินรอบสุดท้าย (Shortlist)	สิงหาคม ๒๕๖๒
- ประกาศผลการตัดสิน	สิงหาคม ๒๕๖๒
- มอบรางวัล	กันยายน ๒๕๖๒

ทั้งนี้ สามารถสอบถามรายละเอียดเพิ่มเติมได้ที่ กลุ่มงานเผยแพร่ประชาสัมพันธ์และกิจกรรมสภาผู้แทนราษฎร สำนักประชาสัมพันธ์ สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร โทรศัพท์ ๐ ๒๒๔๔ ๒๕๑๕ - ๖ หรือ ๐ ๒๒๔๔ ๒๕๒๒ ติดตามข่าวสารเกี่ยวกับรางวัลได้ที่ www.parliament.go.th/phan และเพจเฟซบุ๊ก “รางวัลพานแว่นฟ้า”

ประกาศ ณ วันที่ ๑๐ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๖๒

๙.

(นายสรศักดิ์ เพียรเวช)

เลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร

ประธานกรรมการรางวัลพานแว่นฟ้า ปี ๒๕๖๒

ประกาศคณะกรรมการรางวัลพานแว่นฟ้า ปี ๒๕๖๒
เรื่อง การประกวดวรรณกรรมรางวัลพานแว่นฟ้า ประจำปี ๒๕๖๒

ด้วยสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร โดยคณะกรรมการรางวัลพานแว่นฟ้า ปี ๒๕๖๒ จัดประกวดวรรณกรรมรางวัลพานแว่นฟ้า ประจำปี ๒๕๖๒ ประเภทเรื่องสั้น และบทกวี เพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตย โดยมีรายละเอียดดังนี้

๑. วัตถุประสงค์

- ๑) เพื่อส่งเสริมและสนับสนุนการขับเคลื่อนการปฏิรูปการเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข
- ๒) เพื่อสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชน ในการเสริมสร้างความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตย ทั้งในเรื่องสิทธิ หน้าที่ ความเสมอภาค และความรับผิดชอบต่อสังคม อันเป็นพื้นฐานสำคัญของความเป็นประชาธิปไตย ผ่านวรรณกรรม
- ๓) เพื่อสนับสนุนและยกย่องผลงานวรรณกรรมไทยที่ทรงคุณค่าให้พัฒนาไปพร้อมกับสำนึกความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตย
- ๔) เพื่อเสริมสร้างความสมานฉันท์ และความสามัคคีของประชาชนในประเทศไทย

๒. ประเภทผลงานที่จัดประกวด

- ๑) เรื่องสั้น
- ๒) บทกวี

๓. ลักษณะของผลงานที่ส่งเข้าประกวด

- ๑) เป็นวรรณกรรมเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตย
- ๒) เรื่องสั้น เป็นวรรณกรรมประเภทเรื่องสั้น ต้นฉบับผลงานต้องเป็นภาษาไทย และพิมพ์ลงในกระดาษ เอ ๔ จำนวนไม่เกิน ๘ หน้า หากพิมพ์ด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์ให้ใช้ตัวอักษรขนาด ๑๖ ตัวพิมพ์ (๑๖ พอยท์)
- ๓) บทกวี เป็นวรรณกรรมประเภทบทกวี หากเป็นบทกวีฉันทลักษณ์ ขนาดความยาว ๖ - ๑๒ บท ถ้าเป็นบทกวีรูปแบบอื่น (กลอนเปล่าหรือรูปแบบคำประพันธ์ที่สร้างขึ้นใหม่) ขนาดความยาวไม่เกิน ๒ หน้ากระดาษ โดยพิมพ์หรือเขียนลงในกระดาษ เอ ๔ หากพิมพ์ด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์ให้ใช้ตัวอักษรขนาด ๑๖ ตัวพิมพ์ (๑๖ พอยท์) หากเขียนด้วยลายมือให้เขียนตัวบรรจง

๔. คุณสมบัติ ข้อปฏิบัติ และเงื่อนไขการประกวด

- ๔.๑ คุณสมบัติของผู้ส่งผลงานเข้าประกวด
 - ๑) ประชาชนทั่วไป
 - ๒) ผู้เขียนยังมีชีวิตอยู่ในขณะที่ส่งผลงาน

๔.๒ ข้อปฏิบัติในการส่งผลงานเข้าประกวด

- ๑) ผู้เขียนหนึ่งคนมีสิทธิ์ส่งผลงานเข้าประกวดได้ประเภทย่อย ๑ ผลงาน
- ๒) เป็นผลงานที่เขียนขึ้นใหม่ ไม่เคยพิมพ์เผยแพร่ในสื่อทุกประเภทก่อนการตัดสินของคณะกรรมการฯ

๓) ผู้ส่งผลงานเข้าประกวดจะต้องสร้างสรรค์ผลงานที่ส่งเข้าประกวดด้วยตนเองเพียงผู้เดียว ไม่ลอกเลียนหรือดัดแปลงจากผลงานของผู้อื่น หากมีการลอกเลียนหรือดัดแปลงหรือละเมิดลิขสิทธิ์ ผู้เขียนจะต้องรับผิดชอบตามกฎหมาย ในกรณีที่พบว่าเป็นการลอกเลียนหรือดัดแปลงหรือละเมิดลิขสิทธิ์ หรือเป็นผลงานที่มีผู้สร้างสรรค์มากกว่าหนึ่งคน ไม่ว่าจะเป็นการตรวจพบระหว่างหรือหลังจากการประกวด การส่งผลงานเข้าประกวดและการได้รับรางวัลถือเป็นโมฆะ โดยคณะกรรมการรางวัลพานแว่นฟ้า ปี ๒๕๖๒ หรือสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร จะพิจารณาเพิกถอนสิทธิในรางวัลของผู้เขียนทุกประการ และอาจไม่รับพิจารณาผลงานที่ส่งเข้าประกวดในครั้งต่อไป ตามแต่ระยะเวลาที่จะกำหนดและประกาศให้ทราบ

๔.๓ เงื่อนไขการส่งผลงานเข้าประกวด

- ๑) ผลงานที่ส่งเข้าประกวด จะต้องไม่ก่อให้เกิดความเสื่อมเสียต่อสถาบันชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ และบุคคลอื่นใดทั้งสิ้น
- ๒) ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการจัดประกวดวรรณกรรมรางวัลพานแว่นฟ้า ประจำปี ๒๕๖๒ ไม่มีสิทธิในการส่งผลงานเข้าประกวด
- ๓) คณะกรรมการรางวัลพานแว่นฟ้า ปี ๒๕๖๒ ขอสงวนสิทธิ์ที่จะไม่ส่งคืนต้นฉบับผลงานที่ส่งเข้าประกวด
- ๔) คณะกรรมการรางวัลพานแว่นฟ้า ปี ๒๕๖๒ ขอสงวนสิทธิ์ในการไม่ให้รางวัลใดรางวัลหนึ่ง หากไม่มีผลงานใดเหมาะสมถึงเกณฑ์ที่กำหนด
- ๕) การพิจารณาและการตัดสินของคณะกรรมการรางวัลพานแว่นฟ้า ปี ๒๕๖๒ ถือเป็นขั้นสุดท้าย ไม่สามารถนำไปฟ้องร้องและดำเนินคดีใดๆ ได้
- ๖) ในกรณีที่ผู้ส่งผลงานเข้าประกวดทำผิดหลักเกณฑ์ จะด้วยวิธีการใดก็ตาม คณะกรรมการฯ หรือสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร ขอสงวนสิทธิ์ในการเรียกคืนรางวัลพร้อมเงินรางวัล

๕. หลักเกณฑ์ ขั้นตอน การพิจารณาคัดเลือกและการตัดสิน

๕.๑ หลักเกณฑ์การพิจารณาคัดเลือกและการตัดสิน

- มีเนื้อหาส่งเสริมความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตย
- มีชื่อเรื่องของผลงาน
- มีความคิดสร้างสรรค์
- มีกลวิธีนำเสนอที่น่าสนใจ
- มีอรรถรส ชวนอ่าน และมีคุณค่าในเชิงวรรณศิลป์
- มีสำนวนและภาษาถูกต้องเหมาะสม
- มีองค์รวมของความเป็นวรรณกรรม

๕.๒ ขั้นตอนการพิจารณาคัดเลือกและการตัดสิน

การพิจารณาคัดเลือกและการตัดสินแบ่งออกเป็น ๓ รอบ

๑) รอบกลั่นกรอง (Longlist)

- โดยคณะกรรมการกลั่นกรอง

๒) รอบคัดเลือก (Shortlist)

- โดยคณะกรรมการคัดเลือก

๓) ตัดสินรอบสุดท้าย

- โดยคณะกรรมการรางวัลพานแว่นฟ้า ปี ๒๕๖๒

ในกรณีที่มีปัญหาใดๆ ให้อยู่ในดุลยพินิจของคณะกรรมการรางวัลพานแว่นฟ้า ปี ๒๕๖๒

๖. รางวัลพานแว่นฟ้า

๖.๑ ประเภทเรื่องสั้น

๑) รางวัลชนะเลิศ ๑ รางวัล

ได้รับโล่รางวัลพานแว่นฟ้า และเกียรติบัตร ของประธานรัฐสภา
และเงินรางวัล ๖๐,๐๐๐ บาท

๒) รางวัลรองชนะเลิศ ๒ รางวัล

ได้รับโล่รางวัลพานแว่นฟ้า และเกียรติบัตร ของประธานรัฐสภา
และเงินรางวัล รางวัลละ ๔๐,๐๐๐ บาท

๓) รางวัลชมเชย ๑๐ รางวัล

ได้รับเกียรติบัตร ของประธานรัฐสภา
และเงินรางวัล รางวัลละ ๒๐,๐๐๐ บาท

๖.๒ ประเภทบทกวี

๑) รางวัลชนะเลิศ ๑ รางวัล

ได้รับโล่รางวัลพานแว่นฟ้า และเกียรติบัตร ของประธานรัฐสภา
และเงินรางวัล ๖๐,๐๐๐ บาท

๒) รางวัลรองชนะเลิศ ๒ รางวัล

ได้รับโล่รางวัลพานแว่นฟ้า และเกียรติบัตร ของประธานรัฐสภา
และเงินรางวัล รางวัลละ ๔๐,๐๐๐ บาท

๓) รางวัลชมเชย ๑๐ รางวัล

ได้รับเกียรติบัตร ของประธานรัฐสภา
และเงินรางวัล รางวัลละ ๒๐,๐๐๐ บาท

๗. สิทธิและพันธกรณีระหว่างผู้เขียน สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร และผลงานที่ได้รับรางวัลพานแว่นฟ้า

ผลงานวรรณกรรมที่ได้รับรางวัลพานแว่นฟ้า ทั้งประเภทเรื่องสั้น และประเภทบทกวี ถือเป็นกรรมสิทธิ์ของสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร โดยที่สำนักงานฯ ไม่นำไปใช้ประโยชน์ในทางธุรกิจหรือการค้าใดๆ

สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร มีสิทธิ์ดังนี้

๑) มีสิทธิ์ที่จะจัดพิมพ์เป็นหนังสือเล่ม หรือเผยแพร่ผ่านสื่อสิ่งพิมพ์ใดๆ และมีสิทธิ์ที่จะจัดทำเป็นสื่ออิเล็กทรอนิกส์ หรือหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ (e-Book) หรือเผยแพร่ผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ใดๆ

๒) มีสิทธิ์ที่จะจัดให้มีการแปล หรืออนุญาตให้มีการแปล เรื่องหนึ่งเรื่องใดหรือทั้งหมดเป็นภาษาอื่น และเผยแพร่สู่สาธารณะ โดยให้ถือว่าสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร เป็นเจ้าของลิขสิทธิ์ฉบับแปลที่สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร ได้จัดให้มีการทำขึ้นในครั้งนั้นๆ

๓) มีสิทธิ์ที่จะคัดแปลงส่วนหนึ่งส่วนใดหรือทั้งหมด เป็นภาพยนตร์สั้น ภาพยนตร์การ์ตูน บทเพลง บทละคร ละครวิทยุ หรือสื่อศิลปะใดๆ เพื่อเผยแพร่สู่สาธารณะ

๔) เจ้าของผลงานที่ได้รับรางวัลยังมีลิขสิทธิ์ในผลงานของตน

๘. วิธีการส่งผลงานเข้าประกวด

- ๑) สามารถส่งผลงานในรูปแบบต้นฉบับพิมพ์ เอ ๔ หรือไฟล์ PDF
- ๒) เขียนชื่อและนามสกุลจริง และ/หรือนามปากกา ที่อยู่พร้อมรหัสไปรษณีย์ หมายเลขโทรศัพท์ของผู้เขียน แนบท้ายผลงานที่ส่งเข้าประกวด

๓) การส่งผลงานเข้าประกวด สามารถส่งได้ดังนี้

๓.๑) ส่งผลงานเข้าประกวดทางไปรษณีย์ หรือส่งโดยตรงได้ที่ กลุ่มงานเผยแพร่ประชาธิปไตยและกิจกรรมสภาผู้แทนราษฎร สำนักประชาสัมพันธ์ สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร อาคารตีพร้อม เลขที่ ๓๒๗ ถนนสุขโขทัย เขตดุสิต กรุงเทพฯ ๑๐๓๐๐ วงเล็บมุมซองว่า “ประกวดวรรณกรรมรางวัลพานแว่นฟ้า”

๓.๒) ส่งผลงานรูปแบบไฟล์ PDF ได้ที่ อีเมล phan@parliament.go.th

๙. ระยะเวลาดำเนินการ

เปิดรับผลงานเข้าประกวด ตั้งแต่บัดนี้ ถึงวันที่ ๓๐ เมษายน ๒๕๖๒ (ในกรณีที่ส่งทางไปรษณีย์ จะถือว่าประทับตราส่งไปรษณีย์เป็นสำคัญ)

- ประกาศรายชื่อผลงานที่ผ่านการกลั่นกรอง (Longlist)	กรกฎาคม ๒๕๖๒
- ประกาศรายชื่อผลงานที่ผ่านการคัดเลือกเข้าสู่การตัดสินรอบสุดท้าย (Shortlist)	กรกฎาคม ๒๕๖๒
- ประกาศผลการตัดสิน	สิงหาคม ๒๕๖๒
- มอบรางวัล	กันยายน ๒๕๖๒

ทั้งนี้ ผู้สนใจส่งผลงานเข้าประกวดสามารถสอบถามรายละเอียดเพิ่มเติมได้ที่ กลุ่มงานเผยแพร่ประชาธิปไตยและกิจกรรมสภาผู้แทนราษฎร สำนักประชาสัมพันธ์ สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร โทรศัพท์ ๐ ๒๒๔๔ ๒๕๑๕ – ๖ หรือ ๐ ๒๒๔๔ ๒๕๒๒ ติดตามข่าวสารเกี่ยวกับรางวัลได้ที่ www.parliament.go.th/phan และเพจเฟซบุ๊ก “รางวัลพานแว่นฟ้า”

ประกาศ ณ วันที่ ๓๐ มกราคม พ.ศ. ๒๕๖๒

๓๐.

(นายสรศักดิ์ เพียรเวช)

เลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร

ประธานกรรมการรางวัลพานแว่นฟ้า ปี ๒๕๖๒

ประกาศคณะกรรมการรางวัลพานแว่นฟ้า ปี ๒๕๖๒
เรื่อง ผลการตัดสินเรื่องสั้นและบทกวี
การประกวดวรรณกรรมรางวัลพานแว่นฟ้า ประจำปี ๒๕๖๒

.....

ตามที่สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร โดยคณะกรรมการรางวัลพานแว่นฟ้า ปี ๒๕๖๒ ได้ดำเนินการจัดประกวดวรรณกรรมรางวัลพานแว่นฟ้า ประจำปี ๒๕๖๒ ประเภทเรื่องสั้นและบทกวี เพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตยขึ้น โดยมีผู้ส่งผลงานวรรณกรรมเข้าร่วมประกวดทั้งสิ้น จำนวน ๙๑๔ ผลงาน แบ่งเป็นประเภทเรื่องสั้น จำนวน ๓๖๔ ผลงาน และบทกวี จำนวน ๕๕๐ ผลงาน นั้น

บัดนี้ คณะกรรมการฯ ได้ตัดสินผลงานเรื่องสั้นและบทกวีเสร็จสิ้นเรียบร้อยแล้ว มีผลงานผ่านการตัดสินให้ได้รับรางวัล ดังนี้

ประเภทเรื่องสั้น

รางวัลชนะเลิศ

ได้รับโลรางวัลพานแว่นฟ้า และเกียรติบัตร ของประธานรัฐสภา
และเงินรางวัล ๖๐,๐๐๐ บาท ได้แก่
ผลงานเรื่อง “โลกที่เราทิ้งไว้ข้างหลัง”
โดย โศภนิศ นามศิริ

รางวัลรองชนะเลิศ ๒ รางวัล

ได้รับโลรางวัลพานแว่นฟ้า และเกียรติบัตร ของประธานรัฐสภา
และเงินรางวัล รางวัลละ ๔๐,๐๐๐ บาท (เรียงตามลำดับอักษร) ได้แก่

๑. ผลงานเรื่อง “ซอยตัน”
โดย ปาริชาติ คุ่มรักษา
๒. ผลงานเรื่อง “ปลากัดลายธงชาติ”
โดย อุเทน พรมแดง

รางวัลชมเชย ๑๐ รางวัล

ได้รับเกียรติบัตร ของประธานรัฐสภา
และเงินรางวัล รางวัลละ ๒๐,๐๐๐ บาท (เรียงตามลำดับอักษร) ได้แก่

๑. ผลงานเรื่อง “คำสั่งจากดวงวิญญาณ”
โดย จันทรา รัตมีทอง
๒. ผลงานเรื่อง “คำอธิบายรายวิชา”
โดย มิ่งมนัสชน จังหาร
๓. ผลงานเรื่อง “เช้าวันอาทิตย์ที่แสนเศร้า”
โดย รมน กมลนาวิน

๔. ผลงานเรื่อง “บนรอยต่อของเปลือกโลก”
โดย เสาวรี
๕. ผลงานเรื่อง “แผนลตน้ำหนักรูดาวเรือง”
โดย ถนอม ขุนเพชร
๖. ผลงานเรื่อง “แมวดำตัวนั้น”
โดย พรรษชล รัตนคงวิพุธ
๗. ผลงานเรื่อง “เสรีลีสี่เส้นบรรทัด”
โดย พัชรพร ศุภผล
๘. ผลงานเรื่อง “อำนาจ”
โดย วุฒินันท์ ชัยศรี
๙. ผลงานเรื่อง “โอรังอัสลีกับผีร้ายแห่งเทือกเขาบรรทัด”
โดย กวี ศรีธรรมานุกูล
๑๐. ผลงานเรื่อง “The selection : อุปกรณ์คัดแยกมนุษย์”
โดย รัตติ รติธรรณ

ประเภทบทกวี

รางวัลชนะเลิศ

ได้รับโล่รางวัลพานแว่นฟ้า และเกียรติบัตร ของประธานรัฐสภา
และเงินรางวัล ๖๐,๐๐๐ บาท ได้แก่
ผลงานเรื่อง “นัยมื่อ”
โดย องอาจ สิงห์สุวรรณ

รางวัลรองชนะเลิศ ๒ รางวัล

ได้รับโล่รางวัลพานแว่นฟ้า และเกียรติบัตร ของประธานรัฐสภา
และเงินรางวัล รางวัลละ ๔๐,๐๐๐ บาท (เรียงตามลำดับอักษร) ได้แก่

๑. ผลงานเรื่อง “คนกลางทาง”
โดย ปาลิตา ผลประดับเพชร
๒. ผลงานเรื่อง “ทหารต่อกลอนกับนักการเมืองให้ชาวบ้านฟัง”
โดย ธาร ธรรมโฆชน์

รางวัลชมเชย ๑๐ รางวัล

ได้รับเกียรติบัตร ของประธานรัฐสภา
และเงินรางวัล รางวัลละ ๒๐,๐๐๐ บาท (เรียงตามลำดับอักษร) ได้แก่

๑. ผลงานเรื่อง “การเดินทางม้าลายของหญิงชรา”
โดย สุธีร์ พุ่มกุมาร
๒. ผลงานเรื่อง “ฉันเป็นต้นไม้”
โดย ปรัชญา พงษ์พานิช
๓. ผลงานเรื่อง “ด้วยแรงแห่งเรา”
โดย กิตติ อัมพรมหา

๔. ผลงานเรื่อง “แต่เธอ”
โดย ภัคพล คำน้อย
๕. ผลงานเรื่อง “ปลูกประชาธิปไตยในใจคน”
โดย สุนทร พรหมเทศ
๖. ผลงานเรื่อง “ภาพวาดแผนที่ประเทศไทยของเด็กหญิงรอนาธิย์”
โดย จรรยา สุวรรณ
๗. ผลงานเรื่อง “ละตะลึง”
โดย ศรุตยาพร
๘. ผลงานเรื่อง “วารีธิปไตยในห้วงสำนึก”
โดย ประพันธ์ โกยสวัสดิ์
๙. ผลงานเรื่อง “เสียง”
โดย จตุธรรม แซ่ลี้
๑๐. ผลงานเรื่อง “อาณาจักรทราย”
โดย ฉัตรสุมาลย์ ภูแต่มนิล

ทั้งนี้ คณะกรรมการฯ จะจัดพิธีมอบรางวัลพานแว่นฟ้า ในวันพุธที่ ๑๘ กันยายน ๒๕๖๒ ณ ห้องประชุมริมแม่น้ำเจ้าพระยา ๔๐๒ - ๔๐๓ ชั้น ๔ อาคารรัฐสภา เกียกกาย

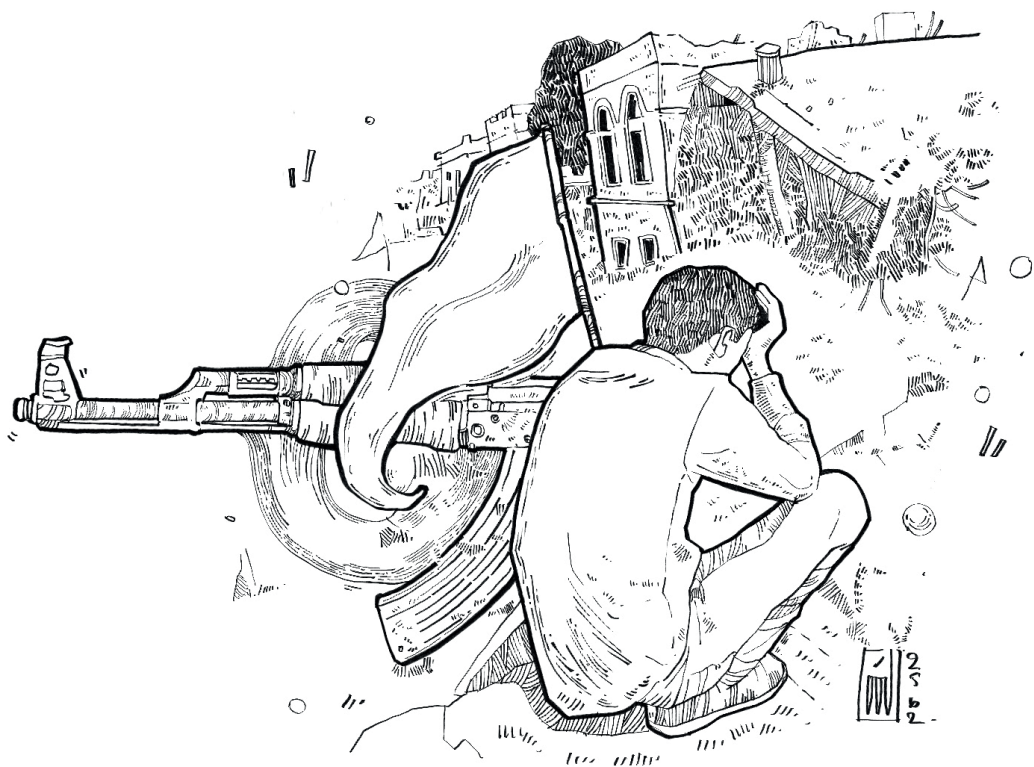
ประกาศ ณ วันที่ ๒๔ สิงหาคม ๒๕๖๒

(นายสรศักดิ์ เพียรเวช)
เลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร
ประธานกรรมการรางวัลพานแว่นฟ้า ปี ๒๕๖๒

เรื่องสั้น

โลกที่เราทิ้งไว้ข้างหลัง

โสภณศ นามศิริ

๑.

ฉันน่าจะไปถึงนิพพานการเมืองตั้งแต่วันนั้น วันที่พ่อว่า “ดนตรี
นี่แหละเปลี่ยนโลกได้”

แต่ในวัยนั้น ฉันฟังแล้วไม่ได้ยิน พ่อคงหวังว่า โรคการเมืองขึ้น
สมองจะแก้ได้ด้วยเสียงดนตรี

“ดนตรีกับการเมืองมันเหมือนกัน” พ่อว่า เมื่อฉันยืนยันจะเรียน
การเมือง ถ้าต้องเรียนดนตรี ฉันคงจะหนีไปให้ไกล ให้ฉันปลุกผัก ตักน้ำ
ทำสวน ยังดีกว่าให้ฟังมหาอุปรากร ยังเหนื่อยน้อยกว่าอ่านบันไดเสียง
บนบรรทัดห้าเส้น ถ้าการเมืองเหมือนดนตรี ป่านนี้พ่อคงเป็นรัฐมนตรีไปแล้ว
ฉันได้แต่ค่อนข้าง

พ่อคงไม่รู้ว่า ฉันแอบอ่านสรณิพนธ์ของท่านเช กุวารา เมื่อต้อง
ค้นหาสุนทรียะในซิมโฟนีของท่านโมซาร์ท พ่อคงไม่รู้ว่าหนังสือ ‘ต้องห้าม’
ทั้งหลายที่พ่อให้เอาไปเผา คือหนังสือต้องอ่านของฉันตอนฝึกเล่นไวโอลิน
พิณ แคน และกีตาร์...พ่อคงไม่รู้ว่า เพลงของพ่อคือเพลงต้องห้ามสำหรับ
ฉัน

สี่สิบปีผ่านไป ฉันไม่รู้หรือพอว่าใครถูก แต่พอรู้ใหม่ ฉันต้อง
เรียนทฤษฎีประหลาดของพ่อด้วยการต่อรองกับความตาย ฉันไม่ได้
พูดเล่น

๒.

เรื่องมันเริ่มขึ้นเมื่อวันนั้น วันที่ไอ้เด็กหนุ่มตุนิเซีย พ่อค้าขายผลไม้
คนหนึ่งที่ดันทะเล็งจุดไฟเผาตัวเองเพราะโดนยี้ดรถเข็นเก่า ๆ กับแอปเปิล
ไม่กี่กิโล ถ้าหมอนั่นมันยอมจ่ายค่าน้ำชากาแฟแค่สองร้อยบาท โลกของ
เราก็คงจะอยู่เย็นเป็นสุขสืบไป แต่ไม่ซัดไฟก้านเดียวปลุกให้คนหลายล้าน
ลุกฮือเรียกร้องหาความยุติธรรม แล้วลูกลามไปอีกสามทวีป ยี้สับกว่าประเทศ
แล้วชาวโลกผู้โหยหาวีรบุรุษก็พากันสรรเสริญเยินยอวีรกรรมของเจ้าหนุ่ม
นั้น ไซ้จะพอ หมอนั่นเขาพลีชีพสร้างโลกใหม่ แต่ฉันกับลูกเมียเกือบต้อง
ย้ายไปอยู่โลกอื่น

วันแรกที่เราไปถึง อุณหภูมิความป่วยไข้แห่งฤดูใบไม้ผลิกำลังพุ่ง
สูง เมืองเก่าหลายพันปีกลับมาเกิดใหม่ในห้วงยามแห่งการปฏิวัติ คนที่
ทั้งชีวิตปากกัดตีนถีบไปวัน ๆ ตื่นขึ้นมาเป็นผู้กล้าและเสรีชน จากโรงแรม
หรูถึงห้างสรรพสินค้า จากตลาดบาร์ชาถึงเมืองสลัมท่าจากอิฐแดงยาว
ไกลสุดลูกหูลูกตา นักปฏิวัติต่างเดินเกลื่อนกลาด ทุกกำแพงประกาศ
คำขวัญ ‘อำนาจประชาชนอยู่เหนืออำนาจอื่นใด’ เมืองที่มีแต่ตึกสีฝุ่น สี
ทวยและสีเทาพลันสดใสด้วยเสรีภาพที่แทรกอยู่ในอากาศ พอนาที่แรก
ที่เข้าไปรายงานตัว ‘นาย’ บอกว่า

“ไม่มีอะไร โรคตุนิเซียกำลังระบาด เราแค่ ‘ติดกับดักสถานการณ์’
นายว่า ด้วยรอยยิ้มที่มีหลายนัย “ไม่ต้องกลัว ค่อย ๆ ดูไปวันต่อวัน” แล้ว
ท่านก็ให้อิวยาว่า เมื่อทำอะไรไม่ได้ หนีไปไหนไม่รอดก็ต้องทำใจ ใน

ยามคับขันขอให้นึกถึงพระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ ขอให้มองทุกอย่าง เป็นเรื่องชั่วคราวแล้วทุกอย่างก็จะผ่านไป นักเรียนนอกอย่าง ‘นาย’ คงค้นพบ พระศาสนาแถววัดไทยในลอนดอน หรือซิดนีย์ พอฉันลาไปไม่ทันพ้นห้อง มีเสียงตามมาว่า

“ไม่ต้องเข้าไปใกล้ที่ชุมนุมนะ ไม่คุ้มหรอก เลขาใหญ่ป่วนเพ็งโดน แก๊สน้ำตาตายไปวันก่อน”...

...ฉันไม่ต้องไปใกล้การชุมนุม มันมาหาเราเองถึงหน้าบ้าน บ้าน ที่ฉันเช่าอยู่ติดสนามยิงปืนที่ทั้ง ‘นาย’ และลูกน้องต่างข้องใจว่า ทำไม ต้องพาลูกเมียไปนอนฟังเสียงปืนตั้งแต่เก้าโมงเช้าจนถึงสี่โมงเย็นทุกวัน ฉันไม่ได้ว่าอะไร ฉันรู้ว่า การเตรียมลูกชายวัยสองขวบให้คุ้นเคยกับเสียง ปืนนั้นถูกต้องแล้ว

แรกๆ หลังชัยชนะของการปฏิวัติประชาชน ฉันคิดว่า นี่คือโลก ที่ฉันใฝ่ฝัน สวรรค์ของการเมือง ฉันเห็นความฝัน ความหวัง พลังศรัทธา ฉายไขนอยู่ในแววตาของคนหนุ่มสาว แววตาที่ฉันเคยเห็นมาก่อน แววตา ของนักรบวันดร่ สมัยเขาต่อต้านกฎมูฟี่ผู้กดขี่ชุดรีด

มันเป็นสิ่งมหัศจรรย์ที่กลุ่มคนหนุ่มสาวเหล่านั้น เช้าแค่ห้องแคบๆ มีคอมพิวเตอร์กับโทรศัพท์มือถือไม่กี่เครื่องแต่เรียกคนลงท้องถนนได้ครั้งละ เป็นหมื่นเป็นแสน หรืออาจจะเป็นล้าน ไม่มีใครยืนยันตัวเลข

ความตื่นเต้นท้าทายอยู่ที่การอ่านสถานการณ์ให้ถูกต้องแม่นยำ แบบวันต่อวัน ชั่วโมงต่อชั่วโมง นาที่ต่อนาที ความสุขของฉันคือการ ทำนายได้แม่นยำกว่าครูผู้รู้ทั้งหลายของปีปีซี ซีเอ็นเอ็น และอัลจาซีรา ถือ เป็นการทดสอบทฤษฎีที่เรียนมาจนท่วมหัว แต่ครั้งนี้มีเดิมพันชีวิตของ คนไทยกว่าสามพันคน

๓.

เช้าวันนั้น ฉันไป “พบหารือ” กับโม ซาอิต ที่ “สำนักบริการข้อมูล ข่าวสารแห่งรัฐ” หน่วยงานทรงอำนาจที่งานบริการข่าวสารน่าจะสำคัญ เป็นอันดับท้าย เขาคือตัวหลักระดับอำนาจการที่ดูแลเรื่องเมืองไทย เรา ต้องร่วมงานกันในฐานะหุ้นส่วน ตราบที่ต่างยังอยู่ในตำแหน่ง

เขาทักทาย สวัสดิ์ และเรียกฉันว่า พี่ ในภาษาไทย ไม่มีอะไรน่า แปลกใจ เขารู้ข้อมูลเกี่ยวกับฉันและฉันรู้ประวัติเขา ในโลกของเรา การรู้ เขารู้เรา คือกฎทองข้อที่หนึ่ง ฉันรู้ว่าเขาชอบเมืองไทย ชอบคนไทย เขา เองก็คงรู้ว่าฉันทำงานเรื่องโลกแถบนั้นมานานเกินสิบปี

“ต่อไปนี้ ทุกอย่างคือการเริ่มต้นใหม่ เพื่อเดินไปสู่ประชาธิปไตย”

“รัฐบาลชั่วคราวจะร่างรัฐธรรมนูญ แล้วเลือกตั้งรัฐสภา แล้ว เลือกประธานาธิบดี หรืออาจเลือกตั้งรัฐสภาก่อนค่อยเลือกประธานาธิบดี แล้วค่อยร่างรัฐธรรมนูญ ขึ้นอยู่กับประสามติ ทุกอย่างกำลังเดินไปบน เส้นทางที่ถูกต้อง” เขาว่า ฉันรู้ว่า เขาพูดไปตามหน้าที่ทุกอย่างคงไม่เดิน เป็นเส้นตรงขนาดนั้น แต่เราอยู่ในอาชีพที่ต้อง “ขาย” แต่สิ่งที่ดีของชาติ เราอยู่ในงานของการวาดฝัน ใ้เราจัดบรื้อถอนแผ่นดินและสร้างความหวัง ที่พึงดูดี

ฉันถามถึงแนวโน้มความรุนแรง การชุมนุมและการปะทะที่ยัง ไม่มีท่าทีว่าจะสิ้นสุดลง

“ไม่ต้องห่วง ทุกฝ่ายกำลังปรับจูนเข้าหากัน ทุกฝ่ายหวังดีต่อชาติ บ้านเมืองกันทั้งนั้น”

แล้วเขาก็เป็นฝ่ายหยั่งท่าทีของฉันเกี่ยวกับข้อเรียกร้องของ ประชาชนหลากหลายฝ่าย

“มันเป็นเรื่องปกติ ไม่ใช่หรือ ท่าน ผอ.? คนที่ไหนในโลกก็อยากกินดี อยู่ดี มีสุข มีสิทธิ มีเสรีทางความคิดเห็น มีส่วนร่วมทางการเมือง ร่วมกำหนดชะตากรรมบ้านเมือง” ฉันว่าไปตามทฤษฎี

“ความวุ่นวาย มันเป็นเรื่องธรรมชาติของการเปลี่ยนผ่านไปสู่ประชาธิปไตย” ฉันหยุดไว้แค่นั้น แม้ใจอยากบอกว่า มันอาจจะเป็นการเปลี่ยนไม่ผ่าน หรือผ่านไปสู่สิ่งที่ดีหรือเลวร้ายกว่า ไม่มีใครรู้ได้

“ตอนนี้ประชาชนดูเหมือนจะกระตือรือร้นกันมากไปหน่อย” ซาอิดว่า เหมือนจะยั่วให้แย้ง ฉันอยากวิจารณ์ปัญหาต่างๆ นานาที่สั่งสมมานาน แต่ก็พูดได้ว่า เมืองไทยก็ผ่านช่วงนี้มาก่อน เราเข้าใจดี

“ประชาธิปไตยมันไม่ใช่หนึ่งม้วนเดียวจบ มันเป็นกระบวนการ ล้มลุกคลุกคลานกันไป ค่อยๆ เรียนรู้กันไป อังกฤษ ฝรั่งเศส สหรัฐฯ ยังใช้เวลาเป็นร้อยปี” ฉันว่า

“แสดงว่า ของเรานี้เหลืออีกแค่ ๙๙ ปี ใช่ไหม?” เขาว่าเอง แล้วก็หัวเราะเอง...มันอาจจะนานกว่านั้น ฉันบอกตัวเอง...

๔.

ฉันไปพบเพื่อ “พูดคุย” กับโม ฮัสซัน กราฟิกดีไซน์เนอร์ ที่กลายมาเป็นผู้นำขบวนการเยาวชนในวันนั้น วันที่เขากำลังเตรียมแถลงข่าวขับไล่ “ศัตรูใหม่” ของประชาชน วิชาการนายกรัฐมนตรีนี่ที่ไม่มีความจริงใจต่อจิตวิญญาณการปฏิวัติ

ที่ทำการของเขา กำลังสับสนอลหม่าน คึกคักด้วยนักข่าว นักกิจกรรม และคนหนุ่มสาวผู้เร่าร้อน ต่างเดินต่างวิ่งกันขวักไขว่ ฉันแปลกใจที่ฐานที่มั่นของเขาไม่มีการรักษาความปลอดภัยใดๆ ใครๆ ก็เดินเข้าเดินออกได้ตามใจชอบ ฉันนึกถึงชมรมค่ายอาสาในมหาวิทยาลัย ถ้ามี

ผู้หวังดีเอาระเบิดมาซุกไว้ นักปฏิวัติทั้งหลาย รวมทั้งฉันก็คงตายไปอย่างไร้เดียงสา ฉันถามเขาเกี่ยวกับแผนงานขั้นต่อไปหลังชัยชนะของประชาชน

“เราจะไม่ยุ่งเกี่ยวกับการเมืองแบบเก่าๆ เราจะไม่ตั้งพรรคไม่ลงเลือกตั้ง ส.ส. ส.ว. หรือประธานาธิบดี” เขาว่า ตามข้อมูลที่ฉันมี อัสนัยอายุ ๓๐ ต้นๆ แวนตา หนวดและเคราเล็กน้อยบนใบหน้าไม่ได้ทำให้ดูแก่ขึ้นมาก แม้เขาจะอาวุโสสูงสุดในขบวนการหนุ่มหน้าสาวสวยที่ส่วนใหญ่อายุยี่สิบเศษ

“เราจะรักษาจิตวิญญาณอันบริสุทธิ์ของการปฏิวัติ ขนบพึงเสรีภาพ ความยุติธรรมทางสังคม ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ เราจะไม่แย่งชิงอำนาจ ไม่แสวงหาผลประโยชน์แข่งกับใคร เราจะทำตามแนวทางของเรา ผู้ช่วยสันติวิธี”

ฉันคุยไป มองซ้ายมองขวาหาประตูหน้าต่างทางออกไปด้วยอยากถามว่า พวกเขาจะไปสู่สิ่งสูงส่งนั้นอย่างไร แต่ยังไม่กล้าถามว่า เสรีภาพ ความเสมอภาค โอกาส ความมั่นคง ความยุติธรรม จะเป็นจริงได้อย่างไร ถ้าคนส่วนใหญ่ทุกชั่วทศวรรษอยู่กับปัญหาประจำวัน ค่าครองชีพ คนตกงาน โจรขโมย รถติด มลพิษ ขยะล้นเมือง น้ำไม่ไหล ไฟฟ้าดับ และเด็กจรจัดข้างถนน เขาจะแก้วิกฤตการณ์ได้อย่างไรด้วยปฏิบัติการบนท้องถนน เกือบผลอพุดว่า ‘ปีศาจนั้นอยู่ในรายละเอียด’ แต่ยังไม่ทัน ฉันไม่มีสิทธิห้ามความฝันของใคร ไม่มีสิทธิหมิ่นแคลนพลังบริสุทธิ์ที่คงเหลืออยู่ไม่มากในโลกของเรา

“ดูเหมือนว่า หลายฝ่ายกำลังเล่นงานพวกคุณ” ฉันถามโดยไม่หวังคำตอบ

“เรารู้อยู่แล้ว ตั้งแต่วันแรก ตอนนี้อีกโดนไปหลายคดี หลาย คนยังอยู่ในคุก หลายคนกลายเป็นวีรชน แต่การเอาไปขังก็แค่เอาไปขัง ความตายก็แค่ความตาย ถึงตายก็ไม่ได้แปลว่า เราแพ้” เขามองตา

เหมือนจะส่งพลังความจริงใจมากับถ้อยคำ “ความฝันของเราไม่มีวันตาย ไม่มีวันแพ้”

๕.

เพียงไม่กี่เดือนต่อมา ฉันเริ่มอ่อนล้า ดูเหมือนว่าทุกวัน ทุกเวลานักปฏิบัติต่างไม่มีใครยอมหยุดพักหายใจ ไม่หลับไม่นอน ดูเหมือนว่าทุกกลุ่มทุกฝ่ายต่างจัดชุมนุม จัดแถลงข่าว ออกแถลงการณ์ ยื่นข้อเสนอวันละสามสี่ข้อทุกวัน ทุกคนต่างต้องการคำตอบ ‘เดี๋ยวนี้’

ณ ยามนั้น ถนนทุกสายกลายเป็นห้องทดลองการเมือง จัดตั้งหน่วยใหญ่กลายเป็นเวทีประชันโวหารการปลุกเร้าอันเร่าร้อน พอใกล้สว่างก็จะแปรสภาพเป็นสนามซ้อมกระสุนยาง กระสุนจริง และแก๊สน้ำตา ฉันเหนื่อยหน่ายที่ต้องเขียนรายงานทุกวัน การชุมนุม ประท้วง ปะทะ เป็นฉากเก่าที่ดูซ้ำแล้วซ้ำเล่า แต่ครั้งปีผ่านไป ฉันต้องหาทางมองทุกอย่างให้เป็นเรื่องปกติ บางครั้งเหมือนหลุดไปอยู่ในโลกสมมุติ โลกที่การต่อสู้คือสันหนการรูปแบบใหม่

ฉันเห็นทำเนียบประธานาธิบดี สถานีตำรวจ สถานีโทรทัศน์เป็นเป้าประลองความแม่นยำในการขว้างปาก้อนอิฐก้อนหิน ระเบิดเพลิง และรองเท้า ฉันเห็นตึกรัฐสภา ศาล ที่ทำการพรรคการเมือง กระทรวงมหาดไทยกลายเป็นที่ทดสอบความสามารถเฉพาะตัวในการป้ายปืน เห็นการวิ่งหนีรถฉีดน้ำแรงดันสูงกระเซอะกระเซิงกระเจิดกระเจิงกันไปคนละทิศละทางเป็นกิจกรรมลดภาวะโลกร้อน

ฉันเห็นวันศุกร์ วันชุมนุมใหญ่ เป็นวันตัดสินใจการประท้วงคำขั้วญราขวัลชนะเลิศม์ักจะเป็น “วันศุกร์แห่งความเดือดดาล” “วันแห่งความโกรธแค้น” และ “วันแห่งศักดิ์ศรี” เห็นการประท้วงและการปะทะเป็น

มหกรรมแห่งความหฤหรรษ์บันเทิง การชุมนุมแบบปักหลักหรือแบบเคลื่อนที่เร็วเป็นมหรสพที่ไม่เก็บค่าผ่านประตู เสียงปิ่น เสียงระเบิด เสียงประทัดเป็นมโหรีปี่กลองกล่อมขวัญนักสู้ และเผื่อแผ่ไปยังผู้ที่ไม่ได้ต่อสู้

ฉันเห็นการหลังไหลของคนนับแสนไปสู่วัฒนนิมิตเหมือนสายรุ้งพุ่งโค้งไปรวมกันที่จัตุรัส เยาวชนคนหนุ่มผู้เคียดแค้น สวามิภักดิ์ไฟแรงที่แต่งแต้มแค้นเป็นสีธงชาติ คนชราที่อุ้มลูกจูงหลาน นักคิด นักกิจกรรม นักรบออนไลน์ นักวิชาการ ปัญญาชนทั้งปึกซ้าย ปีกขวา เสรีและไม่เสรี นักเทศน์นักธรรมทั้งคณะเก่า คณะใหม่ สายกลาง และสุดโต่ง ศิลปิน ดารา นักร้องนักดนตรี กวีนิพนธ์ คณาน คณางาน นักโทษแหกคุก อันธพาลรับจ้างและที่มาด้วยใจ กระทั่งหนุ่มเหินที่ออกมาหาความหมายกับร่างกายของนักสู้สตรี ทุกคนต่างไปร่วมงานคาร์นิวัลใหญ่ให้ลืมทุกขโศก ณ โลกมนุษย์

ฉันจดสถิติผู้เสียชีวิต ๘๔๖ ๑๕ ๕๑ ๗๒ ๑๒ ๕๔ ๗๔ ๑๘... เหมือนจดโศกหวนสำหรับสลากกินแบ่งงวดต่อไป

ฉันรู้สึกชินชายิ่งกว่าเดิมเมื่ออย่างเข้าปีที่สอง ผู้คนเริ่มกันด่า ต่างชี้หน้าหาคนผิด ท้องถนนไม่ใช่โรงเรียนการเมือง เสรีภาพกับเสรีภาพ ถูกจับขึ้นตาชั่ง เสียงส่วนใหญ่อาจเป็นปีศาจที่ร้ายกว่า บ้างจึงสวดภาวนา บ้างร้องหาผู้นำที่เพ่งขับไล่ไป บ้างเพรียกหาวีรบุรุษของวันพรุ่งนี้ บ้างครวญหาผู้นำในฝันแต่ครั้งบรรพกาล สุดท้ายในปีที่สามก็ถึงกาลอวสานของรัฐบาล รัฐสภาและประธานาธิบดีที่เลือกมากับมือ

๖.

“ถ้าจะโทษใครก็ต้องโทษประชาชน ประชาชนเลือกคนผิด” ซาอิดบอก หลังแจ้งข่าวการยึดอำนาจและประกาศสถานการณ์ฉุกเฉินในคำ

วันนั้น เขาเห็นว่า นี่คือรัฐประหารแบบประชาธิปไตย มีประชาชนลงชื่อเรียกร้องยี่สิบสองล้านคน...ฉันไม่แน่ใจว่าเคยได้ยินศัพท์การเมืองนี้ที่ไหนมาก่อน ฉันไม่เชื่อตัวเลขที่ซาอิดอ้าง แม้จะเห็นผู้ชุมนุมแน่นขนัดในหลายเมือง เขาก็กลั่นหัวเราะว่า

“คงไม่มีอะไรรุนแรงหรอก ใจเย็นๆ พี่ ใจเย็นๆ” ...เขาพูดคำว่า ใจเย็นๆ เป็นภาษาไทย เขาเคยเล่าด้วยความภูมิใจว่าได้มาจากสาวลี้กลับแถวชอยนานา...ฉันไม่เคยเชื่อซาอิด แม้เราจะนับถือกัน กินข้าว กินกาแฟ จับเข่าคุยกันมาตลอดสามปี คำว่า ใจเย็นๆ ที่เย็นเยือกแบบนั้น แปลว่า การนองเลือดครั้งใหญ่กำลังใกล้เข้ามา....

วันที่ฉันต้องใจเย็นๆ มาเร็วกว่าที่คาด การปะทะเริ่มต้นตั้งแต่เช้าที่ “จัตุรัสแห่งการปลดปล่อย” ก่อนกระจายไปยังจุดชุมนุม และตรอกชอกชอยที่วุ่นวายเมือง ความรุนแรงลุกลามไปอย่างรวดเร็ว สถานีโทรทัศน์ทุกช่องถ่ายทอดสดการต่อสู้ระหว่างมวลชนกับฝ่ายทหาร ระหว่างมวลชนทั้งสองฝ่าย สลับด้วยภาพการป่วนเมืองของกลุ่มอันธพาล การก่อวินาศกรรม เหตุการณ์จลาจล การปล้นสะดมทั้งในเมืองเล็กและใหญ่ การต่อสู้ในหมู่บ้านชานเมืองและริมชายแดน การระเบิดท่อส่งน้ำมันในเมืองทะเลทราย เสียงผู้สื่อข่าวรายงานการนับศพและผู้บาดเจ็บที่เพิ่มสูงขึ้น ภาพความซุลมุนวุ่นวาย ภาพการเร่งลำเลียงศพในห่อผ้าขาว ศพแล้ว ศพเล่า ภาพเลือดแดงฉานทำให้ฉันต้องเบือนหน้าหนี...

กลิ่นแก๊สน้ำตาฟุ้งกระจายมาจากจุดปะทะที่สี่แยกห่างไปไม่กี่กิโลจากสถานทูตทำให้ต้องกลั้นหายใจ...ห่างออกไปเปลวไฟกำลังไหม้ไหม้ส่งควันดำขึ้นสู่ฟ้า เสียงปืนถนัดกริตรีวิญญูณ เสียงรถพยาบาลทั้งใกล้ไกล เฮลิคอปเตอร์บินวนรอบเมือง ใกล้เข้ามาได้ยินเสียงโห่ร้อง เสียงยิงปืนขึ้นฟ้า ฉันมองสำรวจทุกตึกที่อยู่รายรอบ ซาอิดเตือนให้ระวังพวกสไนเปอร์ เราไม่มีทางรู้ว่า เขากบดานอยู่ที่ไหนในความมืด

“ไม่มีอะไร เขาเล่นจุดพลุ จุดประทัดกัน” ฉันบอกลูกชายซึ่งเคยชินกับเสียง ในสถานการณ์ชั้นวิกฤต ฉันพาลูกเมียหลบเข้าสถานทูต มันอาจเป็นที่ปลอดภัย หรืออาจเป็นเป้าหมายการปล้นสะดม หรือเป็นที่ระบายนอารมณ์ของฝูงชน ไม่มีใครในที่มาร่วมชะตานอกจากอาเหม็ด ภารโรงวัยชราที่บอกว่า จะอดตายหรือถูกยิงตายก็ไม่ต่างกัน ถึงอย่างไรในยามนี้ ไม่ว่าอยู่ที่จุดใดก็อันตรายพอกัน ฉันไม่หวังพึ่งซาอิดที่บอกว่าจะส่งทีมมาลาดตระเวนเป็นระยะ บ้านเมืองอยู่ในมรสุมญูจนเกินกว่าใครจะดูแลใครได้ ฉันไม่หวังพึ่งตำรวจอาสาหน้าตัก้วยกระเตาะสองนายที่ถูกเกณฑ์มาพร้อมปืนยาวเก่าๆ แต่ไม่มีกระสุน ยามภัยมาใกล้ตัว สองหนุ่มนั้นคงตัดสินใจไปก่อนใครหรืออย่างมากที่สุดก็ได้แค่ร้องขอชีวิต

“เราลงไปเล่นซ่อนแอบกันในห้องใต้ดินจะดีกว่า” ฉันบอกลูกเมียเสียงป็นไกล้เข้ามา พยายามคุมสติ แล้วรีบอุ้มลูก เร่งเมียให้หนีลงบันได ตำรวจหน้าประตูตึกตะโกนให้เราหลบเข้าที่ซ่อน แต่ลูกชายยังร้องหาตุ๊กตาโดโนเสาร์ที่ไม่เคยห่างตัวแม้ยามหลับ...เสียงยิงปะทะดังสนั่นอยู่หน้าตึกอย่างต่อเนื่อง ฉันกดลูกให้หมอบราบลงกับพื้นแล้วบอกให้เงียบ “เขาเล่นยิงกันเหมือนในเกมไง” ฉันว่า...เขากอดตุ๊กตาโดโนเสาร์ไว้แน่น ฉันได้แต่ภาวนาให้พรุ่นนี้เรายังมีลมหายใจ...เล็งไปที่ทางออกประตูลับ...เวลาช่างผ่านไปเชื่องช้า ทุกวินาทีคือความทุกข์ทรมาน...ฉันได้แต่ภาวนา

...สิ้นเสียงปืนเมื่อตอนไกล้สว่าง ลูกเมียยังหลบอยู่กับพื้นในห้องใต้ดิน ฉันขอบคุณทุกสิ่งศักดิ์สิทธิ์ที่เรายังมีชีวิตอยู่ แต่การนอนฟังเสียงปืนทั้งคืน ทำให้ต้องคิดวนเวียนหาถ้อยคำเขียนรายงานฉบับด่วนที่สุด สมองต้อตัน อ่อนล้าเกินกว่าจะเขียนอะไรได้แหลมคม ร่างโทรเลขฉบับเข้านั้นจึงเป็นเพียงการรายงานข้อเท็จจริง...จนถึงเช้าวันนี้ (๐๕.๐๐ น. เวลาท้องถิ่น) กระทรวงสาธารณสุขรายงานว่า จากเหตุการณ์สลายการชุมนุมเมื่อวันที่...ที่ผ่านมา มีผู้เสียชีวิตรวม ๖๓๔ ราย บาดเจ็บ ๓,๙๙๔ ราย

...จากการตรวจสอบกับจุดติดต่อ แกนนํา สมาคม ชมรมนักศึกษา แม่บ้าน และคนงาน ในขั้นนี้ ไม่ปรากฏมีคนไทยได้รับบาดเจ็บหรือเสียชีวิต จากเหตุการณ์ดังกล่าวแต่อย่างใด... ‘นาย’ อ่านร่างรายงานแล้วสีหน้า เครียด ครุ่นคิดอยู่พักใหญ่ แล้วว่า “บอกไปด้วยว่า เราพร้อมอพยพ ขอให้สั่งมา...ให้ทางนั้นเริ่มเตรียมเครื่องบินไว้เลย” ในภาษาของเรา มันคือสถานการณ์ระดับสี่ขีด ยังไม่ถึงขั้นวิกฤตแต่ต้องอพยพทันทีเมื่อมี คำสั่ง ฉันทึ่งสุดหายใจลึก ก่อนกดโทรศัพท์มือถือ

๗.

ฉันไม่รู้ว่ ในช่วงสามปีนั้นฉันเขียนรายงานการประชุมทุกฉบับ คงเกือบ ๑๐ แฟ้มใหญ่ มันเป็นหน้าที่ที่ไม่อาจหลีกเลี่ยง ไม่อาจแก้งลั้ม ไม่อาจ ตกข่าว ไม่อาจจะพริบตา

ทุกวันศุกร์ฉันจะต้องขึ้นไปบนดาดฟ้า ดูว่าขบวนฝูงชนที่ใกล้ที่สุด อยู่ที่ไหน จะเคลื่อนไปไหน จะปะทะกันตรงไหน บางครั้งต้องสงบใจฟัง เสียงปืนกลยิงระว่ต่อสู้อันห่างไปสัก ๒๐๐ เมตร เสียงระเบิดกระหึ่ม เมืองที่ทำลายตึกทั้งหลาย หลายวันต้องคอยห้ามลูกไม่ให้ไ้ไล่ไปดูหน้าต่าง เมื่อมวลชนผ่านมากับเสียงให้ร้องก้องถนน ฉันโกหกว่า เขาฉลองแต่งงาน ถ้ามีใครเฝ้าบ้อมตำรวจ ร้านค้า มีการยิงปะทะอยู่หน้าบ้าน ฉันต้องพา ลูกเมียหลบไปซ่อนในห้องน้ำ หลานชายของพ่อมันหัวเราะชอบใจว่า เรา กำลังเล่นซ่อนหากันใช่ไหม? ทุกวันเสาร์ฉันต้องดูว่าจะพาลูกเมียไปอยู่ ณ จุดใด โรงแรมซานเมือง สนามแข่งม้า สโมสรตำรวจ หรือบ้านเพื่อน ฯลฯ เราต้องย้ายหนีแนวยิง หนีจุดปะทะไปเรื่อย ๆ จนเมียประกาศ ลั้จกรรมว่า “คนเราถึงที่ตาย อยู่ที่ไหนก็ตาย ก้างติดคอกก็ตายได้” ฉันได้ ค้นพบทฤษฎีใหม่ว่า คนเรายังรู้่น้อย ยิ่งกลั้น้อย ยิ่งไม่รู้้อะไรเลย ยิ่งไม่

กลัวอะไรเลย เหมือนหลานชายของพ่อ ฉันไม่เคยเห็นเขาอี๊ดอัด หวาดผวา หุร่นหุราย ตราบใดที่มีตุ๊กตาไดโนเสาร์ตัวนั้น

๘.

ถ้าเพียงแค่เชื่อพ่อในวันนั้นแล้วเดินไปบนถนนดนตรี ฉันคงได้อยู่ในโลกสุขสงบ สัมรวม สมถะของพ่อ ถ้าย้อนเวลาได้ฉันจะไปฟังดนตรีแทนที่จะไปดูการหาเสียงเลือกตั้งกลางสายฝนจนจပ်ไข่

คำคืนอันยาวนาน คืนแล้วคืนเล่า ความเหนื่อยล้าจากภาพการต่อสู้จากข่าวสารทุกช่องทางและโทรทัศน์นับร้อยช่อง เสี่ยงการปะทะที่สะพานใหญ่และที่สี่แยกห่างไปกิโลเมตรเดียว ทำให้ฉันต้องหาทางพาใจไปอยู่ในโลกอื่น ฉันกินยาแก้ปวดหัว ลองเคี้ยวใบกระท่อมแก้ที่คนแถวนั้นเขาเอาไว้เคี้ยวให้ลืมโลก แต่มันฝาดเผื่อนจนต้องบ้วนทิ้ง บางครั้งลองฟังธรรมมะ ฟังผู้นำจิตวิญญาณหลากหลายสำนักเทศนา มันช่วยให้สงบใจได้หลายนาที่ แต่พอเสียงปี่ดังอยู่หน้าบ้าน คำพระท่านว่า “เมื่อความตายมาถึง ก็จ้งยัมรับ” เติลิดหายไปในเรื่องวินาที

ในบางคืนที่อุณหภูมิการเมืองใกล้จุดเดือด ฉันลองกลับไปอยู่ในโลกของพ่อ กลับไปในจักรวาลดนตรีอันชุ่มเย็น อบอวล อ่อนหวาน ละมุนละไมที่พ่อให้มาตั้งแต่เด็ก เสียงทิพย์ของมณฑนา โมรากุล อ้อย อัจฉรา นริศ อารีย์ เพ็ญศรี พุ่มชูศรี ชาญ เย็นแซ รัตรี ศรีวิไล ปลอดประโลมใจ ให้ผ่านพ้นคืนตึงเครียดไปได้จนหมดเวลาเคอร์ฟิว บางวันฉันลองฟังเพลงของพ่อที่ผุดขึ้นมาในภวังค์

ฉันไม่เคยชอบเพลงของพ่อ มันทั้ง “สั่ง” “สอน” และ “สวย” เกินไป มีแต่คำงาม คำกวี ไม่มีคำดิบๆ ด่วนๆ ไม่มีท่อนฮุค ไม่มีคนออกหัก ไม่มีความสลดหนุ่ ไม่มีผู้ถูกกระทำ ไม่มีความเหลื่อมล้ำ หิว

หรืออิมก็ยิ้มพอกัน ยากดีมีจนก็คนเหมือนกัน พ่อไม่เคยเขียนถึงความทุกข์ยาก ไม่เคยมีดินแยกแต่กระแหว่ง แต่เขียนว่า อีสานคือบ้านเกิด ประเสริฐนักหนา เบ่งมองฟ้า นั้นยังมีเมฆแห่งความหวัง...โลกโสกา ชีวาทิสภิน ฉันทน์ทำกิน กอปรสินทรัพย์จากแดนนา ไม่มัวง้อรอโชคชะตา ฟังภูมิปัญญา โถมแรงเสาะหาเงินทอง...หรือพ่อกลายเป็นคนบนยอดพีระมิดที่ไม่รู้สึกรู้สากับความลำเค็ญของผู้คน...ฉันรู้ว่าไม่ใช่

อาจเป็นเพราะเกิดมากำพร้าพ่อ แล้วแม่มีผัวใหม่ พ่อจึงผ่านความยากลำบากมามากเกินพอ แม่เคยเล่า...พ่อต้องเดินดินเปล่าข้ามทุ่งนาห้วยหนองวันละหลายกิโลเข้ามาเรียนในเมืองโดยมีแต่ใบตองกุงมุงกันแดด ต้องหาเงินเล็กน้อยเลี้ยงตัวมาตั้งแต่เด็ก เก็บกบไปฝากขาย รับจ้างขุดดิน ทำเกลือสินเธาว์ รับจ้างเขียนจดหมายรัก แต่งเพลง แต่งกลอน แม้กระทั่งเชียร์วิวาง แม้ว่า ตอนรุ่นกระเทยพ่อมีสาวน้อยคอยเอาขนม สมุด ปากกา ยางลบ ดินสอ มาให้อยู่ไม่ขาด...ด้วยเวทนาชีวิตวันทของพ่อคงต้องเอาดราม่านักร้องประกวดหลายเวทีมารวมกัน แต่ฉันก็ไม่เคยเห็นพ่อโสกสลดวันทท้อในชีวิต อาจเพราะพ่อสร้างตัวมาด้วยสมองด้วยสองมือ ไม่เคยรอความช่วยเหลือจากใคร จนโตได้จากครูประชาบาล มาเป็นอาจารย์มีตำแหน่งทางวิชาการไม่แพ้ใคร พ่อจึงมองเรื่องราวเป็นเรื่องเล็กได้ทุกอย่าง เปลี่ยนความขมขื่นให้เป็นเรื่องขบขันได้ทุกครั้ง

ฉันไม่ชอบเพลงของพ่อเพราะมันเหมือนนิยาย โลกที่มีแต่ชายชาติวีรบุรุษและกุลสตรี มีแต่ความรักให้ทุกสรรพสิ่ง รักท้องฟ้า เมฆลอยปรอยฝน สายหมอก ไขเดชะ ดาวและเดือน รักหิ้งหรีดเรไร ดอกคูณ ดอกคัตคำ ดอกฝ้าย ดอกสะเลเต จนถึงดอกจี่ว รักกระทั่งเนิน โนน โพน บึง ป่า รักทุ่งนา ป่าดอยสูง คิ่งห้วยคลอง รักทุกละอองธุลีดินในถิ่นไทย แม้แต่เพลงรักแท้ๆ พ่อหนุ่มสาวจะเคล้าเคลียกันพ่อยังเขียนให้

หวนคิดคำนึงถึงชาติบ้านเมือง...เงาไฟไอล้อมแขนอุ่น คำพ้ออ่อนคุณคงรู้
จูบไล่ให้ขี้เหงาเดียว อยู่ท้องนาเกิดฟ้าเมืองไทย ผืนดินใดอุ่นใจเหมือนทุ่ง
ไทยนั้น มีลูกจะพร่ำสอนสั่งให้รักถิ่นดังชีวิต ร่วมกอรักกันเสมือนลำไฟ...
ไฟนอกกออย่างฉันไม่เคลิบเคลิ้ม แล้วก็อีกเพลงหนึ่ง...อยู่กับเธอในความ
มืดครึ้มคืนนั้น ดาวสวรรค์คงเล็งรู้ได้ ว่าเหนือกว่าชื่อในรัก สองใจเราก็คดี
แผ่นดินไทย เทิดราชศาสน์ไว้เหนือฟ้า...

ในวัยแห่งความฝัน ฉันคิดว่า โลกของพ่อมีแต่ความหวังอัน
เบาหวิว เพลงของพ่อมีแต่ความบริสุทธิ์ผุดผ่อง ไม่มีการต่อสู้ ไม่มีคู่แข่ง
แดนสวรรค์ที่พ่อวาดมีแต่คนถือศีล ประพฤติธรรม ไม่ก่อเวรกรรม
สั่งสมบุญทาน บำรุงวัดเหมือนบำรุงบ้าน มุ่งถึงนิพพานตามพุทธองค์ ใน
วัยฮอริโมนะพลุ่งพล่าน ฉันคิดว่าถ้าคนเราไม่มีกิเลส ตัณหาราคะ อิจฉา
ริษยา อาฆาตพยาบาท ไม่แย่งชิงอำนาจ ไม่เข่นฆ่ากันเหมือนในสามก๊ก
แล้วโลกนี้จะเหลืออะไรให้ค้นหา

ยามนั้น ฟังเพลงพ่อที่ไรเหมือนเตรียมตัวสอบวิชาหน้าที่พลเมือง
และศีลธรรม มันคอยแต่จะอบรมบ่มนิสัย มันแสดงใจคนแบบเรา ๆ
ครับพ่อ เหมือนในเพลงประจำโรงเรียนเก่าของฉันที่พ่อว่า ชีวิตทุกชีวิต
มีคุณค่า ไขว่ขอชะตาว่าสนาไป ความรู้ทุกคนเรียนทันกันได้ สุดแต่สนใจ
ทุนทรัพย์ สติปัญญา และเราต้องสร้างชีวิตสมบูรณ์มีคุณค่า เต็มกล้า
เป็นพลเมืองดี... เราต้องช่วยกันทำงานหนักให้เป็นงานเบา จรรยาดี มี
วิชา กีฬาเด่น ทำการงานเป็น คือสมบัติของเรา เรียนให้รู้ สู้ชีวิต พิชิต
ความเขลา...หรือเพลงมาร์ชโรงเรียนแถวภาคเหนือที่พ่อแต่งว่า พวกเรา
เรียนดี ประพฤติดีและทำงานดี รักสามัคคี รักหมู่พร้อมเพรียงพึ่งพาสุขสม
มุ่งพัฒนาคุณภาพชีวิตและสังคมไทย นั่นคือหลักชัยของพวกเรา...

อาจเป็นเพราะฉันเริ่มแก่เฒ่า อาจเป็นเพราะฉันกับลูกและเมีย
ตกอยู่ในโลกป่วน ติดอยู่กลางการยิงต่อสู้ อยู่กับความเดือดดาล เคียดแค้น

และชิงชิงมาสามปีเต็ม อาจเพราะฉันเห็นโลกมาหลากหลายแบบตลอด สามสิบปีในชีวิตเร่ร่อน ฉันจึงพอจะเข้าใจโลก ไม่ว่าจะเข้าใจถูก หรือ เข้าใจผิด

อาจด้วยเหตุนั้น เพลงของพ่อจึงฟัง “เข้าหู” มากขึ้นในวัยนี้ ในฐานะพ่อคน ถ้าลูกฉันจะเป็นนักเรียนในฝันเหมือนในเพลงของพ่อ...เป็นผู้รู้ดี เป็นผู้เจริญทั้งกายและใจ รักหน้าที่ มีวินัย ใฝ่เรียนรู้ เชิดชูคุณธรรม มีศีลธรรมจรรยา มารยาทงาม เลิศวิชาการ กีฬาเด่น เปี่ยมสามัคคี สุขุม รอบคอบ เรียนรู้สิ่งดี เติบโตดี ประพฤติดี เป็นศักดิ์ศรีสืบวงศ์ชาติไทย มันก็ไม่ได้เขยแสนเขยอย่างที่นักเรียนนักเลงอย่างฉันเคยคิด และถ้าลูกเติบโตมาใน แผ่นดินบุญญา อุดมข้าวปลาพรณพีชไพร สงบร่มเย็น เป็นสุขใจ แม้เป็นภาพหวัง ก็ยังดีกว่าเกิดมาวิ่งหนีแก๊สน้ำตา ภาพเด็ก ขายวัยสี่ขวบวิ่งหนีกระสุนไม่ใช่ภาพน่าจดจำ พุดภาษาการเมืองที่ออๆ คงไม่มีพ่อคนไหนไม่ว่าความคิดจะก้าวหน้าแค่ไหน อยากให้ลูกโตมาในรัฐที่ล้มเหลว กำลังล้มเหลว หรือสิ้นชาติสิ้นแผ่นดินจะอาศัย เหมือนที่ฉัน ผ่านพบและเห็นมา

หลังรอดชีวิตมาได้ ฉันเคยนึกเล่นๆ ว่า ถ้าเพลงของพ่อกลายเป็น เพลง ‘ต้องห้าม’ แล้วยอदवि योदलैङ्गจากหลักร้อยกลายเป็น หลักล้านหรือหลายร้อยล้านก็คงจะดี ถ้าโลกเรามีแต่คนใจบุญสุนทาน อบอุน อ่อนหวาน เปี่ยมด้วยรัก น้ำใจ อภัย ไมตรี และสามัคคีไม่ เบียดเบียนกันอย่างที่พ่อवादไวในเพลง มันก็คงดีกว่าโลกหยาบกระด้าง โหดร้าย เลือดเย็น บางทีคำกวีของพ่ออาจทำให้ผู้คนมีภาษาอันสุนทรี ลดการเชือดเฉือนทิ่มแทงกันด้วยวาจา ลดการสรรหาโวหารอันเผ็ดร้อนมา ตอบโต้กันไปมาเพื่อความสะใจ

ฉันว่า คงมีคนบางพวกบางประเภทฟังเพลงของพ่อแม้จะแค่ หลักร้อย แต่หลายร้อยเพลงที่พ่อแต่งมาตลอดหลายสิบปี ฉันว่า พ่อได้

ทำหน้าที่ของครูคนหนึ่ง ทำหน้าที่ของคนคนหนึ่งแล้ว

๔.

ซาอิดกับลูกน้องคนสนิทมาร่วมส่งคนไทยที่สนามบิน เขาช่วยคุยกับเจ้าหน้าที่ ตม. ช่วยแก้เรื่องติดขัดจนทุกอย่างราบรื่น เขาจะชอบนิสัยใจคอคนไทยด้วยใจจริง พูดคุยทักทายคนนั้นคนนี้อย่างเป็นกันเอง มีสาวน้อยนักศึกษาหรือแม่กระทั่งหนุ่มๆ รอคิวขอถ่ายรูปอยู่ไม่ขาด เขาหยอกล้อเฮฮากับคนไทยราวกับว่า สถานการณ์ไม่สงบไม่ใช่เรื่องใหญ่

เราส่ง “ผู้อพยพ” กลุ่มสุดท้ายขึ้นเครื่องบินเที่ยวพิเศษเมื่อตอนสองทุ่ม รวมแล้วน่าจะประมาณ ๑,๗๐๐ คน ฉันต้องรายงาน “นาย” ภายในครึ่งชั่วโมง ฉันอดนอนมาหลายคืนจนไม่ชวนซาอิดดื่มกาแฟ ก่อนลา ฉันบีบมือสองข้างของเขาแน่นเป็นการขอบคุณ แล้วอดไม่ได้ที่จะถามถึงโม ฮัสซัน

“คงไม่เห็นไปไหน นักสู้ยังไ้ก็ยังเป็นนักสู้ ต้องดูกันต่อไป” ฉันคิดครุ่นหนึ่ง ก่อนกระซิบว่า

“ไ้ไหนวันนั้นบอกว่าไม่มีอะไรรุนแรง แล้วไ้ไ้ละ?” ซาอิดได้แต่หัวเราะร่วน

“ก็มันไม่มีอะไรจริง ๆ มันก็นิด ๆ หน่อย ๆ สนุก ๆ แค่นั้น ป่านนี้พี่ยังไม่ชินอีกหรือ” เขาว่า

“คนไทยซี้ดใจมากไปหน่อย เรื่องแค่นี้ก็กะหนีกลับบ้าน”

ฉันเล่าว่า หอพักนักศึกษาบางคนโดนกระสุนพรุนหลังคาแต่โชคดีที่หนีทัน บางคนถูกพวกฉวยโอกาสจี้ชิงทรัพย์ บางคนถูกการ์ดไม่ทราบฝ่าย “อบรมมารยาท” ไปเล็กน้อยโทษฐานที่เดินเฉียดที่ชุมนุม

“ก็แค่นั้นเอง ทำไมต้องลงทุนขนาดนี้ รัฐบาลคงหมดไปเยอะ

ใช่ใหม?”

ฉันบอกว่า มันเป็นหน้าที่ ‘ผู้อพยพ’ ส่วนใหญ่เป็นนักศึกษาฐานะไม่ดี รัฐต้องดูแล ส่วนพวกผู้ใหญ่ คนงานที่พึ่งตัวเองได้กลับไปเองแล้ว ที่สำคัญถ้าใครเป็นอะไรไปแม้แต่คนเดียวมันคือ ‘หายนะ’ ของฉัน ของหลายหน่วยงาน และอาจเดือดร้อนถึงรัฐบาล

“คนไทยนี้โหดตึนะ มีคนห่วงใย เป็นอะไรที่น่าอิจฉา” เขาว่า ฉันไม่ได้ยินลึ้มเสียงประชดประชัน “ผมอยากลาพักร้อนไปเมืองไทยอีก... รู้ไหม ไปที่ไรพอลงเครื่องบิน พอสูดหายใจเข้าไป รู้เลยว่านี่แหละกลิ่นอายแห่งอิสรภาพ” ฉันลืมนะ สามปีที่ผ่านมา เขายังสูดควันปืนและแก๊สน้ำตาแห่งเสรีภาพไม่พอหรือ ซาอุดได้แต่หัวเราะไม่หยุด บีบมือฉันแน่น

“ใจเย็นๆ พี่ ใจเย็นๆ” เขาว่า แล้วหัวเราะเสียงดัง

๑๐.

หลังพิธีบายศรีสู่ขวัญ ฉันถามพ่อว่า รู้สึกอย่างไรที่ได้กรุณลูก รุ่นหลานมันวิจารณ์ในยุทูปว่า เพลงของพ่อเป็นเพลงเพื่อชาติ (หน้า) เพลง ‘โลกสวยยุคไดโนเสาร์’ เพลงที่ไม่มีเสียงแห่งยุคสมัย คำถามคงสะกิดทวนใจจนพ่อต้องตั้งท่าเลคเชอร์ชุดใหญ่เหมือนอยู่ในเวทีวิชาการ

“อะไรๆ ในโลก มันก็เก่าได้ทั้งนั้น มันเป็นเรื่องธรรมดา แต่ศิลปินไม่ต้องไปแข่งกันหาความใหม่อย่างเดียวหรอก” แล้วคำพูดก็พรุ้งพรุ้งเหมือนอยู่ในห้องบรรยาย... “พ่อไม่ได้แต่งเพลงเพื่อใคร ไม่ได้อยากดัง ไม่ได้หวังจะสั่งสอนใคร ไม่ได้คิดจะเป็นอมตะนิรันดร์กาลหรือคิดจะเปลี่ยนแปลงโลก พ่อแต่งเพื่อให้ดนตรีที่มีอยู่เต็มกายเต็มใจได้ผ่านออกมาสู่โลกภายนอก ก็เท่านั้น” ฉันปล่อยให้พ่อระบายพักใหญ่จึงถาม

ถึงทฤษฎีที่คาใจ

“ดนตรีมันก็เหมือนการเมือง มันมีทั้งความขัดแย้งและเอกภาพ อยู่ในตัวเอง ที่สำคัญคือการหาสมดุลของโลกภายนอกกับโลกภายใน”
ฉันท้วงว่า มันยากเกินจะเข้าใจ พอทำหน้าหมอดอลัย เหมือนตอนสอน
ฉันดีดพิณ

“ฉันเอง่ายๆ ดนตรีคือเสียง แต่ไม่ใช่เสียงทุกอย่างในโลก เสียง
ทุกเสียงในธรรมชาติจะเป็นเสียงดนตรี เสียงดนตรีต้องเป็นเสียงที่ควบคุม
ได้ ควบคุมจังหวะ ควบคุมทำนอง ควบคุมการประสานเสียงมันถึงจะเป็น
เสียงดนตรีที่สมบูรณ์...มันถึงจะครบคีตลักษณ์ ครบคีตศิลป์”

ฉันเห็นภาพ เห็นตรรกะที่ไม่ได้ซับซ้อน การเมืองที่ดีอย่างน้อย
ก็ต้องควบคุมได้ การเมืองที่คุมไม่ได้ บ้านเมืองที่ปกครองไม่ได้ ลิเบีย
ซีเรีย เยเมน ฯลฯ ฉันเห็นมา คงเหมือนเสียงที่ควบคุมไม่ได้ ใช่ไหมพอ

“ที่เหมือนกันอีกอย่างคือ ดนตรีไม่มีกฎตายตัว แม้แต่วงดนตรี
ใหญ่ แม้แต่ซิมโฟนี ถึงต้องเล่นตามโน้ต มีวาทยกร มีคิลปินเดี่ยว มี
นักดนตรี ทุกคนเล่นตามหน้าที่ แต่ขนาดเล่นตามโน้ต แต่ละวงก็เล่น
ไม่เหมือนกัน คิลปินแต่ละคน นายวงแต่ละคนก็ตีความโน้ตดนตรีไม่
เหมือนกัน บางคนก็เล่นนอกคอก บางคนก็ ‘ดัน’ ไปตามจินตนาการ แต่
ถึงอย่างไรก็ต้องคุมได้ถึงจะฟังเพราะ” ฉันถามว่า คงเหมือนการเมือง
ที่ไม่มีสูตรสำเร็จ ต่อให้มีรัฐธรรมนูญ มีผู้นำ มีรัฐสภา มีข้าราชการ มี
พรรคการเมือง แต่ถ้าพากัน ‘ดัน’ ตะพึดตะพือ จนเขารกเข้าพง เล่นกัน
คนละเพลง แถมตีกันกลางเพลงก็คงจะมีแต่พัง

“คงจะยังนั่น” พอนึกพักหนึ่งแล้วว่า “อีกอย่างหนึ่งคือความเจ็บ
เสียดกับความเจ็บนั้นสำคัญพอๆ กันสำหรับดนตรี ความเจ็บเป็นส่วน
หนึ่งของการสื่อสาร การถ่ายทอดอารมณ์ความรู้สึก”

“การเมืองก็ต้องมีความเจ็บ ถ้าเอาแต่แข่งกันแหกปาก เอาแต่

ร้องตะเบ็งเซ็งแซ่แข่งชักกันไม่หยุดไม่หย่อน มีแต่คนอยากพูดแต่ไม่มีคน
อยากฟัง ก็คงไปไม่รอด”

ฉันพยักหน้า ฉันไม่ต้องการตัวอย่าง ฉันรู้จักเสี่ยงที่คุณไม่ได้ ฉัน
รู้จักโลกที่ไม่เคยเจ็บ ฉันรู้จักโลกในไฟแห่งความฝันที่ฉันทิ้งไว้ข้างหลัง.

ชอยตัน

ปาริชาติ คัมภีร์รักษา

ต้นปี ๒๕๔๙ ฉันกับสามีตัดสินใจกู้เงินมาซื้อบ้านหลังแรกของเรา เป็นทาวน์เฮ้าส์มือสองในหมู่บ้านเก่าที่สร้างขึ้นเมื่อสักยี่สิบปีก่อน ชื่อหมู่บ้านไม่คุ้นหู ไม่มีกรรมการหมู่บ้าน ไม่มียามรักษาความปลอดภัย เป็นเพียงบ้านเก่าที่ขายให้แก่ผู้มาใหม่ซึ่งกำลังอยู่ในช่วงก่อร่างสร้างตัว สำหรับฉัน—คนไม่มีบ้าน ตั้งแต่จำความได้ก็เช่าเขาอยู่มาตลอด ต้องย้ายบ้านแบบฟ้าผ่าก็หลายครั้ง ความรู้สึกวูบแรกที่บอกกับตัวเองว่า “ไม่ต้องย้ายไปไหนอีกแล้ว” อารมณ์ตื่นตันท่วมท้นจนน้ำตาคลอ

บ้านของเราอยู่ในชอยตัน เป็นทาวน์เฮ้าส์หลังกลางในสามหลัง ผังตรงข้ามคือบ้านเดี่ยวชั้นเดียว กลางซอยมีต้นมะขามยืนโด่งออกไปเกือบครึ่งถนน รูปร่างของมันเหมือนกับภาพวาดสีน้ำ ลำต้นขรุขระกิ่งก้านถูกระบายและตัดเส้นด้วยสีน้ำตาลเข้ม ใบเล็ก ๆ ผลิชอบพลิ้วไหวไปตามแรงลม แต่มดสีเขียวแก่แซมเขียวอ่อนปนชมพูที่ปลายยอด แผ่ร่มเงาทาบทับลงพื้นถนนคอนกรีตสีเทาอันเรียงรายด้วยใบแก่ที่ร่วงพรุ

ฉันหลงรักชอยตันตั้งแต่แรกเห็น...และยังคงรักตราบนานวันนี้ แม้ว่าในเวลาต่อมาจะมีเรื่องราวต่าง ๆ เกิดขึ้นมากมาย จนกลายเป็นพื้นที่แห่งความขัดแย้งและเกลียดชังมายาวนานนับสิบปี

เมื่อแรกที่เราย้ายเข้ามา มีเพื่อนบ้านในซอยแค่สองหลัง บ้านเดี่ยว-นักศึกษาชายรวมกลุ่มกันเช่าอยู่ ส่วนทาว์นเฮ้าส์หลังในสุด เป็นของตาดำคนขับแท็กซี่ แกอยู่กับเมียชื่อยายสร้อยเป็นกรรมกร ก่อสร้าง และลูกหลานรวมเกือบสิบชีวิต ด้วยความที่บ้านอยู่ท้ายซอย ติดกับที่ดินตาบอดผืนใหญ่ ตาดำจึงถือวิสาสะเจาะกำแพงทำประตูทะลุ ออกไป ใช้ประโยชน์จากผืนดินว่างเปล่าที่ไม่มีใครเหลียวแล แกยกร่อง ปลูกผักสวนครัว และปลูกกล้วย ทั้งยังยึดพื้นที่กันซอยหน้าบ้านตั้งโต๊ะหินไว้นั่งรับลมยามบ่าย และเป็นที่ซุกหัวนอนของไอ้โทน หมาสี่ตาปลอด ที่แกเลี้ยงอย่างระบบเปิด คือเปิดโอกาสให้ทุกคนในซอยช่วยกันเลี้ยง จน มันเติบโตใหญ่กลายเป็นหมาประจำซอย

ช่วงปีแรกชีวิตในซอยต้นของพวกเราผ่านไปอย่างราบรื่นแม้ ไม่ค่อยสงบสุขเท่าไรนัก เกือบทุกวันที่มุ่มพักผ่อนท้ายซอยจะทำหน้าที่ ของมันตั้งแต่แดดร้อนลมตกรไปจนกระทั่งถึงห้าทุ่มเที่ยงคืน หรือจนกว่า วงเหล้าจะเลิกรา เรื่องวงเหล้านี้เป็นอะไรที่น่าพิศวงงงงวย ก่อนซื้อบ้าน ฉันกับสามีขับรถเวียนมาสังเกตการณ์สภาพแวดล้อมภายในซอย ทั้งเข้า สาย บ่าย เย็น กลางคืน ในวันธรรมดาและวันหยุด แต่เหมือนกับมีอะไร มาบังตาไว้ เราสองคนไม่เคยเห็นวงเหล้าเลยแม้แต่ครั้งเดียว

“บางที่เขาอาจจะถูกห่วยก็ได้ เดี่ยวพอเงินหมดก็เลิกกินกันไปเอง แหละ” สามีปลอบใจ

แต่หลังจากสามเดือนผ่านไป เราก็แก้ปัญหาด้วยการซื้อต้นไทร เกาหลีสูงเมตรห้าสิบมาปลูกชิดรั้ววันไว้เฉพาะทางเข้า-ออก กำแพงต้นไม้ ช่วยตัดขาดความวุ่นวายจากโลกภายนอก และกันสายตาชอกแซกอยากรู้อยากเห็นของคนแปลกหน้าที่หมุนเวียนผลัดเปลี่ยนกันเข้ามาร่ำมร่ำสุราที่ วงท้ายซอย ส่วนเรื่องเสียงนั้นยังพออนุโลมได้ ไม่ถึงกับเป็นปัญหา นานๆ จะดังโพล่งกันขึ้นมาสักครั้ง เมื่อถกถึงสถานการณ์บ้านเมืองที่กำลังคุกรุ่น

อยู่ในขณะนั้น แต่ในวันที่เกิดรัฐประหารวงเหล้าทำยชอยกลับเงียบงัน ผิดปกติ แว่วยินเพียงเสียงอ่านคำประกาศของคณะปฏิวัติดังมาจาก โทรทัศน์เครื่องเก่า แตกต่างจากบรรยากาศภายในบ้านเราที่ประชาธิปไตย กำลังเบ่งบาน ฉันทและสามีนั่งยิ้มยินดีกับการเปลี่ยนผ่านทางการเมืองที่เราเองก็มีส่วนร่วม เหนือทุกหยาดหยดและรอยเท้าที่ย่ำไปบนท้องถนนไม่ เสียเปล่า ในที่สุดพลังของประชาชนก็เป็นฝ่ายชนะ

ย่างเข้าปีที่สอง ชอยตันของเรามีสมาชิกใหม่ย้ายเข้ามาอยู่ใน ทาวน์เฮ้าส์ที่ว่างหลังสุดท้าย หัวหน้าครอบครัวชื่อนันต์ แต่ฉันกับสามี เรียกเขาลับหลังว่า “แมนจู” ตามลักษณะทรงผมที่ด้านหน้าล้านด้านหลัง ถักเปียยาวระต้นคอ แมื่อนันต์จะเพ่งย้ายมา แต่เขาก็ไม่ใช่คนแปลกหน้า สำหรับที่นี่ เพราะเข้ามารับเหมาค่อเติมซ่อมแซมบ้านในหมู่บ้านตลอด ๒-๓ ปีที่ผ่านมา ภรรยาของนันต์ชื่อทิพย์ มีลูกชายด้วยกันสองคน คนโตเป็นลูกมือช่วยพ่อทำงาน ส่วนคนเล็กกำลังจะขึ้นชั้นมัธยม นอกจาก สมาชิกครอบครัวแล้ว ยังมีคนงานหนุ่มรุ่นกระทางอีกห้าชีวิตที่ติดสอย ห้อยตามลูกพี่มาอยู่ด้วยกันที่บ้านหลังนี้

การมาอยู่ของผู้มาใหม่แปรเปลี่ยนบรรยากาศและสภาพแวดล้อม ภายในชอยตันไปอย่างสิ้นเชิง ชอยที่เคยโปร่งโล่งกลายเป็นแออัดด้วยทั้ง จำนวนรถและคนที่เพิ่มขึ้น จากเดิมที่มีแค่รถเรากับแท็กซี่ของตาดำ ตอนนี มีรถกระบะอีกสองคัน และรถยนต์อีกหนึ่งคัน ได้ต้นมะขามอันร่มรื่น แปรสภาพไปเป็นลานตัดเหล็ก เสียงตัดเหล็กจะดังขึ้นตั้งแต่สายไปจน กระทั่งบ่ายคล้อย ครั้นพอตกเย็นก็ถึงเวลารวมพลของเหล่าสมาชิกบ้าน ตาดำกับบ้านนันต์ เมื่อคนจากภูมิภาคเดียวกัน อาชีพ และชนชั้นเสมอกัน มาอยู่รวมกัน ย่อมผสมกลมกลืนเป็นเนื้อเดียวได้โดยง่าย สำหรับกรรมกร หนุ่ม หากเทียบกับการนอนอดอยู่แต่ในชายคาอันคับแคบแล้ว วงเหล้า กันชอยที่เพียงแห่งหน้าก็มองเห็นดาวเดือนเกลื่อนเต็มท้องฟ้าจึงเป็นดัง

สวรค์ของคนไกลบ้าน แม้แต่คนที่ไม่กินเหล้าอย่างทิพย์กับยายสร้อย ก็ยังออกมานั่งรับลม สรวลเสเฮฮา จุดเตาถ่านปิ้งปลาร้าและไฉ่ยุง กินข้าวเย็นกันเสร็จสรรพอยู่ตรงนั้น ไม่กี่เดือนต่อมาพวกนักศึกษาที่เช่าบ้านเดี่ยวก็ย้ายออกไป มีผู้เช่ารายใหม่เป็นคนขับรถขยะพาครอบครัวเข้ามาอยู่แทน ในซอยจึงมีรถขนขยะของเทศบาลเพิ่มขึ้นอีกหนึ่งคัน ส่วนวงเหล้าท้ายซอยก็ขยายใหญ่ขึ้นจนอันตรัสต้องสั่งโต๊ะหินมาเสริมอีกชุด

อนันต์หรือที่คนในวงเหล้าเรียกอย่างซุกซนว่า “ป้านันต์” นั้น แทบจะผูกขาดการสนทนาไว้แต่เพียงผู้เดียว ด้วยเสียงอันดังราวกับตะโกนอยู่ตลอดเวลา ขำยังพูดวกไปวนมาตามประสาคนเมา เราสองคนสุดแสนจะเบื่อหน่าย รู้สึกอึดอัดคับข้องใจกับสิ่งที่ต้องเผชิญอยู่ทุกเมื่อเชื่อวัน ซึ่งก็ไม่ว่าจะยุติลงเมื่อไร แต่ละวันที่ผ่านไปฉันต้องเฝ้าความอดทนอดกลั้นอย่างมาก มาก--อย่างที่ไม่เคยคิดว่าตัวเองมี เพื่อที่จะดำรงอยู่ให้ได้ในความแตกต่าง

“ซอยนี้มันฝนตกขี้หมูไหลจริง ๆ ซอยอื่นเขามีเพื่อนบ้านเป็นครู เป็นพยาบาล แต่ไม่ใช่ไร--มีแต่กรรมกร คนขับแท็กซี่ คนเก็บขยะ เราจะต้องทนอยู่กับคนพวกนี้ไปตลอดชีวิตเลยหรอ”

“ก็ไม่ว่าขนาดนั้นหรอกน่าคุณ อดทนไปก่อน แล้วค่อยคิดขยับขยาย นี่เราเพิ่งจะผ่อนบ้านได้แค่สองปีเองนะ”

ยังเหลืออีกตั้งยี่สิบปี คิดแล้วก็ได้แต่ทอดถอนใจ บอกตัวเองให้อดทน...อดทน...และอดทน...

แต่แล้วในที่สุด -- ฉันก็หมดความอดทน

คืนนั้นฉันกำลังปั่นต้นฉบับอย่างคร่ำเคร่ง ในขณะที่คนในวงเหล้าเองก็กำลังได้ที่ เสียงดนตรีและเสียงคนเมาทยอยซัดเข้าใส่ความอดทนของฉัน ราวกับเกลียวคลื่นที่ถาโถมเข้าใส่หาดทรายอย่างไม่ปราณีปราศรัยเวลานั้นใกล้จะเที่ยงคืน สามีนอนหลับไปแล้ว ครั้นจะโทรศัพท์แจ้งตำรวจ

เดียวก็จะกลายเป็นเรื่องใหญ่ ฉันจึงเลือกจังหวะที่อนันต์ตัวตันเสียง
ลุกไปเข้าห้องน้ำออกไปเจอความกับตาดำ ทันทีที่เห็นแขกผู้ไม่ได้รับเชิญ
วงเหล้าทั้งวงก็เงยบกริบ... ฉันส่งยิ้มให้ตาดำแล้วขอร้องนักดื่มทุกคน
ผ่านเขา

“ช่วยเบาเสียงหน่อยได้มั๊ยคะตาดำ ฉันต้องส่งงานพรุ่งนี้”

“ได้ๆ เดียวก็จะเลิกกันแล้ว” ชายชราหน้าแดงกำด้วยฤทธิ์เหล้า
รับคำแต่โดยดี ฉันเอ่ยปากขอบคุณแล้วเดินกลับเข้าบ้าน วงเหล้าท้ายซอย
เริ่มมีชีวิตชีวขึ้นอีกครั้ง แต่คราวนี้หรีเสียงลงเหลือเพียงเสียงเพลงคลอไป
กับเสียงพูดคุย เบากันอยู่ได้แค่ไม่กี่อึดใจ เสียงอนันต์ก็ดังแหวกอากาศขึ้น
มาอีกครั้ง อนันต์ผู้ไม่รู้เรื่องราวก่อนหน้านี้ถูกตาดำสะกด

“ป้านันต์ บ้านกลางเขาขอให้เบาเสียงหน่อย เขาจะทำงาน”

เท่านั้นแหละ เหมือนผีบ้าเข้าสิง อนันต์อะอะโวยวายลั่นซอย
“แม่่งเป็นใคร ใหญ่มาจากไหน มาบอกว่ากูเสียงดัง แม่จริงออกมาเลย
ออกมาพูดกันซึ่งหน้า” แล้วก่อนที่คนในวงเหล้าจะทันคาดคิด เขาก็คว้า
ขวดน้ำเมาที่ยังเหลืออยู่ตั้งครึ่งค่อนปาลใส่กระจกกร

“เบรี่ยง!”

ฉันกับสามีตกใจรีบวิ่งออกไปดู พอเห็นขวดเหล้าคาอยู่หน้ารถเรา
กระจกยังไม่แตกแต่ร้าวเป็นวงกว้าง กำแพงแห่งความอดทนของฉันก็ถล่ม
ลงมา “ไอ้สารเลว ไอ้ชาติชั่ว แกมันไอ้อันธพาลสันดานสกปรก”

สามีดึงแขนฉันเข้าบ้าน “ไม่ต้องไปด่ามัน อย่างนี้ต้องแจ้งตำรวจ
มาแล้วเถื่อน ทำลายทรัพย์สินคนอื่น”

“เอาเลย อยากแจ้งแจ้งเลย กูป้านันต์โวย หาเงินได้เดือนละ
สี่แสน สี่แสนนะคร้าบ ไม่ใช่สี่หมื่น ไอ้พวกนั่งออฟฟิศเงินเดือนไม่เท่าไร
ทำมาเป็นดูถูกคนอื่น ฤ้ย!”

การทะเลาะวิวาทในคืนนั้นจบลงชั่วคราวด้วยการไล่เกลี้ยของ

ตำรวจ วันรุ่งขึ้นเราไปแจ้งความลงบันทึกประจำวัน แล้วเอารถเข้าศูนย์
เปลี่ยนกระบอก เลือกระบอกที่แพงที่สุด ติดฟิล์มเกรดเอ รวมค่าเสียหาย
สูงกว่าที่ควรจะเป็นถึงสามเท่า ใบหน้านันต์ตอนที่เห็นบิล และจำใจ
ต้องควักเงินจ่ายนั้น เป็นความสะใจ สาแก่ใจเรานักที่ได้เอาคืน

กรณีขูดเหล้าปากระຈຣຣໄດ້กลายเป็นชนวนความบาดหมาง
ระหว่างสองบ้าน ลูกหลานไปถึงเรื่องอื่นๆ ในชีวิตประจำวัน อะไรที่หมั่นไส้
แต่ไม่เคยพูดให้ต้องกินแหนงแคลงใจกัน ต่างฝ่ายต่างก็แสดงออกให้เห็น
อย่างชัดเจนไปเลยว่าไม่ชอบ ไม่พอใจ วงเหล้าท้ายซอยยังคงปักหลักอยู่
แต่เมื่อใดก็ตามที่เสียงดัง หรือกินกันจนดึกดื่นไม่เลิกรา ตำรวจก็จะมา
เตือน เป็นอันรู้กันว่าบ้านเราโทรศัพท์ไปแจ้ง ไม่จำเป็นต้องรักษาน้ำใจ
กันอีกต่อไป ความร้าวฉานค่อยๆ พักตัวขึ้นกลายเป็นความเกลียดชัง
และนำไปสู่การแบ่งฝักแบ่งฝ่าย ฝ่ายหนึ่งคือบ้านเรา ส่วนบ้านอื่นที่เหลือ
เป็นฝ่ายอนันต์

ยิ่งนับวันความขัดแย้งก็ยิ่งบานปลายขยายออกไปทุกที เราแอบ
ถ่ายคลิปตดเหล็ก ส่งไปร้องเรียนตามหน่วยงานต่างๆ มีคนมาตรวจถึง
ซอยบ้าน อนันต์ย้ายไปตดเหล็กที่อื่นชั่วคราวแล้วก็กลับมาใหม่เมื่อเรื่องซา
ลูกชายอนันต์เปิดเพลงฉลองวันเกิดลั่นซอยแบบไม่เกรงใจใคร ตำรวจ
มาก็เบาให้ พอตำรวจกลับไปก็ดังใหม่ แม้แต่ตำรวจเองก็ยังเบื่อหน่ายที่
ต้องคอยมาไกล่เกลี่ยข้อพิพาทที่สั่งสมมายาวนานและมองไม่เห็นหนทางที่
จะปรองดอง ทุกเทศกาลปีใหม่ สงกรานต์ อนันต์จะปิดซอย จ้างดนตรี
มาเล่น ตั้งโต๊ะกินเลี้ยงกันสามวันสามคืนจนเราอยู่ไม่ได้ ต้องหนีไปเที่ยว
ต่างจังหวัด สามัญจุมหาออกไปเดินเล่น ระหว่างทางมาซื้อไส้ล่อรถ
กระบะก็ถูกอีกฝ่ายตบโต้ด้วยการยิงปืนลมเฉี่ยวหัวไป พอเรื่องถึงตำรวจ
ฝ่ายนั้นก็บอกว่า “ถ้าตั้งใจยิงก็โดนไปแล้ว นี่แค่เตือน”

เมื่อบ้านเดียวว่างลง เนื่องจากบ้านโดนธนาจารย์ยึด ผู้เช่าจึงต้อง

ย้ายออก บ้านถูกปิดไว้เฉย ๆ นานหลายเดือน ช่วงนั้นอนันต์มีลูกน้องมาอยู่ด้วยมาก จนต้องไปเช่าบ้านอีกหลังให้คนงานอยู่ต่างหาก พอเห็นบ้านในซอยปิดว่างเขาก็ไปขอกุญแจจากคนขับรถขยะ แล้วเปิดบ้านให้คนงานเข้าไปอยู่ฟรี เป็นโอกาสให้ฝ่ายเราได้เอาคืนบ้าง จันรีบยกหูโทรศัพท์แจ้งธนาคาร สองวันต่อมาคนงานทั้งหมดก็ต้องระเห็จออกไปอยู่ที่อื่น เจ้าหน้าที่ธนาคารมาเปลี่ยนกุญแจ และปิดประกาศเตือนว่าบ้านหลังนี้เป็นทรัพย์สินของธนาคาร ห้ามมิให้ผู้ใดบุกรุกโดยมิได้รับอนุญาต

ความบาดหมางที่เกิดขึ้นต่างกรรมต่างวาระ หากเปรียบเทียบเป็นบาดแผลก็คงมีรอยเล็ดกรอใหญ่ทวีจำนวนขึ้นตามระยะเวลาที่อยู่ร่วมซอยกัน หลัง ๆ จันกับสามีเริ่มตระหนักรู้ว่ายุทธวิธีตาต่อตา ฟันต่อฟัน การอยู่อย่างหวาดระแวง คอยจ้องจับผิด และตอบโต้กันไปมา มีแต่จะทำให้สถานการณ์ยิ่งเลวร้ายลง ถึงจุดนี้เราคงต้องยอมรับความจริงว่า ซอยนี้ไม่ใช่ที่ของเรา ในเมื่อเรามาอยู่ผิดที่เอง เราก็ต้องเป็นฝ่ายไป ไปเสีย -- ก่อนที่จะถูกความขัดแย้งต้อนไปถึงทางตัน และพบกับความสูญเสียที่ทำให้ต้องเสียใจไปตลอดชีวิต

โครงการหาบ้านใหม่ดำเนินไปได้ไม่นานนักก็เกิดมหาอุทกภัยครั้งใหญ่ขึ้นเสียก่อน จันกับสามีปิดบ้าน หอบหิ้วหมาหนีไปเช่าบ้านอยู่ใกล้ที่ทำงาน ซึ่งเพียงแค่ข้ามฝั่งจากอำเภอบางกรวยมาเป็นกรุงเทพฯ เท่านั้น น้ำก็ไม่ท่วมแล้ว เราสองคนย้อนกลับไปดูบ้านอีกครั้งเมื่อน้ำล้นท่วมหัว ต้องจ้างเรือพายเข้าไปส่ง ตอนนั้นบ้านตาดำไม่มีใครอยู่แล้ว เหลือแต่ไอ้ทอมมานอนอยู่ที่บ้านอนันต์ อนันต์และครอบครัวไม่เคยมหนีไปไหน เขากับลูกชายคนโตก่อกำแพงและตั้งท่อสูบน้ำ ผลัดเวรกันต่อสู้น้ำกับน้ำอยู่เพียงบ้านเดียว ในวันที่เจอะเจอกัน ทั้งที่ไม่ชอบขึ้นน้ำกัน แต่เมื่อถึงคราวจำเป็นเราก็ต้องคุย สามีฉันถามถึงสถานการณ์น้ำ และให้เบอร์ติดต่อไว้ เขาบอกว่าถ้าน้ำลดเมื่อไรจะโทรบอก

สองเดือนพอดีตอนที่อนันต์แจ้งข่าวมาว่าน้ำลดแล้ว ครอบครัวต่างกลับมาก่อนเราแค่ ๒-๓ วัน สมาชิกในซอยตันอยู่กันพร้อมหน้ารวมทั้งไอ้โทน และต้นมะขามที่มีได้ล้มหายตายจากไปทั้งที่แช่น้ำอยู่นานเป็นเดือน ตอนนั้นน้ำในบ้านแห้งแล้ว แต่ถนนหน้าบ้านต่ำกว่าถนนใหญ่จึงยังมีน้ำขังอยู่ และมีปลาตัวเล็กตัวน้อยที่ไหลมากับสายน้ำว่ายวนไปมาโดยมีวัชระตากรวม เย็นนั้นทิพย์ขอแรงทุกคนให้มาช่วยกันจับปลา พวกเราต่างร่วมแรงร่วมใจถือขันกันคนละใบ ตักปลาใส่ถังแล้วเอาไปปล่อยลงคลอง ช่วยชีวิตเจ้าปลาน้อยได้นับร้อยตัว หลังจากนั้นก็ช่วยกันทำความสะอาดซอย กวาดน้ำรับต่อกันเป็นทอด ๆ ไป ไปลงท่อน้ำที่ถนนใหญ่เป็นบรรยากาศที่ไม่เคยเกิดขึ้นมาก่อนเลยตลอดเวลาที่อยู่ด้วยกันมา เหมือนกับว่าสายน้ำและความทุกข์ยากที่เผชิญร่วมกันได้สลายความโกรธเคืองและความขัดแย้งในกาลก่อนให้เหือดหายไปพร้อมกับน้ำหยดสุดท้ายบนพื้นถนน

หลังน้ำท่วมสถานการณ์ในซอยตันก็กลับเข้าสู่สภาวะปกติ เพียงแต่ความนี้ต่างฝ่ายต่างพยายามรักษาความสงบและสันติสุขไว้ด้วยการไม่ก้าวข้ามเส้นที่มองไม่เห็น วงเหล้าท้ายซอยจะเลิกประมาณสี่ทุ่มของทุกคืนฉันไม่เคยโทรศัพท์ไปแจ้งตำรวจอีกเลย เสี่ยงติดเหล้ายังมีอยู่ หลังน้ำท่วมกิจการรับเหมาก่อสร้างของอนันต์ยิ่งเฟื่องฟู ฉันกับสามีแก้ปัญหาหนี้ด้วยการกันห้องกระจกและติดเครื่องปรับอากาศ

รุ่งขึ้นอีกปี กรมอุตุฯ พยากรณ์ว่าปีนี้หน้าฝนจะมาเร็วกว่าทุกปี พอฤดูฝนตั้งเค้าผู้คนในหมู่บ้านต่างก็หวาดหวั่นพรันใจไปตาม ๆ กันเช้าวันนั้นฝนหลงฤดูตกแค่ยี่สิบนาทีก็กวมเกือบเข้าบ้าน เราจึงว่าจ้างยายสร้อยมาก่อที่กั้นน้ำหน้าประตู ยายสร้อยเป็นคนขี้มง่ายและช่างคุยแต่หลายปีมานี้ฉันเคยคุยกับแกนับครั้งได้ เพราะไม่มีความจำเป็นอะไรที่จะต้องไปข้องเกี่ยวกับชนชั้นกรรมกร ซึ่งไม่มีประโยชน์ใด

ต่อชีวิตเรา ทั้งยังอาจจะเป็นภัยได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในช่วงที่อุดมการณ์ทางการเมืองทำให้คนไทยแตกแยกกันไปจนถึงสี่เสือ ทว่าเวลาครั้งก่อนวันที่นั่งดูแก็งงานและได้พูดคุยกันก็ทำให้ฉันรู้จักยายสร้อยและโลกของคนงานก่อสร้างในอีกมุมหนึ่ง ซึ่งผิดแผกแตกต่างไปจากความเข้าใจและความเชื่อที่มีอยู่เดิม

โดยพื้นเพแล้วยายสร้อยเป็นคนจังหวัดสกลนคร แกมีที่นา ยี่สิบไร่แต่ไม่ชอบทำนา จึงให้พี่น้องเช่า ส่วนตัวแก็งเองเดินทางเข้ากรุงเทพฯ ตั้งแต่อายุสิบแปด “สมัยสาว ๆ เคยไปทำงานโรงงานกับเขาเหมือนกัน แต่เบื่อ ทำก่อสร้างสนุกกว่า งานก่อสร้างเราเป็นอิสระ เราเป็นช่าง จะก่อจะฉาบตรงไหนก็ทำตามที่นายช่างบอก ไม่ต้องคอยไปประจบเอาใจใคร ไม่ต้องพูดมาก เราทำงานของเราให้เสร็จแล้วก็รับค่าแรง”

ยายสร้อย ‘คุย’ อย่างภูมิใจเสียหนักหนาว่า แกกับเพื่อนผู้หญิงสองคนเคยชนหินลงจากรถบรรทุกสองคันภายในวันเดียว ซึ่งไม่มีใครเคยทำได้มาก่อน ยายสร้อยเป็นคนสร้างตึกยี่สิบชั้น สร้างคอนโดมิเนียม โครงการพันล้านที่อยู่ใจกลางเมือง สร้างหุ้มถ้ำซีดัดตน เมืองโบราณ ช้างสามเศียร “คุณเคยเข้าไปมั๊ย ช้างในตัวช้างมันเป็นห้องนะ คนเข้าไปได้ แล้วก็ไฟอันใหญ่”

ขณะฟังยายสร้อยเล่า ฉันรู้ได้ทันทีว่าที่ก้นน้ำสูงแค่อีรูสี่ชั้นนี้คงเป็นงานชิ้นเล็กที่สุดเท่าที่แกเคยทำมา แต่ยายสร้อยก็แสดงให้เห็นถึงความใส่ใจและความประณีตในทุกเหลี่ยมมุม อย่างที่แกย้ำก้ำย้ำหนาทว่า “เป็นช่างมันต้องมีเหลี่ยม” และความสนุกสนานที่เปล่งประกายออกมาจากแววตาคู่นั้น ขณะเฝ้ามองและรับฟัง ความรู้สึกของฉันที่มีต่อคนช่างบ้านเปลี่ยนไป... รวมทั้งทัศนคติที่มีต่ออาชีพกรรมกรก่อสร้างด้วย ดังนั้น เมื่อสามีกลับมาและถามถึงยายสร้อยด้วยมุมมองเก่า ฉันจึงตอบเขาไปว่า

“ยายสร้อยนะเลือกที่จะเป็นกรรมกรเพราะใจรัก มีพระวิษณุเป็นเทพประจำตัวเหมือนกับที่เรานับถือพระพิฆเนศนั่นแหละ คุณรู้มั๊ย? กว่าจะเลื่อนขั้นขึ้นมาเป็นช่างก่อได้ก็ต้องครุพักลักจำอยู่ตั้ง ๓-๔ ปี แล้วกว่าจะได้เป็นช่างฉาบ เป็นช่างกระเบื้องก็อีกตั้งหลายปี ใ่ว่าจะเป็นกันง่าย ๆ ถ้าใจไม่รักจริง และฉันคิดว่านะ... ความหลงใหลในงานก่อสร้างของยายสร้อยไม่ได้ต่ำต้อยด้อยค่าไปกว่าความฝันของฉันที่อยากจะเป็นนักเขียนเลย”

“ขนาดนั้นเชียว” เขาทำหน้าล้อ

“อืม... ขนาดนั้นแหละ” ฉันหัวเราะเบา ๆ ขณะก้าวข้ามที่กั้นน้ำไปอย่างระมัดระวัง มีความรู้สึกราวกับว่าตนเองได้ก้าวข้ามอคติที่มีต่อเพื่อนมนุษย์ ผู้ซึ่งมีความฝันและความหวังไม่ต่างกันกับเรา เป็นครั้งแรกที่ฉันเปิดใจยอมรับความแตกต่างของเพื่อนร่วมซอยด้วยความเข้าใจอย่างลึกซึ้งว่า พวกเขา ก็เหมือนเรา สิ่งที่เขาเลือกและเป็นนั้นมีใช้ความด้อย หากแต่เป็นความต่างที่มีไว้เพื่อให้ได้พึ่งพาอาศัยกัน

หลายปีต่อมามีเหตุการณ์ต่าง ๆ เกิดขึ้นมากมายในซอยต้น ทั้งดีและร้าย ลูกชายคนโตของอนันต์แต่งงาน ยายสร้อยบวชหลานไปแล้วสองคน ไอ้โทนนอนอยู่ปากซอยถูกรถทับหัวรื้อถล่ม วิ่งมาหลบใต้ท้องรถ เรา คนในซอยต้องมาช่วยกัน สามี่ฉันทื่นรถ ลูกชายคนรองของอนันต์เอากะสอบมาห่อร่างไอ้โทนแล้วอุ้มขึ้นกระบะไปหาหมอ โทนกรามหักต้องพักรักษาตัวโรงพยาบาลเป็นเดือน งานนี้อันันต์เป็นคนจ่าย ทัพย์ตั้งท้อง ลูกคนที่สาม ได้ลูกหลงเป็นผู้ชาย ยายสร้อยขายที่นาไปครึ่งหนึ่ง เอามาซื้อบ้านเดี่ยวในซอยให้ลูก ๆ อยู่รวมกัน ส่วนเราสองคนไม่ได้ย้ายไปไหน บ้านในพื้นที่น้ำท่วมขายไม่ได้ราคา ไม่สามารถต่อยอดไปซื้อบ้านจัดสรรอย่างที่เคยคิดฝันไว้ เราจึงต้องยอมรับในข้อจำกัดของชีวิตและอยู่กับ

ความเป็นจริง ตลอดหลายปีที่ผ่านมา แม้มีหลายสิ่งหลายอย่างเกิดขึ้น และจบสิ้นลง แต่มีเพียงเรื่องเดียวเท่านั้นที่ยังคงเดิม นั่นคือการที่บ้านฉัน กับบ้านอนันต์ไม่พุดกัน ทั้งสองฝ่ายพยายามอยู่ร่วมชอยโดยหลีกเลี่ยง ความขัดแย้ง แต่ไม่มีใครสามารถก้าวข้ามมันไปได้

ขึ้นปีที่สิบสอง... ระยะนี้เสียงตัดเหล็กเจียบหายไปพักใหญ่ เป็น ช่วงเศรษฐกิจซาลง อนันต์มีแต่งานเล็กๆ และบางครั้งก็เว้นช่วงไปนาน คนงานถูกส่งกลับบ้านเกิด บางคนก็แยกตัวไปอยู่กับผู้รับเหมาเจ้าอื่น อนันต์คล้ำขึ้นเพราะต้องทำงานกับลูกชายสองคน เควะห้ข้าวกรรมชาติ ทิพย์ป่วยเป็นมะเร็ง เขาต้องขายรถกระบะไปคันหนึ่ง แปรเปลี่ยนเป็นเงิน เพื่อมารักษาภรรยาและคำจุนครอบครัว ยายสร้อยร่างกายไม่แข็งแรง เหมือนเดิม จึงต้องอ่าลังงานก่อสร้างที่ทำมานานร่วมสี่สิบปี แกเคยไป เป็นแม่บ้านที่คลินิกรักษาสัตว์อยู่พักหนึ่งก่อนจะลาออก แล้วกลับไปบ้าน ที่สกลนครพร้อมกับตาดำ ไปดูที่ทางสำหรับสร้างบ้าน พวกเขาวางแผน จะกลับไปใช้ชีวิตบั้นปลายที่บ้านเกิด เมื่อสมาชิกหลักขาดหายอยู่กัน ไม่ครบถ้วน วงเหล้าท้ายชอยจึงพลอยสลายตัวตามไปด้วย

ในวันที่ชอยตันเป็นอย่างที่ฉันเคยวาดหวังไว้ มันกลับหงอยเหงา ไร้ชีวิตชีวา หลายครั้งที่ฉันพบว่าตนเองคอยเงี่ยหูฟัง เมื่อเสียงตัดเหล็ก ยังไม่ดังขึ้นอีกต่อเนื่องนานวันเข้าก็ให้นึกเวทนาพ่อแม่ลูกที่อยู่ข้างบ้าน เสียงตัดเหล็กนั้นดังขึ้นอย่างบริสุทธิ์และชัดเจนในตัวมันเองเสมอมา มัน คือเสียงแห่งสัมผัสมาอาชีวะ เมื่อไรที่ดังขึ้นนั้นหมายถึงคนทำงานอีกหลาย ชีวิตจะได้มีอยู่มีกิน แต่ที่ผ่านมามีฉันกลับรังเกียจเสียงที่มัน ไทเพราะนี้ เพราะจิตใจอันคับแคบของตัวเอง ระหว่างเฝ้ามองอนันต์ต่อสู้ กับปัญหาชีวิตที่รุมเร้า ฉันก็ได้มองทะลุความแตกต่างภายนอกเข้าไป เห็นความ ‘เหมือน’ อันเป็นเนื้อแท้ที่อยู่ภายใน และรู้สึกเห็นอกเห็นใจ เขา เขาก็เหมือนเรา... ไม่ว่าจะใส่เสื้อสีอะไร หรือสวมหมวกไปไหน เขา

ก็คือเพื่อนมนุษย์ที่ต้องเผชิญกับความทุกข์ยากลำบาก และการพลัดพราก
เสียใจไม่ต่างกัน

นานหลายเดือนที่ความระส่ำระสายของชีวิตอันมีขึ้นมีลงได้
พัดพาผู้คนในซอยให้หายหน้าหายตาไป เหลือแต่ครอบครัวเรากับโทน
ที่อยู่เฝ้าซอย ฉันบอกสามีว่ารู้สึกเหมือนคนในซอยเรากำลังประสบกับ
คราวเคราะห์ที่รุนแรงไม่แพ้หาอุทกภัยปี '๕๔ แต่ละบ้านต้องแตกกระสาน
ซ่านกระเซ็นกันไปคนละทิศละทาง แต่ฉันเชื่อว่าเมื่อวิกฤตครั้งนี้ผ่านพ้น
ไป เมื่อทุกชีวิตได้หวนกลับมาอยู่ร่วมกันอีกครั้ง เราจะทะเลาะกันน้อยลง
และถึงแม้ว่าจะมีความขัดแย้งไม่ลงรอยกันเกิดขึ้นอีกในวันข้างหน้า ฉันก็
รู้วิธีที่จะก้าวข้ามมันไป เพราะเราอยู่ด้วยกันมานานแล้ว

น่าเศร้าใจ -- ที่ความปรารถนาของฉันไม่มีวันจะเป็นจริงขึ้นมาได้
เพราะคนบางคนจากไปแล้วไม่มีโอกาสได้กลับมา...

ทิพย์รักษามะเร็งอยู่เกือบปีก่อนจะสิ้นลมที่โรงพยาบาล ตอน
ได้ยินข่าวใจฉันหายวาบ รู้สึกสงสารลูกคนข้างบ้านจับใจ ใบหน้าของทิพย์
ปรากฏขึ้นในความทรงจำ ไม่ใช่ภาพตอนที่เราทะเลาะกัน แต่เป็นรอยยิ้ม
อันบริสุทธิ์ของเธอตอนที่เรียกทุกคนในซอยให้ไปช่วยกันจับปลา

งานศพจัดขึ้นอย่างเรียบง่ายที่วัดใกล้บ้าน ฉันกับสามีไปร่วม
ฟังสวดตั้งแต่คืนแรก ด้วยความตั้งใจจริงที่จะไปแสดงความเสียใจต่อผู้อยู่
และขอให้อิสรกรรมผู้จากไป ทันทีที่เห็นเรา - ขอนันต์ก็เดินตรงรี่เข้ามาหา

“ขอบคุณมากที่มา” เข้าจับมือกับสามี แล้วหันมายิ้มให้ฉัน.

ปลากัดลายธงชาติ

อุเทน พรหมแดง

แผ่นเกล็ดจากปลายปากจรดโคนหางของมันเป็นสีน้ำเงินขริมเข้ม ส่วนในซิดลำตัวของกระโดง โค้งหาง และขายน้ำเป็นสีขาวเหลืองแดงเรื่อ เล็กน้อย ขณะที่วงขอบภายนอกของเครื่องครีบทั้งสามส่วนเป็นสีแดงสด สะดุดตา เช่นเดียวกับครีบอกและครีบท้องซึ่งเป็นสีแดงเฉดเดียวกัน เจ้า ปลากัดเพศผู้ตัวนี้จึงมีองค์รวมของลวดลายและสีสันละม้ายคล้ายเหมือน แถบไตรรงค์แห่งธงไทย ปลากัดเพศเมียได้มาพร้อมกันดูสวยงามน้อยกว่า ขนาดรูปทรงก็เล็กป้อมกว่าตัวผู้ของมัน

ชายหนุ่มหมดเงินเกินหนึ่งพันบาทเป็นสนนราคาค่าตัวปลากัดลายธงชาติไทยคู่นี้

หลังจากแช่ถุงใส่ปลาที่ได้รับจากไปรษณีย์ไว้ในเหยือกกระจกใส เพื่อให้ปลากัดปรับอุณหภูมิครู่หนึ่ง เขาใช้กรรไกรตัดปากถุงแล้วเทปลากัดสองตัวนั้นลงในเหยือกสองใบ นั่งมองดูพวกมันว่ายวนไปมา สำนวจสิ่งแวดล้อมใหม่ ปลากัดตัวผู้เลื้อบเห็นปลากัดตัวเมียในเหยือกวางใกล้ มันเริ่มกางเหงือกพองครีบอกน้ำสะบัดร่างพลั้วพล่าน แถบสีแดง-ขาว-น้ำเงินเคลื่อนผ่านมวลงน้ำใสในโหลเหยือกเลี้ยงก่อเกิดภาพงามตา

ชายหนุ่มจำได้ว่าในวันวัยที่เขาเป็นเพียงเด็กชายร่างผอมตัวเล็ก ๆ

เขารู้จักปลากัดแค่เพียงสามชนิด--ปลากัดลูกทุ่งหรือปลากัดปาหาซ็อนได้ตามทุ่งทำนาหนอง ปลากัดลูกหม้อต้องนั่งรถไฟเข้าไปซื้อหาจากร้านขายปลาสวยงามในตัวจังหวัด...เช่นเดียวกับปลากัดจีนซึ่งมีเครื่องครีบบยาวสยายอ่อนช้อยราวกับการแต่งองค์ทรงเครื่องของอุปรากรจีน ผ่านเวลาไปราวสามสิบปี โลกของปลากัดพลิกเปลี่ยนแทบไม่เหลือเค้าเดิม ขณะท่องโลกออนไลน์ด้วยคอมพิวเตอร์เครื่องเก่ามองหาปลากัดมาเพาะพันธุ์ เขาตื่นเฟริดไปกับสีสันและลายริ้วอลังการราวกับหลุดหลงอยู่ในโลกฝันแห่งเฉดสีเหนือจริง ปลากัดแฟนซียุคนี้มีหลายหลากลวดลายมากมายสีสันจนเหลือเชื่อ ปลากัดไคยนี้ไม่มีโทนสีเส้นสายคล้ายปลากัดตูม ปลากัดไคยกาแล็กซีมีสีจุดขาดประดับด้วยเกล็ดมุกเลื่อมวาวสะท้อนแสง ปลากัดมาร์เบิลมีลวดลายคล้ายหินอ่อนดูแปลกตา ปลากัดสายดราโก้มีเกล็ดเคลือบสีชาวนีออน ขณะที่เครื่องครีบบมีทั้งเหลือง ส้ม แดง ดำ หรือประกายทอง

ที่เหลือเชื่อยิ่งกว่านั้น นักเพาะเลี้ยงปลากัดยังสามารถพัฒนาสายพันธุ์ของพวกเขาจนมีสีสันแจ่มเช่นเดียวกับธงชาติไทยได้สำเร็จ

ขณะกวาดไล่สายตามองดูปลากัดประเภทต่าง ๆ ผ่านหน้าจอคอมพิวเตอร์ ชายหนุ่มรู้สึกเหมือนตัวเองเป็นเด็กน้อยไม่รู้ประสีประสาคุมเดินเข้าไปในโลกแปลกหน้าอันกว้างใหญ่ไพศาลและยากเกินทำความเข้าใจ เขาไม่ได้มีทุนรอนก้อนใหญ่พอจะซื้อปลากัดสีสันแปลกตาได้หลายตัวอย่างใจต้องการ สุดท้ายเขาไปสะดุดตาเข้ากับปลากัดลายธงชาติ ซึ่งมีทั้งชนิดหางพระจันทร์ครึ่งดวงครีบบยาว หางพระจันทร์ครึ่งดวงครีบบสั้น หางมงกุฎครีบบยาว และหางมงกุฎครีบบสั้น เขาทักถามคนขายถึงราคาค่าตัวของปลากัดตัวผู้และตัวเมียชนิดหางพระจันทร์ครึ่งดวงครีบบสั้นหนึ่งคู่ เงินพันกว่าบาทถูกโอนผ่านบริการธนาคารออนไลน์ อีกสองวันต่อมาในยามบ่ายอันร้อนระอุ บุรุษไปรษณีย์คุ่นหน้าก็นำกล่องพัสดุใบเล็ก ๆ

มาส่งให้ถึงมือ

ภรรยาท้องแก่ใกล้คลอดเต็มที่ ประจวบเหมาะกับการที่ธุรกิจส่วนตัว เล็กๆ ของเขามีแนวโน้มไปในทางไม่สู้ดีนัก เขาเริ่มนึกถึงรายได้เสริมทาง อื่นอย่างจริงจัง ในที่สุดเขาตัดสินใจเปิดร้านซักรีดความรักชอบในวัยเยาว์ซึ่ง ปิดสนิทมานานปีติดต่อก่ออีกครั้ง ภายในร้านซักรีดนั้นมีเหล่าปลากัดหลากสี ว่ายเวียนอ้อยอิ่งอยู่อย่างมีชีวิตชีวา ชายหนุ่มครุ่นคิดกับตัวเองว่าหาก จะมองหาช่องทางได้มาซึ่งรายได้เสริมของครอบครัว การเลี้ยงปลากัด สวยงามน่าจะเป็นทางเลือกไม่เลวร้ายไปกว่าทางเลือกไหน เขาชื่นชอบ การเลี้ยงปลากัดมาก่อน ชำนาญเคยเพาะพันธุ์พวกมันเป็นสิบๆ ครอกสมัย ยังเด็ก เขาพอมีประสบการณ์ในเรื่องเทือกนี้อยู่บ้าง แม้ประสบการณ์ ที่ว่านั้นจะผ่านพ้นมาเนิ่นนานเกือบสามสิบปีแล้วก็ตาม ยิ่งล่าสุดมีการ ประกาศรับรองให้ปลากัดเป็นสัตว์น้ำประจำชาติ เขายังมองว่าปลายทาง ของอุโมงค์มืดมีประกายแสงแห่งความสำเร็จรอคอยอยู่

เขาจะเริ่มต้นจากปลากัดลายธงชาติ ด้วยเหตุผลที่ว่ามันน่าจะเป็น ลวดลายที่ไม่มีวันตกสมัย หากเขาเพาะปลากัดลายธงชาติได้ครอก หนึ่งๆ สักร้อยตัว ขายได้เพียงแค่ตัวละร้อยบาท ก็เพียงพอจะเห็น เงินก้อนมาหมุนเวียนใช้จ่ายในครอบครัว

ปลากัดลายธงชาติจะเป็นจุดเริ่มต้น ใครจะรู้...อย่างก้าวแรกนี้อาจ พาเขาเดินหน้าไปไกล อีกหน่อยเขาอาจเจียดจ่ายเงินซื้อปลากัดชนิดอื่น ๆ สีลันอื่น ๆ มาเพาะพันธุ์เพิ่มเติม เพาะปลาออกมาแล้วขายได้ มีตลาด มากมายพร้อมรับซื้อปลากัดของเขา วันหนึ่งช่างหน้าการเลี้ยงปลากัดอาจ กลับกลายเป็นอาชีพหลักก็เป็นได้

ชายหนุ่มเฝ้าฝันล่องลอยขณะนั่งมองปลากัดลายธงชาติผู้เสีย สองตัวในเหลี่ยมกระจกสองใบตรงหน้า...

ภาพจำการเพาะเลี้ยงปลากัดในวัยเยาว์เลือนจางลงมากแล้ว

ชายหนุ่มจำเป็นต้องรื้อฟื้นและสืบเสาะแสวงหาความรู้เพิ่มเติม ยามดึกดื่นของหลายค่ำคืนหลังจากคนรักเข้านอนไปแล้วพร้อมลูกในท้อง เขานั่งจ่อมจมอยู่หน้าคอมพิวเตอร์ ค้นคว้าสารพัดเรื่องราวของเหล่าปลากัด โดยเฉพาะข้อมูลความรู้เกี่ยวกับการเพาะขยายพันธุ์เจ้าปลาหลากสีแสนสวยพวกนั้น เขาอ่านบทความตามเว็บไซต์ เปิดดูคลิปวิดีโอในยูทูบ เข้าร่วมกลุ่มต่าง ๆ ในเฟซบุ๊กซึ่งเป็นแหล่งแลกเปลี่ยนสารพันความรู้เรื่องปลากัด

ครั้นคิดว่าตัวเองรู้มากพอจนพร้อมลงมือได้ เขาเตรียมกะละมังใส่น้ำสูงสามข้อนิ้ว ใส่อากาศลงไปได้เล็กน้อย ตามด้วยใบหูกวางแห้งเพื่อปรับสภาพน้ำและยับยั้งการเติบโตของเชื้อโรคร้าย เขาปล่อยปลากัดลายธงชาติเพศผู้ลงในกะละมัง หย่อนเหย็ดมใส่ปลากัดเพศเมียตามลงไป ด้วยวิธีเทียบคู่เช่นนี้ จะช่วยกระตุ้นให้ไข่ของปลาตัวเมียสุกพร้อมและปลาสองตัวคุ้นชินกันมากขึ้น ระหว่างนี้เขาพยายามหาอาหารสดอย่างลูกน้ำให้ปลาทั้งสองตัวกิน พร้อมกับเริ่มหาข้อมูลและทดลองเพาะเลี้ยงไรแดงซึ่งถือเป็นอาหารสำคัญที่สุดของปลากัดทุกช่วงวัยก็ว่าได้

ย่ำค่ำของอีกเจ็ดวันต่อมา เขาชวนปล่อยปลากัดตัวเมียลงรวมในกะละมังเดียวกับตัวผู้ ใช้แผ่นกระเบื้องเก่า ๆ วางปิดกะละมังไว้ ก่อนหลับในคืนนั้นเขากาวนาให้คู่บ่าวสาวสี่ธงชาติในเรือนหอพลาสติกราคาเยาสิบบาทไม่ทำให้เขาผิดหวัง

ปลากัดตัวเมียซึ่งปล่อยรวมกันช่วงค่ำของวันหนึ่ง ส่วนใหญ่แล้วมักจะวัดผลพันธุ์กันช่วงสายไปถึงเที่ยงของอีกวันหนึ่ง ทว่าช่วงเวลาเหมาะสมที่สุดสำหรับการสำรวจดูว่าปลากัดรัดกันและออกไข่แล้วหรือยังคือช่วงค่ำมืดของวันถัดไป ด้วยเป็นห้วงยามที่ปลากัดตัวเมียนอนนิ่งเคลิ้มหลับ ง่ายต่อการช้อนแยกออกจากกะละมัง ครั้นถึงช่วงค่ำของอีกวันเขาก็ทำตามแผน ค่อย ๆ ยกแผ่นกระเบื้องเขรอะคล้าออก ใช้ไฟฉาย

ส่องดูในกะละมัง เขาเห็นปลาตัวผู้ว่ายช้าๆ อยู่ใต้หวอดพุดนา ส่วนปลากัดตัวเมียหลบไปนอนเงียบอยู่อีกมุม ชายหนุ่มเข้มมองในฟองหวอด เขาอดยิ้มออกมาไม่ได้เมื่อเห็นเม็ดไข่สีขาวขุ่นเกาะตัวกันเป็นกลุ่มอยู่ในหวอดไข่มีไม่มากนัก ทว่าถือเป็นการเริ่มต้นที่น่าพอใจ เขาใช้สวิงเล็กๆ ต้อนซ็อนปลาตัวเมียออกไปเลี้ยงในเหยือกตามเดิม ปล่อยปลาตัวผู้ดูแลไข่และลูกปลาที่กำลังจะฟักในอีกสองวันข้างหน้าต่อไป

ตลอดห้าวันหลังจากนั้นเขาขี้ใจไม่เปิดดูปลากัดตัวผู้กับไข่ในหวอดของมัน ยิ่งเปิดดูบ่อยยิ่งกระตุ้นให้พ่อปลาตื่นกลัว ปลากัดผู้บางตัวอาจตกใจและกลืนกินไข่จนหมดหวอดได้ ในห้วงเวลานี้เขาไม่ได้ให้อาหารปลากัดตัวผู้ พ่อปลาในระยะดูแลไข่และลูกปลาจะไม่สนใจเรื่องอาหารนัก มันมีหน้าที่ยิ่งใหญ่กว่าต้องทำ นั่นคือหน้าที่พ่อคอยดูแลลูกปลาที่ฟักเป็นตัวให้อยู่รอดปลอดภัย

ค่าวันที่ห้านับจากวันที่ปลากัดลายธงชาติผู้เมียรัดกัน เขาเปิดแผ่นกระเบื้องอีกครั้ง ค่อยๆ ใช้มือเปล่าไล่ซ็อนปลากัดตัวผู้ออกจากกะละมังเพื่อไม่ให้ติดลูกปลาออกมาด้วย ใส่ปลากัดผู้กลับในเหยือกนำไปตั้งไว้ในที่เดิมแล้วเขาจึงเดินกลับมาสำรวจตรวจตราสิ่งมีชีวิตในกะละมังพลาสติกนั้น ลูกปลากัดตัวเล็กจิวลอยตัวนิ่งบนผิวน้ำ จำนวนน่าจะไม่เกินยี่สิบหรือสามสิบตัวเท่านั้น น้อยกว่าเป้าหมายที่ตั้งไว้ในใจมาก หากทว่าชายหนุ่มยังพอยิ้มออก อย่างน้อยการเอาปลากัดลงรัดครั้งแรกในรอบเกือบสามสิบปีก็ประสบความสำเร็จ

เขารู้อีกวันเขารีบลุกตื่นขึ้นมาต้มไข่ไก่ ฟักให้เย็นแล้วบีบไข่แดงละลายน้ำ ใช้นิ้วจุ่มในของเหลวสีเหลืองขุ่นก่อนหยดลงในกะละมังลูกปลาไข่แดงเป็นอาหารง่าย ๆ สำหรับลูกปลากัดที่เขาพอลาได้ในยามนี้ หวังใจว่าพวกมันจะกินกันจนอิมแปลล์และโตวันโตคืน

ลูกปลาดูแข็งแรงปกติดีทุกอย่างในสองวันแรก ทว่าครั้นถึงวัน

ที่สามชายหนุ่มก็มีอันต้องส่ายหัวอย่างเหนื่อยหนัก หัวใจของเขาขมวดเข้าหากัน ซากลูกปลากัดสีขาวยืดเล็กจ้อยแทบมองไม่เห็นนอนกองจมตะกอนอยู่ก้นกะละมัง ไม่มีลูกปลากัดมีชีวิตเหลือรอดแม้เพียงตัวเดียว

เขาพยายามค้นหาข้อมูลเพิ่มเติมอย่างคร่ำครึยด ลูกปลากัดอาจร่วงตายได้จากหลายสาเหตุ--อาหารไม่เหมาะสม อุณหภูมิเปลี่ยนแปลง แปรปรวน หรือน้ำเริ่มเสื่อมคุณภาพเน่าเสีย ชายหนุ่มถอนหายใจ บอกตัวเองว่าโลกนี้ไม่มีความสำเร็จใดได้มาโดยง่าย พลาดหกล้มในก้าวแรก ไม่ได้หมายความว่าจจะลุกขึ้นยืนใหม่และก้าวเดินต่อไปไม่ได้

พักปลากัดลายธงชาติผู้เฒ่าไว้ราวสัปดาห์เศษ แล้วเขาก็จับพวกมันลงเทียบกันอีกครั้งหนึ่ง แตกต่างออกไปตรงที่เขาเปลี่ยนมาใช้กล่องโฟมแทนกะละมังพลาสติก เหตุเพราะมันเป็นภาชนะที่เก็บรักษาอุณหภูมิได้ดีกว่า ขั้นตอนซ้ำเดิมดำเนินไป เจ็ดวันต่อมาเขาปล่อยปลากัดลงวัด ถัดอีกวันช่วงค่ำเปิดฝากล่องโฟมส่งดูปลา ปลายังไม่ยอมรัดกัน หวดว้างเปล่าสีขาวเป็นภาพไม่น่าพอใจ เขาตักลูกน้ำที่เพาะขึ้นเองใส่ลงในกล่องโฟมราวสิบกว่าตัว ปิดฝากล่องพอแน่นสนิทแล้วเดินเข้าบ้าน ตกค่ำอีกวันออกไปส่งดูปลาอีกครั้ง หนนี้เขายิ้มออก ในฟองหูดปรากฏเม็ดไข่ขาวๆ จำนวนไม่น้อย รีบซ่อนปลาตัวเมียออกจากกะละมัง ปล่อยปลาตัวผู้ดูแลไข่ต่อไปตามลำพัง

ชายหนุ่มเปลี่ยนมาใช้อาหารที่วกกันว่ำดีที่สุดสำหรับอนุบาลลูกปลากัด นั่นคือตัวอ่อนแรกฟักของไรทะเลหรืออาร์ทีเมีย ไข่อาร์ทีเมียราคาแพงเอาเรื่อง เป็นเม็ดผงสีออกน้ำตาลอ่อน ใช้ช้อนเล็กๆ ตักไข่อาร์ทีเมียเทลงในขวดพลาสติกซึ่งใส่น้ำเตรียมรอไว้ ตักเกลือเม็ดเติมไปสักช้อน จุ่มหัวทรายพ่นออกซิเจนเพิ่มลงในน้ำ ราวยี่สิบสี่ชั่วโมงต่อมาอาร์ทีเมียจะฟักเป็นตัว เห็นจุดสีส้มจางๆ นับพันนับหมื่นเคลื่อนไหวซำๆ อยู่ในมวลน้ำเค็ม

อาร์ทีเมียแรกพักใช้เลี้ยงลูกปลาได้ดีเยี่ยมชัดเจน เขาเห็นลูกปลากัดอายุสามวันหลังจากพักเป็นตัววัยน้ำจืดกับตัวอ่อนไรทะเลเป็นอาหาร ท้องของพวกมันป่องพองมองเห็นเป็นสีส้มเพราะอาหารซึ่งอยู่ภายใน ผ่านสามวันลูกปลากัดไม่ร่วงตาย ผ่านเจ็ดวันทุกอย่างยังเป็นไปได้ด้วยดี อาจมีลูกปลากัดจมนตายอยู่กันบ่อเพาะบ้าง ทว่าก็เพียงส่วนน้อยเท่านั้น

ลูกปลากัดอายุได้ราวสองสัปดาห์เขาเริ่มตักไรแดงให้พวกมันเป็นอาหาร ไรแดงเพาะเลี้ยงเองส่วนใหญ่ตัวอวบอ้วน บางส่วนยังเป็นลูกไรเล็กละเอียดเหมาะเป็นอาหารลูกปลา เขาใช้สวิงตาถี่กรองเอาเฉพาะไรแดงตัวเล็กให้เหล่าลูกปลา พวกมันไล่ตอดจับอาหารมีชีวิตกันขวกไขว่ชายหนุ่มอมยิ้มกับภาพที่เห็น

รอแค่ลูกปลารุ่นนี้เติบโต อีกหน่อยเขาจะมีปลากัดลายธงชาติเสนอขายเหมือนคนอื่นบ้างแล้ว เขามองลู่วางไว้ล่วงหน้า มีกลุ่มในเฟซบุ๊กมากมายเป็นแหล่งปล่อยปลาขายได้ บางกลุ่มเป็นกลุ่มประมูลปลากัด ดูคึกคักมีคนเข้ามาซื้อขายปลาน่าสนุก ไม่นานเกินรอเขาจะเป็นพ่อค้าคนใหม่ที่นำปลากัดลายธงชาติแสนสวยเข้าไปขายบ้าง

ลูกปลากัดลายธงชาติครอกที่สองพักจากไข่เป็นตัวประเินด้วย
สายตาน่าจะเกินร้อย ผ่านสัปดาห์สองสัปดาห์แรกพวกมันร่วงตายบ้างเป็นส่วนน้อย ทว่าช่วงใกล้เต็มเดือนลูกปลากัดซึ่งถูกย้ายลงในกะละมังใหญ่แล้วพากันตายไปอีกกว่าครึ่ง เขาใช้ไฟฉายส่องดูตอนกลางคืนพบว่าลูกปลามีบางอย่างคล้ายฝุ่นสีขาวน่าขยะแขยงเกาะทั่วตัว รีบลองหาข้อมูลเพิ่มเติมจนรู้ว่าสิ่งที่เลื้อยงานลูกปลาของเขาอยู่เป็นสัตว์ปรสิตเซลล์เดียวชนิดหนึ่ง เขารีบหาซื้อยามารักษาอาการ ลูกปลายังทยอยตายวันละหลายตัว ฝุ่นสีขาวน่ารังเกียจลูกกลมเกาะตัวลูกปลาทั่วทั้งบ่อ ให้น้ำติดต่อกัน

กันหลายวันอาการของลูกปลาจึงดีขึ้น ฝูงโลมมสีขาวย้ายไป ลูกปลาไม่ร่วงตายกันบ่อยอีก ทว่าถึงตอนนั้นเขาก็เหลือลูกปลากัดลายธงชาติอยู่ไม่มาถึงห้าสิบตัวแล้ว

เขาปลุกปลอบใจตัวเองว่าไม่เป็นไร ลูกปลากัดไม่ได้ตายเปล่า เสียทีเดียว พวกมันมอบประสบการณ์ล้ำค่าให้เขา ปลากัดครอกต่อๆ ไปจะได้รับการดูแลอย่างดียิ่งขึ้น ระมัดระวังยิ่งขึ้น และเมื่อเกิดโรคเขาจะรู้แนวทางแก้ไขที่ได้ผลยิ่งขึ้น เขาเตรียมเอาพ่อแม่ปลาคู่เดิมลงวัดอีกครั้งแล้ว ส่วนลูกปลาครอกนี้ก็ยังเหลือราวครึ่งร้อยเห็นจะได้ ปลากัดลายธงชาติสี่เส้นสวยงามราวห้าสิบตัวแลกเปลี่ยนเป็นเงินกลับมาคงได้ใบละพันหลายใบอยู่

ชายหนุ่มสังเกตพัฒนาการสี่เส้นของลูกปลามาตลอดแต่ละช่วงเวลา ตอนยังเล็กพวกมันเนื้อตัวออกขาวใส ราวหนึ่งเดือนเริ่มเห็นสีน้ำเงินปรากฏตรงโคนหาง ตามมาด้วยสีขาวยตรงขอบหางด้านใน สืบบนร่างปลาค่อยๆ เข้มขึ้นและไล่ลามกินพื้นที่มากขึ้นทีละน้อย บางตัวเริ่มเห็นแววแล้วว่าสี่เส้นคงสวยงามไม่ผิดพอ หากแต่ก็มีลูกปลาอีกจำนวนไม่น้อยซึ่งดูมีสี่เส้นกระดากกระด้างสกปรก เป็นสีน้ำเงินปนดำมอมแมม ขณะที่อีกบางส่วนแทบไม่มีสี่เส้นอันใดเผยพาดบนตัว ยังคงขาวใสเป็นส่วนใหญ่ แทบไม่ต่างจากตอนยังเล็ก

แม้ไม่มีใครร้ายใด ๆ คุกคามอีก ทว่ายังคงมีลูกปลาจมตายกันบ่อยอยู่บ้าง บ่อยครั้งพวกมันกัดกินกันเอง หัวครอกตัวใหญ่กว่าคาบหางครอกตัวเล็กคาบในปากว่ายไปมาราวกับรีนเร็กกับอาหารจานโปรด ลูกปลาดำตัวใหญ่บางตัวตายเอง ก่อนถูกพี่น้องครอกเดียวกันกัดแทะจนท้องโหว่ ไม่เหลืออวัยวะภายในให้เห็น แล้วมีอยู่บางครั้งที่เขาเห็นเชียดใบบัวตัวเขียวลงไปแหวกว่ายน้ำเล่นอยู่ในบ่อลูกปลา เขารีบกำจัดและหาอะไรมาปิดปากกะละมังในตอนกลางคืน แต่นั่นก็หลังจากที่ลูกปลาบางส่วน

กลายเป็นอาหารโอชะของเจ้าสัตว์นักล่าจอมกระโดดสูงไปแล้ว

ราวสองเดือนผ่านเขาแยกลูกปลากัดตัวผู้เกือบทั้งหมดออกไปเลี้ยงเดี่ยว ขั้นตอนนี้เรียกกันว่าการ “ฟอร์มปลา” การแยกลูกปลาลี้ยงในภาชนะเพียงตัวเดียวช่วยให้ครีบริบเครื่องของมันไม่ถูกตัวอื่นๆ กัดจนแหวนวัน อีกทั้งยังเป็นการสอนให้ปลากัดตัวผู้รู้จักหวงแหนอาณาเขต มันจะพองใส่ตัวอื่นเป็นระยะเพื่อประกาศความเป็นเจ้าของภาชนะเล็กๆ การพองครีบริบอยู่บ่อยๆ ช่วยให้กระโดง ครีบริบหาง และชายน้ำขยายใหญ่ดูสวยงามมีราคา ชายหนุ่มใช้ขวดน้ำพลาสติกเหลือใช้เป็นภาชนะสำหรับฟอร์มปลาเพื่อลดต้นทุนอันไม่จำเป็น

ไม่มีสิ่งใดที่ชายหนุ่มทำได้มากไปกว่าอดทนรอคอยและดูพัฒนาการด้านสีสันทนของปลากัดลายธงชาติในขวดฟอร์มปลา ยิ่งผ่านเวลานานเข้าเขายิ่งเริ่มมองเห็นเค้าลางของความล้มเหลวว่าไร ลูกปลากัดวัยสามเดือนมีเพียงนับนิ้วมือได้ที่ดูคล้ายพ่อของมัน นอกจากนั้นเป็นเพียงลูกปลากัดสีน้ำเงินกระดำกระด่าง ลวดลายธงชาติไม่เผยตัว บางตัวไร้ซึ่งสีขาและแดง บางตัวมีสีขาเป็นหย่อมเล็กๆ น่าเกลียด แนวตัดของสีไม่ชัดเจนและหยึกหยักไร้ระเบียบรูปทรง มองไม่เป็นธงไตรรงค์สวยงามอย่างใจ เขาได้แต่วาดหวังว่าสีสันทนของลูกปลากัดส่วนใหญ่จะเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ควรเป็นในท้ายที่สุด

ผ่านสี่เดือนซึ่งว่ากันว่าสีสันทนของปลากัดพัฒนาเต็มที่แล้ว ชายหนุ่มจำเป็นต้องยอมรับกับตัวเองว่า การเพาะพันธุ์ปลากัดลายธงชาติให้ออกมามีสีสันทนสวยงามตามต้องการนั้นหาใช่เรื่องง่ายดายเป็นอย่างคิด ก่อนหน้านี้เขาเพียงมโนนึกไปเองอย่างคนด้อยประสบการณ์ว่า ลูกปลาจะเติบโตมาสวยงามเหมือนพ่อปลาแม่ปลาทั้งหมด ภาพฟุ้งตรงหน้าย้ำยืนยันว่า เขาเสียเวลาไปหลายเดือนโดยได้ปลากัดลายธงชาติพอดูได้เพียงไม่กี่ตัว นอกนั้นเป็นปลาชี้เหรไรราคา ไม่มีทางขายใครได้ พวกนี้คือปลา

ตกเกรดคัดทิ้ง คนเลี้ยงปลากัดส่วนใหญ่จะปล่อยปลาไว้ค่าเหล่านี้ทิ้งลงแม่น้ำลำคลองให้เอาชีวิตรอดไปตามประสา หรือไม่พวกมันก็ถูกขายเหมาถุงเป็นปลาเหยื่อสำหรับเป็นอาหารของปลาใหญ่อย่างอะโรนา

ปลากัดลายธงชาติพอดูได้ในสายตาเขามืออยู่ด้วยกันเพียงห้าหกตัว ส่วนที่เหลืออีกหลายสิบตัวไม่มีประโยชน์จะเลี้ยงต่อไปให้เปลืองอาหาร สิ่งที่เขาทำได้คือลุ้นหวังกับลูกปลารุ่นต่อไป หรืออาจต้องเจียดเงินอีกสักส่วนไปหาพ่อพันธุ์แม่พันธุ์คูใหม่ ปลาคัดทิ้งราวสามสี่สิบตัวจำเป็นต้องไปเผชิญชะตากรรมของพวกมันต่อไปด้วยตัวเอง

เย็นย่ำวันนั้นชายหนุ่มเทปลากัดลายธงชาติตกเกรดจากขวดฟอรั่มลงในกะละมังพลาสติกใบเล็ก ใช้สวิงช้อนปลาตัวเมียอีกส่วนในบ่อเลี้ยงลงรวมกัน สืบเท้าเดินไปยังบ่อน้ำไม่ห่างจากตัวบ้าน บ่อน้ำนี้เคยเป็นบ่อเลี้ยงกุ้งมาก่อนเมื่อเกือบยี่สิบปีที่แล้ว กุ้งราคาตกและเลี้ยงยากจนในที่สุดครอบครัวของเขาก็ได้แต่ปล่อยให้บ่อน้ำนี้รกร้างว่างเปล่า ในบ่อแน่นขนัดไปด้วยพวงหรีดน้ำบางชนิด บัวบางสายพันธุ์ซึ่งไม่มีความสวยงามแตกใบอยู่เป็นกลุ่ม ๆ ปลาพื้นถิ่นหลายสายพันธุ์ติดมากับน้ำคราวสูบน้ำเข้ายังคงดำรงชีวิตของพวกมันจากรุ่นสู่รุ่นอยู่ในบ่อน้ำนี้

เทปลากัดลายธงชาติตกเกรดทั้งตัวผู้และตัวเมียลงตรงชายบ่อ สิ่งแรกที่เห็นคือพวกมันลอยตัวนิ่ง ๆ อย่างสับสนกับสภาพแวดล้อมไม่คุ้นเคย ทว่าเพียงจิตใจเดียวปลากัดคัดทิ้งส่วนใหญ่เริ่มพองครีบกางเหงือกว่ายรีเข้าหากัน จากนั้นเริ่มต่อสู้โรมรันกันพลวัน บ้างจับคู่กัดกันเพียงสองตัว บ้างรวมกลุ่มกัดกันเป็นกลุ่มใหญ่สามหรือสี่ตัวขึ้นไป ปลากัดตัวผู้บางคู่จับริมฝักปากของกันและกันติดค้างแน่นิ่งราวกับจะยอมคลายชีวิตเมื่ออีกฝ่ายดับดินแล้วเท่านั้น แม้แต่ปลาตัวเมียในบ่อรวมซึ่งเคยอยู่ร่วมกันเมื่อถูกปล่อยลงน้ำใหม่ก็กลายเป็นปลาแปลกหน้าว่ายไล่กัดกัน

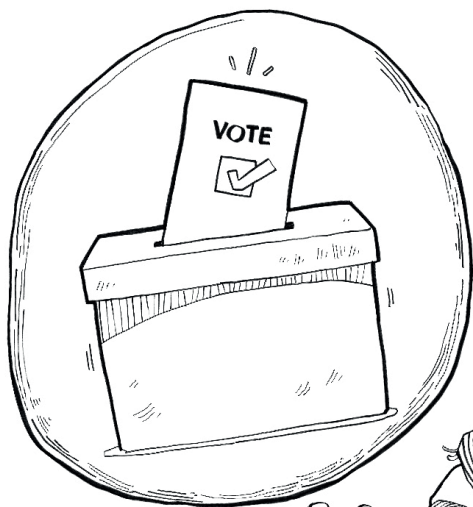
ลายธงชาติเลอะๆ เทอะๆ ดูไม่เป็นรูปเป็นร่างเหล่านั้นพล่านพลิว
อยู่ในผืนน้ำสีหม่น

ชายหนุ่มโคลงหัวอย่างเอือมระอา ดูแล้วพวกมันหาได้สำเหนียก
อันใดว่ายามนี้ไม่ได้อยู่ในกะละมังเลี้ยงหรือขวดฟอรั่มอันปลอดภัยอีกแล้ว
และคล้ายพวกมันก็ไม่ได้ถูกใจคิดเอาเสียเลยว่า กว่าจะมีชีวิตรอดจน
เติบโตใหญ่เป็นปลากัดโตเต็มวัยได้หาใช่เรื่องง่ายสักนิด

...ตึกคีนั่นก่อนเข้านอน ชายหนุ่มถือไฟฉายออกไปส่องดูเหล่า
ปลากัดตรงตำแหน่งที่นำพวกมันไปปล่อยทิ้งอีกครั้ง ปลากัดลายธงชาติ
คัตทิ้งพวกนั้นดูบางตาลลงไปมาก ส่วนหนึ่งอาจเพราะบางตัวแหวกว่าย
หายไปทางอื่น เขาเห็นปลากัดหลายตัวลอยตายเป็นสีขาวซีด สภาพศพ
แฉะแห้งฉีกขาด บางตัวร่างขาดวินเป็นสองท่อน เดาไม่ออกว่าพวกมัน
ถูกตัวอะไรเล่นงานถึงตาย จึงใจน้ำกำลังขมขมด้วยก็ยกอยู่บนซากปลาพวก
นั้น ปลากัดอีกส่วนที่เหลือพากันมานอนเกยในกอหญ้ารกติดตลิ่ง พวกมัน
คงพยายามหลบไหลให้พ้นผ่านคำคีนแปลกหน้าซึ่งเพิ่งเคยพบพานในชีวิต
ทว่ามีปลากัดลายธงชาติอีกบางตัวยังคงกางเหงือกพองครีบและว่ายวูบ
เข้าหากัดกันพลันอย่างไม่รู้จักเหน็ดจักเหนื่อย ทั้งที่เครื่องครีบแต่ละส่วน
ขาดวินแฉะแห้งแทบไม่เหลือดีแล้ว

ชายหนุ่มทอดถอนหายใจ เปลี่ยนทิศของแสงไฟฉายเพื่อนำทาง
ก้าวกลับเข้าบ้าน วงไฟฉายวาดผ่านไปเห็นรูรัยลายสีน้ำตาลบางตัว
โผล่หัวจากผิวน้ำจ้องตอบแสงไฟ แว่วยินเสียงปลาใหญ่่นักล่าหุบโผง
ดังมาจากหย่อมความมืดตรงไหนสักแห่งในบ่อน้ำ เสียงกบเขียด
กลับร้องระเบ็งเซ็งแซ่ขึ้นมาอีกครั้งครา ชับเคล้าด้วยเสียงนกน้ำหากิน
กลางคืนบางชนิดซึ่งแผ่ร้องก้องกังวานฟังประหลาดหูราวกับเสียงกรีดกู่
ของปีศาจร้าย.

คำสั่งจากดวงวิญญาณ

จันทร์ รัศมีทอง

เป็นเช้าตรู่วันหยุดอันน่าตื่นเต้น จนผมไม่มีกำลังใจจะสานสัมพันธ์กับ
หมอนและผ้าห่มบนเตียงอีกเลย สองหูได้ยินแต่เสียงยายปลุกให้ลุกขึ้นมา
ทำตามสัญญา ผมใช้เวลาไม่นานในห้องน้ำ แล้วจะออกไปใส่บาตร ชื้อ
อาหารเช้าที่ตลาด กินข้าวอาบน้ำเสร็จ จะรีบไปปฏิบัติภารกิจตามคำสั่ง
ของยายให้เรียบร้อย

ปีนี้ผมย่างเข้าสู่วัยเบญจเพส ควรจะคิดอะไรได้เองนานแล้ว แต่
การตัดสินใจหลาย ๆ เรื่อง ผมก็ยังเชื่อฟังยาย เพราะยายเป็นญาติผู้ใหญ่
คนเดียวที่คอยป้อนข้าว ป้อนน้ำ พร่ำสอน และส่งเสียให้เรียนจนจบ
ปริญญา

ความรักของพ่อกับแม่จี๊ดจ๊าดเร็วมาก แม่จึงปล่อยผมในวัย
สองขวบที่หัวแตกเลือดอาบมาทิ้งไว้กับยาย ก่อนจะหนีไปมีครอบครัวใหม่
ตอนนั้นยายเพิ่งได้รับสถานะแม่มาหมาด ๆ เนื่องจากตาของผมซึ่งเป็น
ทหาร ถูกผู้ก่อความไม่สงบลอบยิงเสียชีวิตที่จังหวัดปัตตานี ยายได้รับ
สิทธิประโยชน์จากทางราชการตามระเบียบ แต่คงไม่เพียงพอต่อการ
เลี้ยงดูผม ยายจึงต้องรับจ้างตัดเสื้อไปด้วย ยายชอบพูดว่า ‘ผีถึงป่าช้า’
จะทำได้ยังไงล่ะ

นาน ๆ ที แม่จะพาน้องสาวสองคน ที่เกิดกับสามีใหม่มาเยี่ยมยาย กับผมสักครั้ง ส่วนพ่อฉัน ผมไม่เคยเห็นหน้า ไม่มีแม้แต่ภาพถ่าย เพราะแม่เผาทุกอย่างเกี่ยวกับพ่อทิ้งหมดด้วยความเคียดแค้น และผมก็ไม่มีแรงใจจะสืบหา คนที่เอาแก้วเหล้าปาหัวผมแตกด้วย ยายจึงเป็นพระองค์เดียวที่ผมเคารพรักสูงสุด

แต่พระของผมนึกไม่ค่อยพาเข้าวัด ฟังเทศน์ฟังธรรมบ่อยนัก พอเริ่มจำความได้ ผมเห็นยายดูแต่ข่าวสารชนวน่วง ยายสนใจการเมืองตั้งแต่วัยสาว ๆ ถึงตอนนี้อายุ ๖๖ ปีแล้ว แต่ยายก็ยังมีอุดมการณ์ในแบบของตัวเอง หลังจากผมสมัครเฟซบุ๊กสมัครไลน์ให้ ยายก็ยังสนุกใหญ่ ยายมีกลุ่มเพื่อนที่คิดอ่านทางการเมืองใกล้เคียงกัน ผมต้องคอยเตือนยายให้ระวังการเซทอันล่อแหลมไว้บ้าง เพราะมีกฎหมายใหม่ๆ ออกมาควบคุมเยอะไปหมด

ยายเคยเล่าอย่างภาคภูมิใจว่า เมื่อปี พ.ศ. ๒๕๑๖ ยายกับเพื่อนๆ ในโรงงานทอผ้าเข้าร่วมกับนิสิตนักศึกษาประชาชน ขับไล่ผู้นำประเทศที่ครองอำนาจยาวนาน ยายผ่านการวิ่งหลบหลุกกระสุนมาแล้วด้วย

พ.ศ. ๒๕๑๙ ยายก็เข้าร่วมการชุมนุมต่อต้านอดีตผู้นำที่กลับเข้ามาในประเทศ จนได้รู้จักกับตาซึ่งเป็นทหารชั้นประทวนที่เข้ามารักษาความสงบในเมืองหลวง ตอนนั้นยายตั้งแง่กับทหารไว้มาก ตาต้องคอยชี้แจงให้ยายเข้าใจผู้ที่ต้องปฏิบัติตามคำสั่งผู้บังคับบัญชา ความเห็นของยายกับตาเป็นไปคนละทิศละทางอยู่นาน แต่เมื่อแต่งงานกันแล้ว ยายก็ละเว้นทุกประเด็นที่จะทำให้เกิดรอยร้าว จนพัฒนาไปสู่การคล้อยตามในที่สุด ยายจึงหลีกเลี่ยงกิจกรรมทางการเมือง เว้นแต่ว่าจะมีการเลือกตั้ง ยายชอบฟังการปราศรัยและไปใช้สิทธิ์ทุกครั้ง

ช่วงพฤษภาทมิฬ พ.ศ. ๒๕๓๕ เพื่อนของยายชวนไปรวมการชุมนุม ซึ่งคราวนั้นมีผู้บาดเจ็บล้มตาย และสูญหายจำนวนหนึ่ง แม้ยาย

จะกลับถึงบ้านอย่างปลอดภัย แต่ตาก็โกรธเป็นฟืนเป็นไฟ ด้วยเกรงว่า ยายจะได้รับอันตราย จนยายต้องรับปากว่าจะไม่ไปชุมนุมกับฝ่ายไหนอีก ส่วนตาก็ขอไปประจำอยู่แนวหน้าตลอด

ยายต้องอยู่ตามลำพังกับแม่ ซึ่งกำลังเป็นสาวรุ่นๆ จากการเลี้ยงดูอย่างเข้มงวด แทนที่แม่จะเติบโตขึ้นมาอย่างงดงามตามที่ตากับยายหวังไว้ แม่กลับกลายเป็นเด็กสาวใจแตก ยังไม่ทันขึ้นมัธยมปลายก็ตั้งครรรค์เสียก่อน ยายกับตาเสียใจอย่างยิ่ง แต่พอแม่คลอดผมออกมา ตาก็รักใคร่เอ็นดูผมมาก เสียหายเหลือเกิน ตอนที่ผมมาอยู่กับยาย ตาก็ปลื้มตัวไปอยู่บนสวรรค์แล้ว

บทเรียนจากการกวัดขั่นแม่มากเกินไป ทำให้ยายเลี้ยงดูผมอย่างผ่อนคลายเป็นพิเศษ ประคบประหงมพอสมควร มีระเบียบวินัยเท่าที่จำเป็น สอนเท่าที่จะสอนได้ ไม่เคยบังคับให้เชื่อด้วยการข่มขู่ ทุบตี แต่ผมเป็นคนเรียบง่าย ไม่ถนัดเรื่องคิดนอกกรอบอยู่แล้ว เลยปล่อยให้ยายชี้แนะเกือบทุกเรื่อง จนเพื่อนๆ เรียกผมว่าไอ้ลูกแหง เวลายายไปไหน ผมจะเกาะติดไปด้วย เหมือนเม็ดกระที่กระจัดกระจายอยู่บนผืนหญ้า

หลังจากตาเสียชีวิต ยายก็กลับมาสนใจข่าวการเมืองอย่างเข้มข้นเหมือนเดิม ยิ่งถ้ามีการเลือกตั้ง ยายจะชวนผมเอากะดาษหนังสือพิมพ์ไปปูนั่ง ฟังการปราศรัยเสมอ ตอนเด็กๆ ผมฟังใครไม่รู้เรื่องเลย รู้สึกหนวกหูไปหมด ครั้นจะอยู่บ้านคนเดียวก็กลัวผีหลอก เลยต้องไปนั่งกินปลาหมึกปิ้งกับถั่วต้มที่ยายชอบซื้อให้ทุกครั้ง พอโตขึ้น ผลพวงที่รับจากการติดตามยาย ทำให้ผมดูข่าวสารด้วยความเข้าใจมากกว่าเพื่อนๆ รุ่นเดียวกัน

พ.ศ. ๒๕๕๓ กับ พ.ศ. ๒๕๕๗ ยายไม่ได้เข้าร่วมการชุมนุมกับฝ่ายไหนทั้งสิ้น พออายุมากขึ้น ห่องน้ำกลายเป็นสิ่งจำเป็นอันดับต้นๆ ยายจึงเลือกติดตามข่าวสารจากโทรทัศน์ แทนที่จะไปสังเกตการณ์ด้วย

ตัวเอง ผมโง่งโง่มากที่ไม่ต้องตามยายเข้าไปในเขตการใช้กระสุนจริง แต่การเลือกตั้งครั้งล่าสุด ยายตัดสินใจเลือกพรรคการเมืองหนึ่งไว้แล้ว เมื่อพวกเขาเปิดปราศรัยใกล้บ้าน ยายจึงชวนผมไปฟังด้วย

“อยากฟังพรรคไหน เปิดคลิปในยูทูปก็ได้ ไม่เห็นต้องไปให้ลำบากเลย” ผมทักท้วงด้วยความห่วงใย

“เดี๋ยวนี้ทุกพรรคจัดเก้าอี้ไว้ให้นั่ง สบายกว่าเมื่อก่อนมาก ยายคิดถึงบรรยาการเก่าๆ ได้แบ่งขนมกันกิน ได้หัวเราะ ได้ตบมือให้ร้องบ้าง สนุกดี หรือเดี๋ยวรำคาญยายแก่ๆ คนนี้แล้ว” ยายถามอย่างกระเจ้า-กระอด

“ไปก็ได้ครับ” ผมยอมตามใจเพราะรู้ว่ายายเบื่อ หลังจากสายตาเริ่มมองแฉะ ยายก็เลิกรับผิดชอบ เลยต้องนั่งเหงาอยู่กับนางแมวอ้วนจอมซี้เกียจ และต้นไม้อีกแค่อะลิสบกระถาง ส่วนผมต้องออกไปทำงาน ยังดีที่มีเพื่อนในกลุ่มไลน์ส่งดอกไม้มาทักทายกันทุกวัน ยายเลยไม่ต้องไปสังสรรค์กับเพื่อนบ้านสูงวัยในวงไฟ

“แล้วยายจะซื้อปลาหมึกปิ้งกับถั่วต้มให้กินนะ”

ยายคงคิดว่าผมยังเป็นเด็กตัวกะเปี้ยกที่กลัวผีจับใจ จนต้องยอมไปนั่งหลับคาตักยายเหมือนเมื่อสิบกว่าปีที่แล้ว แต่ที่ผมยอมไปด้วยคราวนี้ เพราะอยากให้อายได้เปิดหูเปิดตาบ้าง ปลายเดือนหน้าผมจะผ่อนมอเตอร์ไซด์หมดแล้ว ตั้งใจว่าถ้าโบ๊ตสกกลางป้อออก ผมจะพายายไปนอนรับลมชายทะเลสักสองคืน

ไม่มีสัญญาณใด ๆ บ่งชี้เลยว่า ยายจะถูกเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งไปอย่างกะทันหัน เป็นเพราะรายนต์ที่วิ่งมาด้วยความเร็วสูงคันนั้น ฟุ้งชนร่างบาง ๆ ของยาย ซึ่งยืนรอใส่บาตรอยู่ริมทางเท้า ยายบาดเจ็บสาหัส ต้องนอนทรมานอยู่ในโรงพยาบาลถึงสามวัน ผมเฝ้ามองผ่านม่านน้ำตา เมื่อเห็นยายที่ผมรักต้องเจ็บปวดทรมาน

“ตั้งใจทำงาน อย่าคดโกงใคร แล้วก็อย่าลืมสิ่งที่ยายสั่งไว้ล่ะลูก” ยายทั้งเดือนทั้งกำชับ เมื่อมีสติรับรู้

คำวันที่สาม วิญญาณของยายก็ล่องลอยขึ้นไปสมทบกับตาบนสวรรค์ แม่กับน้องๆ มาช่วยจัดงานศพ ทุกขั้นตอนจึงผ่านพ้นไปตามประเพณี พอเสร็จงาน ผมแบ่งเงินของยายให้แม่จำนวนหนึ่ง อีกส่วนเก็บไว้เป็นทุนการศึกษาของน้องๆ ตามที่ยายสั่งไว้ ส่วนทวนไห้สที่ผมอาศัยอยู่ ยายโอนเป็นชื่อผมเมื่อสามปีที่แล้ว

ร่างของยายที่ผมเคยประคอง เคยบีบนิ้วด เหลือเพียงเถ้ากระดูก บางส่วนที่ผมเก็บไว้บูชา ยายจากไปพร้อมกับคำสั่งสุดท้ายที่น้อยคนนักจะสั่งเสียลูกหลานเช่นนี้ พอแม่รู้เรื่องถึงกับบอกว่ายายเพี้ยนไปแล้ว แต่ผมก็รับปากว่าจะปฏิบัติตาม มันไม่ใช่เรื่องยากเย็นสักนิด ทำไมผมต้องขัดใจยายให้กลายเป็นคนเนรคุณด้วยละ

สองสัปดาห์แล้วที่ไม่มียายคอยปลุก ผมต้องพึ่งนาฬิกาในโทรศัพท์ มือถือแต่ก็แปลก ที่ทุกเช้าผมมักจะตื่นก่อนเสียงเตือน เพราะหนูแว่ได้ยินเสียงยายเรียก ยายคงเป็นห่วงว่าผมจะไปทำงานสาย ผมรักยายเหลือเกิน ทุกวันหยุด ผมเคยหิ้วตะกร้าอาหารตามยายไปใส่บาตร แต่วันนี้ผมต้องออกไปอย่างเหงาหงอย ผมไม่มีความสามารถจะเตรียมข้าวของเอง เลยต้องไปซื้อกับข้าวจากร้านค้า ผมวิ่งเหยาะๆ ออกสู่ถนนหน้าหมู่บ้าน พอเลี้ยวซ้ายเลยบ๊ววังงานท่าตะปู เห็นรถกระบะคันหนึ่งชะลอชิดขอบถนน แล้วคนขับก็เปิดกระจกปาดขวดเหล้ายี่ห้อหนึ่ง แดกกระจายเกลื่อนทางเท้า ผมหยุดมองอย่างดำหนิ คนปาดเลยชี้หน้าผมพลาตตะโกนดังลั่น

“ถ้ามึงจดทะเบียนรถกู แล้วไปบอกตำรวจละกันะ มึงจะไม่มีขาให้วิ่งอีกเลย จำไว้ล่ะไอ้หนุ่ม”

ข่มขู่ผมสนใจแล้ว รถคันนั้นก็แล่นหายไปอย่างรวดเร็ว แฉะ
เศษแก้วแหลมคมคงทะลุพื้นรองเท้าผ้าใบหนาเตอะของผมไม่ได้ แต่
พระสงฆ์ที่เดินบิณฑบาต ท่านไม่ได้สวมแม้แต่รองเท้าแตะคู่บางๆ ต่อให้
ผมท่างเห็นเรื่องศาสนาแค่ไหน ก็ไม่ควรต้องมีใครบาดเจ็บ เพราะความ
สะเพร่าของชายชู้เฒ่าผู้นั้น

เหลียวมองไปรอบๆ เห็นไม้กวาดทางมะพร้าวกับที่โกยขยะ วาง
พิงอยู่ข้างประตูโรงงาน คาดว่าลุงอ้วนที่เป็นยามช่วงกลางคืนคงลืมไว้ ผม
เลยถือวิสาสะหยิบไม้กวาดมาปัดกวาดเศษแก้วไปทิ้งลงถัง

กลับจากตลาด ผมกินข้าวราดแกงไก่อย่างขอไปที คิดถึงกับข้าว
ฝีมือยายจับใจ โดยเฉพาะแกงส้มผักรวมที่ยายลงทุนโขลกเครื่องแกงเอง
ทั้งหมด ยิ่งค้างคืนก็ยิ่งอร่อย ปานนี้ยายคงกำลังทำให้ตากินอยู่บนสวรรค์

เพื่อระงับความฟุ้งซ่านที่พุ่งออกมาเป็นระลอก ผมรีบอาบน้ำ
เปลี่ยนเสื้อผ้า เพื่อไปปฏิบัติภารกิจสำคัญ ตั้งใจว่าเสร็จธุระแล้วจะเลย
ไปหาน้องปูแป๊ะ หญิงสาวที่กำลังดูใจกัน ชวนไปกินข้าวกลางวันในห้าง
สรรพสินค้า

๐๗.๔๐ น. ผมกำลังเซ็นมอเตอร์ไซด์ออกไปนอกรั้วบ้าน ตั้งใจ
จะไปให้ถึงจุดหมายก่อนเวลานัด แต่เสียงโทรศัพท์ก็ดังขึ้นมาขัดจังหวะ
เป็นเบอร์ของหัวหน้าหน่วยงานในธนาคารที่ผมเป็นพนักงานประจำมา
สองปีแล้ว

“วันนี้เดี๋ยวว่างใช่ไหม พี่วานเอาเอกสารไปให้ลูกค้าเซ็นหน่อยสิ”

ตอนจบปริญญาตรีใหม่ๆ ผมหางานยากเต็มที เลยต้องไปเป็น
พนักงานร้านขายไอศกรีมอยู่เกือบปี จนกระทั่งเพื่อนของยายบอกมาทาง
ไลน์กลุ่มว่า ธนาคารแห่งหนึ่งกำลังเปิดรับพนักงาน ทั้งๆ ที่ผมไม่ได้จบ
คณะบริหารธุรกิจ ไม่รู้เรื่องบัญชี หรือแวดวงที่เกี่ยวกับการเงินเลย แต่
ยายเคียวเชิญให้ไปสมัครไว้ เผื่อจะได้ทำงานที่มั่นคงขึ้น ผมทำตามเพียง

เพราะไม่อยากขัดใจยาย แต่กลับผ่านกระบวนการสอบทุกขั้นตอนได้อย่างเหลือเชื่อ

ผมเป็นคนที่นิสัยปัญญาปานกลาง ไม่มีไหวพริบโดดเด่นด้านใดเลย ตอนได้รับคำสั่งให้บริการลูกค้าหน้าเคาน์เตอร์ก็พอเอาตัวรอดได้ แต่พอโดนย้ายมาอยู่ฝ่ายสินเชื่อธุรกิจ ผมก็อดอึดใจมาก เพราะพูดจาในมโนว่าใจคนไม่เก่ง การหาลูกค้าจึงไม่เป็นไปตามเป้าหมาย พยายามเท่าไรก็ไม่ได้ตั้งใจหัวหน้า

ยายให้กำลังใจเสมอว่าค่อยๆ เรียนรู้ไป แม้ผมจะพัฒนาได้เร็วพอๆ กับहनอนกระต๊อบ แต่ผมทำหน้าที่ส่งมอบเอกสาร และอธิบายหลักเกณฑ์ต่างๆ ได้แม่นยำ หัวหน้าจึงเรียกใช้ทุกครั้งที่ต้องติดต่อกับลูกค้าในวันหยุด เพราะผมมีข้อดีอย่างมากมายจนไม่ต้องเกรงใจกัน

“ผมขอไปทำธุระก่อน เสร็จแล้วจะรีบไปครับ” ผมไม่รู้ว่าการกิจจะเสร็จก็โง่ ตอนนั้นก็ยังไม่ถึงเวลาด้วย

“ไปทำงานให้พีก่อน ถ้าสาขาจะมีคำสั่งย้าย พี่จะช่วยพูดให้” หัวหน้าบอกราวกับมีเมตตา แต่ผมฟังออกว่าเป็นการข่มขู่อย่างนุ่มนวล

ผมกับเพื่อนๆ ที่เข้ามาพร้อมกัน ต้องตื่นไปเตรียมงานแต่เช้า กลับบ้านมืดค่ำ พักกินข้าวแค่ ๒๐ นาที บางวันกว่าจะได้กินมื้อเที่ยงก็สี่โมงเย็น บางสัปดาห์ได้หยุดวันเดียว บางคนถูกย้ายไปอยู่ไกลจากบ้านมาก เจอค่าเดินทางกับค่าอาหารก็น้ำมิดแล้ว ที่ยังไม่มีใครคิดสั้นถึงขั้นกระโดดตึกตาย เพราะส่วนใหญ่ลาออกไปก่อน

แต่ผมตัดสินใจอย่างหุนหันพลันแล่นไม่ได้ ขึ้นลาออกตอนนี้คงต้องขายบ้านกิน ซึ่งคงกินได้ไม่นาน แล้วผมก็จะไม่มีที่ซุกหัวนอน ดังนั้นต่อให้มีธุระสำคัญแค่ไหน ผมก็ต้องไปทำงานก่อน ผมจึงซื้อมอเตอร์ไซด์ไปรับเอกสารที่บ้านหัวหน้า เพื่อนำไปให้ลูกค้าเซ็นถึงจังหวัดสมุทรปราการ ซึ่งอยู่ห่างกันคนละมุมเมือง ผมต้องขี่รถฝ่าฝนพิษไปตามเส้นทางที่ไม่คุ้นเคย

เลยต้องใช้ระบบค้นหาตำแหน่งบนพื้นโลกหรือจีพีเอสช่วยนำทาง

กว่าจะได้ออกจากบ้านลูกค้าก็เที่ยงครึ่ง ที่คิดว่าจะชวนน้องปูไปกินไก่ทอดเลยต้องยกเลิก ผมจึงแวะกินก๋วยเตี๋ยวข้างถนน แล้วค่อยไปทำธุระตามที่ตั้งใจไว้ เพิ่งสาวระหมี่ใส่ปากไปได้ครึ่งซาม เหลือบเห็นชายวัยรุ่นร่างเพรียว วิ่งฉิวผ่านหน้าร้านไป ตามด้วยเสียงตะโกนโหวกเหวกของหญิงชราคนหนึ่ง

“ช่วยด้วย! ช่วยยายด้วย! คนกระชากกระเป๋า!”

ที่แรกก็ว่าจะไม่สนใจ เหมือนลูกค้ารายอื่นที่หันมองกันแวบเดียว แล้วก็ก้มหน้ากินต่อ แต่พอนึกว่า “ถ้าเป็นยายเราละ” ผมเลยทิ้งตะเกียบวิ่งตามไอ้หนุ่มร่างผอมไป ผมออกกำลังกายทุกวัน จึงไล่กวัดนักวิ่งราวได้ทัน ตรงหน้าปากซอยแคบๆ เมื่อจวนตัว คนร้ายโยนกระเป๋าผ้าลงไปในพุ่มดาวเรือง ที่อวดดอกเหลืองอ้อยออยู่ริมทาง

“ถ้าอยากโดนพวกกูที่อยู่ท้ายซอยรุมกระที่บ ก็วิ่งตามมานะไว้ย” ไอ้หนุ่มร่างผอมหันมาตะโกนขู่

ผมไม่มีหน้าที่จับคนร้ายส่งตำรวจ เลยก้มลงเก็บกระเป๋าไปคืนเจ้าของ หญิงชราดีใจมาก เจียดเงินที่คงมีอยู่ไม่มากนัก ส่ง给我 ๒๐๐ บาท แต่ผมปฏิเสธ ยายสอนให้ช่วยคน โดยไม่หวังสิ่งตอบแทน ผมทำไปเพื่อบอกให้ยายรู้ว่า คำสั่งสอนของยายมีบทบาทต่อชีวิตผมเสมอ เชื่อว่าดวงวิญญาณของยายคงรับรู้ได้

ออกจากร้านก๋วยเตี๋ยวตอนบ่ายโมงเศษๆ ตั้งใจจะไปทำภารกิจที่ยายสั่งไว้ให้เสร็จสิ้น แต่เสียงโทรศัพท์จากแม็กดังขึ้น ตอนรถติดไฟแดงพอดี ผมเลยต้องรับสายอย่างไม่ค่อยเต็มใจนัก

“ช่วยแม่ด้วย แม่แก่แล้ว รีบมาเดี๋ยวนี้เลยนะ” เสียงแม่ตื่นตระหนก ราวกับมีงูเห่าสิบตัวเลื้อยเข้าบ้าน

“ไว้เย็นๆ ค่อยไปได้มั้ยครับ ขอไปทำธุระให้ยายก่อน” ผมต่อรอง

“พวกแกทั้งทงหนึ่นั่งรออยู่ ถ้าเดี๋ยวมารู้ แม่ต้องตายแน่ๆ”

ถ้าผมตั้งต้นจะไปทำภารกิจให้ลุล่วง แล้วทิ้งแม่ให้โดนทำร้าย หรืออาจเลยเถิดไปถึงขั้นโดนตัดมือ คงเป็นบาปกรรมติดค้างใจไปชั่วชีวิต ยายสอนเสมอให้รู้จักกตัญญูรู้คุณคน เชื่อว่าตอนผมเป็นทารก แม่ต้องเคยเลี้ยงดูผมอยู่บ้าง แม่เท่าที่จำได้ แม่จะมาเยี่ยมยายก็เฉพาะตอนที่ร้อนเงินก็เถอะ ผมจำใจต้องเปลี่ยนเส้นทาง ตรงไปบ้านเช่าของแม่ในชุมชนแออัด ซึ่งใช้เวลาเดินทางเกือบชั่วโมง เนื่องจากวันนี้รถติดทั่วกรุงเทพฯ

ตอนไปถึงผมเจอชายหน้าโหดสองคน แขนงายำเต็มไปด้วยรอยสักลายพร้อย กำลังนั่งสูบบุหรี่ควันโขมงอยู่ในบ้าน พอแม่เห็นผมก็ถลามาจับมือทั้งสองข้าง ก่อนจะพูดด้วยน้ำเสียงสั่นเครือ

“แม่เป็นหนี้จำนองอยู่สี่หมื่นห้า ถ้าไม่ได้เงินทั้งหมดภายในวันนี้ พวกเขาจะดุดันน้องสาวลูกไปขายชอง”

“พวกเขามีสิทธิ์อะไรมาเที่ยวไล่จับคนอื่นแบบนี้ ทำไมแม่ไม่แจ้งตำรวจ” ผมเห็นชายทั้งสองหันมาถลึงตาดูๆ ใส่ผม “แล้วเงินของยายที่ให้มาตั้งสามหมื่น ตอนเสร็จงานศพล่ะ”

“แม่เอาไปลงทุนซื้อของส่วนหนึ่ง ที่เหลือไอ้ผัวเฮงซวยมันแย่งไปถูกลงในบ่อนจนหมด” แม่ร้องไห้โฮ “ช่วงนี้แม่ขายผลไม้ไม่ค่อยได้ ลูกค้าเอาแต่บ่นว่าไม่มีดังค์ซื้อ ของเหลือก็เน่าเสียไปทุกวัน ช่วยแม่สักครั้งเถอะนะ”

ไม่ต้องทำงานธนาคารก็รู้ว่า ตัวเลขเศรษฐกิจที่ว่าดีขึ้นนั้น มันดีเฉพาะกลุ่มธุรกิจระดับบน ส่วนคนชั้นล่างล้วนมีรายจ่ายเกินรายรับทั้งนั้น พวกเขากระเสือกกระสนหนีตาย เหมือนปลาในบ่อโคลนที่กำลังเหือดแห้ง

แต่จู่ๆ จะให้เบิกเงินออกมาใช้หนี้แทนแม่ตั้ง ๔๕,๐๐๐ บาท ผมก็ต้องคิดหนักเช่นกัน เมื่อโดนบีบให้ออกจากงาน เพราะย่อหย่อนประสิทธิภาพ ผมจำเป็นต้องมีทุนรอนไว้ใช้จ่าย ระหว่างทางใหม่ด้วย

“ตกลง มีหรือไม่มีกันแน่” หนึ่งในชายหน้าเหลี่ยมตะคอกใส่ผม
“หรือจะให้น้องสาวไปทำงานใช้หนี้แทน”

เป็นครั้งที่สี่ของวันนี้ ที่ผมโดนข่มขู่ ผมชิงชังสถานการณ์ที่ตัวเอง
ถูกโยนลงไปเป็นเบี้ยล่างเหลือเกิน

“เดียวไม่อยากช่วยแม่ก็ไม่ใช่ไร ถือว่าช่วยน้อง ๆ ได้มัยลูก” แม่
คงรู้ว่าผมเอ็นดูน้องสาวทั้งสองอยู่มาก

ใจจริงผมอยากแจ้งความ ให้ตำรวจจับแก๊งทวงหนี้ไปขังคุก
จากนั้นผมจะได้ไปทำธุระเสียที แต่เรื่องอุปาทมคงไม่จบลงง่าย ๆ ใคร ๆ
ก็รู้ทั้งนั้นว่าคนพวกนี้มีกลุ่มอิทธิพลเถื่อนหนุนหลัง ผมจะทนอยู่กับตัวเอง
ได้อย่างไร ถ้าน้อง ๆ ถูกบังคับให้ไปเป็นหญิงขายบริการ เพื่อแลกกับ
สองมือของแม่ที่ครั้งหนึ่งเคยอุ้มชูผมมาด้วย

“ก็ได้ครับ ถ้าแม่สัญญาว่าจะไม่ไปกู้เงินนอกระบบอีก”

เมื่อรับปากทันที ผมไม่คุ้นเคยกับพฤติกรรมของแม่สักเท่าไร
เลยไม่รู้ว่าคำพูดนั้นเชื่อได้แค่ไหน แต่การข่มขู่จากแก๊งทวงหนี้ต่างหาก
ที่มองข้ามไม่ได้ ผมจึงออกไปกดเงิน ๔๕,๐๐๐ บาท มาให้ชายหน้าเหลี่ยม
ทั้งสอง ด้วยความเสียดายใจจะขาด ยายสอนผมให้ใช้จ่ายอย่างประหยัด
แล้วดูสิ ผมต้องส่งธนบัตรใบละพันเป็นปึกให้ใครก็ไม่รู้ เพื่อแลกกับ
หนังสือสัญญาขยับยู่ยี่ ที่เขียนด้วยลายมือยุ่งเหยิง จนขาดความน่าเชื่อถือ
ยิ่งกว่าใบปลิวโฆษณา ที่ติดอยู่ตามเสาไฟฟ้าเสียอีก

การทำดี บางทีก็ไม่ใช่สิ่งที่ดี อย่างเช่นกรณีนี้ ผมต้องเอาเงิน
ไปประเคนให้นักเลงอันธพาล ที่ข่มขู่คุกคามอย่างย่ำใจ คล้ายให้การ
สนับสนุนพวกที่ประกอบอาชีพผิดกฎหมาย แต่ผมมีทางเลือกอื่นไหมล่ะ

พอแก๊งทวงหนี้กลับไปแล้ว น้องสาวทั้งสองที่แอบอยู่ในห้องรีบ
ออกมายกมือไหว้ ผมเห็นประกายความหวาดกลัวในดวงตาน้อง ๆ ก็นึก
สงสาร อยากให้เศรษฐกิจฐานรากฟื้นขึ้นเร็ว ๆ แม่จะได้ค้าขายคล่องตัวขึ้น

ไม่ต้องไปพึ่งเจ้าหนี้เงินกู้ที่คิดอัตราดอกเบี้ยมหาโหด เพียงเพราะแม่เข้าไม่ถึงแหล่งเงินทุนในระบบ

“ดูแลแม่ด้วยละกัน อย่าให้ไปกู้เงินคนพวกนั้นอีก พี่ไม่มีมาช่วยบ่อยๆ หรอกนะ” ผมบอกน้องๆ

๑๔.๕๐ น. ผมต้องใช้เวลาเดินทางอีกราวหนึ่งชั่วโมง กว่าจะไปจัดการธุระสำคัญได้ ผมรีบขี่มอเตอร์ไซด์ออกจากบ้านแม่ ฝ่าเปลวแดดระอุพล่านที่สาดใส่ถนนทุกสาย หลุดจากสี่แยกไฟแดงตรงหน้า ผมก็จะถึงจุดหมายปลายทางแล้ว แต่เสียงกรีดร้องจากผู้โดยสารบนรถเมล์ กระชากสายตาให้ต้องรีบหันไปดู เลยได้เห็นเด็กชายวัยรุ่น ๓ คน กำลังวิ่งหนีชายฉกรรจ์กลุ่มหนึ่ง ซึ่งมีทั้งมีดดาบยาวขวับและท่อนไม้เป็นอาวุธ

ได้แต่เอาใจช่วยเหยื่อเคราะห์ร้าย ให้หนีรอดกลุ่มผู้ไล่ล่าไปได้ เช่นเดียวกับทุกคนบนถนน ผมได้ยินป้าที่ซ้อนมอเตอร์ไซด์คันข้างๆ โทรศัพท์แจ้งตำรวจ เด็กสาวอีกคนกำลังถ่ายคลิปวิดีโอ แต่ไม่มีใครกล้าไปขัดขวาง

อีก ๕ วินาที ผมจะได้ออกจากสมรภูมิรบแล้ว แต่หนึ่งในกลุ่มวัยรุ่นกลับวิ่งไล่ตะลุมตะกลามมา เลื้อยติดสี่ครีมนที่ห่มร่างชุ่มโชกไปด้วยเลือด เด็กชายตัวดำขาขึ้นคร่อมเบาะท้าย พลังทั้งตัวลงฟิงหลังผมอย่างอ่อนระหอย

“ออกรถได้เลยพี่ ถ้าไม่อยากให้พวกมันตามมาพันแขนพี่อีกคน” เจ้าหนูยังมีแรงขู่ผม ทั้งที่เป็นฝ่ายมาขอความช่วยเหลือแท้ๆ

“วันนี้เป็นโลกาวินาศหรือไงวะเนี่ย” ผมสบถอยู่ในใจ

นึกถึงสำนวนไทยที่ยายเคยพูดบ่อยๆ ว่า ‘ผีถึงป่าช้า’ แต่ไอ้ที่แปะอยู่ข้างหลังผมมันยังไม่ใช่ผี ผมจึงต้องบึ่งรถพาไปส่งโรงพยาบาลใกล้ๆ ซึ่งเป็นโรงพยาบาลเอกชน กว่าคนเจ็บจะได้รับ การดูแล ผมต้องตอบคำถามฝ่ายเวชระเบียนอยู่นาน เพราะเด็กคนนั้นสลบเหมือดอยู่บนเตียง

คนไข้ ซึ่งพนักงานกำลังเซ็นเข้าห้องฉุกเฉิน

ผมต้องยื่นบัตรพนักงานธนาคารเป็นหลักประกัน และรับเป็นเจ้าของไข้ไปก่อน จนกว่าผู้ปกครองตัวจริงจะมารับช่วงต่อ ระหว่างนั้นผมพาลูกศิษย์ไปหาคุณหมอที่โรงพยาบาล พวกเขาจึงโทรศัพท์บอกพ่อแม่ให้รีบมาดูแล

๑๖.๔๐ น. พ่อของคนเจ็บก็มาถึง ผมไม่ได้นั่งฟังคำขอบคุณอันเย็นเยื่อ เพราะไปรยเวลาถึงเรียกรถมาตลอดทั้งวัน จนเหลืออีกแค่ ๒๐ นาทีเท่านั้น ผมเลยรีบขอตัวออกจากโรงพยาบาล ตรงไปยังจุดหมายปลายทาง ซึ่งเป็นห่านาที่สุดท้าย ตอนที่ผมกระหืดกระหอบไปยืนต่อแถวเป็นคนไข้

วันนี้ไม่ใช่วันโลกาวินาศหรอกครับ แต่เป็นวันที่ ๒๔ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๖๒ ซึ่งมีพระราชกฤษฎีกา ประกาศให้มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเป็นการทั่วไป ยายจำเป็นต้องเดินทางไกลไปกับยืมบาลก่อนเลยสั่งผมให้มาใช้สิทธิ์แทน

เมื่อถึงคิว ผมแจ้งลำดับต่อเจ้าหน้าที่ พอเซ็นชื่อทั้งสองจุดแล้วก็ได้รับบัตรเลือกตั้ง คราวนี้เป็นครั้งแรกที่ผมจะได้เลือกตัวแทนเข้าไปนั่งในสภาอย่างสมบุรณ์แบบ ผมเคยพยายายผ่าวงล้อมคนกลุ่มหนึ่ง เพื่อไปหย่อนบัตรมาแล้ว แต่การเลือกตั้งครั้งนั้นกลับเป็นโมฆะ หลังจากนั้นเราก็ไปลงประชามติร่างรัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบันด้วยกัน การเลือกตั้งคราวนี้สำคัญต่อผมมาก เพราะผมแบกคำสั่งสุดท้ายของยายเข้าคูหาด้วย

ผมสอดตัวเข้าไปในคอกสี่เหลี่ยมสีเขียว ที่ปกป้องวินิจัยของผู้ใช้สิทธิ์ให้เป็นความลับไปตลอดกาล ผมตั้งใจจะเลือกพรรคการเมืองที่ยายสั่งไว้ก่อนตาย แต่พอจะจรดปากกาลงไปจริง ๆ กลับลังเล เพราะผมก็มีพรรคที่ชื่นชอบอยู่ในใจเช่นกัน ผมต้องขู่ตัวเองให้รีบทำตามคำสั่ง

ยาย ถ้าไม่อยากจะซื้อว่าเป็นหลานเนรคุณ

แต่แล้วเสียงข่มขู่ทั้งเข้มข้นและเจือจาง ที่ได้ยินตั้งห้าครั้งในวันเดียวกันก็พุ่งวาบเข้ามาในหัว จนผมต้องร้องถามอยู่ในใจว่า “เราจะดำเนินชีวิตอยู่ภายใต้คำข่มขู่ไปถึงเมื่อไหร่ ที่ผ่านมาระหว่างดกกล้วยไม่พออีกหรือ”

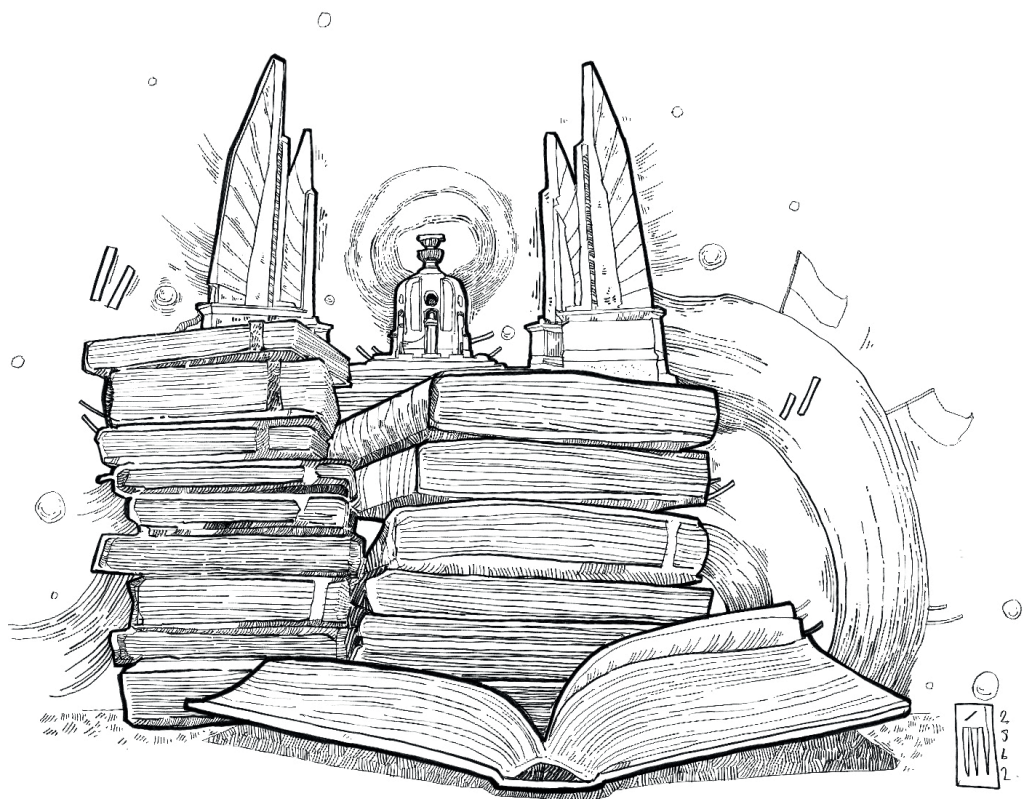
จริงอยู่ ที่คำสั่งของยายไม่ใช่การบังคับ แต่การรับปากของผมนั่นแหละ ที่คอยขู่ให้รู้สึกกลัวไปหมด ถ้ามีบัตรสองใบเหมือนเมื่อก่อน ผมคงรวมซอมกับคำสั่งของยายได้ง่ายขึ้น ด้วยการเลือกพรรคที่ผมสนใจ พร้อมกับเลือกผู้สมัครในพรรคที่ยายสั่งไว้ แต่พอมีบัตรใบเดียว เลยไม่รู้จะทำอย่างไรให้สมประโยชน์ด้วยกันทั้งสองฝ่าย

ต้องเกลี้ยกล่อมตัวเองอีกครั้ง เพื่อให้ตระหนักว่า ผมไม่ได้ฝ่าฝืนควัน ดงนักเลง และกลืนคาวเลือด เพียงเพื่อจะมาขัดคำสั่งยายในหน้าที่สุดท้ายหรอกนะ เมื่อเคารพภักย์ก็ต้องเชื่อฟังยาย ดวงวิญญาณของยายจะได้หมดห่วง ผมคงยืนไคร่ครวญนานไปหน่อย กว่าความคิดอันสับสนจะตกผลึก จนเจ้าหน้าที่ประจำหน่วยหันมามองด้วยความสงสัย ผมจึงตัดสินใจถามหมายเลขพรรคที่ปรากฏอยู่ พับบัตรเรียบร้อย นำไปหย่อนลงหีบ

๑๗.๔๕ น. ผมลากสังขารอันกะปลกกะเปลี้ยกลับถึงบ้าน ตรงไปจุดธูปบอกดวงวิญญาณของยาย

“ยายอยู่อย่างสงบสุขบนสวรรค์แล้ว ผมขอเลือกเองนะครับ วันหน้าถ้าเกิดอะไรขึ้นผมพร้อมจะอยู่กับมัน ยายเคยบอกว่า ‘ความเห็นต่างเป็นความงดงามในระบบประชาธิปไตย’ ผมก็ต้องเชื่อยาย จริงมั๊ยครับ”.

คำอธิบายรายวิชา

มีมณีสชน จัฆหาร

๑)

“ฉันเชื่อว่าถ้าเราเริ่มต้นที่ความไว้วางใจต่อคนอื่น คนอื่นก็จะไว้วางใจเราด้วย แม้ว่าเราจะแตกต่างกันในหลายๆ ด้าน แต่เราควรจะอยู่ด้วยความไว้วางใจต่อกันมากกว่าหวาดระแวงและทำร้ายกัน”

ยามบ่ายแสนอบอุ่น ในช่วงโมงเรียนที่เราเจอกันครั้งแรก ผมถามนักศึกษาว่า พวกเขาคาดหวังอะไรกับการเรียนวิชานี้ ขอให้ทุกคนช่วยแสดงความคิดเห็น ความแปลกหน้าทำให้นักศึกษาทั้งชั้นเงียบ นิ่ง มองหน้ากันไปมา ผมต้องผ่อนคลายเป็นการบอกว่าคุณค่าของพวกเขาคือเป็นประโยชน์ต่อการจัดการเรียนการสอน เปิดใจกับพวกเขาถึงการต้องเข้ามาสอนวิชานี้ ผมเป็นผู้สอนมือใหม่ ไม่รู้ว่าควรจะวางตัวหรือจัดเนื้อหารายละเอียดอย่างไร ยังมีอาการประหม่าเมื่อต้องอยู่หน้าห้อง เคยเป็นแต่เพียงผู้เรียน เมื่อต้องมาสอนและยืนต่อหน้านักศึกษาราวครึ่งร้อย

๑ เรื่องสั้น “ตะแคง” ของ วินทกานต์

ผมไม่รู้ว่าจะจัดทำทางอย่างไรให้เหมาะสม นักศึกษาชายคนหนึ่งคงเห็นอาการเหล่านี้ รวมถึงบรรยากาศตัวงอที่อยู่ในห้อง เขาจึงยกมือขึ้นถาม
ทำลายความเจ็บ

“ทำไมอาจารย์ถึงได้มาสอนวิชานี้ครับ” เป็นคำถามที่ผมนอยากตอบอยู่พอดี ผมตอบนักศึกษาไปว่า ตัวเองเหมือนนักมวยที่ต้องมาขึ้นชกแทน อาจารย์ผู้รับผิดชอบบรรยายวิชาได้ขอลาศึกษาต่อ ผมเข้ามารับไม้ต่อจากนักวิ่งคนก่อนที่ออกสตาร์ทจากจุดเริ่มต้นมาได้สักระยะ โดยปกติแล้วการเรียนการสอนหนึ่งเทอมมี ๑๖ สัปดาห์ หรือราว ๔ เดือน ผมมาขึ้นหน้าห้องเรียนในสัปดาห์ที่ ๕ หลังจากที่ตัวเองเข้ามาเป็นอาจารย์มหาวิทยาลัยได้ ๒ สัปดาห์ เมื่อนักมวยตัวจริงไม่อยู่ ผมจับพลัดจับผลูขึ้นชก ไม่รู้จักคู่ต่อสู้หรือสภาพแวดล้อมหรือปัจจัยต่างๆ บนเวที พอรู้ว่าจะต้องรับผิดชอบบรรยายวิชาการรวมกรมไทยกับสังคมและการเมืองต่อจากพี่อุทิศ เวลาราวสองสัปดาห์นั้นผมค้นเอกสารและเนื้อหารายละเอียดของวิชาเพื่อเตรียมสอน ผมไม่รู้ว่านักศึกษาแต่ละคนจะเป็นอย่างไร ใครเก่ง ไม่เก่ง แต่ผมจะทำหน้าที่ของตัวเองให้ดีที่สุด

ผมเป็นนักมวยที่ไม่รู้ว่าเวทีและคู่ต่อสู้เป็นอย่างไร ทำได้เพียงแค่
ฟิตซ้อมเพื่อให้ร่างกายตัวเองเข้มแข็ง

หลังตอบคำถามของนักศึกษาถึงเหตุที่ต้องเข้ามาสอนวิชานี้ ผมสังเกตเห็นพฤติกรรมที่ส่งสัญญาณในทางที่ดี พวกเขาขยับเนื้อตัว ดูผ่อนคลาย ไม่เกร็งและเจ็บเหมือนช่วงแรก มีเสียงถอนหายใจโล่งอก ดังมาจากมุมหนึ่งของห้อง ระยะเวลาของการหยั่งเชิงผ่านพ้น ผมถามพวกเขาซ้ำว่าคาดหวังอะไรกับวิชานี้ นักศึกษาชายที่นั่งหลังห้องยกมือขึ้นทันที “ผมคาดหวังว่าอาจารย์จะออกข้อสอบง่าย ๆ คาดหวังว่างานจะไม่เยอะ ที่สุดของที่สุดนะครับ ผมคาดหวังว่าอาจารย์จะให้เอพวกเรา” เสียงให้ฮาของเพื่อน ๆ ดังขึ้น เหมือนเขาเป็นหัวใจ เป็นผู้กล้า เป็นตัวป่วน

ของห้อง แต่คำตอบของเขาก็แสดงให้เห็นความเป็นกันเองและความใกล้ชิด ผมยิ้มแล้วตอบเขา “คุณคาดหวังมากเกินไป หรือที่สุดของที่สุดแล้ว คุณอาจคาดหวังเกินศักยภาพของตัวเอง” ผมย้อน

ครืน คราวนี้เสียงให้ฮาในห้องยิ่งดังไปใหญ่ จนผมต้องยกมือห้ามก่อนจะเริ่มชี้แจงแนวทางการเรียนการสอนในรายวิชา “การเรียนในห้องจะให้ทุกคนช่วยกันแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับวรรณกรรมไทยกับสังคมและการเมืองในแต่ละยุคสมัย ผมอยากให้พวกคุณเข้าเรียนเพื่อที่เราจะมาคุยกัน แสร้งความคิดเห็น แสร้งมูมมอง ใครไปอ่านวรรณกรรมเรื่องไหนมาบ้าง แล้วมาพูดให้เพื่อน ๆ ฟัง ช่วยกันคิดช่วยกันวิพากษ์วิจารณ์ว่า วรรณกรรมการเมืองสะท้อนสังคมอย่างไร นักเขียนใช้สัญลักษณ์อะไร เราศึกษาวรรณกรรมการเมืองกันไปทำไม แล้ววรรณกรรมการเมืองส่งผลกับชีวิตของเราอย่างไร คำถามเหล่านี้พวกเราต้องช่วยกันหาคำตอบ ร่วมแสดงความคิดเห็น” ผมอธิบายรายละเอียดการเรียนการสอนคร่าว ๆ เพื่อให้ นักศึกษาเห็นแนวทาง นักศึกษาชายคนหนึ่งนั่งอยู่มุมห้องยกมือขึ้นขณะที่ผมกำลังจะเปิดสไลด์สอน ผมพยักหน้าและยิ้มให้อย่างเป็นทางการกันเอง สบตาเขาเพื่อแสดงให้เห็นถึงความใส่ใจ

ตั้งแต่ต้นคาบ ผมลอบสังเกตนักศึกษาแต่ละคน นักศึกษาชายนั่งเงียบอยู่ที่มุมห้องมาโดยตลอด แม้เพื่อนจะส่งเสียงหัวเราะเฮฮาอย่างไร เขาก็ยังเงียบขรึมเสมอต้นเสมอปลาย

“อาจารย์จะรับฟังความคิดเห็นของพวกเราอย่างเท่าเทียมและไม่ดูถูกความคิดของพวกเราใช่ไหมครับ”

ลึนเสียงของเขา ห้องทั้งห้องกลับมาเงียบวังเวงอีกครั้ง

၆၆)

“กูจะเปรียบเทียบให้มึงฟังง่าย ๆ มึงเคยเห็นคนเขาต้มข้าวให้หมูกินไหม เขาต้องใช้ก้อนเถ้าสามก้อนเป็นเตาไฟ แล้วมีหม้อข้าวหมูวางอยู่ข้างบน หม้อข้าวหมูเป็นสิ่งที่มึงค่า เปรียบเป็นประเทศชาติ ก้อนเถ้าทั้งสามก้อน สำคัญทุกก้อน ก้อนแรกคือประชาชน ก้อนที่สองคือเสรีภาพ ก้อนที่สามคืออำนาจอธิปไตยของปวงชน ถ้าก้อนใดก้อนหนึ่งเกิดล้มลง ประเทศชาติก็อยู่ไม่ได้ ถ้าล้มเมื่อไหร่ ใ้อพวกหมาที่คอยจะแย่งกินข้าวหมู มันจะกรูกันเข้ามาแย่ง พุงตุง่าย ๆ การปฏิวัติก็คือการไล่หมาออกไปจากหม้อข้าวหมู มึงเข้าใจรึยัง”^๒

“ยินดีต้อนรับอาจารย์ใหม่” พี่อุทิศเข้ามาตบไหล่ของผม เหมือนเช่น
ทุกครั้งที่เจอกัน ผมยิ้มขึ้นๆ ไม่รู้จะสรรหาคำพูดใด เฉลใจถามไปถึงเรื่อง
สารทุกข์สุกดิบอื่นๆ

“พี่ว่าจะลาไปเรียนต่อ จะให้เอกรับผิดชอบรายวิชาที่พี่สอน” พี่อุทิศเดินไปที่โต๊ะ หยิบเอกสารตารางเรียน แล้วเดินกลับมาวางตรงหน้าผม “তোমনি পিছনোয় ৩ বিজ্ঞান” เขาชี้ลงกระดาษ “วรรณคดีวิจารณ์และวรรณกรรมเปรียบเทียบ สองวิชานี้พี่รบกวนอาจารย์คนอื่นไปแล้ว ที่นี้เหลือวรรณกรรมไทยกับสังคมและการเมือง พี่ว่าจะรบกวนเอกหน่อย”

ผมได้แต่เอ็กอ๊ก ไม่รู้จะตอบอย่างไร เพิ่งรับวิชามาจากอาจารย์
สองท่าน เรื่องของเนื้อหารายละเอียดผมไม่ได้วันหว่าดอันใด ทว่าด้วย
เงื่อนไขเวลาที่ผมเพิ่งเข้ามาทำงานราวสองสัปดาห์ ผมไม่รู้ว่าจะจัดสรร
เนื้อหาอย่างไร และจะวางแผนไปในทิศทางไหน มีความกังวลเกิดขึ้น

๒ เรื่องสั้น “นักเล่นนิทานยามราตรี” ของ สาคกร พูลสุข

ในใจตลอดเวลา ผมเหมือนคอมพิวเตอร์ที่ต้องรีเซ็ตตัวเอง เริ่มใหม่หมดทุกอย่าง การห่างหายไปจากแวดวงวิชาการเกือบปีทำให้ความรู้ที่ได้ร่ำเรียนมาจืดจางได้เหมือนกัน

มองหน้าฟู้ทิสแล้วตอบตกลง คิดถึงวันที่รับโทรศัพท์ในเย็นวันหนึ่ง วันที่ชีวิตโชเซ่โชเซ่ ล้มเหลวจากอาชีพการงานที่วาดฝัน ผมนอนจมอยู่ในห้องเช่า คิดถึงอนาคตวันข้างหน้า ธุรกิจที่พังลงไปอย่างไม่เป็นท่า ผมสะบักสะบอม ชีวิตหลงทิศทาง หลังเรียนจบปริญญาโท ผมร่วมลงทุนเปิดบริษัทกับเพื่อนเก่าสมัยมัธยม ไม่สนใจคำทัดทานของพ่อแม่ที่ให้สมัครงานเพื่อเป็นอาจารย์มหาวิทยาลัย ผมรังเกียจระบบ อยากเป็นเจ้านายตัวเอง เมื่อการวางท่าของนักวิชาการในรั้วอุดมศึกษา มารู้ตัวอีกทีเพื่อนเก่าเพื่อนเก่าหักหลังโกงเงินเข้าบัญชีตัวเอง แล้วตลบหลังด้วยการปิดบริษัทโดยยกเหตุผลเรื่องสถานะการเงินที่ขาดทุนมาอ้าง บาดลึกไปกว่านั้น เขาพาหญิงสาวข้างกายของผมไปด้วย ผมจนตรอก ไม่รู้ว่าจะไปที่ไหน บาดเจ็บทั้งกายและใจ เสียทั้งการงาน เสียทั้งความรัก นอนจมแผลรวรสับดาบ ฟู้ทิสก็โทรศัพท์มาในเย็นวันหนึ่ง

“พอที่จะเปิดรับอาจารย์ เอกสนใจมั๊ย ถ้าสนใจพี่พอมีหนทางช่วย” ไม่ทันที่จะได้อธิบายอะไรต่อ ผมรีบตอบรับฟู้ทิสทันที กล่าวขอบคุณเขาซ้ำแล้วซ้ำเล่า วันนั้นฟู้ทิสเป็นเหมือนหยาดฝนตกลงมาสู่ผมซึ่งเป็นผืนดินแห้งผาก ซิลิมหัวใจที่หมดเรี่ยวแรงให้ฟื้นคืนมา พยุงร่างที่ล้มให้ลุกขึ้นมาเดินได้อีกครั้ง

ผมไม่มีทางเลือก แม้ลึกๆ จะรู้สึกขยาดตัวเองเหมือนกัน หนีจากระบบ พยายามไปให้ไกลจากมัน แต่สุดท้ายก็ต้องเข้าสู่ระบบ หน้าที่ยังได้รับการช่วยเหลือจากฟู้ทิสอีก ความไม่ชอบมาพากลต่อกระบวนการในมหาวิทยาลัย อย่างไรก็ตามก็สร้างรอยด่างในหัวใจของผมไม่น้อย ผมตระหนักว่าฟู้ทิสช่วยเหลือผมหลายอย่าง ต่อจากนี้ก็จะกลายเป็น

บุญคุณ กลายเป็นการตอบแทน กลายเป็นการติดค้างที่ไม่รู้จะสะสาง
หมดวันไหน ผมไม่มีทางเลือก คิดเวียนวนย่ำอยู่กับตัวเองอย่างนั้น พอ
หนักเข้าผมก็ปล่อยวางแล้วบอกตัวเองว่าช่างมัน ปลอบประโลมตัวเองว่า
ที่ไหนก็คงเป็นแบบนี้ มันไม่ใช่เส้นสาย แต่มันคือสายสัมพันธ์ของพี่น้อง
สายสัมพันธ์ที่เพาะบ่มจนหอมหวานผ่านวันเวลา ที่ไหนก็มีดี มีสถาบัน
กันทั้งนั้น พร่ำบอกตัวเองซ้ำๆ ทุกวันให้ความรู้สึกระด้างกระเดื่องนั้น
เลือนหายไป

กลายเป็นว่าผมต้องรับวิชาเพิ่มจากพี่อุทิศมาหนึ่งวิชา รวมกับ
วิชาที่รับมาจากอาจารย์ท่านอื่นอีก ๒ วิชา ผมต้องเตรียมการสอนให้ทัน
เวลาในชีวิตรวดไปกับการต้องค้นเอกสารและหนังสือหลายเล่มเพื่อ
เตรียมเนื้อหา ผมพยายามทำทุกอย่างให้ดีที่สุด สมกับที่ได้รับควมไว้วางใจ
และถือเป็นการตอบแทนบุญคุณที่พี่อุทิศได้ช่วยเหลือผมไว้ในวัน
ที่จนตรอก

๓)

“จริง ๆ แล้วหมาป่าไม่ได้ฉลาดหรอก แต่เจ้าเล่ห์มากกว่า คำ
ว่าฉลาดดูเป็นการยกย่องมันเกินไป ความฉลาดแบบโง่งนั้น ต้องเรียก
ว่าเจ้าเล่ห์ถึงจะถูกต้อง หมาป่านี้แหละตัวดีที่ทำให้ลูกแกะแบ่งฝักฝ่าย
ทะเลาะกันเอง”^๓

**“อาจารย์จะรับฟังความคิดเห็นของพวกเราอย่างเท่าเทียมและไม่ดูถูก
ความคิดของพวกเราใช่ไหมครับ”**

^๓ เรื่องสั้น “ไม่มีหมาป่าตัวไหนเป็นมังสวิรัต” ของ ปะการัง

ธรรมเนียมถามคำถามขึ้นมาในชั่วโมงแรกที่ได้เจอกัน ผ่านมาเป็นเดือน เสียงของเขายังดังอยู่ในหัว ธรรมเนียมเป็นเด็กหลังห้องที่นั่งเงียบและชอบเหม่อลอย ร่างท้วมของเขาเหมือนเป็นศิลปะชิ้นหนึ่งที่ถูกจัดวางอยู่ในที่เดิมๆ ตรงมุมห้องแถวหลังสุด ผมสันนิษฐานแบบสกินเฮด ดูเรียบร้อย ไม่สูงส่งหรือพูดคุยกับใคร เงียบขรึมน่าเกรงขาม เวลาตอบคำถามในห้องเรียนมักขึ้นต้นด้วยคำว่า “ผมคิดว่า...” รวากับจะบอกว่านี่คือความคิดเห็นส่วนตัว ผมบอกเขาว่าการเข้าถึงความเห็นส่วนตัว หรือการบอกใครต่อใครว่า ฉันคิดอย่างนั้น ฉันคิดอย่างนี้ อีกมุมหนึ่งก็เหมือนเป็นการเซฟตัวเอง การป้องกันตัวเอง และการสร้างกำแพงของตัวเองขึ้นมา รวมทั้งแสดงออกถึงความไม่มั่นใจที่ตัวเองเองมี หลังประโยค ผมไม่ลืมบอกเขาว่า “อาจจะจริงหรือไม่จริงก็ได้ นี่เป็นเพียงความคิดเห็นของผมนะ” ผมตั้งใจจนเขา เขาหัวเราะเสียงดัง เป็นครั้งแรกที่ผมได้ฟังเสียงหัวเราะที่จริงใจอย่างนี้

ตั้งแต่ครั้งแรกที่เจอกัน ธรรมเนียมแทบไม่เคยขาดเรียน เขานั่งอยู่หลังห้อง เหมือนไม่ฟัง แต่สามารถจับประเด็นที่ผมสอนได้หมดจด ครั้งหนึ่งธรรมเนียมมีปากเสียงกับเพื่อนในห้อง ขณะที่เรากำลังเปิดวงสนทนากันเรื่องการเขียนวรรณกรรมการเมืองว่าจำเป็นต้องเลือกฝั่งหรือเปล่า หลังจากถกกันไปสักระยะ ดูท่าก็รู้ว่าเขาคงเป็นไม้เบื่อไม้เมากับประจำ นักศึกษาหัวโจกของห้อง ผู้คาดหวังจะได้เอกจากผม

เท่าที่ผมสังเกต ผมไม่เคยเห็นธรรมเนียมกับประสาพูดคุยกันนอกห้องเรียนเลย มีแต่เพียงในห้องเรียนของรายวิชาเท่านั้นที่ทั้งคู่ปะทะคารม รวากับจะเอาให้ตายกันไปข้าง

“ถ้านักเขียนไม่เลือกข้างใดข้างหนึ่ง ก็ไม่รู้จะเขียนหนังสือไปทำไม การเขียนโดยไม่มีจุดยืนเป็นเรื่องน่าละอาย นักเขียนต้องยืนอยู่ข้างความถูกต้องและความยุติธรรม” ประชาว่า

“ความถูกต้องและความยุติธรรมเป็นอย่างไร” ธรรมญญถาม ดีสีหน้าและท่าทางยืยงกวนกวนอ้วยวะใช้เดิน “ถ้าพ่อเดินเข้าไปตบหน้าผู้ชายคนหนึ่ง หลังจากรู้ว่าชายคนนั้นตบหน้าลูกชายของตัวเอง ถูกต้องและยุติธรรมไหม”

“ไม่ถูกต้อง และไม่ยุติธรรม” ประชาตอบขัดถ้อยขัดคำ

“ไม่ว่าใครจะตบหน้าใครก็ไม่ถูกต้องอยู่แล้ว แต่การตบหน้าคือนรู้ได้อย่างไรว่ามันไม่ยุติธรรม ถ้าเรานิยามความยุติธรรมว่าเป็นความเท่าเทียม บางครั้งความยุติธรรมก็นำมาซึ่งความรุนแรง เราอาจมองมันในมุมกลับก็ได้” ธรรมญญว่า แล้วหันหน้ามาทางผม “อาจารย์ครับ ผมคิดว่าคนเราไม่จำเป็นต้องเลือกข้างก็ได้ มันอาจจะดูเหมือนผมไม่มีจุดยืนหรือหลักการ แต่ผมรู้สึกอย่างนั้นจริงๆ เราต้องเลือกข้างกันจริงๆ เหยอ เรามั่นใจได้อย่างไรว่าข้างที่เราเลือกนั้นถูกต้อง แล้วเราจะถูกเสมอและตลอดไป เรามั่นใจได้อย่างไรว่าแต่ละข้างนั้นต่อสู้เพื่อประชาชน อาจารย์ครับ เรามีบทเรียนให้ศึกษาและเรียนรู้ตลอดระยะเวลาที่ผ่านมา ประชาชนเป็นเครื่องมือ เป็นเหยื่อ เป็นอานาจอในการต่อรอง โดยที่บางครั้งเขาก็ไม่รู้ตัว พวกเรานี่แหละไม่รู้ตัว” ธรรมญญหยุดพูด สูดลมหายใจยาวลึกเหมือนจะพูดอะไรต่อ จ้องตามผมแน่นิ่ง ก่อนจะพูดว่า “นี่คือความคิดเห็นส่วนตัวของผมนะครับอาจารย์” คราวนี้ทุกคนในห้องหัวเราะครืน เว้นก็แต่เพียงประชาที่เออแต่กำหมัด หน้าตาถมึงทึง

เช้าวันถัดมา ระหว่างกำลังจะเดินขึ้นอาคาร ผมเดินสวนทางกับธรรมญญ เห็นรอยขำรอบดวงตาของเขา จึงรีบปรีเข้าไปถาม

“ไปโดนอะไรมาล่ะ ธรรมญญ”

“ความถูกต้องและความยุติธรรมมันกระเด็นเข้าตาผมนิดหน่อยครับ” พุดจบเขาก็รีบสาวเท้าเดินห่างผมออกไปจนลับหายไปหลังอาคารเรียน

๔)

“รบราไปก็เท่านั้น ไม่มีพระราชอาของค์ไหนอยู่ค้ำฟ้า ไม่มีขุนนางคนไหนไม่ถึงแก่อสัญกรรม ไม่มีชาวบ้านคนไหนไม่ตาย แผ่นดินยังอยู่ พระแม่ธรณียังอยู่ มนุษย์เราเพียงมาเดินเล่นให้สกปรกหน้าดินชั่วครู่ชั่วยาม อย่าคิดฆ่ากันเลย อย่าเอาเปรียบกันเลย นายต้องข้ามให้พ้นความเกลียดชังทั้งมวล แล้วนายจะหาวิธีบอกพวกเขาได้”^๔

ผมกับพี่อุทิศรู้จักกันตั้งแต่เรียนปริญญาตรี ขณะที่ผมเป็นเฟรชชีน้องใหม่ พี่อุทิศก็กำลังจะกลายเป็นพี่บัณฑิต ความห่างระหว่างปีทำให้เราไม่ค่อยได้สนทนากัน แต่รับรู้ระหว่างใช้ชีวิตนักศึกษาว่านี่คือรุ่นพี่คนหนึ่ง ที่ใครต่อใครต่างชมว่าเป็นหัวกะทิของรุ่น ได้มารู้จักและได้พูดคุยกันก็เมื่อเข้าเรียนปริญญาโท โดยหลังจากจบปริญญาตรีพี่อุทิศได้กลับบ้านไปช่วยธุรกิจครอบครัว ก่อนจะตัดสินใจเรียนต่อในปีที่ผมเพิ่งสำเร็จการศึกษา การได้มาร่วมชั้นเรียนกับรุ่นพี่ที่ใครต่อใครชื่นชมก็ทำให้ผมหัวน้องอยู่ไม่น้อย เวลาที่อาจารย์ถาม พี่อุทิศก็จะยกมือตอบเป็นคนแรกเสมอ บางครั้งคำตอบของพี่อุทิศก็ไม่ถูกต้องเสียทั้งหมด ผมอยากจะแย้งเหมือนกัน แต่ก็ต้องสงบปากสงบคำเพราะความเป็นรุ่นพี่ สิ่งเหล่านี้มันครอบเราเอาไว้โดยไม่รู้สึกตัว เป็นอำนาจที่แฝงอยู่ในความสัมพันธ์แบบรุ่นพี่รุ่นน้อง

ในรายวิชาสัมมนาวรรณกรรมร่วมสมัย ซึ่งเราต้องแสดงความคิดเห็นและร่วมแลกเปลี่ยนมุมมองความคิด อาจารย์ถามพวกเราว่าความขัดแย้งทางการเมืองที่เกิดขึ้นในสังคม หรือความรุนแรงทางการเมืองที่เกิดขึ้นในสังคม หากนักเขียนต้องสื่อสารถึงเหตุการณ์หรือเรื่องราว

^๔ เรื่องสั้น “ผมกับผมอีกคน (ข้ามให้พ้นหุบเหวแห่งความเกลียดชัง)” ของ ช.โชนแสง

เหล่านี้ หรือบันทึกเหตุการณ์เหล่านี้ นักเขียนควรมีท่าทีอย่างไร ควรจัดวางตัวเองไว้ในสถานะไหน

ฟ็อดุทศยกมือขึ้นตอบเป็นคนแรกเช่นเคย เขาเกริ่นด้วยหลักการนำเชื่อถือ มีเหตุผล แต่ผมจับน้ำเสียงของฟ็อดุทศได้ว่าเขาเลือกที่จะเชื่ออย่างไร ยิ่งเมื่ออธิบายปรากฏการณ์ทางการเมืองที่เกิดขึ้น ฟ็อดุทศเลือกที่จะใส่ร้ายอีกฝ่าย น้ำเสียงที่แสดงออกมานั้นแสดงความสะใจอย่างไม่สามารถปิดบังได้ ก่อนที่จะสรุปว่า “นักเขียนควรจะต้องเลือกข้าง ควรบันทึกปรากฏการณ์เอาไว้ด้วยความซื่อตรง โดยอิงความถูกต้องและความยุติธรรม” แม้ฟ็อดุทศพยายามจะจบการแสดงความคิดเห็นให้ดูเป็นกลางที่สุด แต่หากใครเคยพูดคุยสนทนากับเขาแล้ว ย่อมรู้ว่าฟ็อดุทศปักหลักยึดมั่นกับพรรคการเมืองพรรคหนึ่ง และแสดงท่าทีระแวงไม่ไว้วางใจคนที่คิดตรงข้ามกับตัวเอง หรือใครไม่ชอบเหมือนตัวเอง ฟ็อดุทศก็ตั้งธงน้อยใจเอาดีอยู่

“แล้วคุณล่ะ...เอกรัฐ คิดเห็นอย่างไร” อาจารย์หันมาถามผม

ผมไม่มีความมั่นใจเลย พยายามเลี้ยงที่จะตอบ ผมคิดอะไรไม่ออก เอาตัวรอดด้วยการเล่าประสบการณ์ “ไม่นานมานี้ ผมไปร่วมการประชุมมาครับ ไม่ว่าจะจัดที่ไหน ผมก็ไปร่วม ผมไปรับฟังข้อมูล ไปดูผู้คนลงไปสัมผัสกับรายละเอียดต่างๆ ที่ไม่ได้ถูกสื่อนำเสนอ ผมอยากรู้ว่ามีเป็นอย่างไร อะไรทำให้ผู้คนต้องขัดแย้งกัน การเมืองส่งผลอย่างไรกับเรา การที่เราเกลียดชังกัน การที่คนในครอบครัวทะเลาะกัน การที่เพื่อนเลิกคบกัน ผมว่ามันเป็นเรื่องที่หืดหู่เมื่อรู้ว่าการเมืองแยกคนที่เคยสนิทชิดเชื้อให้ออกห่าง ผมเห็นความเกลียดชังอยู่ในดวงตาผู้คน ในดวงตาของคนที่ผมรัก ผมเห็นความหวาดระแวงเมื่อตัวเองเข้าไปพูดคุย เอาเข้าจริงแล้ว ผมไม่มั่นใจว่าประเทศของเราจะพัฒนาไปได้อย่างไร ลำพังครอบครัวของเราก็ตะเลาะกัน เพื่อนฝูงก็ผูกใจเจ็บบาดหมาง ผมไปร่วมการประชุม

แล้วเศร้าหม่น มันทำให้ผมไม่มั่นใจกับชีวิต ไม่มั่นใจกับอะไรสักอย่าง”

“คุณไปร่วมการประชุม?” อาจารย์ถาม

“ผมไปร่วมการประชุมของทุกฝ่าย ไม่ได้เลือกไปฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง
ครับ ผมอยากรู้ว่าอะไรทำให้คนเราเกลียดชังกัน”

“แล้วคุณรู้หรือยัง”

ผมไม่ได้พูดอะไร ได้แต่ส่ายหน้าเป็นคำตอบให้อาจารย์ ขณะนั้น
เสียงหนึ่งลอยมาจากที่ใดสักแห่งในห้อง “พวกไม่มีจุดยืน” แม้ไม่ได้มอง
ไปทางต้นเสียง ผมก็รับรู้ว่าเสียงที่ได้ยินนั้นเป็นเสียงของใคร

เมื่อผลการเรียนในรายวิชานี้ออกมา ผมและฟิอุทิสได้คะแนน
และเกรดเท่ากัน

ฟิอุทิสทำหน้าสงสัย ผมรู้ว่าฟิอุทิสไม่พอใจ

ผมไม่ได้พูดอะไร หลังจบการศึกษาเราแยกย้ายกัน

๕)

ศิลาเชื่อมั่นเสมอว่าจิตวิญญาณประชาธิปไตยมีอยู่ทุกหนทุกแห่ง
บนผืนแผ่นดินนี้และพร้อมจะรับฟังเสียงของพวกเขา สิ่งที่พวกเขาทำมัน
เป็นประชาธิปไตยแบบชาวบ้านที่ทวงหาสิทธิขั้นพื้นฐานของตัวเอง เขา
คิดว่ามันเปราะบางและไร้กำลังจะปกป้องตัวเอง เขาจะต้องเชื่อมต่อเข้ากับ
ประชาธิปไตยในระบบนั้นคือรัฐสภา ศิลาคิดว่าเขาต้องฟังสมาชิกสภา
ผู้แทนราษฎร^๕

^๕ เรื่องสั้น “ก่อนสายหมอกเลื่อน” ของ ประดิษฐ์ สุรสิทธิ์เรื่องชัย

ธรรมณูญไม่มาเรียนสองสัปดาห์ ถามเพื่อนในห้องที่ไม่ทราบข่าวคราว ผมมารู้ภายหลังว่าเขาไปพร้อมกับแกนนำชาวบ้านในการต่อสู้เรื่องที่ดินทำกิน อีกไม่กี่สัปดาห์จะถึงวันสอบปลายภาค ผมพยายามกำชับว่าช่วงนี้พยายามอย่าขาดอย่าลา ข้อสอบนั้นลอยวนอยู่ในห้อง ผู้มาเรียนเท่านั้นจึงจะมองเห็น

สามสัปดาห์ผ่าน ไต่เก้าอี้มุมห้องยังว่างเปล่า ชาวของธรรมณูญก็เจียบบั้น เหมือนปลิวลอยหายไปกับสายลมหลังฤดู ขณะที่เหตุการณ์ความรุนแรงเกิดขึ้นในทุกมุมของประเทศ ความขัดแย้งคุกรุ่นคุเดือดถึงขั้นที่เราไม่สามารถเปิดเผยความคิดความรู้สึกต่อกันได้ ความหวาดระแวงกระจายทุกหย่อมย่าน สงครามความคิดเห็นประเดประดังตามสื่อออนไลน์ คำสบถหยาบคายถูกนำมาใช้ต่อว่าฝ่ายตรงข้าม ชุดข้อมูลเหตุผลต่าง ๆ ถูกนำมาเป็นหลักฐานอ้างอิงให้กับฝ่ายของตน พรรคพวกเพื่อนฝูงชักถามผมว่าคิดเห็นอย่างไรกับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น ผมไม่มีความคิดเห็นใดๆ ห่วงก็แต่นักศึกษาที่เข้าร่วม ผมห่วงธรรมณูญ พอบอกว่าห่วงลูกศิษย์ น้ำเสียงเย้ยหยันก็ตีกลับมา บ้างก็ว่าพ่อพระ บ้างก็ว่าหน้าสิ่วหน้าขวานอย่างนี้ผมต้องเลือกข้าง ผมต้องชัดเจน พวกที่แทงกั๊กจะไม่มีที่อยู่ที่ยืน พวกเขาโยงทุกเรื่องมาเกี่ยวกับการเมืองหมด ผมคิดถึงธรรมณูญ คิดถึงคำของเขา “อาจารย์จะรับฟังความคิดเห็นของพวกเราอย่างเท่าเทียมและไม่ดูถูกความคิดของพวกเราใช่ไหมครับ” ตลอดระยะเวลาที่สอนวิชานี้หากมีสิ่งที่ดีเป็นความดีความชอบ ผมว่าเป็นการที่ไม่เคยมองความคิดเห็นของนักศึกษาคนใดผิดเลย ผมชื่นชมที่พวกเขากล้าแสดงออกกล้านำเสนอความคิดของตัวเอง ให้เกียรติพวกเขา ระหว่างผมกับลูกศิษย์ไม่มีการเมืองเข้ามาเกี่ยวข้อง เราอยู่ในห้องเดียวกัน อยู่ในห้องเรียนสภาพแวดล้อมและบรรยากาศเดียวกัน เป็นความเท่าเทียมอย่างเป็นรูปธรรมที่ผมสร้างมันขึ้นมา

“มันอาจจะดูเหมือนผมไม่มีจุดยืนหรือหลักการ แต่ผมรู้สึกอย่างนั้นจริงๆ เราต้องเลือกข้างกันจริงๆ เหรอ เรามั่นใจได้อย่างไรว่าข้างที่เราเลือกนั้นถูกต้อง แล้วเราจะถูกเสมอและตลอดไป เรามั่นใจได้อย่างไรว่าแต่ละข้างนั้นต่อสู้เพื่อประชาชน” เสียงของธรรมนูญก้องอยู่ในหัว พอๆ กับถ้อยคำที่ว่า “พวกไม่มีจุดยืน” ในห้องเรียนวันนั้นที่ผมไม่มีวันลืม

๖)

...นี่ก็ย้อนกลับไปที่เขา กับ ช้วน โกรธกันชนิดไม่มองหน้าไม่เผื่อใจ
ทั้งหมดก็ด้วยเรื่องขัดแย้งกันทางความคิดเท่านั้น ถ้าหากต่างฝ่ายต่างยอม
ฟังกัน ก็คงไม่ต้องโกรธกันตั้งนาน^๖

ธรรมนูญไม่มาสอบ เขาหายไปไม่ทั้งร่องรอยใดไว้ให้ใครติดต่อ ผม
ร้อนใจ ปรีกษาพิุฑุทิศ เล่าเรื่องราวความคับข้องหมองหม่นที่เกาะติด
อยู่ข้างใน ความรู้สึกหลายอย่างตาโถม เป็นเพราะอะไรเขาจึงทำเช่นนี้
สำหรับนักศึกษา การไม่มาสอบถือเป็นความบกพร่องร้ายแรง และไม่มี
ใครสามารถช่วยเหลือได้ ชั่วๆ ดีๆ อย่างไร ความคิดความอ่านของ
นักศึกษาที่บรรลุนิติภาวะอย่างธรรมนูญก็น่าจะคิดออก เขาไม่ควรเอา
อนาคตของตัวเองมาทั้งอย่างนี้

“ไฉนมันเพี้ยน เวลาอยู่ในห้องเรียนนะ ให้ตอบคำถาม มันก็ตอบ
เฉไฉไปเรื่อย” ดูเหมือนพิุฑุทิศไม่แสดงอาการเดือดเนื้อร้อนใจ

“เราต้องหาทางติดต่อเขาให้ได้” ผมแสดงความเป็นห่วง

“ถ้าไม่ผ่านก็ให้ลงเรียนใหม่เทอมหน้า เราช่วยเหลืออะไรไม่ได้

^๖ เรื่องสั้น “ไปให้ถึงจุดหมาย” ของ ชมัยพร มาลัยทัต

หรือเด็กมันทำตัวเอง” พี่อุทิศว่า “ดูท่าจะเป็นลูกศิษย์รักละสิ” พี่อุทิศ
ยกไหล่ วางท่าแสดงความเหนือกว่า

“เปล่าครับ” ผมกลืนน้ำลายลงคอ พยายามกลืนความโกรธ เก็บ
ความโมโหที่กำลังคุกรุ่น ควบคุมมือไม้ที่ส่ายสั่นให้เป็นปกติ เวลาไม่นาน
ที่ได้สอนพวกเขา ผมรู้ว่าแต่ละคนเป็นอย่างไร ผมลอบสังเกตพฤติกรรม
ในห้องเรียน ฟังคำตอบของพวกเขา การได้พูดคุยแต่ละครั้งก็พอบอกได้
ถึงวิธีคิดของเด็กในยุคนี้ แต่มันคนละเรื่องกับการที่ผมจะให้ใครมาเป็น
ศิษย์ที่เหนือกว่าคนอื่น ทุกคนเท่าเทียม ไม่มีใครมีอภิสิทธิ์อันใด ผมอยาก
ตอกหน้าพี่อุทิศกลับไปว่า พี่ไม่รู้สึกละไรบ้างเลยใช่ไหม เมื่อลูกศิษย์ของ
ตัวเองหายไปจากห้องเรียน ไม่ใช่ว่าเป็นธรรมนุญ แต่ใครก็ตามที่หายไป
เราเป็นอาจารย์ เราเป็นครู ถ้าไม่ทุกข์ร้อนกับเรื่องของลูกศิษย์ เราจะทุกข์
ร้อนกับเรื่องอะไร

ดูท่าแล้วผมจะคุยกับพี่อุทิศไม่รู้เรื่อง ผมได้แต่หันหลังแล้วเดิน
กลับไปนั่งสงบสติอารมณ์ที่โต๊ะ เปิดดูเอกสารประกอบการสอนที่ตัวเอง
ค้นคว้าและนำมาใช้ในห้องเรียน จ้องนิ่งอยู่กับคำอธิบายรายวิชา

“เพื่อให้นักศึกษาได้ทราบถึงแนวคิดเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่าง
วรรณกรรมกับสังคมและการเมือง พัฒนาการของวรรณกรรมแนวสังคม
และการเมืองของไทย แนวคิดและภาพสะท้อนทางสังคม การเมืองใน
วรรณกรรมไทย”

๗)

...ดีแล้ว เขาคิด อย่างน้อยเขาก็รู้สึกที่ตัวเองยังมีคุณค่าขึ้นมา
อีกนิดหนึ่ง พอกันสำหรับการต่อสู้ที่ต้องแลกกับชีวิตของผู้อื่น ประเทศ
นี้ต่างหากคือสิ่งที่เขาควรปกป้อง ไม่ใช่เพื่อกลุ่ม หรือเพื่อนายที่เขาไม่

เคยได้ล่วงรู้ตัวจริง^๗

ผมตัดสินใจไปหาพี่อุทิศที่บ้าน ผมบอกเขาว่าไม่สามารถสอนรายวิชาวรรณกรรมไทยกับสังคมและการเมืองได้อีกแล้ว ผมไม่มีความรู้ความสามารถที่จะสอน พี่อุทิศพยายามหวานล่อมให้ผมสอนวิชานี้ต่อ เขายกเหตุผลเรื่องการเรียนรู้ของนักศึกษาและความต่อเนื่องของเนื้อหา รายละเอียด ก่อนบอกว่าจะยกวิชานี้ให้เป็นวิชาประจำของผม ผมรู้ว่านี่คือคำหวานหวานล่อม ไม่มีใครอยากสอนวิชานี้ ไม่มีใครอยากรับภาระเพิ่ม หากไม่สามารถหาคนมารับผิดชอบรายวิชาแทนได้ พี่อุทิศก็ไม่มีสิทธิลาศึกษาต่อ

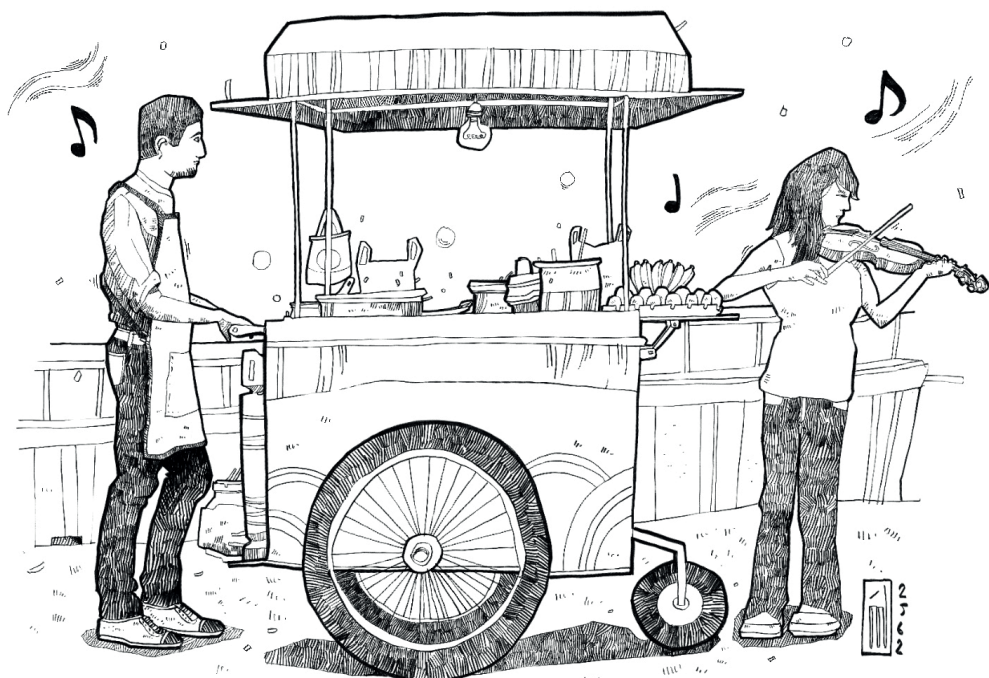
ผมยื่นกรานปฏิเสธ อ้างเหตุผลว่าผมไม่สามารถสอนได้อีกแล้ว ผมอยากช่วยพี่อุทิศ แต่ผมก็ไม่สามารถจะยื่นหน้าห้องเรียนและสอนวิชานี้ได้จริงๆ พี่อุทิศเริ่มเสียงแข็งและแสดงอาการหงุดหงิด เขาโมโหจนเห็นได้ชัด ถ้าเลิกบุญคุณที่พาผมเข้ามาทำงาน ยกระดับชีวิตของผมจากคนสิ้นไร้ไม้ตอกให้กลับมามีศักดิ์ศรีอีกครั้ง เขาบอกว่าผมเป็นพวกลืมนบุญคุณ ไม่รู้จักตอบแทน ที่สุดพี่อุทิศก็หลุดปากออกมา

“หมามันยังรู้จักเจ้าของ”

ผมจ้องหน้าพี่อุทิศ ยิ้มให้เขา “นอกจากผมเป็นคนที่ไม่รู้จักบุญคุณแล้ว ผมยังเป็นคนที่ไม่มีจุดยืนอีกด้วย เพราะฉะนั้นพี่อย่าคาดหวังอะไรกับผมเลย” ได้แต่คิดและพูดในใจ ไม่ได้เอ่ยถ้อยคำออกไปอย่างต้องการ หันหลังกลับ ค่อยๆ เดินห่างออกมา ไม่รู้ว่าพรุ่งนี้จะต้องพบเจออะไร แต่ตอนนี้ผมรู้สึกว่าร่างกายตัวเองโปร่งโล่งอย่างบอกไม่ถูก.

^๗ เรื่องสั้น “แผ่นดินของใคร” ผลงาน อรุณา แซ่เตียว

2562

เช้าวันอาทิตย์ที่แสนเศร้า

สมณ กมลนาวัน

เช้าวันอาทิตย์ ดวงตะวันกลมโตสดใสส่งสีส้ม ปลุกพลเมืองตื่นรับ
วันใหม่ ผมนั่งมองการเลื่อนไหลของแม่น้ำเจ้าพระยา แม่น้ำที่มีลักษณะ
คล้ายงูใหญ่ เลื้อยคดเคี้ยวพาดผ่านหลายจังหวัด จากจุดที่ผมนั่ง ซ้ายมือ
คือสะพานข้ามแม่น้ำขนาดใหญ่อายุเกือบสามสิบปี ทอดตัวคร่อมพื้นที่
ฝั่งเมืองนนท์กับฝั่งกรุงเทพฯ ด้านบนแบกรับยวดยานพาหนะไว้ด้วย
ทางรถไฟหกช่องจราจร ผมนั่งอยู่ฝั่งกรุงเทพฯ โดยมีมูนั่งห่างออกไปราว
ห้าเมตร เธออยู่เป็นเพื่อนผมทั้งคืน สีหน้าเธอเศร้าโศก ไม่ต่างกับผม

คำถามผมยืนอยู่บนสะพานข้ามแม่น้ำกับมูนั่ง ผมเจอเธอครั้งแรก
ที่นั่น กับไวโอลินน้ำเสียงเศร้า ผมอยากเล่าเรื่องของมูนั่ง มันอาจเป็น
อีกหนึ่งหนทางที่ช่วยเธอ ถึงจะไม่ได้ผลมากสักเท่าไร อย่างน้อยผมก็
พยายามแล้ว ผมรู้จักเธอได้อย่างไรนะหรือ คงต้องเล่าทำความเข้าใจกับ
เรื่องคนรักของผมก่อน

คนรักที่แอบเก็บงำไว้ในใจ

หญิงสาวผู้เคยเป็นทุกอย่างของผม ตลอดห้าปี-ผมเติมความรัก
ลงในหัวใจเธอ ที่จริงมันควรเต็มจนล้น แต่ไม่เลย หัวใจเธอคงมีรูกว้าง
เติมรักเท่าไรก็รั่วไหล มันคงจะอย่างนั้นนั่นแหละ ท่าทีของเธอแม้จะ

กลบฝังด้วยรอยยิ้ม แต่ไม่พ้นสายตาผมไปได้ ความรู้สึกผมไว จับสัญญาณ
เรื่องอย่างนี้ไม่พลาดหรอก ผมพยายามครุ่นคิด ระหว่างเรามีเรื่องใด
ลดทอนความสัมพันธ์ เธอซ่อนใครไว้ในใจ ความรุ่มร้อนในอกผัดผวน
ออกไปหาคำตอบ

ข้อมูลเบื้องต้นถูกบอกเล่าผ่านผู้หวังดีรอบกายผม ผมไปหาชาย
คนนั้นโดยไม่ให้เธอรู้

ช่วงสายของวันจันทร์ ผมปลอมแปลงตนเองเป็นชายผู้มีอิทธิพล
ไม่มีความเกรี้ยวกราดขุ่นเคืองหลงเหลืออยู่บนใบหน้า ผมพาตนเองมา
อยู่ที่หน้าร้านของเขา ไม่ห่างจากสวนสาธารณะใต้สะพานข้ามแม่น้ำ
เจ้าพระยา จะเรียกว่าร้านคงไม่ถูก เป็นเพียงรถเข็นเล็กๆ จอดเทียบริม
ทางเท้าเท่านั้น เจ้าของร้านก้มมองแผ่นแปะโรตีที่กำลังเปลี่ยนเป็นสีเหลือง
อร่ามในน้ำมันร้อนจัด ครู่หนึ่งเขาเงยหน้าขึ้นมองผมแล้วยิ้มให้ ผมยิ้ม
ตอบ ลอบมองเขาพลางครุ่นคิด ชายร่างผอมแต่มีมัดกล้ามเนื้อชัด สูงพอๆ
กับผม ไม่เกินร้อยเจ็ดสิบห้า เนื้อตัวชุ่มไปด้วยเหงื่อ เสื้อเชิ้ตสีฟ้าอ่อนเก่า
มอม สวมทับด้วยผ้ากันเปื้อนสีน้ำเงินเข้ม เส้นผมของเขาสีดำหยักศกยาว
เคลียดันคอ ตาโต จมูกโด่ง หนวดเคราขึ้นเส้นสั้นๆ เป็นพวกแขกที่อาจ
มาจากอินเดียหรือไม่ก็ประเทศที่มีพรมแดนไม่ห่างจากนั้น ยิ่งมองผมยิ่ง
ไม่เข้าใจ เขาตืดดูเธอด้วยวิธีใด

ลูกค้าที่มุงอยู่หน้าร้านเหลือเพียงผมกับชายวัยกลางร่างท้วมลงพุง
เล็กน้อย ระหว่างยืนรอชายคนนั้นพูดถึงสุดยอดมวยโลกชาวฟิลิปปินส์
แมนนี่ ปาเกียวจะขึ้นป้องกันแชมป์เวลเตอร์เวตกับเอเดรียน โบรเนอร์
ในเช้าวันอาทิตย์ที่จะถึงนี้ ชายคนนั้นตั้งใจให้แมนนี่ ปาเกียวเต็มที่ในฐานะ
คนเอเชียด้วยกัน เขาเอ่ยขึ้นชมรูปแบบการชกของปาเกียวไม่ขาดปาก
ผมพยักหน้าเล็กน้อยให้กับความคิดของชายท้วม เพราะผมก็ชอบปาเกียว
อดีตใจเดียวแผ่นโรตีราดนมโรยน้ำตาลก็ถูกห่อนำไปใส่ถุง แพนมวยปาเกียว

ส่งเงินให้เขา รับถุงแล้วเดินจากไป หนุ่มชายโรตียิ้มให้ผม รวากับจะชอบคุณความอดทนของผมที่ร้อจนเป็นคนสุดท้าย เขาอภัยด้วยดีไม่น้อย ผมคิดหาทางดีสนิท ใช้วิธีเรียกร้องความเห็นใจ ผมชวนเขาคุยสัพเพเหระก่อนเข้าสู่เรื่องปากท้อง บอกว่าผมตกงานและกำลังมีดมน เขานิ่งฟังท่าที่ใส่ใจ แล้วบอกว่าอาชีพอ่างเขาหากทนเหนื่อยได้มันก็ไม่เลวนัก ผมทำที่เป็นสนใจ แทนที่จะหวงแหนความรู้เขากลับยินดีสอนให้หากผมสนใจจริง ๆ ผมสบช่องที่จะเข้าถึงตัวเขามากขึ้น ใช้ประโยชน์จากความสงสารของเขา แม้จะน้กระคายใจอยู่ในทีที่ต้องให้คนชายโรตีมาแสดงความเห็นใจคนที่มียาได้หลายหมื่นบาทต่อเดือนอย่างผม แต่เพื่อที่จะรู้ว่าเขาลักพาหัวใจคนที่ผมรักไปด้วยวิธีใดก็ต้องยอมวางศักดิ์ศรีลงก่อน หรือเขาจะใช้วิธีเดียวกับผม ใช้วิธีชีวิตที่น่าสงสารเป็นเหยื่อล่อหัวใจเธอมาติดกับ เขาคงรู้จุดอ่อนของเธอที่มักเห็นใจเพื่อนมนุษย์ผู้ด้อยโอกาส เพราะเธอทำงานด้านสังคมพร้อมช่วยทุกคนออกจากชะตาชีวิตที่แสนเข็ญ

เพียงได้พูดคุยกันไม่ถึงชั่วโมงผมก็รู้เรื่องของเขามากกว่าที่คิด เขาชื่อ ‘มาлик เรห์มาน’ ผมเดาผิดไปเล็กน้อย เขามาจากปากีสถานประเทศซึ่งมีพรมแดนติดกับอินเดีย

บ่ายวันอังคารและวันพุธ ผมเที่ยวไปหามาลิคอีก เรียนรู้การทอดแป้งและห่อโรตี แสงแดดยังไม่ถอนตัวไปจากพื้นถนน เขาก็เก็บร้านทั้งที่ของที่เตรียมมายังทำขายไม่หมด ผมไม่เก็บความสงสัยไว้นาน เขาตอบและเล่าถึงฐานะสำคัญนั้นพร้อมออกปากชวนหลังเห็นท่าทีของผม แน่นอนว่าผมตอบตกลงทันที

ผมเข้าไปใกล้เขาไปอีกก้าว

มาลิคออกแรงดันรถเข็นเดินนำทางเข้าซอยเล็ก ซอยนี้ซุกทาวนเฮ้าส์สองชั้นหลายสิบหลังคาเรือน สองฟากฝั่งมีผู้อาศัยแน่นชนิดคราบตะไคร่สีดำเกาะตามพื้นถนนเป็นระยะ สนิมจับรั้วหน้าบ้านหลายหลัง

บางหลังคล้ายเพิงทาสีใหม่ เสื้อผ้าซึ่งตากไว้ระเบียบ เศษใบไม้แห้งและเศษขยะเกลื่อนแนวร่องท่อระบายน้ำริมถนนเป็นทางยาว เราช่วยกันดันรถเข็นข้ามลูกระนาด รวบรวมห้าสิบเมตรก็ถึงบ้านของมาลิก เขาเปิดประตูรั้วดันรถเข็นเข้าไปจอดชิดริมรั้วด้านซ้าย เชิญผมนั่งที่โต๊ะม้าหิน ก่อนเก็บของบนรถเข็นหายเข้าไปในบ้าน

ผมลอบมองผ่านช่องประตูที่เปิดแง้ม เห็นคนเดินสวนกัน ชายวัยรุ่นช่วยรับของจากมาลิก ผมมองขึ้นชั้นสอง เด็กชายสามคนโผล่มองลงมาจากกระเบื้องแล้วฉลุลอยไป ไม่นานผมก็รู้ว่าที่นี่ไม่ได้เป็นแค่บ้านที่ใช้อาศัยหลบซ่อน

มาลิกซ่อนโรงเรียนเล็กๆ ของเขาไว้บนชั้นสอง ขนาดห้องสิบสองตารางเมตร นักเรียนทั้งหมดสิบเอ็ดคน อายุตั้งแต่เจ็ดถึงสิบห้าปี มีครูสองคนคือมาลิกและครูสอนดนตรีอีกหนึ่งคน วันนี้ครูติดธุระกะทันหัน ด้วยเหตุนี้มาลิกจึงต้องรีบกลับมาสอนแทน ในห้องเรียนไม่มีโต๊ะหรือเก้าอี้สำหรับนักเรียนสักตัว แม้แต่ครูก็นั่งพื้น เด็กๆ นั่งเรียงแถวหน้ากระดานสองแถว ไม่มีสมุดดินสอ ไม่มีโปสเตอร์สื่อประกอบการเรียนการสอน ไม่มีสิ่งใดบ่งบอกว่านี่คือห้องเรียน นอกจากครูและนักเรียน

ผมฟังเขาสืโวโกลินให้เด็กๆ ฟังนานนับชั่วโมง สีหน้าไม่มีท่าที่เหน็ดเหนื่อย ทั้งที่ต่อสู้กับความร้อนระอุหน้ากระทะเหล็กและเปลวแดดมาทั้งวัน ผมสงสัยว่า แทนที่จะสอนเฉพาะวิชาที่ได้ใช้ในชีวิตประจำวัน เขากลับสอนเล่นดนตรี มาลิกคลี่คลายข้อสงสัยให้ว่า เสียงดนตรีจะช่วยดึงพวกเขาออกจากเสียงที่เกิดจากสงครามและความรุนแรงในความทรงจำอันเจ็บปวด เยียวยาและให้กำลังใจในหัวเวลาที่รู้สึกหมดแรงจากการรอคอยสิ่งที่หวัง ผมพอเข้าใจ แม้ว่าชีวิตไม่เคยตกอยู่ในสถานการณ์อย่างนั้น

นึกถึงขึ้นไปอีกเมื่อรู้ว่ามาลิกเป็นผู้สอนภาษาอังกฤษในชั่วโมงถัดไป ผมถามว่าเขาเรียนจบสาขาใดมา แม้ดูเสียมารยาทแต่เขาก็กลับ

ยี่มแย้ม เขาว่าเขาเป็นนักศึกษาแพทย์ ยังเรียนไม่จบ ต้องหนีภัยสงครามมา
เขาเล่าโดยที่ไม่ต้องถามต่อบ้านเกิดเขาอยู่เมืองการาจี ห่างจากชุมชน
มุสลิมไปเพียงถนนกัน วันหนึ่งมีข้อความคุกคามถึงชีวิตบนกระดาด
แปะไว้หน้าหมู่บ้าน ครอบครัวเขาเป็นหนึ่งในหลายครอบครัวที่ตัดสินใจ
ย้ายไปอยู่อีกเมือง แต่ก็ยังรู้สึกไม่ปลอดภัย จึงมาประเทศไทย และ
ขึ้นทะเบียนขอรับสถานะผู้ลี้ภัยจากสำนักงานข้าหลวงใหญ่ผู้ลี้ภัยแห่ง
สหประชาชาติ ตอนนี้อยู่และพ่อแม่ได้สถานะแล้ว รอเพียงคำตัดสินส่งตัว
ไปยังประเทศที่สาม ผมถามเขาตรงๆ ว่า หากการร้องขอของเขาไม่สำเร็จ
จะทำอย่างไร เขานิ่งไปอึดใจหนึ่งแล้วว่า ถ้าถึงที่สุดแล้วไม่สามารถลี้ภัย
ไปประเทศที่สามได้ เขาก็จะอยู่ที่นี้ รอจนกว่าประเทศของเขาจะเปลี่ยน
ซึ่งความหวังอาจน้อยกว่าน้อย แต่เขาไม่มีทางเลือกอื่นแล้ว

ผมนั่งฟังพลางคิด แม้ว่าเขาจะได้รับรองสถานะแล้ว แต่ใน
ประเทศไทยไม่มีกฎหมายเกี่ยวกับผู้ลี้ภัย เขาจะตกอยู่ใต้กฎหมายตรวจ
คนเข้าเมือง อยู่อย่างผิดกฎหมาย เรื่องนี้เขาอาจรู้อยู่แล้วก็ได้ คงอย่าง
ที่เขาบอก พวกเขาไม่มีทางเลือกอื่น ผมชวนเขาคุยจนรู้สึกว่าเขาตัวเองกระหาย
อยากรู้มากขึ้นไป เขาเองก็คงรู้สึกจึงเปลี่ยนเรื่องพูด ผมขอ बता รูปเลย
เสนอตัวช่วยสอนศิลปะให้เด็ก ๆ หากเขาสนใจตอบตกลง ผมก็จะได้มา
ที่นี้บ่อยขึ้น เพราะผมยังไม่รู้เรื่องความสัมพันธ์ของเขากับคนรักของผม
มาลิกรับข้อเสนอมผมไว้ด้วยท่าที่ซาบซึ้งใจ คำขอบคุณซ้ำ ๆ ของเขาทำ
ผมระอึกกระอ่นใจไม่น้อย เขาว่าเขามีเพื่อนคนไทยที่อาสาช่วยสอน
ภาษาไทยให้ด้วย ผมรู้ได้ทันทีว่าครูภาษาไทยนั้นคือใคร ผมเริ่มนึกอยาก
เห็นสีหน้าเธอตอนมาเจอผมที่นี่

ผมขอตัวกลับ เขาระตือรือร้นจะออกไปส่งผมที่หน้าปากทาง
ผมขอบคุณเขาพลางปฏิเสธ เพราะเห็นว่าเด็ก ๆ รอเรียนกับเขาอยู่ แต่
เขาไม่ยอมทำเดี๋ยว คงเห็นว่าใกล้มีดคำซ้ำผมเป็นคนแปลกถิ่น ท่าที่เขา

ดูเกรงอกเกรงใจผมมาก สุดท้ายผมก็ยอมให้เขาเดินไปส่ง แต่แค่เพียงครึ่งทางเท่านั้น ผมเดินจากเขามาไม่ถึงสิบก้าว หันกลับไปมอง เขาค้อมหัวให้ผมเป็นครั้งที่สองหรือสาม เขาอ่อนน้อมมาก

ผมพยายามสลับภาพเขาออกจากหัวแต่ก็ไม่สำเร็จ ผมคิดวนเวียนถึงเรื่องของเขา ชายชายโรตีที่สุภาพอ่อนน้อม นักศึกษาแพทย์ที่ซ่อนตัวเองหลังผ้ากันเปื้อน คุณครูผู้เล่นไวโอลินเพลงรัก ผมเดินลอยละล่องอย่างไร้ทิศทาง รู้สึกตัวอีกทีก็พบตนเองยืนอยู่บนสะพานข้ามแม่น้ำเจ้าพระยา และได้ยินเสียงไวโอลิน

เสียงไวโอลินในบทเพลง ‘กลুমมี ชันเดย์’ ลอยมาพร้อมกับกลิ่นของความเศร้าและสิ้นหวัง เพลงนี้แต่งโดย ‘เรสโซ เซเรสส์’ นักแต่งเพลงชาวฮังการี ก่อนหน้านั้นผมเคยฟังแทบทุกวันนับตั้งแต่วันที่ยุโรปคนรักของผม ซุกซ่อนใครไว้ในใจ ว่ากันว่าใครฟังแล้วอยากฆ่าตัวตายทุกคน ผมฟังแล้วไม่รู้สึกรู้สึแบบนั้น เพลงนั้นนอกจากไม่ได้พรากชีวิตผมไป ยังช่วยปลดปล่อยความเจ็บปวดใจและเข้าใจสิ่งที่ผมเผชิญอยู่ เดิมเพลงนี้มีเนื้อหาเกี่ยวกับสงครามและความสิ้นหวัง ครั้นนักแต่งเพลงถูกคนรักขอเลิก เขาจึงปรับแก้เนื้อเพลงให้เป็นเรื่องความเจ็บปวดใจจากความรัก แต่ไม่ว่าอย่างใดต้นกำเนิดก็มาจากความเศร้า

ผมทอดสายตาลงที่ผืนน้ำเบื้องล่าง ไน้มล่ำตัวดำราวสะพานสายลมเย็นเข้าปะทะร่างจนรู้สึกหนาวจับใจ อยู่ๆ คล้ายมีมือใครสักคนกระชากแขนผมจากทางด้านหลัง ผมหันไปพบหญิงสาวผมยาวหยักศก หน้าตาดีจนผมเขม็ง มือข้างหนึ่งถือไวโอลิน ผมแน่ใจว่าไม่รู้จักเธอ หญิงเอเชีย อาจเป็นฟิลิปปินส์ ลาว หรือไม่ก็เวียดนาม ไม่ทันที่ผมจะถาม เธอสวดภาษาอังกฤษใส่ผมด้วยน้ำเสียงตระหนก เธอบอกให้ผมใจเย็น

ผมหัวเราะทันทีเมื่อรู้เจตนาของเธอ ดูเธอตกใจหลังเห็นท่าที่ผมคงคิดว่าเมื่อได้ฟังเพลงของเธอแล้ว ผมคิดจะกระโดดน้ำฆ่าตัวตาย ท่าที่

ของผมคงเหมือนคนคิดสั้น เดินเหม่อลอยขึ้นสะพาน แล้วมาหยุดนั่งตรง
นี้ ผมบอกเธอว่าผมมีเรื่องต้องคิดเล็กน้อยเท่านั้น และยังอยากที่จะอยู่
มองความเป็นไปของโลกไปอีกสักระยะ ผมขอโทษเธอที่ทำให้ตกใจและ
กล่าวขอบคุณ เพราะไม่ว่าอย่างไร เธอก็คือคนที่ช่วยชีวิตหากผมคิดสั้น
ขึ้นมาจริง ๆ เธอยิ้มเก้อเขิน กล่าวลาและจากไปโดยไม่ทันที่ผมจะถาม
ชื่อ รอยยิ้มของเธอสลัดเรื่องของมาลิกออกจากหัวผมได้โดยง่าย ครั้นผม
กลับถึงบ้าน เรื่องของมาลิกกลับแล่นเข้ามาในหัวอีกครั้ง

คนรักของผมตกอยู่ในวงล้อมของลัทธิกระต๊ากขนาดใหญ่ร่วมสิบกล่อ
ข้างในคือสิ่งของเครื่องใช้ที่เธอขอรับบริจาคจากเพื่อนฝูงของเธอ ของที่รับ
มาก่อนหน้านั้นเธอจัดสรรแยกเป็นชุด ทำคนเดียวจนสว่างโดยไม่ปรึกษาบ่น
เหนื่อยล้า เธออาจไม่ยากได้ยินเสียงค่อนแคะจากผม ของทุกชิ้นเธอ
นำไปให้กับผู้ถูกกักกันที่สำนักงานตรวจคนเข้าเมือง หากเป็นผม ผมจะ
ช่วยเหลือคนในก่อนคนนอกเสมอ คนไทยที่ยังเดือดร้อนมีแทบทุกซอกซอย
ทุกครั้งที่พูดเรื่องนี้ เราเป็นต้องมีปากเสียงกัน และจบลงด้วยการไม่มอง
หน้ากันเป็นสัปดาห์

ผมเดินผ่านเธอไปยังครัว เปิดตู้เย็นหยิบน้ำออกมา ปิดฝาออก
แล้วยกขึ้นดื่มเหลือเพียงค่อนขวด อากาศข้างนอกร้อนร้ายแม้กระทั่งช่วงค่ำ
ภาพมาลิกยืนทอดแบังโรตีเหน่อไหลเหมือนท่อน้ำรั่วฉ่ำขึ้นกลางอากาศ
เขาไม่ค่อยยกน้ำขึ้นดื่ม เป็นพวกอูฐ ต้องทนทรหดแม้อยู่ในสถานการณ์
ที่เลวร้ายที่สุด

อูฐเร่ร่อนที่ไม่สามารถดื่มน้ำในประเทศตัวเอง-ผมแค้นหัวเราะ
ในลำคอ

ผมเหลือบมองของในลังกระต๊าก สมุดและเครื่องเขียน บัตรคำ
โปสเตอร์อักษรไทยทั้งหมดนี้คงไม่ได้ส่งไปบริจาคให้ผู้กักกันเป็นแน่ ผม

พยายามคิดถึงปลายทาง ใบหน้ามาลิกลั่นเข้ามาในหัวผมอีก แผ่นหลัง
ของเธอโยกทางโน้นที่ทางนี้ที่ตลอดเวลา เธอทุ่มเทพลังกำลังทั้งหมดให้
กับคนอื่นอย่างไม่รู้เหน็ดเหนื่อย มากกว่าทำกับข้าวสักจานให้ผมเสียอีก

ผมรีบสลัดความคิดที่กำลังต่อยตีหัวใจตัวเองทิ้ง เดินขึ้นชั้นสอง
เข้าห้องนอน

เธอชนกล่องขึ้นรถขับออกจากบ้านตอนเช้าวันศุกร์ ผมไปหา
มาลิกลในช่วงค่ำ นำอุปกรณ์การเรียนศิลปะไปด้วย ผมโทรศัพท์หาเธอ
แสวงถามจนแน่ใจว่าเธออยู่ที่อื่น ผมยังไม่อยากให้เธอรู้ตัว จนกว่าผมจะ
หาทางจัดการปัญหาระหว่างเราได้

ผมลงจากรถแท็กซี่ วางของลงพื้นก่อนเดินไปกดกริ่งที่ประตูรั้ว
มาลิกล้มร่าเดินออกมาแล้วช่วยผมหิ้วถุงเข้าไปด้านใน หญิงสาวผม
หยักศกยาวเคลือบแป้งหั่นข้าง เธอหันมาทันทีที่พวกเราเดินผ่านกรอบ
ประตูเข้าไป ผมจำเธอได้ เธอคือหญิงเอเชียที่เจอกันบนสะพานข้ามแม่น้ำ
หญิงสาวคนที่คิดว่าผมกำลังจะฆ่าตัวตาย

เธอรีบลุกขึ้นแล้วยิ้มให้ คล้ายว่าเธอก็จำผมได้เช่นกัน มาลิกรีบ
แนะนำผมให้กับเธอก่อน เธอค่อมหัวแล้วยกมือไหว้อีกที มาลิกลแนะนำ
ชื่อของเธอเป็นภาษาเวียดนามยาวเหยียด ผมออกเสียงตามแต่ก็ผิดเพี้ยน
ได้แต่ทำสีหน้าให้เธอรู้ว่าผมพยายามแล้ว เธอหัวเราะบอกให้เรียกเธอสั้นๆ
ว่า ‘มู่ย’

มู่ยคือครูสอนดนตรี เราคลาดกันในวันที่ผมมาที่นี่ครั้งแรก โลก
ของเราอาจเล็กกว่าผลส้ม เพราะเพียงไม่กี่วันผมได้พบกับมู่ยถึงสองครั้ง
และเหมือนว่าเธอดีใจมากที่โรงเรียนจะได้ครูสอนศิลปะ เธอว่าศิลปะและ
ดนตรีจะช่วยเด็กได้ๆ ออกจากโลกที่มีแต่ภาพจำของความร้อนแรง ผม
ยิ้มรับกับความคิดเธอ

ขณะนั่งฟังมู่ยพูดถึงเพลงที่เธอแต่ง เหลือบเห็นกล่องกระดาษ

คุ้นตาตั้งซีดริมนั่งห้อง และเครื่องเขียนกองเกือบนอยู่ที่พื้นข้างกล่อง
คนรักของผมเธอมาที่นี้จริงอย่างที่คิด ออกผมรากับลูกโป่งที่อัดแน่นไปด้วย
ลม ทั้งที่รู้อยู่ก่อนแล้ว แต่พอมาเห็นกับตา ความรู้สึกโกรธก็พลุ่งพล่านไป
ทั่วร่าง ดีที่มีเสียงใสกังวานของมู๋ยสาตเข้าดับความโกรธที่กำลังเผาράงจน
ลูกไหม้ ผมถอนหายใจทั้งมองริมฝีปากเล็กของมู๋ยเล่าเรื่องดนตรีต่อ เพลง
ที่เธอนำมาสอนให้เด็ก ๆ ร้อง ล้วนเป็นเพลงสร้างพลังใจ

จนค่อนดึก พวกเด็ก ๆ นอนหลับกันหมดแล้ว เหลือเพียงเรา
สามคน มู๋ยเล่าให้ฟังด้วยภาษาอังกฤษสลับภาษาไทยสำเนียงพังยากว่า
เธอมาที่นี้ได้หนึ่งปีแล้ว และได้ไปลงทะเบียนขอรับสถานะผู้ลี้ภัยกับ
สำนักงานข้าหลวงใหญ่ผู้ลี้ภัยแห่งสหประชาชาติ แต่ถูกปฏิเสธคำขอ เธอ
กำลังรอยื่นอุทธรณ์ ดวงตาของเธอยังเปี่ยมไปด้วยความหวัง ว่าสักวัน
จะได้ไปอาศัยอยู่ในผืนแผ่นดินที่สามารถนอนหลับตาได้อย่างไม่ต้องกลัว
ถูกจับ จะเป็นพลเมืองชั้นไหนก็ได้ ผมมองมาลิก เรารู้กันว่าการขอลี้ภัย
เป็นเรื่องยาก บางคนรอจนหมดหวัง แต่ไม่มีทางเลือกอื่น นอกจากต้อง
หวัง มู๋ยเล่าเรื่องซึ่งเป็นต้นเหตุแห่งการหนีภัยสาสนารวกับอดีตอันยาวนาน
ผมฟังแล้วรู้สึกโชคดีที่ประเทศไทย แม้บางครั้งจะมีการขัดแย้งทางการเมือง
อย่างรุนแรง แต่ไม่ถึงกับไปเคาะประตูบ้านผู้อื่นยามดึก กระซาก
คนที่คิดต่างออกมาจากความฝัน ล่าฆ่าฉลวยชีวิตกัน เรายังอยู่อย่าง
ปลอดภัยหลังประตูบ้านของตน

เสียงอีกทีกด้านนอกทำเราสามคนตื่นตกใจ รวกับมีคนยกพวก
ไล่ล่ากัน เสียงของผู้ล่าและผู้ถูกล่าอื้ออึงจนฟังไม่ได้ศัพท์ มาลิกเปิดประตู
ออกไปดูแล้วกระโจนพรวดกลับเข้ามา ปิดล็อกประตูแล้วบอกมู๋ยให้หนี
จากนั้นเขาก็วิ่งขึ้นข้างบน พวกคนโตรวมถึงเด็ก ๆ วิ่งกระเจิงลงมารวกับ
กำลังหนีไฟ มาลิกวิ่งนำทุกคนออกทางด้านหลัง มู๋ยลนลานคว้าไวโอลิน
แล้ววิ่งตามไป ทุกคนพยายามปีนข้ามกำแพงออกไป หลังบ้านคือพื้นที่

รกร้าง มีหนองน้ำและปากก ด้านหน้าได้ยินเสียงคนกำลังฟังประตูเข้ามา ผมตื่นตะลึงยืนตัวแข็งค้าง

พวกเขามีกันราวสิบคน หนึ่งในนั้นบอกให้ผมหมอบลงกับพื้น ที่เหลือวิ่งไปด้านหลัง ผมถูกคุมตัวออกจากบ้าน รีบก้มหน้าหลังเห็น กลุ่มคนมุ่งดูการจับกุม ใครคนหนึ่งพูดตัดพ้อโชคชะตาที่ซ้ำเติมพวกของ มาลิกที่ต้องหนีและเปลี่ยนที่พักอยู่หลายครั้ง ผมหันไปทางเจ้าของเสียง เขาคือแฟนมวยปาเกียว แต่เขาคงทำได้แค่นั้น หลังรถตำรวจแล่นห่าง ออกมา เขาก็นั่งหลังเดินกลับ

ผมถูกพาตัวไปพร้อมกับคนอื่นๆ ที่สถานีตำรวจ กว่าพวกเขาจะ ปล่อยตัวผมก็เกือบสว่าง กลับถึงบ้านผมปิดล็อกประตูบ้าน หมุนบิดซ้ำๆ ให้แน่ใจว่าล็อกปิดแข็งแรง ผมมองประตูอย่างหวั่นวิตกรวากับกลัวใครจะ บุกเข้ามา คนรักถามด้วยสีหน้าตื่นตกใจ ผมตอบไปว่ามีเรื่องชกต่อยกับ คนในร้านเหล้า เธอถอนหายใจมองผมด้วยสีหน้าระอา ผมไม่สนท่าทีของเธอ อาบน้ำเปลี่ยนเสื้อผ้าสอตตัวได้ผ้าห่ม ผมปิดเบลอิกตาแน่น

ในความมืดได้ดวงตาผมเห็นมุกกำลังวิ่งหนีอย่างเสียขวัญ

ช่วงสายของวันเสาร์ คนรักของผมออกจากบ้านหลังรับโทรศัพท์ สายปริศนา รวชั่วโง่งมเศษเธอกลับมาทรุดนั่งบนโซฟาที่ห้องรับแขกด้วย สีหน้ากังวล ดวงตาบอบช้ำราวผ่านการร้องไห้มาอย่างหนัก เธอถอนหายใจ เป็นสิบครั้งพลางหยิบโทรศัพท์มือถือขึ้นมากดโทรออก คุณได้สักครู่ กี่วงสายแล้วกดโทรออกใหม่ ผมมองผ่านกรอบประตูห้องนอน อดรน หนไม่ไหวจึงออกไปถามเธอ

เธอยอมเล่าโดยง่ายทั้งที่ก่อนหน้านี้ไม่เคยบริปากพูดถึงสิ่งที่กำลัง ทำอยู่ อาจเพราะเธอกำลังเข้าตาจน เธอว่าเพื่อนชาวต่างชาติของเธอถูก ตำรวจจับ และตอนนี้ถูกกักขังอยู่ที่สถานีตำรวจ เธอต้องรีบไปประกันตัว เขา แต่ปัญหาก็คือ เธอจะหาเงินจำนวนมายนั่นจากไหน เพราะไม่ใช่

แค่เพียงเพื่อน ยังมีคนอื่น ๆ รวมถึงเด็กอีกกว่าสิบคน ผมรู้ว่าเธอหมายถึงใคร ความโกรธแค้นเข้าจับใจผมวูบหนึ่ง จงใจหยามเหยียดว่า เพื่อนต่างชาติหรือต่างด้าว ผมพูดได้เท่านั้นเธอก็โกรธขึ้นมาทันที แผลเสียวกลับมาว่า สำหรับผม คนแบบไหนถึงเรียกต่างชาติ แล้วคนแบบไหนถึงเรียกต่างด้าว เธอถลึงตาใส่ราวกับอยากกระโจนเข้าควักลูกตาผม ความรู้สึกรักที่เธอเคยมีให้ผมไม่เหลืออยู่แล้ว คงมีแต่ความเกลียดชังสินะ ผมรู้สึกเจ็บแปลบในอก

ความจริงผมควรจะสะใจที่มอลิกถูกจับ แต่กลับความหาความรู้สึกละเลยไม่เจอ

เธอหนีหนีออกจากบ้านไปอีก ผมตามออกไปแต่ไม่ได้ตามเธอ ผมไปบ้านของมอลิก ชาวบ้านแถวนั้นบอกว่าหลังมีคนร้องเรียนผ่านศูนย์ดำรงธรรม ตำรวจและทหารจึงวางแผนกระจายกำลังปิดล้อมและตรวจค้นที่พักอาศัยของแรงงานต่างด้าวในเขตพื้นที่นี้หลายจุด ผมถามถึงมู่ย ไม่มีใครเห็นเธอ ผมกลับไปสถานีตำรวจ หากเธอถูกจับ ผมจะประกันตัวเธอ

ตลอดทั้งวันไม่มีข่าวคราวของมู่ย ทั้งสถานีตำรวจและสำนักงานตรวจคนเข้าเมือง ผมตามหาเธออย่างสะเปะสะปะ ไปทุกที่ที่พอจะนึกได้ จนรู้สึกอ่อนล้า ผมถามตัวเองว่ากำลังทำอะไรอยู่ อยู่ๆ ภาพของมู่ยที่หนีตายในบ้านเกิดจากคำบอกเล่าของเธอก็ฉายขึ้นในหัว แล้วภาพเธอกะเสือกกระสนหนีการจับกุมเมื่อคืนก็ฉายต่อเนื่อง ผมไม่รู้จะรู้สึกอย่างไรกับสิ่งที่เกิดขึ้นดี

ท้องฟ้าไรความมืดลงมา ไฟถนนบางดวงทำหน้าที่ด้วยความหวังใยพลเมืองที่กำลังย่ำเดินกลับบ้าน หลังใช้เรี่ยวแรงทั้งวันไปกับการหาทั้งสองของผมก้าวไปข้างหน้าด้วยแรงที่เหลืออยู่ไม่มาก ขึ้นสะพานข้ามแม่น้ำเจ้าพระยา ผ่านนักตกปลาที่ต่างพากันมาล่าปลาที่เคราะห์ร้าย ผมนึกทวนความทรงจำ

ผมพบกับมู่ยครั้งแรกที่นี่...

เสียงไวโอลินในบทเพลง ‘กลুমมี ซันเดย์’ ลอยมาพร้อมกับกลิ่นของความเศร้าและสิ้นหวัง ผมเดินเข้าไปใกล้เรื่อย ๆ หญิงสาวยังสีไวโอลินพร้อมกับน้ำตา จนเธอรู้สึกตัวถึงการคืบใกล้ของผมจึงหยุดเล่น ผมถอนหายใจทิ้งไปพร้อมกับความโล่งใจ ที่สุดผมก็หาเธอเจอ

มู่ยเข้าสวมกอดผมแน่นราวกับผมคือหลักยึดเดียวที่เหลืออยู่บนโลกใบนี้ เธอบอกว่ามาลิกและคนอื่น ๆ ถูกจับ ผมพยักหน้ารับและบอกเธอว่า ผมจะช่วยหาทางประกันตัวพวกเขา เธอว่าสิ่งสำคัญไม่ใช่เรื่องนั้น พวกเขาผ่านการถูกจับมาหลายครั้ง และมันจะวนเวียนอยู่เช่นนี้ต่อไป ตราบที่ยังไม่ได้ไปเป็นพลเมืองอย่างถูกต้องตามกฎหมาย ในประเทศที่สามารถโอบอุ้มพวกเขาได้โดยไม่ต้องหนีอีกต่อไป มีวิธีใดบ้างไหมที่จะต่อสู้-เธอหันมาถาม ผมได้แต่นิ่งเงียบ แล้วมู่ยก็ทำสิ่งที่คาดไม่ถึง เธอวางไวโอลินที่พื้น ถอดรองเท้า เลิกกระโปรงยาวกรอมเท้า แล้วปีนขึ้นราวสะพาน ผมตกตะลึงพลางร้องห้าม นักตกลาพากันวางเบ็ดแล้ววิ่งแตกตื่นเข้ามาส่งเสียงร้องห้ามเธอ คนอื่น ๆ ที่อยู่ไม่ไกลก็วิ่งเข้ามาสมทบ นักตกลาว่างผมหนีบโทรศัพท์มือถือขึ้นมาบันทึกเหตุการณ์ มู่ยไม่เพียงไม่ฟังใคร เธอก็รีบวิ่งราวควบคุมตัวเองไม่อยู่ เธอมองหน้าผมแล้วทำท่าจะทิ้งตัวลงไปยังแม่น้ำด้านล่าง ผมตัดสินใจกระโจนเข้าหาเธอทันที

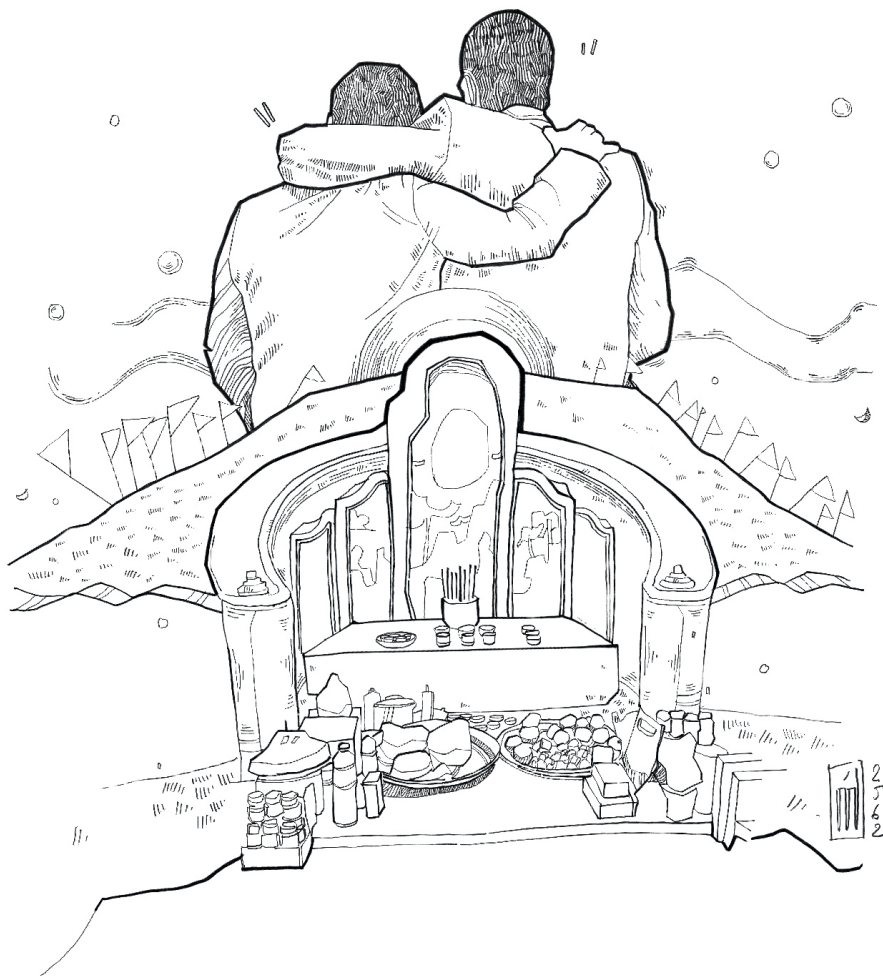
เข้าสู่เช้าวันอาทิตย์ ดวงตะวันกลมโตโผล่พ้นเหนือสะพาน สาดแสงสีส้มปลุกพลเมืองตื่นมารับวันใหม่ ผมมองร่างของตนเองที่เจ้าหน้าที่กู้ภัยช่วยผมขึ้นจากน้ำ มู่ยนั่งเป็นเพื่อนผมทั้งคืน พวกนักตกลายังอยู่ในอาการตื่นตระหนกเย็นชื่อยันคืบถึงเหตุการณ์เมื่อคืน ผมมองหน้ามู่ย เธอเอาแต่ร้องไห้และกล่าวขอโทษผมซ้ำ ๆ เธอเพียงต้องการหาวิธีเรียกร้องให้คนทั้งโลกสนใจ เพื่อที่จะได้บอกเล่าเรื่องราวการต่อสู้ของพวกเขา เพราะเธอคิดว่าเป็นวิธีหนึ่งที่น่าจะทำให้ความหวังสำเร็จเร็วขึ้น แม้ผมจะรู้สึก

เศร้าใจแต่ก็ไม่อยากกล่าวโทษเธอ

หากถามว่า สิ่งสุดท้ายก่อนจากโลกใบเล็กกว่าผลส้มนี้ไปสู่ดินแดนอื่น ผมอยากทำอะไร ผมก็จะตอบว่า ผมอยากเล่าเรื่องของมู่ย และพวกของเธอให้ทุกคนรับรู้ และผมก็ได้ทำแล้ว อาจเป็นอีกหนึ่งหนทางที่ช่วยเธอ ถึงจะไม่ได้ผลมากสักเท่าไร อย่างน้อยผมก็พยายามแล้ว

ตกช่วงสาย เสียงโห่ร้องก็ก้อง ยืนเสียงโฆษกประกาศผลการชกไฟต์หยุดโลกจากวิทยุในรถของเจ้าหน้าที่กู้ภัย ผมมองไปทางมู่ย เธอยังนั่งกอดความทุกข์เศร้า ขณะแฟนมวยปาเกียวค่อนข้างดีใจสุดขีด ที่นักสู้ของพวกเขาได้รับชัยชนะ.

บนรอยต่อของโลก

เสาวรี

๑.

สายน้ำเบื้องหน้าไหลรินอย่างช้า ๆ ลมฤดูร้อนพัดโชย ในช่วงเทศกาล
แข่งเรือของวันที่ ๕ เมษายน ปี ๒๕๖๑ ลำคลองสายเล็กไหลผ่านที่ดิน
ของตระกูล ซึ่งมีกังสีเป็นบรรพบุรุษ กังสีอพยพมาจากจีนแผ่นดินใหญ่
นั่งเรือสำเภามาในยุคต้นสงฆ์ เขียนจดหมายจากเมืองไทยข้ามน้ำ
ข้ามทะเล มาจากดินแดนอันไกลโพ้น

กังสีไม่ได้เข้ามาเป็นจับกัง แต่มาแต่งงานกับคนไทย ปลุกผักขาย
และหักร้างทางพงในเขตพื้นที่จังหวัดราชบุรี ที่ซึ่งมีลำน้ำแม่กลอง
ไหลผ่าน ถ้านับกังสีเป็นเจเนอเรชันที่ ๑ กังเฮงก็เป็นเจเนอเรชันที่ ๒ และ
เตี้ยของผมนักเป็นเจเนอเรชันที่ ๓ แน่นอน ผม หรือไฉ่เคี้ยงหรือนายชาติ
ชายก็เป็นเจเนอเรชันที่ ๔

ผมเป็นลูกชายคนโต ที่เชื้อสายจีนในไทยเจอจางลงไปมากแล้ว
แต่หน้าตาของผมกลับได้บรรพบุรุษมาอย่างเต็มที่ ผมมีตาชั้นเดียว
ผิวขาว ริมฝีปากบาง แต่จมูกโด่งเล็กน้อย ทำให้ใบหน้าของผมดูมีเสน่ห์

ผมเข้าใจอย่างนั้น ความเป็นจีนของผมก็มีอยู่หลายส่วน ตั้งแต่รูปลักษณ์
ชื่อเล่น ประเพณีและวัฒนธรรมบางอย่างที่สืบทอดกันมาตั้งแต่บรรพบุรุษ
แต่ก็ไม่ได้เคร่งครัดมากมาย เพราะเหมือนกับว่าเป็นจีนชั้นปลายแถวไปแล้ว
วัฒนธรรมที่ยังมีอยู่ ก็เช่น ตรุษจีน สารทจีน แข่งเม้ง นอกจากนั้น ก็ไม่มี
อะไรเหลือ ไม่ว่าจะเป็นสารทขนมจ่าง หรือเทศกาลไหว้พระจันทร์

ตระกูลของผม มาจากเมืองจีนด้วยกัน ๒ สาย เริ่มตั้งแต่กังสี
มากับกังฮงซึ่งเป็นน้องชาย ต่างมีครอบครัวของตัวเอง โดยมาตั้งรกราก
อยู่ใกล้ๆ กัน

ดังนั้น ในวันที่ ซึ่งเป็นวันแข่งเม้ง ตระกูลของพวกผมจึงมารวม
กันอยู่ที่นี้ ที่ซึ่งมีสวนซุ้ยสี่เขียวอ่อน มีป้ายอักษรเป็นภาษาจีนเขียนด้วย
สีน้ำมันแดงและเขียว แบ่งเป็นสองแถว ซ้ายขวา ลูกหลานยุคหลังไม่มีใคร
ใครอ่านและแปลออก แต่ก็เดาว่า น่าจะเป็นชื่อบรรพบุรุษ และวันที่
มรณะเหมือนป้ายบนสุสานไทย

ผมอายุ ๕๕ ปี มาแทนเตี้ยที่วัยร่วงโรยเหมือนฤดูใบไม้ร่วง
เตี้ยกว่าอายุล่วงหน้า ๘๖ ปี เดินเหินไม่ไหว เตี้ยชอบนั่งอยู่บนรถเข็น
หน้าบ้าน ใบหน้าของเตี้ยกวขาวซีด มีรอยกระสีน้ำตาลกระจายอยู่เต็ม
ใบหน้า ดวงตาของเตี้ยกว บ่งบอกทุกระยะทางของชีวิตบนผืนแผ่นดินไทย
อันอุดมสมบูรณ์

“เฮ้ย เคี้ยง” เสียงเรียกดังมาจากด้านหลัง พร้อมกับฝ่ามือหนานุ่ม
ของไอ้เหิงยนแตะเบาๆ ที่บ่า ผมหันกลับมา ดวงตาแสดงความยินดี

“กูรอเมื่อกำลังพักแล้ว” ผมว่า

ไอ้เหิงยนยิ้มตาหยี พร้อมกับหัวเราะเสียงดังลั่น

“มา มา มา วันนี้วันดี แข่งเม้ง ลูกหลานมากันพร้อมหน้า”

ผมกับไอ้เหิงยนคุยกันเสียงดัง ญาติพี่น้อง ลูกหลาน เด็กๆ ต่าง
ส่งเสียงทักทาย แต่ละครอบครัวนำอาหารนานาชนิดมาวางเรียงรายเพื่อ

กระสับกระส่าย ลูกสาวคนเดียวของเราไม่ได้มาร่วมแข่งมั่งหลายปีแล้ว
เธอกำลังเรียนอยู่มหาวิทยาลัยปีสุดท้าย และเธอก็พูดเสมอว่า

“หนูจะไม่สานต่อประเพณีของป้ากับแม่ล่ะ”

“ทำไม” เสียงดุดันนั้นไม่ใช่เสียงผม แต่เป็นเสียงของเตี้ย

“ก๊องอย่ามาเสียงดังกับหนูแบบนี้” ลูกสาวผมไม่มีท่าที่วากลิ้งก้าง
เธอมองหน้าก๊องนิ่งๆ พูดเสียงเรียบว่า

“หนูแค่ไม่อยากฆ่าหมู ฆ่าไก่ ต้องมาทำขนมเทียนขนมแข่ง
ทำกับข้าวที่ละห่าหกหม้อ กินไปอีกห้าหกอาทิตย์ หนูเห็นแม่เหนื่อยมา
ตลอดชีวิตตั้งแต่หนูจำความได้”

“เราไม่ได้ฆ่านี่นา” ผมพยายามสงบศึก “สมัยนี้ซื้อไก่ซื้อหมู ขนม
แข่ง ขนมเทียนตามห้างหรือตลาดกันทั้งนั้น”

“นั่นละคะ หนูว่าเสียเวลา”

“ออกตัณญู” เตี้ยกวงเสียงหนักเหมือนแบกเสาหินไว้บนลิ้น ผม
มองหน้าลูกสาว

“หลิน หยุดพูดได้แล้ว จะไปไหนก็ไป”

“ลูกหลานออกตัณญู เก้าเจ้ง”

และก่อนที่เรื่องราวจะบานปลาย ผมก็พาลูกสาวออกไปจากที่
ตรงนั้นได้ทันเวลา เหตุการณ์วันนั้นทำให้เตี้ยโกรธมาก เตี้ยเริ่มเงยบลง
ดวงตาเคร่งขรึม ผมคิดว่า เตี้ยคงเสียใจที่ผมไม่มีลูกชายไว้สืบทอด แถม
หลานสาวยังมีเค้าลางว่าจะออกตัณญูอีก

ขณะกำลังนึกถึงลูกสาว ใจ้เหียนก็ถามอีกว่า

“ว่าไง กูขอมีเสียงหนึ่ง”

“กูมาไหว้บรรพบุรุษ กูไม่อยากคุยเรื่องอื่น” ผมพูด แต่ใบหน้า
แสดงอารมณ์ไม่พอใจ

“มีงว่าเรื่องเลือกตั้งเป็นเรื่องอื่นได้ยังงิวะใจ้เคี้ยง มันเป็นเรื่องชีวิต

ของเรา ของพวกเรา บ้านเมืองต้องมีประชาธิปไตย” ไอ้เหิงย่นไม่พูดเปล่า แต่กางไม้กางมือออกดูน่าหวั่นไถ่

“มึงหยุดพูดเถอะ เหิงย่น กูบอกตรง ๆ ว่าไม่อยากฟัง” ผม เหลื่ออด

“มึงเป็นพวก...ไช่มัย กูย พวกหน้าใจ” ไอ้เหิงย่นเริ่มโมโหเหมือน เมื่อตอนเด็ก ๆ ที่ผมทำอะไรซัดใจมัน มันมักจะแสดงอำนาจ แต่มันก็ใช้อำนาจนั้นแหละปกป้องผมจากพวกเด็กเกเรมาตลอด

“กูไม่ใช่พวกใครทั้งนั้น แต่กูเปื่อการแบ่งพรรคแบ่งพวก” ผมพูด

“มึงเรียนรัฐศาสตร์ไปทำไมเคี้ยง มึงไม่ได้ใช้ความรู้ที่มึงเรียนมาเลย มึงเป็นครูบาอาจารย์ มึงรู้มัยว่าประชาธิปไตยคืออะไร”

กูไปใหม่ไปไม่ถึงครึ่งดอก แต่ใจเราทั้งสองใหม่เกรียมไปหมดแล้ว ทั้งคู่ ความจริงผมกับไอ้เหิงย่นก็ซัดแย้งกันมาตลอดตั้งแต่วัยเด็ก แต่ในความซัดแย้ง เรากลับมีความผูกพันตามมาอย่างเหนียวแน่นเสมอ เตียกงสอนผมให้รักไอ้เหิงย่นเหมือนพี่น้องร่วมสายโลหิต เตียสงสารที่มันเป็นลูกกำพร้า

ในท่ามกลางความเปลี่ยนแปลง ผมรู้ตัวว่า ความเข้มแข็งที่เคยมีลดลง ความอดทนก็ลดลง คำพูดหรือท่าทีที่แสดงให้เห็นว่ามีความไม่สอดคล้องกัน สร้างอารมณ์หงุดหงิดให้กับผมมากเกินไปจนกว่าที่จะทน ครั่งนี้ก็เช่นกัน ไอ้เหิงย่นเป็นคนทำให้ผมหมดความอดทน

ผมหันมองภรรยา สิ่งหล่อนว่า

“เตรียมเก็บของกลับบ้านได้แล้ววิภา”

“กูเพิ่งหมดไปครึ่งดอก รออีกหน่อยเถอะ” ภรรยาผมพูด

“เก็บของกลับบ้านเดี๋ยวนี้” ผมสั่ง

“ไอ้เคี้ยง” เสียงนั้นเต็มไปด้วยความโกรธ

ผมมองหน้า ยกนิ้วชี้ตรงไปที่ใบหน้าอวบอูมของมัน

เราสองคนเกิดในยุคที่โลกยังเดินช้า ๆ คนยังใจเย็นกับวิถีชีวิต หุงข้าวด้วยฟืนหรือเตาอังโล่ รินน้ำข้าวไว้กินหนึ่งชาม และแบ่งให้สุนัข ต่อมาเราเติบโตเข้าสู่วัยรุ่นในยุคที่เรียกว่า ยุคแสวงหา ปัจจุบัน เรามีชีวิตอยู่ในโลกที่เต็มไปด้วยความขัดแย้ง เหมือนกับเปลือกของโลกที่ไม่ได้เรียบเนียนเป็นเนื้อเดียวกัน แต่เปลือกโลกเป็นเหมือนเปลือกไข่ที่แตกร้าว ผมเคยอ่านมาแบบนั้น แต่ในความแตกร้าว เปลือกโลกก็พยายามที่จะผสมผสานตัวให้คงอยู่ การเปลี่ยนแปลงของเปลือกโลกมีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา อวดคิดไม่ได้ว่า โลกเราช่างเปราะบาง เหมือนกับคำพูดของคนเรา คำพูดเบา ๆ เพียงสองสามคำ ก็ทำให้เราผรุสวาทต่อกัน ผมไม่เข้าใจตัวเองเหมือนกันว่า ทำไมจึงแสดงท่าทีแบบนั้นออกไปแทบจะทันทีเมื่อเกิดความเห็นทางการเมืองที่แตกต่างกัน ทั้ง ๆ ที่ดูเหมือนว่ามันเล็กน้อยมาก มันผิดที่ยุคสมัย หรือผิดที่คนกันแน่ แต่มันก็ได้เกิดขึ้นแล้ว ผมมองหน้าไอ้เหี้ยน พูดเสียงดังว่า

“มึงอย่าเสือกกับชีวิตกู นับแต่เนี่ยไป มึงกะกูเดินอยู่กันคนละโลก”

๓.

หลังเซ็งเม้งปีที่แล้ว ผมเตรียมปลูกบ้านหลังใหม่ เนื้อที่ประมาณ สามไร่เศษ แต่โชคร้าย ผืนดินที่ผมซื้อ อยู่ในเขตของ อบต. รั้วฯ วันที่ไปยื่นแบบบ้านเพื่อให้ทางอบต.เห็นอนุมัตินั้น นายกรั้วฯไม่อยู่ แต่ลูกน้องคนสนิทเดินมาบอกผมว่า

“ว่าง ๆ ไปหานายกรั้วฯที่บ้านด้วยนะ”

“ไปหาทำไม” ผมถาม

“นายกอยากรู้จักลูกบ้านคนใหม่ นะสิ ไปหาช่วงหลังหกโมงเย็นไปแล้วนะ ท่านจะว่างช่วงนั้น”

ผมรู้สึกว้ากใจ แต่ก็คิดว่าอีกสองสามวันจะไป ถ้ามไถ่บ้านช่อง
แล้วในวันหนึ่งผมก็ขับรถไปตามแผนที่ที่ให้มา ขณะนั้นเป็นเวลาประมาณ
หกโมงเย็น พระอาทิตย์กำลังจะตกดิน เมื่อมาถึงก็เห็นสภาพบ้าน นี่มัน
บ้าน รีสอร์ท หรือสวนอาหารกันแน่ ด้วยสภาพที่เห็นคือสถานที่กว้างใหญ่
น่าจะกินเนื้อที่เกือบห้าไร่ ประตูอัลลอยเปิดเผยเล็กน้อย มีชายร่างใหญ่
แต่งตัวเหมือนบอดีการ์ดคุมอยู่ตรงประตูสองคน เมื่อมองไปรอบ ๆ ก็พบ
ผู้คนกระจายอยู่เป็นจุด ๆ เหมือนเป็นคนงาน มีโต๊ะหินอ่อนสี่เหลี่ยมตั้งอยู่
ห่าง ๆ หลายสิบตัว มีสระน้ำรายรอบ มีน้ำพุพุ่งขึ้นอาบรูปปั้นหินอ่อน
ซึ่งมองไม่ออกว่าเป็นรูปปั้นของใครหรือศิลปินคนไหน ต้นไม้ถูกบอนไซ
ตัดแต่งเป็นพุ่มในรูปทรงต่าง ๆ ดูแปลกตาไม่เหมือนบ้านพักอาศัยของคน
ทั่ว ๆ ไป หันมองไปทางทิศใต้ เห็นอุทยานหลังใหญ่ หลังคาสีน้ำตาล
อมแดง ตัวบ้านใหญ่โต ผมคิดในใจ นี่มีรายนามนี้เชียวหรือ แล้วนี่
เรียกภูมามาทำไม

“เชิญพบท่านนายกทางนี้ครับ”

ผมเดินตามลูกน้องนายกไป สายตาก็กวาดรอบ ดูน่ากลัวตรง
กำแพงสูงท่วมหัวนี้แหละ

“เชิญนั่ง” นายกर्वชัยผายมือ พยายามทำตัวให้มีสง่า ผมนั่งลง

“อยากรู้จักลูกบ้านคนใหม่” นายกर्वชัยพูด

“ครับ ผมชื่อเคียง ชื่อจริงชาติชายครับ”

นายกर्वชัย พยักหน้า ถามต่อว่า “ทำงานอะไรล่ะ” ผมมองหน้า
นายก อบต. เขาเป็นชายร่างเล็ก น่าจะสูงไม่เกิน ๑๖๕ เซนติเมตร มีพุง
หน้าตาเหมือนนักเลงกิ๊กก๊อก ตาเล็ก ๆ ดูหลุกหลิก จมูกสั้น ๆ รูปหน้า
แหลมเรียว สวมสายสร้อยคอทองคำน่าจะห้าบาทสามเส้น ห้อยพระองค์โต
ผมนึกในใจว่า มึงไม่หนักคอบ้างหรือไง

“ไม่มีงานทำรี” นายกर्वชัยถาม หรีตา เพราะผมยังไม่ได้ตอบ

คำถาม

“ผมเป็นอาจารย์”

“สอนอยู่ที่ไหนล่ะ”

“ท่านนายกมีอะไรหรือเปล่าครับ”

และนั่นดูเหมือนว่าจะทำให้เขาชะงักท่าที่เขื่องลงเล็กน้อย

“เปล่า ๆ ๆ ๆ” นายกวัชโบกมือรัว ๆ “ก็แค่อยากรู้ว่าลูกบ้านคนใหม่เป็นใครมาจากไหน ก็เท่านั้น เผื่อจะได้ดูแลช่วยเหลือกัน”

“ผมสอนที่มหาวิทยาลัย...” ผมบอก

“ผมคุยกับอาจารย์ที่มหา'ลัยบ่อยมาก ผมสนิทกับท่านอธิการ แล้วก็อาจารย์ประกอบ ท่านเป็นรองอธิการนี่นะ”

ผมยิ้มมุมปาก บทสนทนาต่อจากนั้นกร่อยมาก จนกระทั่งนายกวัชโบกมือเรียกลูกน้อง ให้เปิดประตูส่งผมกลับบ้านได้

เหตุการณ์ต่อจากนั้น นับว่าเป็นเหตุการณ์ที่ขัดขบที่สุด เมื่อนายกวัช ส่งคนมาหาผมที่บ้าน เพื่อที่จะบอกว่านายกวัชขอที่ดินของผมฟรี ๆ กว้าง ๘ เมตร ความยาวก็จรดที่ของกำนันสุรพล รวมแล้วก็เกือบไร่ละมัง

“นายกจะทำถนนให้อย่างดีเลย” ลูกน้องพูด

“ผมให้ไม่ได้ เพราะ ๘ เมตรนี่ก็มาถึงสระน้ำของผมพอดี ผมต้องถมสระก็คงไม่ได้ละครับ”

“ก็ถมไปสิ นายกบอกอย่างนั้น หรือว่าไม่ยอมได้ทางเข้าบ้าน”

เรื่องของเรื่องก็คือ ที่ดินผืนนี้เป็นเหมือนที่ตาบอด แต่ก็ไม่บอดเสียทีเดียว เนื่องจากว่ามันติดลำรางสาธารณะ ซึ่งลำรางก็ตื่นเงินไปหมดแล้ว ไม่มีชาวบ้านมาใช้ประโยชน์แต่อย่างใด ผืนดินผืนนี้กร้างมานานกว่า ๓๐ ปี กระทั่งผมมาซื้อที่ดินเพื่อปลูกบ้าน ผมกู้ธนาคารอาคารสงเคราะห์ ธนาคารอนุมัติเพราะลำรางสาธารณะตื่นเงินในปัจจุบัน

และกว้าง ๓ เมตรพอดี สามารถให้รถวิ่งผ่านได้ แต่ตอนนี้ทางนายกฤษฎา มาเสนอว่าจะทำถนนให้มาถึงบ้าน แต่ขอที่ดิน ๘ เมตร เพื่อสร้างถนน ผ่านหน้าบ้านเข้าไปด้านใน ผมต่อรองเหลือ ๔ เมตร ผมให้ได้ และให้ ไปขออีก ๔ เมตรในที่ดินฝั่งตรงข้ามที่ติดกัน แต่นายกอ้างว่าที่ดินผืนนั้น เจ้าของอยู่ไกลและติดต่อไม่ได้ เมื่อผมปฏิเสธ นายกฤษฎาก็เริ่มแผนชั่วร้าย ด้วยการไปที่ธนาคารอาคารสงเคราะห์ และเรียกผู้จัดการมาคุย โวยวาย ว่าไม่ควรให้ผมกู้ และออกคำสั่งกับผู้จัดการว่า ห้ามให้ผมกู้เงินมาสร้าง บ้าน ทั้งๆ ที่ธนาคารอนุมัติไปแล้ว

ผมรู้เพราะผู้จัดการธนาคารโทรมาคุยกับผม ผมโกรธมาก และ ผู้จัดการธนาคารก็โกรธมากเช่นกัน

“นายกคนนี้พูดเหมือนคนไม่มีการศึกษา”

ผมเห็นด้วย ไร่เกียรติ และไร่มารยาทสันดี ผมคุยกับผู้จัดการ ธนาคารอย่างดี เราสองคนรับรู้ถึงความเลวร้ายของบุคคลคนนี้ และ ไม่ยอมตกเป็นเบี้ยล่างของเขา

ขั้นตอนต่อไปคือ นายกฤษฎาส่งคนมาขู่ผมว่า จะปิดทางด้วยการ ขุดลำรางเดิมที่ตื้นเขินให้เป็นลำรางเหมือนเมื่อ ๓๐ ปีที่แล้ว และเดินหน้า ไปกรมที่ดินเพื่อทำทุกอย่างในการบีบคั้นผม

วันที่ผมไปติดต่อขอพิมพ์เขียวจากสำนักงานที่ดิน เจ้าหน้าที่ ที่นั่น พูดเหมือนคนไร้การศึกษา ผมบอกว่า “ผมขอคัดพิมพ์เขียวลำราง สาธารณะ” พวกเขามองหน้ากัน และหนึ่งในนั้นเอ่ยชื่อนายกฤษฎา

กว่าผมจะได้ ก็ต้องใช้ความอดทนอย่างมาก เขาซื้อเจ้าหน้าที่ ที่นี้ได้ ด้วยอำนาจเงินอันสกปรกของเขา กับคนที่มีความรู้แค่พอสื ชื่อใบ ปริญญา ชื่อตำแหน่งนายก อบต. ด้วยเงินสกปรก ผมไม่ยอมหัวให้หอก สำหรับคนแบบนี้

เขายังคุกคามผมด้วยการเรียกให้ไปพบและข่มขู่ต่างๆ นานา

นาที่นั่น ผมคิดถึงการต่อสู้ด้วยอาวุธปืน บางทีผมอาจจะต้องไปร้านปืน
สมานซีฟที่ตั้งอยู่ในตัวอำเภอ และซื้อกระสุนดี ๆ สักกล่อง

พี่ชายผมมาจากจังหวัดขอนแก่น เขาเป็นช่างรับเหมาก่อสร้าง
ขณะกำลังหาสื่เหล็กก่อนขึ้นโครง พี่ชายผมก็พูดขึ้นว่า

“คนเรามีเงินก็มีศักดิ์ศรี”

“ไม่จริงหรอก” พี่สะใภ้ผมเถียง

“ไม่จริงได้ไง ดูอย่างนายกรวัชสิ ใคร ๆ ก็ค่อมหัวให้”

“คนจะมีศักดิ์ศรีอยู่ที่ตัวเอง ไม่เกี่ยวกับเงิน” พี่สะใภ้ไม่ยอมแพ้
“มีเงินแล้วช่วยอย่างนายกรวัช ก็ไม่มีศักดิ์ศรี”

“ผิดไปละ” พี่ชายสั่นหัว เขาวางแปลงสีทาเหล็กลง

“เราจะก้มหัวให้เงินรึไงตาบ๊ติ” พี่สะใภ้ทำสะอេះ ผมยืนฟัง
สองคนเถียงกัน

“มันโกงจนมีเงินเป็นร้อย ๆ ล้าน กะอื่แค่เป็นนายก อบต.เนี่ยนะ
ยังจะไปยกย่องมัน”

ผมเดินออกมาด้านนอก ผืนดินผืนนี้อยู่กลางทุ่งหญ้า แต่เดิมคนที่
ที่ปลูกหญ้าเลี้ยงวัวนม เมื่อผมมาซื้อที่ดินผืนนี้ใหม่ ๆ ที่ดินผืนที่ติดกับเรา
และอีกหลายผืนที่ด้านในจนถึงหนองน้ำใหญ่เป็นที่ดินที่ไม่มีราคามากนัก
เพราะไม่มีทางเข้าออก นายกรวัชเห็นผมมาปลูกบ้าน ก็เห็นช่องทาง
ที่จะเอาที่ดินแถวนี้เป็นของตนเอง แล้วค่อยทำให้มีความเจริญในเวลา
ต่อมา โดยใช้บของหลวง

สิ่งแรกที่นายกรวัชทำก็คือ กว้านซื้อที่ดินด้านในทั้งหมดเอาไว้
รวมแล้วเกือบสองร้อยไร่ จากนั้นก็วางแผนจะทำถนนตัดผ่านเข้าไป
จึงมาขอทางผ่านของผม ลึกเข้ามา ๘ เมตร ยาวอีกเกือบยี่สิบเมตร และ
ขอชาวบ้านทุกคนที่มีที่ดินแถวนั้น ผมถามว่า ทำไมไม่ซื้อ เขาบอกว่า
จะขอฟรี

ที่เลวร้ายกว่านั้นก็คือ นายกรวัชเป็นคนผลิตยาบ้า ขายยาบ้า คฤหาสน์หลังนั้น มีห้องลับ มีแหล่งผลิตอยู่ที่นั่น ชั่นบนเป็นแหล่งคาสโน ที่มีลูกค้าเป็นถึงอธิการบดีมหาวิทยาลัย อาจารย์มหาวิทยาลัย และระดับ นักการเมืองที่มีชื่อเสียง

“ผมเป็นคนพาท่านอธิการมาที่นี่เมื่อหลายปีก่อน” นายแคล้ว คนขับรถมหาวิทยาลัยเล่า

“เวลาเล่นเสีย เสียกันเป็นแสนเป็นล้าน ท่านนายกก็จะให้คนเอา เงินมาวางเป็นปึก ๆ แล้วก็ให้กู้ยืมกันเดี๋ยวนั้น”

“อาจารย์เห็นมั๊ย ร้านอาหารด้านหน้าในมหาวิทยาลัยนั่นนะ เป็น ของนายกรวัช แต่เขาห้ามพูด เพราะกลัวว่าจะมีการตรวจสอบ ฮั้วกันมา ตลอดละครับอาจารย์”

“ที่อธิการขึ้นมาได้นี้ก็เพราะเจ้านายคนเดียวกับนั่นแหละ”

ผมถูกอธิการบดีเรียกพบในวันต่อมา หลังจากท่านพูดอ้อมค้อม อยู่นานเรื่องนายกรวัช ในที่สุดท่านก็ยื่นคำขาดกับผมว่า

“คุณเป็นอาจารย์มหาวิทยาลัย ไม่ใช่ข้าราชการ ผมว่าคุณควร คิดใหม่นะว่าทำอะไรจึงจะอยู่รอด คุณกู้แบงก์ปลูกบ้าน ถ้าไม่มีงาน ก็ไม่มีเงิน คุณคิดดูเอาเองนะ อาจารย์มหาวิทยาลัยนอกระบบนะ ประเมิน ปีต่อปี...”

ผมยกมือขึ้นข้างหนึ่ง เป็นสัญลักษณ์ให้ท่านหยุดพูด ก่อนจะเดิน ออกไปอย่างช้า ๆ

๔.

ท่ามกลางกระแสการเลือกตั้ง การหาเสียงของแต่ละพรรคการเมือง ผมรู้สึกหดหู่ใจอย่างบอกไม่ถูก ผมไม่สามารถจะหวังพึ่งใครได้เลย นี่คือ

ประเทศไทยที่ผมรักเช่นนั้นหรือ

ภรรยาผมเปิดทีวี เมื่อมีข่าวการเมือง ผมบอกให้เธอปิด และนั่งมือกุมศีรษะ ตัวขดงออยู่บนเก้าอี้ตัวเล็ก ๆ รู้สึกสิ้นหวัง

ท่ามกลางความมืดที่เข้ามาครอบงำจิตวิญญาณอันอ่อนล้า ผมรู้สึกว่า ตัวเองกำลังฟាយแพ่ เสียงที่ดังอยู่ภายนอกเหมือนมัจจุราชที่กำลังรุกรานพื้นที่แคบ ๆ ที่เหลืออยู่ของผม

ในที่สุดผมก็เหมือนคนที่หาทางออกไม่ได้ เหมือนกับว่าตัวเองกำลังวิ่งวนอยู่ในห้องสี่เหลี่ยมแคบ ๆ มันอัดอัด และทำเอาผมลึ้มป่วย

ภรรยาพาผมส่งโรงพยาบาล หมอให้กินยาคลายเครียด มีนักจิตวิทยามาคุย ผมเบื่อหน่าย แต่ยาก็ทำให้ผมหดหู่หน่อยลง

วันเลือกตั้ง ๒๔ มีนาคม ๒๕๖๒ ผมต้องล้างใจไปเลือกตั้ง ด้วยใบหน้าอิดโรย ผ่าอากาศร้อนเข้าไปในคูหาเลือกตั้งที่มีคนมายืนรอกันเต็มชนิดที่ไม่เคยมีมาก่อน ลูกสาวผมก็มาด้วย เด็กสาวกับการใช้สิทธิเลือกตั้งเป็นครั้งแรก หล่อนดูตื่นเต้นเหมือนเด็กน้อยได้ของวิเศษ

หลัง กกต. ประกาศนับคะแนน ผมเดินไปเดินมา ตกตึกก็ทราบบลอย่างค่อนข้างเป็นทางการว่า ไฉ่เหิงยงมีชัยในการเลือกตั้งครั้งนี้

ครอบครัวเรามีสี่คน แต่ไม่ไปเลือกตั้งคนเดียว ลูกสาวผมมาใช้สิทธิครั้งแรก หล่อนประกาศว่าจะเลือกพรรคสีส้มแน่นอน

หนึ่งสัปดาห์หลังการเลือกตั้ง แม้ว่าจะมีการนับคะแนนกันไม่ถ้วน มีข่าวเสียหายมากมายเกิดขึ้น แต่ไฉ่เหิงยงดูเหมือนว่า จะลอยล้าไม่น่าจะมีปัญหาใด ๆ กับการก้าวเข้าสู่บทบาทนักการเมืองอย่างเต็มตัวในนาทีนี้

วันที่ ๖ เมษายน ปีนี้ ภรรยาผมเตรียมอาหารสำหรับเทศกาลเซ็งเม้งอีกเช่นเคย อากาศร้อนจัดกว่าทุกปี หล่อนหน้ามันอยู่ในครัวมาหลายชั่วโมงแล้ว เรายังอยู่บ้านเก่าอันคับแคบ รอจนกว่าบ้านหลังใหม่

จะเสร็จ ซึ่งคงอีกนาน

“พี่ได้บอกเฮียเหียนหรือเปล่าว่าปีนี้เราไปแข่งเมื่อวันที่ ๖” หล่อน
เอ่ยถาม ขณะจัดอาหารใส่ตะกร้า

“เปล่า” ผมตอบสั้น ๆ อาการปวดหัวแม้จะดีขึ้น แต่มันก็ยังไม่
หายไปทั้งหมด

ลูกสาวกลับมาบ้าน ไม่สนใจเทศกาลแข่งแข่งเลยแม้แต่หน่อย

“โลกเราก้าวมาถึงยุคใหม่แล้วพ่อ นี่มันยุคดิจิทัล”

๕.

สายน้ำเบื้องหน้ายังไหลรินอย่างช้า ๆ เหมือนทุกปี สรวงซุ้ยสีเขียวอ่อน
สงบนิ่ง ความเงียบแผ่เข้ามาปกคลุมไปทั่วอาณาบริเวณ แข็งแข็งปีนี้
มีเพียงผมกับภรรยาสองคน ญาติพี่น้องที่เคยมาร่วมกันเมื่อปีที่แล้วก็
ห่างหาย อาจเป็นเพราะผมไม่ได้บอกเขาว่าจะเลื่อนแข่งแข็งปีนี้เป็น
วันเสาร์ที่ ๖ เมษายน และแน่นอนผมจะไม่บอก

ฤดูเลือกตั้งยังไม่ผ่านพ้น มีแต่คนพูดถึงเรื่องนี้ กลืนอายุความ
เกลียดชัง ความรักเย็น ๆ ยังอวลอยู่ทั่วไป ผมไม่รู้ว่เมื่อใดมันจึงสิ้นสุด

ภรรยาผมวางถาดอาหารลงบนพื้นหน้าสรวงซุ้ย มีไก่ต้ม หมี่ซั่วผัด
ซาลาเปา ผัดกะหล่ำปลี น้ำชา ข้าวสวย ผมมองดูอาหารตรงหน้าด้วยความ
หดหู่ทุกปี อาหารที่นำมาไหว้บรรพบุรุษในเทศกาลแข่งแข็งจะเต็มไปด้วย
อาหารหลากหลาย ผลไม้มากมาย แต่ปีนี้ ผมบอกภรรยาว่าทำ
เท่าที่ทำได้ เราต้องช่วยกันประหยัด เพราะผมอาจจะตกงานได้ในเร็ว ๆ นี้

ขณะที่ผมกำลังจะจูดรูปไหว้ รถยนต์สีดำก็แล่นเข้ามาจอด “ไอ้
เหียน” ผมอุทานเบา ๆ

ผู้คนเริ่มทยอยลงมาจากรถ เด็ก ๆ วิ่งลงมาส่งเสียงเจี๊วจ้า

พวกเขาสวมใส่เสื้อผ้าสีสันสดใส ดวงตาร่าเริง ภรรยาของไอ้เหี้ยยนพร้อมกับลูกสะใภ้ต่างก็หัวตะกร้ออาหารใบโตเดินตรงมา

ผมนั่งนิ่ง ปล่อยให้ทุกอย่างดำเนินไป ไม่นาน พื้นที่วางอาหารก็เต็มไปด้วยอาหารมากมาย ทั้งกุ้งย่าง เป็ดอบน้ำแดง ปลาทับทิมหนึ่งมะนาว กุ้งอบวุ้นเส้น แดงโม ส้มโอ ผลกีวี แอปเปิ้ล ส้ม

“ไอ้เคี้ยง” ไอ้เหี้ยยนตบ่าผมเบาๆ เด็กๆ ยกมือไหว้กันพร้อมเพรียง

“สวัสดีค่ะ”

ผมยิ้มเศร้าๆ ปล่อยให้ลูกหลาน ภรรยาผมเดินมานั่งใกล้ๆ และมือผมอย่างให้กำลังใจ

ไอ้เคี้ยงจุกจิกแจกทุกคน มันเป็นคนน่ารักกล่าวไหว้บรรพบุรุษ ผมนั่งเงียบ หลังจากปึกฎปเสรีจ ทั้งหมดก็ถอยออกมานั่งด้านนอก

สายลมฤดูร้อนยังคงพัดโชย สายน้ำไหลเอื่อย ไอ้เหี้ยยนเดินมากอดคอผม

“กูไม่เคยลืมมึง”

ผมมองหน้ามัน ดวงตาของไอ้เหี้ยยนยังเป็นดวงตาคู่เดิม ในร่างเดิม ผิดแต่ว่า วันนี้มันเป็นว่าที่นักการเมืองหน้าใหม่ ที่มีความเห็นหรืออุดมการณ์แตกต่างจากผม แต่มองที่มันก็คือไอ้เหี้ยยน ที่เป็นทั้งลูกพี่ลูกน้อง และเป็นเพื่อนเล่นเพื่อนกินกันมาตั้งแต่เด็ก

ท่ามกลางอากาศร้อนจัดกลางเดือนเมษายน ผมกับไอ้เหี้ยยนกอดคอกันแน่น นาที่นี้ผมไม่ได้สนใจว่าไอ้เหี้ยยนจะเป็นนักการเมือง สังกัดพรรคใด แต่ผมอยากได้รับความช่วยเหลือจากมัน

“เหี้ยยน” ผมพูดเสียงเบา

“ว่ามา” มันพูดแบบนักเลง

“กูมีเรื่องรบกวนมึง”

“อืมมมมมมม”

“ภูมิปัญญากับอธิการบดี”

ผมเล่ารายละเอียดให้มันฟังทั้งหมด ไม่ลืมเรื่องนายกฤษฎา
ไอ้เหิงยนพยักหน้าช้าๆ

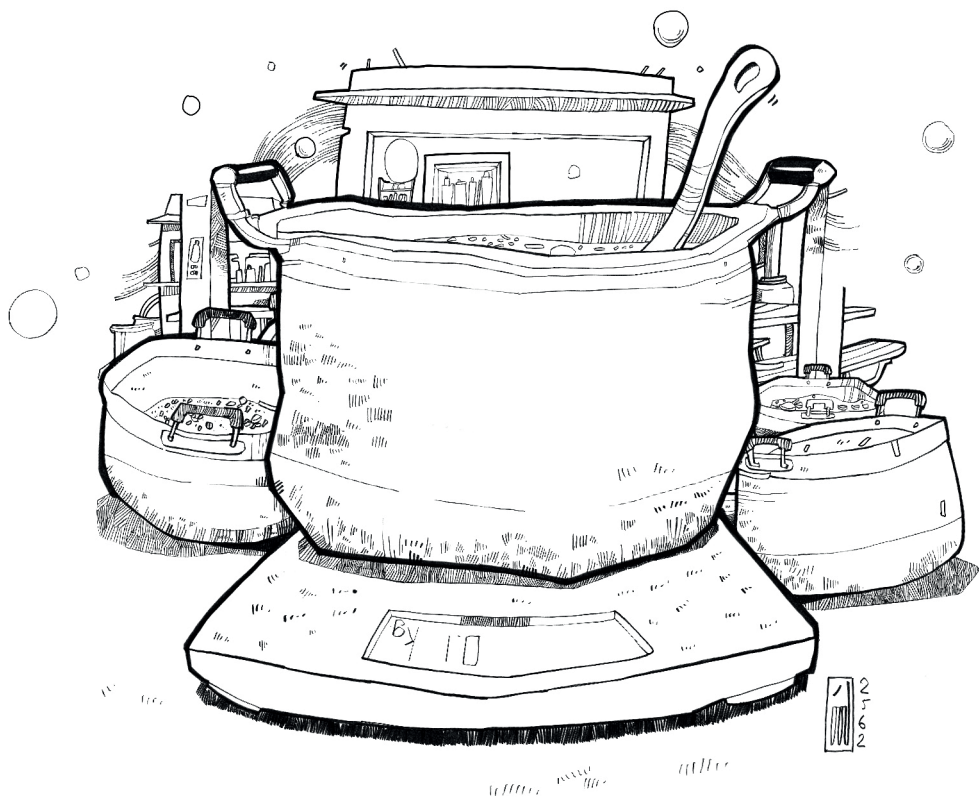
“มึงสบายใจได้ ภูรับปาก”

ภูหมดดอกพоди ผมกับไอ้เหิงยนยืนอยู่ริมน้ำ เสียงนกการเวก
ดังมาจากพุ่มไม้ ผมนึกถึงบรรพบุรุษของผม พวกเขาชอบเสื่อผืนหมอนใบ
ขึ้นเรือสำเภา ข้ามน้ำข้ามทะเลมาจากจีนแผ่นดินใหญ่ ขยันขันแข็งจน
มีฐานะส่งผลต่อลูกหลานให้มีชีวิตที่ดี ไม่มีใครใช้ทางลัดหรือวิธีสกปรก
กับชีวิต

ลูกหลานยังสนุกสนาน พวกเขาสนิทกันอย่างรวดเร็ว ทั้งๆ ที่เจอกัน
ปีละครั้ง ผมก็อดชื่นใจไม่ได้ ไอ้เหิงยนเป็นคนจุดธูปลา เมื่อปักธูปแล้ว
ก็เป็นอันเสร็จพิธี

ผมก้มลงกราบอาก พระอาทิตย์เริ่มส่องแสงผ่านยอดไม้ลงมา
ผมหยิตามองแสงสีเหลืองเบื้องหน้า ไอ้เหิงยนยิ้มกว้างดูรอยยิ้มของผู้ชนะ
อีกไม่นานมันก็จะเดินเข้าสู่สภาผู้แทนราษฎรอันทรงเกียรติ ส่วนผม
เวลานี้นั่งก้มหน้าและแอบยิ้มให้กับชัยชนะของตัวเองเช่นกัน.

แพลดน้ำหนักรูดาวเรือง

ณอม บุณเพ็ชร

-๔๙.๕๐-

ซักจะมากเกินไปแล้ว...ครูดาวเรืองอยากร้องกรี๊ด

สูตรคำนวณน้ำหนักผู้หญิงอย่างง่ายเอาความสูง ๑๕๘ เซนติเมตรของเธอลบด้วย ๑๑๐ เท่ากับค่าน้ำหนักสมส่วนที่ ๔๘ กิโลกรัม ตัวเลข ณ ปัจจุบันกลับทะเล ๔๙.๕ หมายถึงกำลังอ้วน

ต้องโทษเหตุการณ์อันเริ่มต้นจากช่วงบ่ายเมื่อวาน ผู้อำนวยการมาเกณฑ์เด็ก ป.๖ ออกไปช่วยเตรียมการเลี้ยงรับรองแขกที่กำลังเดินทางมาเยี่ยม

โรงอาหารโรงเรียนดัดแปลงจากอาคารไม้หลังเก่า มีห้องครัวแคบๆ กับโต๊ะนั่งกินข้าวเรียงหน้ากระดานแออัดสกปรกสกปรกตา ต้องเร่งขนสิ่งที่อยู่ในห้องออกมาวางหลบซ่อนหลังห้องน้ำ ยกชุดโต๊ะจีนปูผ้าแดง ไทโรลิ่งด่วนมาจากร้านหน้าอำเภอเข้าแทนที่

ท่านผู้อำนวยการยื่นเท้าสะเอวขึ้นนั่งกับงานเองทุกชั้นตอน เด็กเหวี่ยงโซกกับคำสั่ง ยกโต๊ะ ถูพื้น เดินเก็บขยะรอบโรงเรียนจนดูสะอาดตาดีแล้ว จึงได้รับรางวัลเป็นการอนุญาตกลับบ้านเร็วกรณีพิเศษ

ครูทุกคนถูกเชิญแถมบังคับอยู่ร่วมรับประทานอาหารมื้อพิเศษ

นั่งรอจนคำจึงเห็นรถตู้สีขาวใหม่เอี่ยมเลี้ยวโผล่เข้ามาจอด ครูสิบห้าคน
รวมทั้งเธอรีบลุกมาขึ้นตัวตรงตั้งแถวรับตามตกลงกันไว้

ชายวัยกลางคนผิวขาวผมบางแก้มย้อยพุ่งยื่นสวมกอดกับ
ผู้อำนวยการอย่างสนิทสนม สองคนดูคล้ายกันเหมือนฝาแฝดเดินจงมือ
ตรงไปโรงอาหาร คณะผู้ติดตามมาด้วยอีกแปดคนตามหลังอยู่ห่าง ๆ
เสียงแนะนำตัวเองดังลั่นว่าสนิทกับผู้ผู้อำนวยการสมัยเรียนปริญญาโท
ตอนนี้เป็นผู้บริหารระดับสูงของกระทรวง ลงมาตรวจราชการพื้นที่เลยขอ
มาเยี่ยมเยียนเพื่อน ถือโอกาสหารือรับฟังข้อราชการแบบกันเอง

ร้านโต๊ะจีนชื่อดังลงทุนยกทีมแม่ครัวมาปรุงกันถึงที่ กลิ่นสำหรับ
กับข้าวอบอลชวนน้ำลายไหล พนักงานเสิร์ฟสาวสวยแต่งตัวดีพร้อม
บริการ ท่านชมว่าโรงเรียนบ้านนอกคอกนาเลี้ยงดูหรูหราเทียบชั้นภัตตาคาร
กลางกรุง เห็นที่ต้องมาบ่อย ๆ

“ความจริงผมเชิญนักร้องเพลงจีนที่ร้านมาขับกล่อม บังเอิญ...
เธอติดธุระ” ผู้อำนวยการพูดพลางโบกมือส่งสัญญาณพนักงานเสิร์ฟ เมิน
ขึ้นชื่อจึงเริ่มทยอยมาวางบนโต๊ะ ตามลำดับ

ครูดาวเรื่องสำนึกผิดเหมือนนักเรียนยื่นก้มหน้าต่อไม่รีรอจาก
ตัวการนำหนักพรวดขึ้นมาชั่วข้ามคืน โทษเจ้าความอรร้อยเย้ายวนใจเรียง
ลั่นโต๊ะจีนเมื่อคืนที่ผ่านมานั่นเอง สลัดผักกูดทอด ปลากระพงนึ่งมะนาว
กระเพาะปลา ต้มยำปลาเก๋าน้ำขุ่น ไก่ตอนสับ หูฉลามน้ำแดง ขาหมูทอด
ปลาแรดทอดกระเทียม ยำทะเลรวมมิตร เปิดพะโล้ ฮ่อยจ๊อปู ข้าวผัดปู
ห่อไข่ ตบท้ายของหวานข้าวเหนียวเผือกแปะก๊วยกะทิสด

เธอมีความสุขกับการกินจนลืมตัว นึกได้นั่งเสียใจตอนอิมแปลล์
ทุกที หมูนี้เพื่อนเพชบุรีเห็นเธอแอบเด็ดภาพปก โขว์หน้าสวยคมตาโต
ผิวสีน้ำผึ้ง มักตามมาด้วยความเห็นว่า “อวบขึ้น กลับบ้านนอกคงอยู่ดี
กินดี ชีวิตลัลลา ไม่เครียด” แซวกันเล่น เธอตั้งใจตรงคำว่า อวบ นั่นคือ

อ้วนที่เพื่อนทักแบบเกรงใจ

“รู้ดีชั่วหมดแต่อดไม่ได้” เธอตอบกลับซ้ำๆ แอบกังวล กลับจากงานเลี้ยงถึงบ้านที่ท่วมอาบนํ้าเสร็จ นั่งคิดอะไรเพลินริมระเบียบ จนนั่งนอนจิ้งจูว่าข่มตาไม่หลับ อิมมากอดอึดบวกับความจำแปลกประหลาด พินิจหน้าเสาะงะเข้ เธอตกใจเมื่อมีเสียงเอะอะ เพลงชาติหยุดชะงักลงชั่วครวเห็นเด็กช่วยกันหิ้วปีกเพื่อนที่เป็นลมแยกออกมาจากแถว ครูคนอื่นยืนนิ่งทำเป็นทองไม่รู้ร้อน เธอรีบเดินนำหน้าไปห้องพยาบาล เด็กผู้หญิงหน้ามิดเป็นลมเพราะอดข้าวเข้า ไม่ใช่เรื่องแปลกประหลาดสำหรับครูคนเก่าที่นี้

นึกถึงงานเลี้ยง กับข้าวเหลือค้างจานพอเลี้ยงเด็กทั้งโรงเรียนอาหารเลิศรสหน้าตาดีขนาดนั้น พวกเขาคงก้มหน้าก้มตากินอย่างเอร็ดอร่อยที่สุดในชีวิต

-ของไม่อร่อย-

เด็กผอมมอมแมมซีดเขียวประคองถาดหลุมต่อแถวรอรับอาหาร
ภาพที่ครูดาวเรืองอดสะท่อนใจนึกถึงค่ายอพยพจากหนังสือสงครามรักเรื่องที่เคยดู

ประจักษ์วันก่อนครูคนอื่นชี้ตรงมาที่เธอช่วยดูแลอาหารกลางวัน ถือว่าอาสาแบ่งเบาภาระนอกเหนืองานสอน เอาเข้าจริงไม่เห็นมีอะไรมากแค่เดินเตร่ๆ แวะดูเด็กกินข้าวเที่ยง ปราวมพวกเกรงเสียงดัง แสงคิวส่วนคนใช้ถาดฟาดหัวเพื่อนเรียกมาตักเตือน ไม่ใช่ปัญหาหนักหนาสาหัส

หญิงชาวบ้านวัยกลางคนสองคนมารับหน้าที่แม่ครัวพร้อมบริการตักใส่ถาดหลุม ผ่านมาสองสัปดาห์เธอเริ่มจับทางว่ารายการอาหารวนเวียนซ้ำซาก ข้าวผัดที่หวานหาหมู ไก่ ผักอย่างยากเย็น ส่วนแกงจืดวุ้นเส้นลูกชิ้นผักกาดขาวเพียงซื้อเมนูติดฝาห้อง ความจริงแค่น้ำซุ้ปซี่โครงไก่รสชาติไม่ต่างจากน้ำเปล่าต้มเกลือ

อยากทำกิจกรรมเสริมความรู้อาหารกลางวันเด็กน่าจะหาทางปรับปรุงให้ดีกว่าที่เป็นอยู่ หญิงสองคนที่ดูแลอยู่สีหน้าไม่พอใจ พูดตอกกลับว่าทำมาตั้งนานไม่เห็นจะเป็นไร พวกเธอเป็นแค่ลูกจ้าง ทำตามเขาสั่ง ค่าจ้างวันละไม่กี่ดั่งค์ จะเอาอะไรกันหนา

ครูดาวเรื่องนั่งกินข้าวกับเด็ก คิดซ้ำ ๆ ว่ากินอยู่อย่างนี้ไม่กินเดือนน้ำหนักลดฮวบพริบตา ผู้หญิงยุคใหม่ต้องผอมก้างปลิวลม แต่ลูกศิษย์เธอต้องการเพิ่มน้ำหนักเร่งด่วน ก่อนผอมซุบตาย

นั่งเปิดระเบียบเกี่ยวข้อพบว่างบประมาณอาหารกลางวันเด็กรัฐอุดหนุนหัวละยี่สิบบาทผ่านมาทางองค์การบริหารส่วนตำบล คำนวณถ้วนถี่ตามหลักความเป็นจริง หากไม่เข้าพกตกหล่นหายระหว่างทาง แกงจืดควรจะมีผักและลูกชิ้น

“ครูดาวต้องเข้าใจ ข้างบนจ่ายมาแค่นั้นเราจะทำอะไรได้” ผู้อำนวยการอธิบายเชิงตัวเลข

“เด็กกินอยู่อย่างนี้จะเรียนสู้คนอื่นเขาอย่างไร” เธอว่า

“กินของดีเท่าไรวะ คงช่วยอะไรไม่ได้มากหรอกครู เด็กบ้านเรามันโง่มาแต่รุ่นปู่ย่าตายาย”

เขาทำหน้าที่รำคาญกับปัญหาของเธอเต็มที มองว่าเด็กแถวนี้ได้มาโรงเรียน มีอาหารกลางวันกินถือว่าดีถมเถ อยู่บ้านต้องอดข้าว ด้วยพ่อแม่เด็กมักออกไปรับจ้างทำงานที่อื่นไกล ๆ หลายเดือนกว่าจะกลับมาปล่อยลูกอยู่กับคนเฒ่าคนแก่ที่ช่วยตัวเองยังลำบาก จำต้องอดมื้อกินมื้อกันบ้าง

“นี่หรือผู้บริหาร” ครูดาวเรื่องคิดอึดอัดสับสนยิ่งอลหัวสมองระหว่างบทสนทนาเธอพบความจริงอีกข้อว่าการถูกเค้ายันคะยอมมาดูแลอาหารกลางวัน อาจเพราะเธอเป็นลูกสาวคนเดียวของนายกองค์การ

บริหารส่วนตำบล ดึงเธอมาทำเรื่องนี้เท่ากับวางระบบประสานงานกับ
ท้องถิ่นผู้ส่งผ่านงบประมาณอย่างไร้รอยต่อ ขึ้นเชิงการบริหารเก่งกาจของ
ผู้อำนวยการ หากไม่นับว่าเป็นความคิดและการกระทำอันแย่มาก

เธอโทรศัพท์ฟ้องพ่อระบายพรั่งพฐปัญหาหนักใจกับนายกองค์การ
บริหารส่วนตำบลนางูเหลื่อม ตั้งแต่เรื่องเห็นเด็กเป็นลมเกือบทุกเช้า
อาหารกลางวันถูกโกงจนเหลือน้ำซุบจืดชืด เด็กโรงเรียนนางูเหลื่อมตกอยู่
ในสภาพขาดสารอาหาร ผอมแกร็น ซุบเขียว รายงานสุขภาพนักเรียน
ค่าเฉลี่ยของน้ำหนักและส่วนสูงตกเกณฑ์หมด ครูคนที่รับผิดชอบกลับช่วย
ปรับเพิ่มน้ำหนักตาซึ่งโรงเรียนให้ดีมากว่าปกติ บันทึกข้อมูลแบบมั่ว ๆ
จนผ่านเกณฑ์ หากคณะกรรมการตรวจสอบมาเห็นคงจะเป็นลม

เธอพูดใส่พ่ออย่างมีอารมณ์ หายใจแทบไม่ทัน สุดท้ายบอกว่า
ต้องรับผิดชอบสั่งการแก้ปัญหาโดยด่วน

“ทางเราแค่ผ่านงบประมาณตามระเบียบ” พ่อได้จ้งหะถอนใจ
อธิบายว่าแต่ละฝ่ายต่างมีหน้าที่รับผิดชอบ ไม่อาจก้าวทำงานกัน คำตอบ
นั้นรังแต่ทำให้ครูดาวเรื่องหงุดหงิดหนักกว่าเดิมหลายเท่า ครั้นถามโน่น
ซักนี้ด้วยความอยากรู้ ที่สุดพ่อยอมเฉลยออกมาเองว่าคนเข้ามารับเหมา
จัดการอาหารกลางวันเป็นญาติผู้อำนวยการโรงเรียน ซึ่งคือภรรยาใหม่
ของพ่อ

-นางูเหลื่อม-

ตำบลนางูเหลื่อมห่างที่ว่าการอำเภอแค่สองกิโลเมตร ยังคงสภาพ
ชุมชนทุรกันดารไกลปืนเที่ยงเหตุไม่มีถนนตัดตรง ทางลาดยางสลับ
ดินลูกรังที่ใช้มานานระยะทางอ้อมกว่าสิบกิโลเมตร

พื้นที่คั่นกลางระหว่างตัวอำเภอกับหมู่บ้านให้อยู่กันคนละโลกเคย
เป็นท้องทุ่งอยู่ชั่วอนึ่ง คนสมัยก่อนทำนาได้ข้าวเหลือกินนำไปแลกปลาแห้ง

เกลือ กะปิกับเพื่อนชาวประมงชายทะเล ระบบเศรษฐกิจเปลี่ยนเพื่อนทะเลขายกะปิปื้อข้าวหอมมะลิง่ายตาย ไม่สนใจข้าวพันธุ์พื้นเมืองอีกเลย

ยุคสมัยคนตำบลอื่นพากันร่ำรวยกับยางพารา คนที่นี่เลิกทำนาหันมายกร่องดินนาปลูกยางกับเขาบ้าง คำตอบสุดท้ายต้นยางบนผืนดินนาผอมเตี้ยน้ำยางน้อยไม่คุ้มค่า

ครูดาวเรื่องจำภาพท้องทุ่งแห่งอดีตติดตา หลังฤดูทำนากลิ่นซึ่งข้าวลอยหอมกรุ่น ชาวบ้านหันมาปลูกถั่วลิสงไม่ก็ยกร่องแปลงผัก เก็บผักได้แจกจ่ายเพื่อนบ้าน เหลือส่งขายตลาด วันนี้ทุ่งนาปกคลุมด้วยปากกรรขัญความคิดจะชวนเด็กและชาวบ้านมาปลูกผักสนับสนุนอาหารกลางวัน จึงน่าจะเกิดประโยชน์เป็นไปได้ สอดคล้องกับวิถีจริง นอกจากส่งผักเข้าเสริมอาหารกลางวันเด็ก ยังช่วยฟื้นฟูวิถีภูมิปัญญาท้องถิ่น ชาวบ้านสนใจอาจขยายไปทำที่บ้าน พลิกท้องทุ่งนาร้างกลับมามีชีวิต กับตัวเธอเองยังตอบใจทยลดน้ำหนัก ปลูกผักกินผักแทนแป้ง ไช้มนี่ทำให้ฮ้วนน่าจะได้

“ใครชอบอะไร อยากกินอะไรกลับไปคิดแล้วมาปลูกกัน” เธอชวนนักเรียน เล็งพื้นที่ว่างข้างริมสนามด้านหน้าโรงเรียนจนจรมคลองที่กร้างเอาไว้แล้ว รอเพียงทำหนังสือขออนุญาตอย่างเป็นทางการ

หลังเลิกเรียนเธอตระเวนเยี่ยมเยียนบ้านเด็ก ผู้ปกครองส่วนมากเป็นปู่ย่าตายาย ชักความหลังยี่สิบปีก่อนครั้งยังปลูกผักเท่านั้นเอง ดวงตาพวกเขาดูเป็นประกายขึ้นมาทันที หากทำได้จริง มีผักกินเหมือนเมื่อก่อนไม่ต้องเสียเงินซื้อ มันต้องดีอยู่แล้ว ที่ผ่านมาทุกอย่างอัดคัดขัดสน เมื่อเงินคือทุกอย่าง ชีวิตจนมุมมีทางเลือกเดียว นั่งรอลูกทำงานต่างถิ่น ส่งเงินกลับมาเลี้ยงหลาน

“ครูบอกมาเถอะเริ่มเมื่อไหร่จะซื้อจอบรื้อเสียมออกมารอ” พวกเขาว่า

ครูดาวเรื่องแอบยิ้มแก้มปริ ความคิดก่อการดีกำลังกลายเป็นจริง

อย่างเงียบๆ เธอรู้ดีหากนำไอเดียแบบเดียวกันนี้ไปเสนอที่หมู่บ้านอื่น คงไม่ง่ายดายอย่างนี้

ตามตำนานหมู่บ้านเล่าสืบกันมาว่าชาวบ้านงูเหลือมล้วนเป็นลูกหลานงูเหลือมศักดิ์สิทธิ์ตัวใหญ่เท่าต้นตาล เคยอาศัยริมหนองกลางท้องทุ่ง เพียงเรื่องเล่าขานประกอบภาพนิมิตความฝัน ต่างเชื่อว่าทวดงูเหลือมยังอยู่ในภพภูมิพร้อมกลับมาคอยปกป้องรักษาลูกหลาน ทุกปีชาวบ้านจะจัดพิธีสักการะทวดงู

ด้วยเหตุดังกล่าวชาวบ้านงูเหลือมล้วนนับเป็นเครือญาติสนิท คนดั้งเดิมดูจากนามสกุลลงท้ายด้วยเหลือมทั้งสิ้น นาเหลือม กุลเหลือม ลายเหลือม เชิดเหลือม ทางเหลือม โคกเหลือม ครูดาวเรืองนามสกุลแก้วเหลือม การขอความร่วมมือหมู่บ้านดีจึงไม่ใช่เรื่องเหลือปากว่าแรง

เธอกลับมาคิดถึงผืนดินถึงปรากฏการณ์ใหม่ที่กำลังออกเดินหน้าอย่างตื่นเต้นความหวังทำใจชุ่มชื่นใจมีชีวิตชีวา หลับตาเห็นนักเรียนชาวบ้านช่วยกันพลิกผืนดินไร้ค่ามาเป็นแปลงผักเขียวขจี เริ่มที่โรงเรียนกลับไปทำต่อที่บ้าน ทุกคนอยู่ดีกินดี เด็กแห่งเดียวผ่ายผอมกลับมาหน้าตาผ่องใส มีพลังกำลังเรียนรู้เรื่อง

ก่อนเคารพธงชาติผู้อำนวยการเรียกพบ ครูดาวเรืองเดาว่าน่าจะเป็นการแจ้งผลอนุมัติใช้พื้นที่ปลูกผักที่เธอทำหนังสือร้องขอตามขั้นตอนราชการ ตอนบอกกล่าววาทะจาคุยนอกรอบมีคำถามเกี่ยวกับความร่วมมือชาวบ้านว่าคงยาก ชาวเธอออกพบชาวบ้านจนมีเสียงตอบรับคงมาถึงหูบ้างแล้ว

“โครงการปลูกผักเพื่อสนับสนุนอาหารกลางวัน” ผู้อำนวยการหยิบเอกสารที่เธอนำเสนอมาวางตรงหน้า

“คะ ผอ. อย่างที่เขียนวัตถุประสงค์หลัก ปลูกผัก เด็กกินอิ่ม สุขภาพดีทุกด้าน ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเพิ่ม” เธอย้ำเฉพาะหลักใหญ่

ใจความ

“ทฤษฎีกับภาคปฏิบัติมันต่างกันนะครู” เขาถอนใจเหนื่อยหน่าย “ดีไม่ดีเหนื่อยเปล่า โรงเรียนอื่นทำแล้วไม่เห็นได้ผลอะไร ถ้ายรูปโชว์ผู้ใหญ่สร้างภาพแล้วก็จบ” ผู้อำนวยการบอกให้เธอยอมรับอย่างหนึ่งว่า คิดทำอะไรแบบนี้ ครูคนอื่นมักไม่ค่อยให้ความร่วมมือ สุดท้ายผู้บริหารต้องมานั่งรับผิดชอบ

“ล้มเหลวก็มาลงที่ผมนี่อีก เจอมาแล้วทั้งนั้น บางหน่วยงานมาส่งเสริมเด็กปลูกผัก หวังแค่ผลงานงบประมาณเมล็ดพันธุ์” เขามองออกนอกหน้าต่าง

“เอาละสรุปผมนิดีสนับสนุน เพียงแต่ว่าที่ดินโรงเรียนคงใช้ปลูกผักไม่ได้ เพราะเพิ่งเห็นหนังสือด่วนสดๆ ร้อนๆ จาก อบต. ลงชื่อนายกนิคม พ่อของครูมาขอใช้พื้นที่ดังกล่าวทำร้านค้าหมู่บ้าน ผมพิจารณาความจำเป็นแล้วเห็นควรหลักทางร้านค้าชุมชน”

ครูดาวเรืองรู้สึกสิ้นหวัง แผนการดีสำหรับพัฒนาบ้านเกิดนาฏเหลื่อม มลายหายหมดสิ้นชั่วพริบตา

-สุณี-

เป้าหมายลดทานมือเย็นสะดุดอีกวันเมื่อพ่อมารับไปกินข้าวด้วย เธอไม่ขัดใจ ช่วงหลังโอกาสพบพ่อหายากเหลือเกิน แม้สุณีมักติดตามพ่อเป็นเงา ครูดาวเรืองไม่คิดว่าจะมีปัญหาอะไรกับแม่เลี้ยง

พ่อเลือกร้านอาหารจีนตามเธอแนะนำ ร้านเดียวที่ผู้อำนวยการโทรสั่งเลี้ยงแขกมือใหญ่วันก่อน เมื่อร่อยที่เคยสวาปามไม่บันยะบันยังจนน้ำหนักพุ่งพรวดยังคงหลอน

“ข่าวว่าน้องดาวมาดูแลอาหารกลางวันเด็ก พี่ฝากด้วยนะ” สุณีอายุมากกว่าแค่ห้าปีเรียกลูกเลี้ยงว่าน้อง ส่วนเธอเองเรียกพี่ไม่ค่อยเต็ม

ปากนัก

“คะ” ครูดาวเรื่องตอบแทนๆ อตนิ่ก็ไม่ได้ว่าก็หล่อนนี่ใจผู้ประมุลงานข้าวกลางวันเด็ก ปัญหาหนักอกที่เธอกำลังเผชิญ ได้ยินชาวบ้านพูดว่าสุณียังอยู่เบื้องหลังร้านค้าชุมชนที่กำลังจะเกิดขึ้น รับไฟเขียวจากผู้บริหารเพื่อนผู้อำนวยการที่แะมากินโต๊ะจีนคนนั้น เท็จจริงอย่างไร ไม่อยากหยิบมาคุยเวลาพนักงานร้านกำลังเสิร์ฟ ชาสมุนไพร เปิดพะไลฮ้อยจ้อปุ ปลากะพงนึ่งมะนาว

“พี่ส่งชาสมุนไพรมาแทน เห็นว่าน้องเพิ่งกินชาสมุนไพร” สุณียะออกเอาใจใช้ตะเกียบคีบเนื้อหมูเพื่อย่อยขึ้นโดวางบนจานเธอก่อนตักใส่จานสามีและตัวเอง

“สมัยนี้กินชาสมุนไพรไม่ต้องกลัวอ้วนเลยคะน้อง พี่มียาได้ผลจริงกินยาอย่างเดียว ไม่ต้องลดอาหาร ไม่ต้องออกกำลังกาย“ สุณียะเคี้ยวอย่างเมามันเอร็ดอร่อย หล่อนเป็นอดีตนางงามระดับอำเภอ แม้เริ่มอวบอ้วนใบหน้าคงเค้าสาวงาม ผิวขาวเนียนผิวดสาวได้ทั่วไป ยังชอบทาปากแดงเขียนคิ้วเข้ม แต่งตัวไฮโซโก้หรูตลอด

“ส่วนตัวนี้มาใหม่ ครีมนำรุงผิวผสมวิตามิน ทำให้ผิวขาวเนียนนุ่ม ทุกรายการถ้าน้องสนใจเอาไปใช้ฟรี ว่างๆ ฝากแนะนำครูที่โรงเรียนเท่านั้นเองแหละ” สุณียะวางตะเกียบหยิบสินค้าจากกระเป๋าคือราคาแพง

นอกจากเป็นคนสวยหล่อนนับเป็นคนช่างเจรจา มนุษย์สัมพันธ์เยี่ยม พ่วงตำแหน่งภริยานายกจึงลงตัวกับงานขายตรง เป็นตัวแทนระดับสูงของบริษัทที่มีผลิตภัณฑ์ลดความอ้วน เครื่องสำอาง อาหารเสริมเวทีประชุมต่างๆ ของท้องถิ่นและราชการ เธอพ่วงนายกลูกค้าเครือข่ายกับหาทางประมูลงานแบบ พิเศษของหน่วยงานตามโอกาสอำนวย

“อาหารเสริมกำลังเป็นที่นิยม คนสั่งซื้อส่งแทบไม่ทัน”

ครูดาวเรื่องพยักหน้ารับอย่างไม่ให้เสียมารยาท อตนิ่คิดว่าหาก

ที่หล่อนพูดเป็นจริง คงตกร้ายทีเดียว สำหรับชวานงูเหลือม คนผอม
แห้ง หาข้าวใส่ท้องแต่ละมือแสนยาก เก็บเงินมาซื้ออาหารเสริม และ
ยาลดความอ้วน ยังไม่มีใครพูดถึงประเด็นพิสดาร นี่ยกเว้นพูดกันว่าร้าน
ค้าชุมชนอื่นไม่มีแผนรองรับสินค้าจากชาวบ้านจริงๆ จะเข้าทางกิจการ
ขายตรง สุณิเป็นแหล่งรวมสินค้าสุขภาพ ใครอยากกรวยรับสมัครสมาชิก
“อรรย์ไหมลูก” พ่อเพิ่งเริ่มมีจิ้งหะคุ้ยด้วยบ้าง

“คะ แต่ขามูพ่อกินมากไม่ดีนะ อายุมากต้องดูแลสุขภาพ”
เธอคืบเนื้อปลาวางบนจานพ่อแทน นอกจากไม่ได้อ้วนจากเดิมหน้าพ่อ
ยังหมองคล้ำ อาจถูกสุณิบังคับให้กินยาลดน้ำหนัก เธอแอบคิดเล่นๆ

คิดถึงตอนเธอเพิ่งเรียนจบทำงานบริษัทเอกชนในกรุงเทพฯ ไม่
ติดต่อบ้านนานวัน วันหนึ่งพ่อโทรชวนกลับมาร่วมงานแต่ง เธอปฏิเสธ
ข่าวคราวภรรยาใหม่ได้ยืนแคว่ว่าอายุคร่าวลูก จัดจ้านกว่าโลก ชายหนุ่ม
ทั้งอำเภอหมายปองรูมจีบ พ่อมาลงตัวกับหล่อนอย่างไรไม่ทราบ เธอเอง
ไม่อยากรู้และไม่เคยปริปากถาม หลังพ่อลาออกจากราชการมาเล่น
การเมืองชีวิตเปลี่ยนจากหน้ามือเป็นหลังมือ ยิ่งหลังแต่งงานใหม่ พ่อ
ปลูกบ้านอีกหลังอยู่กับภรรยาคนใหม่ไกลจากบ้านหลังเดิม

ดีแล้วเธอนั่งมองแสงจันทร์สีซีดนอกหน้าต่าง ทุกอย่างต่างจาก
เดิม บ้านอบอุ่นวัยเด็ก เหลือเธอเพียงคนเดียว เจ็บร้าวว่างเปล่า ยิ่งมา
เจอความรู้สึกสูญเสียหวังจากโรงเรียน จึงคิดว่าการตัดสินใจทั้งงานดี ๆ
มาอยู่ใกล้พ่อ อาจกลายเป็นสิ่งไร้ค่า สองสามวันหลังนั่งกินชาหมูกับพ่อ
เธอตัดสินใจเด็ดเดี่ยวลาออกจากครู บุ๊ทไปบอกพ่อ เขาเงยหน้าจากกอง
เอกสารบนโต๊ะ มองหน้าลูกสาว สีหน้าเปลี่ยนเป็นระทมทุกข์ “อย่าเพิ่ง
ไปเลยนะลูก อยู่ช่วยบ้านเราก่อน”

ถ้าแม่ยังอยู่คงอบอุ่นมีความสุขกว่านี้ ครูนักพัฒนาผู้เปี่ยม
อุดมการณ์ ชาวบ้านพูดว่าแม่เป็นต้นแบบเปลี่ยนอดีตครูหนุ่มรูปหล่อ

เจ้าสำราญอย่างพ่อหันมาทำงานเพื่อสังคม พ่อกับแม่ช่วยปลูกฝังเธอเป็นคนดี รับผิดชอบสังคม ครั้นแม่ไม่อยู่พ่อเป็นแบบอย่างของเธอเช่นเดิม เพียงแต่เวลานี้เธอไม่รู้ว่าจะพูดอย่างนั้นได้อยู่หรือเปล่า หรือการเมืองทำให้คนเปลี่ยนจริง ๆ

แม่ด่วนจากไป สุณีมาอยู่ดูแลพ่อก็น่าจะดีที่สุด เธอเสียอีกตัดสินใจผิดเองที่กลับมาบ้าน

-น้ำหนักลด-

“ห้าสิบห้าจุดศูนย์” ครูดาวเรืองขานตัวเลขน้ำหนักที่ลดเกือบห้ากิโล สปริงตาซังโรงเรียนอาจผิดเพี้ยนไม่สำคัญเท่าเพื่อนชาวโซเซียลกลับกระแนะกระเหน่ว่าแอบกินยาลดความอ้วนหรือเปล่า

แก้มตอบ หน้าหมองอ่อนเพลีย เธอรู้ว่าไม่ได้มาจากการลดอาหาร กินยา หรือออกกำลังกาย ผลจากความเครียดมรณาแล้วว๊ว แก่ปัญหาอาหารกลางวันล้นเหลือ โครงการปลูกผักถูกยกเลิก ทะเลาะกับผู้อำนวยความสะดวกเกือบทุกวัน คิดลาออกยังละล้าละลังห่วงพ่อ ว่าเหว่เปลี่ยเปล่า อมทุกข์ฟุ้งซ่านนอนไม่หลับ

ไม่มีคำตอบจากพ่อแม้นั่งกินข้าวสองต่อสองบ่อยขึ้น เธอพูดอ้อม ๆ ฝากพ่อถึงสุณี แค่อยมใส่ลูกชิ้นในแกงจืด ไม่มีทางกระทบทำไวยังไม่มีทำที่อื่นใดกลับมา

ร้อยวันพันปีไม่เคยคิดมีอดีตกับแม่เลี้ยง มาเจอคนอย่างสุณีผู้หายใจเป็นผลประโยชน์ส่วนตัว หากินบนความเดือดร้อนของเด็กนั้นเธอรับไม่ได้จริง ๆ ล่าสุดผู้อำนวยการรวมหัวกับสุณีเขียนรายงานนำเสนอกระบวนการสุขภาพและโภชนาการโรงเรียนบิดเบือนความเป็นจริงอีกในฐานะครูผู้ดูแลอาหารกลางวัน ครูดาวเรืองต้องร่วมเซ็นเอกสารรับรองถูกดั่งเข้าวังจระูบาทวิอีกคน

หากคนอย่างสุณีลดความเห็นแก่ตัวลงสักนิด สังคมคงน่าอยู่กว่านี้ แต่คนอย่างเธอคงไม่รู้จักคำว่าพอแน่นอน คิดเพียงปรนเปรอตัวเองท่ามกลางคนอดอยาก หล่อนยิ่งสมบุญอันถ้วนพีเท่าไรสุขเด็กจนเด็กตัวผอมเท่านั้น หล่อนจะต้องกินให้มากที่สุดเท่าที่ท้องยังอยาก แทนลดอาหารลงแบ่งปันคนอื่น กลับลดความอ้วนด้วยยาเสียนี้ เมื่อเธอพูดแว่นนี้มักถูกครูคนอื่นแซวว่าเป็นพวกไฟแรง ยึดอุดมคติจนไม่ยอมเห็นโลกความจริง ส่วนพวกเขาไม่คิดมาก แค่นั่งมอมยอมรับระบบ

“เราจะปล่อยอย่างนั้นต่อไปหรือ” เธอทิ้งคำถาม “ใช่ละซี ผู้อำนวยการและสุณีไม่ใช่คนนางูเหลือม ไม่แคร์ว่าทำอะไรกับลูกหลานบ้านนี้” เธอพูดดังๆ ตั้งใจกรอกเข้าหูผู้อำนวยการ เหตุดังกล่าวนั้นเองทั้งคู่จึงมาออกหน้าปรากฏตัวในงานสักการะทวดงูเหลือมประจำปีในวันขึ้นสิบห้าค่ำเดือนสี่ที่ศาลทวดริมหนองน้ำกลางทุ่ง

ปีนี้อธิการบริหารส่วนตำบลรับเป็นเจ้าภาพหลัก ตามโครงการอนุรักษ์วัฒนธรรมประเพณีท้องถิ่น หลายคนเดินทางกลับมาจากต่างจังหวัด ลูกเจอป๋อแม่กลับมามีรอยยิ้ม

ราวสักหุ่มแต่ละครัวเรือนจุดเทียนหน้าบ้าน เชื่อว่าทวดงูเหลือมจะให้เห็นรับรู้ รอเทียนดับแล้วค่อยออกไปรวมตัวที่ศาลทวด มีการนิมนต์พระมาสวดเพื่อความเป็นสิริมงคล สมัยก่อนหนังกลางแปลงฉายได้รุ่งต่อมาขาดหายไปเพราะคนเลิกนิยมดู

นัดกันอีกรอบตอนเช้าหิวปิ่นโตนำข้าวปลาอาหารร่วมทำบุญเลี้ยงพระ หลังพระฉันเพลเสร็จเดินกลับวัด ถึงเวลาลูกหลานตระกูลงูเหลือมร่วมกันข้าวก้นบาตรพระอาบุญ นั่งสังสรรค์ปู้เสื่อล้อมวง ช่วงเวลาอิมอรัยมีความสุข เหตุการณ์ประหลาดมักเกิดขึ้นตอนนี้ เริ่มจากมีสักคนได้ยินเสียงลมพัดอื้ออึงดังมาจากชายทุ่ง จู่ๆ ทวดงูเหลือมเข้าทรงใครสักคนแบบไม่ทันรู้ตัว ตาแข็งกร้าว ตัวสั่น เหงื่อกาฬผุดแตก เสียงพูด

ต่างออกไปแต่รวมความแล้วไม่น่ากลัวแต่อย่างใด ทวดมาดีมักกล่าวคำพูดตักเตือนลูกหลาน เลิกทำอะไรไม่เหมาะสมไม่ควรเสีย อย่างปีที่คนหันมาชุดนาทำสวนยาง ทวดห้ามเด็ดขาดว่าจะพากันล้มจม คนไม่เชื่อจนสวนยางในนาไม่ได้ผล นาที่เหลือร้าง คนทั้งบ้านไปหางานทำที่อื่นจนหมู่บ้านเกือบร้าง

หลายปีที่จากบ้านไปเรียน ทำงานเมืองหลวง ครูดาวเรื่องห่างหายไม่ได้มาเข้าร่วมพิธีนี้อีก จนเกือบจะลืมบรรยากาศแห่งความสุข ในวัยเด็กวันสักการะทวดตั้งตารอคอยให้มาถึง ชวนเพื่อนวิ่งเล่นตามบึงนาที่เหลือแต่ต่อซังข้าวหลังฤดูเก็บเกี่ยว เพื่อรอสัญญาณกลับมากินของอร่อยมากมาย

เธอเห็นปิ่นโตวางเรียงเป็นตับ มองเด็ก ๆ ลูกศิษย์ตัวน้อย อย่างน้อยวันนี้คงเต็มอิ่มหนึ่งวันในรอบปี

“พี่น้องครับระหว่างรอทวดมาปลูกหลาน ปีนี้ท่านจะมาหรือเปล่าไม่รู้ ผมขอแจ้งข่าวดีสักนิด” พ่อของเธอลุกขึ้นยืนพูดท่ามกลางชาวบ้าน

“ตอนลูกสาวผมชวนพี่น้องมาปลูกผัก ผมรู้ว่าทุกคนเห็นดีด้วย เสียตายว่าถูกระงับเพราะโครงการร้านค้าชุมชนที่เสนอมาจากโรงเรียนแทนที่ ไซ้ใหม่ ผอ.” พ่อหันถามผู้อำนวยการแบบบุบปั๋บจนเขาทำหน้าไม่ถูก

“ผมมองว่าปลูกผัก คู่ว่าเรื่องพิน ๆ แต่หากไม่ทำก็น่าเสียดาย ในนามนายกเลยขอ อบต. สนับสนุนงบประมาณ จัดโครงการนี้แทนง่าย ๆ แต่ทุกคนหันมาปลูกผักข้างบ้าน หรือใครสามารถเปลี่ยนนากร้าง สวนยางไม่ได้ผลหันมาปลูกผัก ทางผมพร้อมสนับสนุนงบประมาณและเจ้าหน้าที่มาช่วย”

เขารายยาว สิ่งทีพูดล้นมาจากครูดาวเรื่องไปนั่งเล่าระบาย

แนวคิดให้ฟังมาตลอด ปลุกผัก กินผัก ดื่มน้ำอะไร สุขภาพแข็งแรง ประหยัด
ค่าใช้จ่ายในครัวเรือน ออกกำลังกายไปในตัว เพียงแต่เธอเองไม่เคย
ระแคะระคายมาก่อนว่าพ่อจะเห็นความสำคัญ จึงรู้สึกตื่นเต้นยินดีหัวใจ
พองโตเมื่อรู้ว่าตลอดเวลาพ่อยังยืนอยู่ข้างเธอเสมอ

ระหว่างนายภินิคกำลังพูด ไม่มีใครสังเกตเห็นที่นั่งอยู่ด้านหลัง
จู่ๆ หล่อกหน้าซีดเผือด มือกุมท้องตัวบิด เหงื่อกาฬไหลร่อนแก้มถึง
ต้นคอ ร้องว่าปวดท้องมาก ทนไม่ไหวจึงล้มนอนลง ชาวบ้านต่างคิดว่า
ทวดมาเข้าทรง รอฟังว่าจะพูดอะไรนานกว่าสิบนาทียังไม่ปรียากอะไรอื่น
นอกจากคำว่าปวดท้องเต็มทน เห็นท่าไม่ค่อยดี ตัดสินใจรีบช่วยกันนำส่ง
โรงพยาบาลประจำอำเภอ

หลังงานสักการะทวดผ่านมา ชาวบ้านต่างปักใจเชื่อว่าทวดจงใจ
เล่นงานสุณี อาจเพราะเธอร่วมพิธีโดยไม่ได้เป็นลูกหลานสายตรงงูเหลือม
ชาวบ้านพูดเสริมว่าทวดยังโกรธที่เธอโก่งลูกขึ้นเด็กบ้านเร่อีกด้วย

“อ้าว อีตา ผอ. ไม่เห็นเป็นไร”

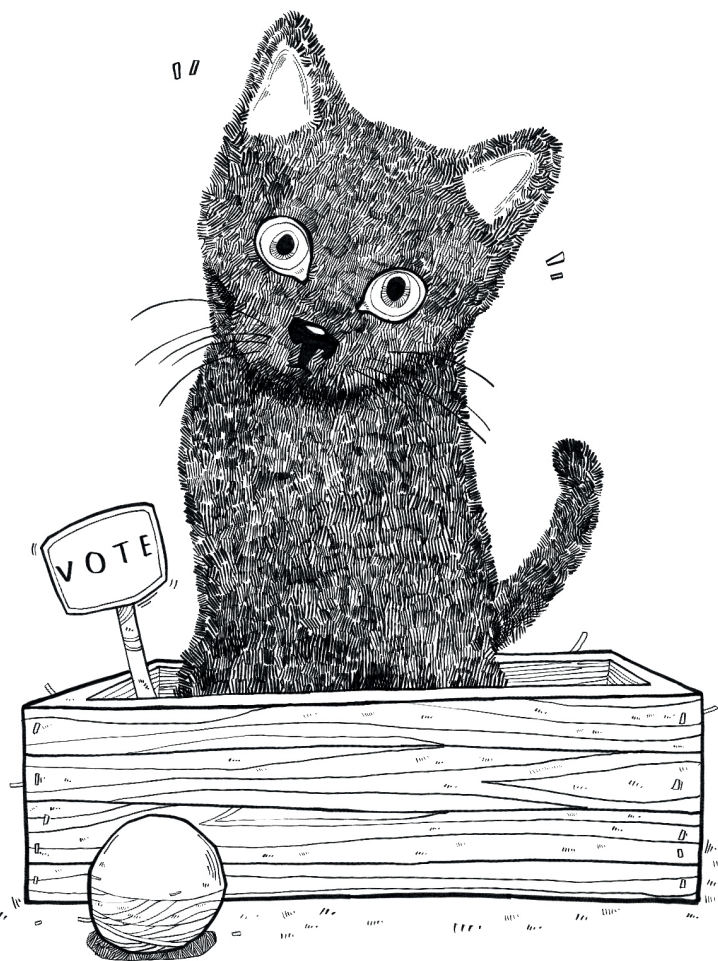
“เดียวโดนสักวันแน่ คอยดูเถอะ” คนนั้นกระซิบตอบ แสดงความ
เป็นห่วงนายภินิค ที่ต้องทำงานร่วมกับบางคนที่คอยเอาเรื่องเอาเปรียบ

ครูดาวเรืองเพิ่งรู้ว่าหลังแต่งงานใหม่ ชีวิตพ่อไม่ราบรื่นนัก
ภายนอกสุณีอาจดูเป็นคนสวยใจดี แต่มักแสดงความเกรี้ยวกราดกับ
ทุกคนเมื่อไม่พอใจหรือขวางทางผลประโยชน์ หล่อกงหาเงินไว้ใช้จ่าย
กิน แต่งตัว ใช้ชีวิตหรูหรา จนภาพลักษณ์นักการเมืองของพ่อเธอไม่ค่อย
ดีนัก

เท่าที่รู้จากปากพ่อที่สุณีปวดท้องรุนแรงวันนั้น หมอวินิจฉัยว่า
เป็นผลจากกินยาลดความอ้วน พ่อยังเล่าติดตลกว่าที่จริงแล้วสุณีอาจ
รู้สึกเครียดขึ้นมากะทันหันตอนพ่อชวนชาวบ้านปลุกผักกันนั่นแหละ
เรื่องนี้ถ้าเธอรู้ต้องกระโดดห้ามมาก่อนจากบ้าน เพราะหล่อกวางแผน

ขายตรงผลิตภัณฑ์ตัวใหม่เป็นผักอัดเม็ด ถึงหาทางออกยากเย็นแสนเข็ญ
จากแรงกดดันส่วนตัวหรือคนรอบข้าง อย่างไรก็ตามจะไม่ยอมปล่อยอดีต
นักปลูกผักเลี้ยงเชื้อแห่งนี้างหล้อมต้องมาซื้อผักอัดเม็ดกินเด็ดขาด.

แนวดำเนิน

พรรชล รัตนควีพร

บ้านของเรามีฐานะพอมีพอกิน

หัวปากกาถูกเปลี่ยนราคาสิบห้าบาทจรวดนั่งอยู่ตรงปลายหางของตัว น.หนู ฉันมองไปยังหน้ากระดาษสีขาวซึ่งพาดด้วยเส้นแนวนอนสีเทาเข้ม สำหรับใช้เป็นบรรทัดในการเขียน ซึ่งบัดนี้ความว่างเปล่าส่วนหนึ่งถูกเติมเต็ม ด้วยหมึกสีน้ำเงินเข้มซึ่งผ่านการวัดลายเส้นที่ถูกใครต่อใครค่อนข้างมาตลอดทั้งชีวิตว่ามันคือลายมือโกปิตตาเซีย ถึงอย่างนั้นก็นับว่าเป็นโชคดี ที่ในทุกช่วงเวลาที่ผ่านมา ครูบาอาจารย์ทุกท่านของฉันล้วนแล้วแต่มีความสามารถเลิศล้ำ หรืออาจจะเรียกได้ว่าเป็นทักษะพิเศษในการแปลสารจากลูกศิษย์ของผู้มีจิตวิญญานความเป็นครูอย่างลึกซึ้ง กระทั่งฉันเล่าเรียนผ่านพ้นมาได้จนถึงชั้นมัธยมศึกษาปีที่ห้า

สายตาของฉันทอดมองผ่านเลนส์กระจกไปยังเนื้อหาของ เรียงความที่อยู่ตรงหน้า ฉันไม่ถนัดพวกเรื่องขีดเขียนเท่าไรนัก คิดเอาเองในใจว่าวิชาเรียงความต่าง ๆ จะหมดไปตั้งแต่จบชั้นมัธยมต้น เพราะเลือกเรียนต่อในสายวิทยาศาสตร์ ไม่นึกเลยว่ามันจะย้อนกลับมาหลอกหลอนกันอีกครั้งได้ลงคอ และความไม่ถนัดนี้เอง เมื่อถูกสั่งให้เขียนอะไรก็ตามที่เป็นงานเขียนแบบอิสระไม่จำกัดหัวข้อ ฉันจึงมักจะเลือกเขียน

ในเรื่องที่ใกล้ตัวที่สุด เพราะเป็นเรื่องที่ตัวเองรู้ดีอยู่แล้ว ไม่จำเป็นต้องคิด ต้องเค้นอะไรให้มากความ แต่อย่าว่ากระนั้นเลย ขนาดเลือกเขียนเรื่อง ที่คิดว่าง่าย ครึ่งชั่วโมงที่ผ่านมาของฉันก็ยังจมอยู่กับข้อความเพียงแค่ สามบรรทัด

บ้านของเรามีฐานะพอมีพอกิน...ประโยคที่นับว่าใช้หากินกันตาย ทุกครั้งที่ต้องเขียนเรื่องราวของครอบครัวตัวเอง ฉันจึงมองเนื้อความ บรรทัดเดิมด้วยสมองตันทึบ คงเพราะอากาศร้อนอบอ้าวทำให้ความคิดที่ไม่ค่อยจะทำงานอยู่แล้วยิ่งพากันนอนอุดอู้อยู่ในซอกหลับ ฉันถอด แวนกรอบเงินลงวางบนโต๊ะพลาซมาใช้ปลายนิ้วกดบริเวณหัวคิ้วที่รู้สึกปวด หน่วง ลมร้อนพัดผ่านเข้ามากระทบกับชายผ้ามาจนพระเย็บไหว เครื่องปรับอากาศในห้องนอนของฉันหยุดทำงานไปต่อ ๆ ตั้งแต่เมื่อสัปดาห์ที่แล้ว แต่แม่บอกว่าให้ทนร้อนไปสักระยะก่อน เพราะเมื่อต้นเดือนเพิ่งจะ จ่ายค่าซ่อมผนังในส่วนที่ถูกปลวกกัดกินไป ในความโชคร้ายฉันยังนึก ขอบคุณบุญกุศลที่ตัวเองทำมา ที่อย่างน้อยเดือนนี้ก็ไม่ใช่เดือนเมษายน บ้านของเรามีฐานะปานกลาง อยู่กันแบบพอมีพอกิน ข้อความชุดนี้ถูกฝัง อยู่ในหัวของฉันมาเนิ่นนาน แม้ว่าความจริงแล้วฉันจะยังไม่ค่อยแน่ใจใน นิยามของคำว่าพอมีพอกิน หรือรู้ขอบเขตของมันแน่ชัดนัก ครอบครัวเรามีกันสี่คน แม่หนึ่ง ลูกสาม พ่อไม่อยู่ตั้งแต่ฉันจำความได้ ฉันกับน้อง มักถามถึงพ่อบ่อย ๆ เมื่อตอนสมัยยังเด็กแต่ก็ไม่เคยได้คำตอบ กระทั่ง วันหนึ่งที่พ่อกลับมาขอเงินแม่ นั่นคือครั้งแรกที่ฉันได้เห็นหน้าพ่อแบบที่ ไม่ใช่ใบหน้าในรูปถ่ายซึ่งแอบไปค้นเจอในห้องเก็บของ และนอกจากพ่อ ฉันก็ยังได้เห็นใบหน้าของผู้หญิงที่เกาะหนึบอยู่ข้างตัวพ่อด้วยเป็นของ แถม เสียงของพ่อที่ผลุสวาทใส่แม่อย่างเจ็บแค้นเมื่อถูกปฏิเสธการให้เงิน ยังคงดังก้องอยู่ในหู รวมถึงสายตาคู่นั้นที่มองสบกับฉันก่อนจะละไปใน ชั่วโมงถัดมา และหลังจากวันนั้นเสียงถามหาพ่อของเราสามพี่น้องก็เงียบลง

และไม่เคยดั่งขึ้นอีกเลย

อาจจะนับแต่นั้นที่ฉันบังเกิดความรู้สึกอื่นต่อแม่ นอกเหนือจากคำว่ารัก นั่นก็คือความสงสารและเห็นใจ ทั้งความเจ็บปวดที่แม่ต้องเผชิญและเก็บงำไว้คนเดียว แม่ที่ไม่ยอมแพ้และยืนหยัดต่อสู้เคียงลูกๆ ทั้งสามคนเพียงลำพัง ฉันจึงเติบโตมาในฐานะของเด็กที่เชื่อฟังคำสั่งสอนของแม่เป็นอย่างดี แม้จะไม่ได้มีมันสมองเลอเลิศอะไรนัก แต่ก็ตั้งใจเรียน ไม่ออกนอกกลุ่มนอกทาง ถึงแม่แม่จะขี้บ่นและจู้จี้จุกจิกในเรื่องที่บางครั้งฉันมองว่าไม่เป็นเรื่อง แต่ก็ไม่เคยมีลูกคนไหนโต้แย้งอะไรไปให้ต้องมีเรื่องมีราว ส่วนแม่เองก็บ่นว่าไปตามประสา ไม่เคยดูตำรารุนแรงให้ลูกเจ็บช้ำน้ำใจ พวกเราสามพี่น้องถึงจะเป็นผู้หญิงด้วยกันทั้งหมด แถมยังวัยไล่เลี่ยกัน แต่ก็ไม่เคยผิดใจทะเลาะเบาะแว้งให้น้ำปวดหัว ถ้าไม่นับเรื่องพ่อ บ้านเราน่าจะถือได้ว่าเป็นบ้านที่อยู่กันอย่างเรียบง่ายและสงบสุข ไม่มีปัญหาบาดหมางใจกันระหว่างคนในครอบครัวตลอดเกือบยี่สิบปีที่ผ่านมา

จนกระทั่งวันนั้น วันที่ฝนตกหนัก...

ฝนเทลงมาไม่ลืมหูลืมตา หลังจากอากาศร้อนราวกับเตาเผาที่อุณหภูมิสามสิบแปดองศาเซลเซียสปกคลุมมาตลอดทั้งวัน

“มาหลบตรงนี้นัก่อน” พี่หนึ่งส่งเสียงบอกขณะนำทางฉันและสามเข้าไปหลบฝนตรงชายคาร้านขายของชำที่วันนี้ลุงเจ้าของร้านปิดทำการหนึ่งวัน ฉันละลายตาจากป้ายประกาศกระดาศลูกผูกมัดติดจากหลังที่ห้อยไว้ตรงประตูหน้าร้าน เหลือบขึ้นไปมองท้องฟ้าอันมืดครึ้ม พวกเราสามพี่น้องยืนเบียดกันอยู่ใต้ชายคาแคบๆ โชคร้ายที่วันนี้ไม่มีใครพ่วงกันฝนมาเลยสักคน

“เพ็งจะเอาร่มออกจากกระเป๋านะเมื่อวานแท้ๆ” พี่หนึ่งว่าพลางถอนใจ “หนูก็ด้วย” สามบ่นกระปอดกระแปด

เราสามคนเกิดห่างกันคนละปี ฉันเป็นลูกคนกลาง แต่พอได้มา
ยืนเทียบไหล่กันแบบตอนนี้ ฉันถึงเพิ่งรู้สึกของตัวเองเริ่มจะสูงนำหน้าพี่หนึ่ง
ซึ่งเป็นพี่คนโตไปนิดหน่อยแล้ว ขณะที่เรากำลังยืนมองสายฝนที่เท
กระหน่ำกันด้วยอารมณ์ซึ้งๆ นั้น หูของฉันก็พาลได้ยินเสียงอะไรบางอย่าง
ดังแว่วมา ตอนแรกฉันคิดว่าตัวเองหูเพี้ยนไป เพราะตอนนี้เสียงฝนแทบ
จะดังกลบทุกอย่าง กระทั่งได้ยินเสียงเดิมนั้นลอยมาเข้าโสตประสาทซ้ำ
อีกครั้งหนึ่ง

“ได้ยินเสียงอะไรไหม”

“หือ” พี่หนึ่งหันมามองงงๆ ใต้ตายังมีรอยคล้ำจากการนอนดึก
“สองว่าไงนะ”

“สองถามว่าพี่ได้ยินเสียงอะไรไหม สามได้ยินหรือเปล่า น่าจะดัง
มาจาก...ตรงแถวโน้น”

ทั้งสองคนขมวดคิ้ว มองตามนิ้วมือของฉันที่ชี้ไปทางบริเวณด้าน
ข้างของร้านที่มีพุ่มไม้เตี้ยๆ อยู่สองสามพุ่ม ข้างกันนั้นเป็นกองล้างกระดาด
และแผ่นไม้วางสุ่มกันอยู่ระเกะระกะ น้องเล็กสุดท้องมีสีหน้าระแวง “เสียง
อะไรอะพี่ สามไม่ได้ยินนะ”

“พี่ก็ไม่ได้ยินอะไรเลย” พี่หนึ่งว่า

“แต่เมื่อกี้ --” ฉันยังพูดไม่ทันจบประโยคเสียงหนึ่งก็ดังแทรกขึ้น
คงเพราะฝนที่เริ่มซาลงทำให้เสียงนั้นดังชัดเจนกว่าเก่า เสียงเดียวกับที่ฉัน
ได้ยินในตอนแรก

เราสามคนมองหน้ากัน และด้วยสัญชาตญาณบางอย่าง ฉันเดิน
ก้าวนำฝาปรอยเม็ดฝนออกจากชายคาไปสู่ด้านนอก โดยมีพี่ใหญ่และ
น้องสุดท้องตามมาติดๆ เสียงก้องกรวดบดกับพื้นรองเท้านักเรียนขณะ
ที่ฉันเคลื่อนฝีเท้าเข้าไปใกล้บริเวณนั้นที่ละก้าว ทีละก้าว และเมื่อมั่นใจ
ว่าต้นเสียงอยู่ตรงนี้ไม่ผิดแน่ ฉันจึงหยิบไม้ที่วางพาดแถวนั้นขึ้นมา มือที่

จับไม้ยื่นไปข้างหน้า เขี่ยเอาเศษผ้ากระสอบที่คลุมลังกระดาศใบหนึ่งอยู่ออกเพื่อดูสิ่งที่อยู่ข้างใน

แล้วฉันก็ได้พบมัน

แมวสีดำตัวหนึ่งนอนอยู่ในนั้นพร้อมส่งเสียงร้องดังลั่นว่า

เมี้ยว

ฉันห่อมันไว้ในผ้าขนหนูผืนเก่าที่กำลังจะถูกโยนทิ้งกลายเป็นผ้าขี้ริ้ว มันเป็นลูกแมวตัวผู้ ฉันเดาอายุว่าน่าจะประมาณสักสองเดือนเศษ โชคดีที่มันไม่ได้เปียกโชกหรือหนาวสั่นอะไรนัก เพราะผืนผ้ากระสอบที่คลุมปากลังเอาไว้ แบบที่ไม่รู้ว่าเกิดขึ้นด้วยความบังเอิญหรือตั้งใจ แถวบ้านเราไม่มีแมวจรมานานแล้ว ข้อนี้ฉันเองก็ไม่รู้เหตุผลแน่ชัด แต่อาจเป็นเพราะละแวกนี้มีหมาจรจัดตั้งเหล่าตั้งก๊กกันอยู่เพ่นพ่านทั่วไปก็เป็นได้ ฉันนึกไม่ออกเลยว่าเคยเห็นแมวเดินอยู่ตามถนนหรือหลังคาบ้านครั้งสุดท้ายเมื่อไหร่ เมื่อป้ายที่ได้ยินเสียงร้องแว่วมาตอนหลบฝน ฉันจึงประหลาดใจมาก

เราสามพี่น้องไม่มีใครรู้เลยว่าลูกแมวกินอะไรได้บ้าง เราไม่เคยเลี้ยงแมว ไม่สิ อันที่จริงเราไม่เคยได้เลี้ยงสัตว์อะไรเลยด้วยซ้ำ แม้แต่ปลาหางนกยูงในอ่างบัว ทั้งที่ทั้งพี่น้อง ฉัน แล้วก็สาม ล้วนแล้วแต่มีนิสัยรักสัตว์ เหตุผลหนึ่งเดียวก็คือ เพราะแม่ไม่อนุญาต ฉันคิดว่าแม่ไม่ได้เกลียดกลัวสัตว์ แต่คงเพราะเหตุผลที่ว่าเราต้องรับผิดชอบดูแลมันนั่นแหละ ด้วยฐานะพอมีพอกินอย่างที่ว่า ถ้าพึ่งแม่หาเลี้ยงลูกสามคนก็เหนื่อยพอแล้ว จะให้มาเลี้ยงอีกชีวิตเพิ่มก็จริงแต่จะหาหาใส่หัวมาเป็นภาระยุ่งยากเปล่า ๆ ด้วยเหตุนี้พวกเราจึงตื่นเต้นกันมากที่ตอนนี้มีโอกาสดูเห็นสัตว์เลี้ยงตัวหนึ่งอยู่ในบ้าน พี่หนึ่งโทรศัพท์ถามเพื่อนในชั้นเรียนมา ได้ความว่าลูกแมววัยประมาณนี้ยังคงติดกินนม แต่ก็สามารถทานอาหารเม็ดและอาหารเปียกได้แล้ว พี่หนึ่งจึงอาสาออกไปซื้ออาหารสำหรับแมวเด็กจากร้านขาย

อาหารสัตว์ที่อยู่ห่างออกไปไม่กี่กิโลเมตร

เวลานี้แม่ยังไม่กลับบ้าน พวกเราสามคนซึ่งอาบน้ำแต่งตัวใหม่เรียบร้อยแล้วมานั่งกองรวมกันอยู่ที่ห้องนั่งเล่น ซึ่งปกติใช้สำหรับทำกิจกรรมพักผ่อนหย่อนใจต่าง ๆ ทว่าวันนี้ความบันเทิงของพวกเราไม่ใช่ละครเย็นหรือรายการเกมโชว์บนหน้าจอโทรทัศน์อย่างเคย แต่คือสิ่งมีชีวิตขนาดเล็กที่มีขนสีดำเรียบลื่นและส่งเสียงร้องเหมียว ๆ ไม่ยอมหยุดแม้หลังกินอิ่ม ฉันจุ่มจมูกสีดำของมันให้มันยกอุ้งเท้าขึ้นตะปบเล่น นัยน์ตาสีดำสนิทล้อมกรอบด้วยสีเหลืองเหมือนพระจันทร์เต็มดวง เสียงหัวเราะดังขึ้นรอบวลภายในห้อง ความผูกพันก่อตัวขึ้นอย่างรวดเร็ว มันน่าเหลือเชื่อเพราะฉันชื่นชอบแมวสีดำมานานแล้ว สีมันราวกับท้องฟ้ายามค่ำคืนขับให้ดวงตากลมโตเปล่งประกายสุกสว่าง สวยงาม แปลกใหม่ แมวในการ์ตูนหลายต่อหลายเรื่องที่ฉันเคยดูก็ยังเป็นแมวสีดำ ฉันดูปลาจุมูกสีดำสนิทนั้นอย่างใจลอย ความเป็นไปได้ที่แม่จะอนุญาตให้เลี้ยงเจ้าแมวดำตัวนี้มีค่าเทียบเคียงดิน ถึงอย่างนั้นฉันก็จะลองขอแม่ดูแลมันก่อนในระยะแรก รอจนกว่ามันจะโตกว่านี้และรู้จักวิธีเอาตัวรอดสักหน่อย ฉันเชื่อว่าแม่ไม่น่าจะใจร้าย เพราะจำได้ว่าครั้งหนึ่งเคยมีนกบาดเจ็บตกลงมาแถวบ้าน แม่ก็ยังดูแลมันจนกระทั่งกลับมาบินได้อีกครั้ง

เสียงไซกัญแจประตูดังขึ้น เจ้าแมวดำเคลิ้มหลับไปแล้วในกองผ้า สามวงไปเตรียมรินน้ำเย็นยกมาให้แม่ได้ดื่มหลังกลับจากทำงานเหมือนทุกวัน ฉันประคองร่างเจ้าแมวดำไว้ลงบนโซฟา ขณะที่พี่หนึ่งวิ่งไปปรบตากับข้าวที่แม่แะซื้อจากตลาดนัดก่อนกลับบ้าน

“วันนี้รอมันติดนาดู เอ้อ วันนี้แม่ซื้อแกงเขียวหวานไก่ของโปรดแกมาด้วยนะ สอง ไปจัดกับข้าวใส่จานมาให้เรียบร้อยแล้ว เอ้า แล้วนั้นอะไรนะ” ประโยคของแม่สะดุดลงเมื่อกองผ้าบนโซฟาขยับไหว พร้อมกับเสียงร้องเล็ก ๆ ที่ดังลอดออกมา เราสามพี่น้องมองสบตากันโดย

พร้อมเพรียง และพีหนึ่ง ในฐานะพี่คนโตก็เป็นฝ่ายเริ่มพูดกระอ้อมกระแถมขึ้นก่อน

“คือ...วันนี้ตอนพี่หนูเดินกลับบ้านกับน้องนะแม่...ฝนมันตก หนูก็เลยพาน้องไปหลบฝนอยู่ตรงร้านลุงป็น แล้วก็ได้ยินเสียงเหมือนแมวร้อง พอเดินไปดูก็เจอลูกแมวนอนอยู่ในลัง อาจจะหลงมาหรือมีคนเอามาทิ้งไว้ล่ะจะ...”

สิ้นคำบอกเล่านั้น ฉันซึ่งอดรันทดไม่ไหวจึงถือโอกาสโพล่งขึ้นต่อ “ให้พวกหนูดูแลมันก่อนเถอะนะแม่ ให้มันโตกว่านี้อีกสักหน่อย พอดูแลตัวเองได้ค่อยปล่อยมันไป” ฉันพูดพลางเดินไปอุ้มเจ้าแมวตัวเล็กในห่อผ้าขึ้นมาไว้ในอ้อมกอด จากนั้นจึงเปิดห่อผ้าที่ล้อมรอบตัวมันออก “ดูสิ มันตัวเท่าเมี่ยงแค่นี้เองแม่ มัน--”

ฉันเงยหน้าขึ้นมาจากสิ่งมีชีวิตในวงแขน คำพูดที่ตั้งใจจะโน้มน้าวติดชะงักอยู่ในลำคอเมื่อมองเห็นปฏิกิริยาของผู้เป็นมารดา เพราะบัดนี้ดวงตาของแม่นั้นเบิกกว้าง ริมฝีปากเผยอค้าง เมื่อเห็นสีหน้าแบบนั้นทุกคนก็พลอยตกใจไปด้วย

“มะ...”

“แกคิดบ้าอะไรถึงเอามันเข้ามาในบ้านซะ! เอามันออกไปเดี๋ยวนี้เลยนะ! เอามันออกไปให้พ้นบ้านเดี๋ยวนี้!”

“แม่!” ฉันร้องเสียงหลง ขณะที่สามกับพีหนึ่งยืนตะลึง

“ฉันบอกให้เอามันออกไปไง! ฟังภาษาคนไม่รู้เรื่องหรือไง!”

“ทำไมละแม่! มันก็แค่ลูกแมวเอง ขึ้นปล่อยออกไปตอนนี้นมันโดนหมาในชอยกัดตายแน่ๆ ไหนจะพวกตัวเงินตัวทองในคลองที่ชอบโผล่มาอีก!” ฉันล้มตัวแอ้งแม้งกลับไปเสียงดังอย่างที่ไม่เคยทำมาก่อน และการโวยวายเอ็ดตะโรแบบนี้ก็เป็นสิ่งที่แม่ไม่เคยทำมาก่อนเช่นกัน

“ก็ช่างมันปะไร มันงการอะไรของแก! ใครสั่งใครสอนให้แกเอา

แมวดำเข้ามาในบ้าน หือ! ใครสั่งใครสอนแก!”

ฉันนั่งอึ้ง ไม่ใช่เพราะถูกแม่ตะคอกใส่ แต่เป็นเพราะสิ่งที่แม่พูดออกมาเมื่อครู่นี้ “นี่แม่จะให้เอามันออกไปปล่อย แค่ว่ามันเป็นแมวดำจิ้งหรีด”

“แมวดำ! เข้าบ้านใครก็มีแต่ความฉิบหาย มีแต่จะเอาโชคร้ายมาให้ แกมีสมองบ้างหรือเปล่า เอามันออกไปปล่อยไกลๆ บ้านเราเดี๋ยวนี้!” คำหยาบคายหลุดออกจากปากของแม่ต่อหน้าลูกเป็นครั้งแรก ฉันได้แต่ยืนอ้าปากค้างทั้งยังหาเสียงของตัวเองไม่เจอ รวากับว่ามันถูกตูดกลืนหายไปไหนหลุมดำโดยฉับพลัน ลูกแมวในอ้อมกอดขยับตัวเคลื่อนไหว เพราะเสียงกระโชกโฮกฮากที่กลืนกินความสงบและเสียงหัวเราะก่อนหน้านี้ไปจนหมดสิ้น

“ฉันบอกให้แกเอามันไปทิ้งซะ!”

“ไม่!” เส้นบางอย่างในตัวฉันขาดผิงหลังจากได้ยินคำว่า ‘ทิ้ง’ ทำไมแม่ถึงใช้คำนี้ราวกับเจ้าแมวดำไม่ใช่สิ่งมีชีวิต เสียงหอบหายใจด้วยแรงอารมณ์สะท้อนกับผนังห้องสีขาววาว ฉันยอมรับว่าตกใจที่ขึ้นเสียงเช่นนี้กับแม่ แต่ก็ไม่รู้สึกว่าตัวเองผิด

ทุกสิ่งเหลือเพียงความเงิบงัด ฉันจ้องตากับแม่ ริมฝีปากแน่นเข้าหากันจนเจ็บ ก่อนจะเปิดออกเพื่อพูดประโยคสุดท้ายในวันนั้น

“หนูจะเลี้ยงมัน”

บรรยากาศภายในบ้านเปลี่ยนไปนับจากวันนั้น สภาพของฉันกับแม่อุกรุ่นเหมือนกองไฟที่มีควันและพร้อมจุดติดใหม่ได้ทุกเมื่อ ฉันไม่ได้คุยกับแม่มาสองวันแล้ว ข้าวเข้าก็ไปกินที่โรงเรียน ส่วนข้าวเย็น ฉันก็แะซื้อขนมปังติดมือมาก่อนกลับบ้าน ส่วนเจ้าแมวดำ ฉันยังไม่ได้ตั้งชื่อให้มัน เป็นกิจจะลักษณะ เพียงแต่เรียกมันว่า ‘เจ้าดำ’ ไปตามรูปลักษณะเท่านั้น

ตอนแรกฉันกังวลมากกว่าจะเลี้ยวมันยังไถในช่วงกลางวัน พอลองปรึกษาพี่หนึ่งกับสาม ทั้งสองคนก็ออกความเห็นมาให้พามันไปโรงเรียนด้วยก่อน ในช่วงนี้ พอกลับมาบ้าน ฉันก็จะเอามันไปไว้ในห้องนอนตัวเอง ทั้งพี่สาวและน้องสาว ทุกคนเห็นด้วยกับฉันที่ว่า ถ้าปล่อยเจ้าดำออกไปตอนนี้ โอกาสเสี่ยงที่มันจะตายมีสูงมากจนเกือบจะร้อยเปอร์เซ็นต์ จึงไม่ได้มีใครคัดค้านที่ฉันคิดจะเลี้ยวมันไว้ เพียงแต่อยากจะให้พยายามทำความเข้าใจกับแม่แบบหันหน้าปรอดตอกันเสียก่อน

ฉันไม่เคยเถียงแม่ด้วยอารมณ์รุนแรงเช่นนี้มาก่อน เพราะเห็นว่าตลอดมาสิ่งที่แม่บ่น แม่ว่า ถึงแม้อาจจะก่อความรำคาญใจไปบ้างในบางครั้งบางคราว แต่มันก็เป็นความจริงและเป็นสิ่งที่ดีและพึงกระทำ อาจจะมีบ้างที่แม่บ่นว่าฉัน เพราะสาเหตุจากความเชื่อในแบบที่ฉันมองไม่เห็นความสมเหตุสมผล เช่น ‘อย่ากินข้าวถอยหลังสิ ชีวิตจะถอยหลังนะ’ ‘อย่าเหยียบธรณีประตู มันบาป’ หรืออื่นๆ แต่ฉันก็ยอมทำตามไป เพราะมันก็ไม่ได้ก่อความเสียหายอะไร เพียงแต่ฉันนึกไม่ถึงจริงๆ ว่าแม่จะมีความเชื่อเรื่อง ‘แมวดำ’ ซึ่งเป็นหนึ่งในความเชื่อที่ฉันแอนตี้มากที่สุด ทำให้สัตว์ตัวหนึ่งจะต้องถูกรังเกียจ ถูกขับไล่ ถูกมองเป็นสัญลักษณ์แห่งความโชคร้าย เพียงแค่เพราะสีขนของมัน เพื่อนฉันเคยมาเล่าให้ฟังว่าที่สวนแถวบ้านมีแมวมารอกลูกไว้หลายตัว แต่ละตัวก็มีคนมาช่วยรับไปเลี้ยงจนหมด เหลือไว้เพียงตัวเดียวคือตัวสีดำที่ไม่มีใครคนไหนอยากจะรับไปเป็นเจ้าของ ตอนที่ได้ฟังฉันรู้สึกโกรธมาก ไม่อยากจะเชื่อเลยจริงๆ ว่าสุดท้ายคนที่เชื่อเรื่องมลายพวกนั้นจะกลายมาเป็นแม่ของตัวเอง ถึงอย่างนั้นฉันก็จะลองพยายามทำความเข้าใจกับแม่ดูสักครั้ง เพราะฉันเองก็อยากจะรีบคลี่คลายมวลอากาศอันแสนอึดอัดนี้ให้มลายไปโดยเร็ว สองมือของฉันกำช้อนล่อม ขณะเตรียมพร้อมจะเอ่ยปากพูดในสิ่งที่ตั้งใจไว้ท่ามกลางการร่วมโต๊ะมื้อเย็นในรอบสามวัน

“เอาไอ้แมวดำนั่นไปปล่อยหรือยัง” แม่ชิงพูดตัดหน้าขึ้น ฉันรู้สึกถึงการเริ่มต้นปะทะของลาวาในภูเขาไฟที่ยังไม่สงบดีภายในอก “หนูไม่ปล่อย หนูจะเลี้ยง” ฉันตอบกลับ

ลาวาในอกแม่อีกคงเริ่มเดือดปุด “นี่แกฟังกี่ฉันพูดรู้เรื่องไหม! ฉันบอกว่า--”

ฉันพูดสวนขึ้นมาโดยไม่รอให้แม่พูดจบ “ถ้ามันเป็นอย่างที่แม่ว่าจริง หนูก็คงตายไปแล้วละ” ลาวาซัดกระแทบปล่องภูเขาไฟที่ใกล้ปะทุ “ทำไมแม่ถึงเชื่ออะไรที่มันไร้สาระงมงายแบบนี้ มันก็แค่แมวขนสีดำไหม ทำไมมันจะต้องถูกแบ่งแยกจากแมวสีอื่น ๆ เพียงเพราะว่าสีขนของมันด้วย แล้วที่แม่ให้หนูเอามันออกไปปล่อยโดยไม่สนใจว่ามันจะเป็นตายร้ายดียังไง แค่ว่าเพราะขนมันเป็นสีดำเนี่ยนะ เชื่อกับเขาเลย”

ฉันพยายามแล้วที่จะพูดให้ดีที่สุด แต่เพราะเป็นเรื่องอ่อนไหวต่อจิตใจทำให้ผลอลุตแสดงอารมณ์ออกมาในตอนท้าย สังเกตจากอาการแม่อีกคงพยายามระงับอารมณ์อยู่เช่นกัน ฉันเห็นแม่เปิดปากทำท่าจะพูดบางอย่างแล้วก็เงียบไป แต่สุดท้ายก็พูดออกมาเพียงสั้น ๆ

“ฉันไม่ให้เลี้ยง เอามันไปปล่อยซะ”

ภูเขาไฟส่งเสียงคำรามในอก

“แม่เคยบอกหนูไม่ใช่เหรอว่า บ้านเราอยู่กันอย่างประชาธิปไตย แม่จะไม่เอาตัวเองเป็นใหญ่ ทุกคนมีสิทธิมีเสียงเท่ากันในบ้านหลังนี้ ฉันก็แสดงความเป็นประชาธิปไตยกันตอนนี้เลย ใครคิดว่าควรปล่อยเจ้าดำออกไปเพราะเชื่อว่ามันคือแมวดำที่น่าความโชคร้ายมาให้ ขอให้อยู่กัน” ฉันเลือกใช้คำถามแบบนี้ เพราะรู้ว่าทั้งพี่หนึ่งกับสามเห็นตรงกับฉัน แต่ถ้าจะให้เลือกยกมือแสดงตนว่าอยู่คนละฝั่งกับแม่ได้ ๆ ก็คงไม่กล้า

ทั้งสองคนนั่งนิ่งด้วยสีหน้าอึดอัดเหลือ แต่ก็ไม่มีการยกมือขึ้น เพราะนั่นจะเท่ากับว่าตัวเองมีส่วนในการส่งลูกแมวออกไปสู่ความตาย

ฉันมองไปทางพี่หนึ่งและสาม ก่อนจะหันกลับไปทางแม่อีกครั้ง ปรกายนิตาของเราสองคนฟาดฟันกัน

แต่ผลที่ออกมาคือสามต่อหนึ่ง

นั่นคือคำตอบ

เดือนกว่าแล้วที่ฉันไม่ได้คุยกับแม่ เจ้าตัวเองก็เติบโตขึ้นอย่างรวดเร็ว ในช่วงระยะเวลาี่นี้ ฉันไม่สามารถพามันไปที่โรงเรียนด้วยได้อีกต่อไป จึงให้มันอยู่ในห้องและพอเลิกเรียนก็จะรีบกลับมาบ้านเพื่อปล่อยให้มันได้เดินเล่นในบริเวณบ้านบ้างในช่วงที่แม่ยังไม่กลับ ฉันไม่รู้ว่าแม่ยังโกรธฉันอยู่ไหม วันนั้นน่าแปลกใจที่แม่ไม่ไวยวายเป็นอะไรต่อ หรืออาจจะเพราะโมโหจนพูดอะไรไม่ออก และฉันก็ชิงหนีไปเสียก่อนจะได้ปะทะกันต่อ แต่สำหรับตัวฉัน ถึงแม้จะยังไม่ยอมรับและไม่คิดว่าจะทำความเข้าใจกับความเชื่อของแม่ได้ แต่ความโกรธมันก็ได้คลายตัวลงไปแล้ว เพียงแต่ฉันเองก็ยังไม่วางใจที่จะเริ่มต้นกลับไปพูดคุยกับแม่อย่างไรดี

เย็นวันนั้นป้าแะมาหาฉันที่โรงเรียน บอกว่าตั้งใจจะแวะไปบ้านแต่ยังไม่มีเวลา วันนี้ผ่านมาทางนี้เลยตั้งใจเอาของขวัญสำหรับที่ฉันได้เกรดเฉลี่ยสามจุดแปดมาให้ ฉันยกมือไหว้ขอบคุณพลางรับถุงกระดาษมาถือไว้

“แม่แกเขาภูมิใจในตัวแกมากนะ” ฉันมองหน้าป้าด้วยความประหลาดใจ ป้าเห็นดังนั้นจึงส่งยิ้มมาให้ “แม่แกภูมิใจในตัวลูกทุกคนนั่นละ ไม่ใช่แค่เพราะเรื่องเรียน แต่เขาบอกว่าพวกแกเป็นเด็กดี เป็นพลังใจให้เขามีแรงต่อสู้มาจนถึงทุกวันนี้” ฉันรู้สึกถึงก้อนบางอย่างที่แล่นขึ้นมาจุกในคอ ป้าลูบไหล่ฉันเบาๆ รวากับรู้ใจ “มีอีกอย่างที่ป้าอยากจะคุยกับแก”

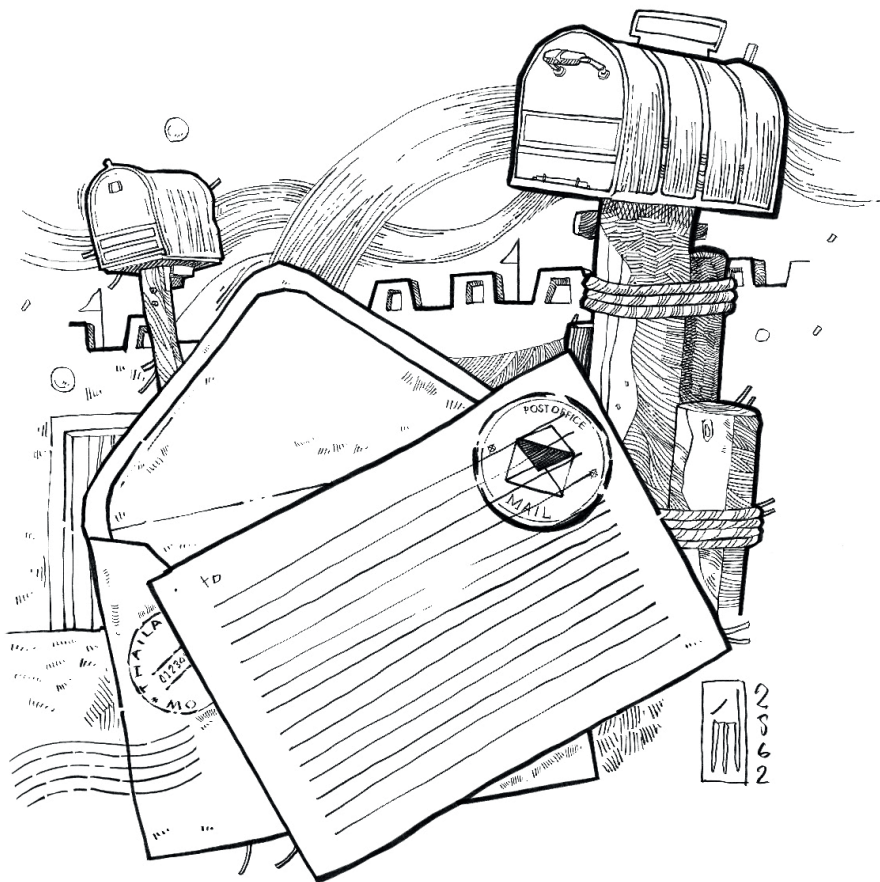
‘ตาของแกล่ะไม่สบายต้องไปนอนโรงพยาบาลอยู่นานจนอาการดีขึ้น หมออนุญาตให้กลับมารักษาตัวที่บ้านได้ หลังจากตากลับมาบ้านได้แค่วันเดียว ก็มีแมวดำตัวหนึ่งหลุดเข้ามาในบ้าน แม่แกละเป็นคนไปเจอเข้า แล้วคืนนั้นตาก็เสีย...หลังจากนั้นไม่นาน ยายแกลก็เล่าให้ลูกๆ ฟังว่า ผันเห็นแมวดำดำ ถัดมาอีกไม่กี่วัน ยายก็โดนรถชน มันอาจจะเป็นเรื่องบังเอิญหรือว่าไม่ใช่ ป้าก็ตอบไม่ได้ และป้าก็ไม่ได้คิดอะไรมาก แต่แม่แกลเขาฝังใจ ตั้งแต่นั้นมาเขาเลยยึดถือกับความเชื่อที่ว่าแมวดำเป็นสิ่งไม่ดี เป็นสิ่งชั่วร้าย นำพาความสูญเสียมาให้ เพราะแบบนี้เขาถึงได้โกรธมากที่แกลเอามันเข้ามา ก็เพราะว่าเขากลัวจะเสียพวกแกลสามคน คนที่เขารักมากที่สุดไปอีกใจ’

‘แม่แกลเขากลุ่มใจเรื่องนี้นะเลยโทรมาปรึกษาป้า สอง แม่แกละเขาเชื่อเรื่องแมวดำมาตลอดชีวิต จากเหตุการณ์ที่เขาได้ประสบพบเจอมา เขาเองก็มีเหตุผลของเขา มันก็เหมือนกับที่แกลไม่เชื่อเรื่องแมวดำเพราะแกลมีเหตุผลของแกล บนโลกใบนี้นะมันก็มีทั้งคนที่เชื่อแล้วก็ไม่เชื่อใช่ไหมละ ถ้าจะให้มาโหวตเลือกข้างกันจริงๆ ก็อาจจะมียายใดฝ่ายหนึ่งชนะ แต่ป้าไม่เห็นว่ามันคือสิ่งสำคัญที่สุด ไม่งั้นก็เท่ากับว่าความเห็น ความคิด ความเชื่อของฝ่ายที่อยู่เสียงข้างน้อยคือสิ่งที่ผิด คือสิ่งที่ไม่มีความหมาย อย่างนั้นหรอ ป้าคิดว่าสิ่งที่สำคัญมากที่สุด ไม่ใช่ว่าความเชื่อเรื่องแมวดำเป็นเรื่องจริงหรือเท็จ ไม่ใช่ว่าฝ่ายโน้นถูกหรือผิด แต่คือการที่อย่างน้อยทั้งคนที่ชอบแมวดำ และไม่ชอบแมวดำ รวมไปถึงแมวดำ สามารถอยู่ร่วมกันบนโลกใบนี้ได้ เพราะไม่มีใครรับประกันหรอกว่าวันไหนเราถึงจะสามารถเปลี่ยนแปลงความคิดของใครได้ แล้ววันนั้นมันจะมาถึงหรือเปล่า คำว่าเข้าใจกันมันอาจจะฟังดูง่าย แต่กลับเป็นสิ่งที่ได้มาอย่างยากลำบาก น่าโมโห และต้องอาศัยความพยายาม กระบวนการที่จะได้มาซึ่งความเข้าใจกันและกันนะ บางทีมันก็แสนจะเจ็บปวด แต่ป้าดีใจนะ

ที่อย่างน้อยแกก็ทะเลาะกับแม่เพื่อรักษาชีวิตของเจ้าแมวดำตัวนั้น ไม่ใช่แค่เพราะเหตุผลว่าแกอยากเล่นเกมสนุกกับมัน ถ้าหากแกเชื่อมั่นว่าสิ่งที่แกทำ สิ่งที่แกเชื่อเป็นสิ่งที่ถูกต้อง ไม่ใช่เพียงแค่ความเห็นแก่ตัวที่อยากจะเอาความคิดตัวเองเป็นใหญ่ ปากก็ขอให้แกต่อสู้เพื่อมัน แต่เป็นการต่อสู้อย่างพึ่งระลึกอยู่เสมอว่าบนโลกนี้มีคนที่รักและเกลียดแมวดำอยู่เสมอ และคนที่เกลียดแมวดำก็ไม่ใช่คนเลวเสมอไป หน้าข้าอาจจะเป็นคนที่รักและหวังดีกับแก...อย่างเช่นแม่ของแกไง'

ลมอ้าวที่พัดมาเมื่อครู่หยุดนิ่งไปแล้วเช่นเดียวกับชายผ้าม่าน ที่เมื่อครู่ยังพัดเย็บตามแรง หลังกลับบ้านมาวันนั้นฉันก็เดินไปซื้อข้าวเหนียวตัดของโปรดที่แม่ชอบไปฝากแม่และขอโทษกับคำพูดของฉันก่อนหน้านี้ เราไม่ได้พูดอะไรกันมากนักในวันนั้น แต่วันต่อมาแม่ก็ถามฉันว่าเย็นนี้อยากกินอะไร ฉันไม่รู้ว่ามีอะไรที่พูดอะไรกับแม่หรือเปล่า แต่แม่ก็ไม่ได้ถามถึงเจ้าดำอีกแม้ว่าจะรู้ว่ามันอยู่ในบ้าน อันที่จริงแม่ก็เคยเจอมันอยู่หลายครั้งในตอนที่ยังเก็บมันกลับเข้าห้องไม่ทัน แต่แม่ก็ทำเป็นเหมือนไม่เห็น ฉันไม่ได้พูดเรื่องแมวดำขึ้นมาพูดอีก เพียงแต่แม่อะก็เห็นว่าฉันยังสบายดีแม้จะอยู่กับเจ้าดำ ฉันก็ไม่ว่าแม่ยอมรับมันได้มากชิ้นหรือเปล่า และจะยอมรับมันได้เมื่อไหร่ แต่สิ่งหนึ่งที่ฉันเรียนรู้ คือในชีวิตนี้เราคงจะได้เจอแมวดำตัวนั้นเป็นบททดสอบอยู่เสมอ.

เสริสิบสี่เส้นบรรทัด

พัชรพร ศุภผล

๑.

พวกเขานำคนเหล่านั้นออกจากเมืองของเราไปทุกปี ๆ จนเป็นภาพที่ชินตา คนหนุ่มสาวอายุราวยี่สิบถึงสามสิบห้า เดินต่อแถวเรียงยาว ขึ้นไปบนรถบรรทุกริมกำแพงเมือง และปรารถนาคิดว่านี่คือเรื่องน่าเศร้า ไม่มีใครเสียใจต่อการจากลาครั้งนี้เลยสักคน ลางคนหันมองบ้านเก่าอย่างเย้ยหยันก่อนจะก้าวขากระโดดขึ้นรถนั้นไปด้วยซ้ำ ก็จะไม่ให้พวกเขาปรีดาได้อย่างไร เมืองนี้ระมัดมันโกโรโกโส และผมก็คือไอ้หนูทอโกโรโกโสตัวเชื่องที่ไม่ได้รับการตอบรับจากแดนเจริญ!

๒.

“ถ้านายพยายามมากกว่านี้อีกสักหน่อย เราจะข้ามกำแพงนั้นไปอยู่กับคนอื่น ๆ ได้” สิทธากล่าวกับผมในวันที่ตระหนักขึ้นมาได้ว่าแดนเจริญพราศครอบครวัชของเราไป ฤดูร้อนนั้นผมกับสิทธายังเยาว์นัก เราวิ่งไล่จับ

ด้วยกันในทุ่งกว้างเสมอ สิทธาจะเป็นผู้ร้ายและผมจะเป็นหุ่นยนต์ นายตำรวจเกราะเหล็กที่มีเหล็กจริง ๆ ทดแทนขาที่หายไป สิทธากล่าว ประโยคนั้นขึ้นบนทุ่งหญ้ากว้างของวันนั้นเอง

“แค่รออายุครบยี่สิบ แล้วเราจะได้เข้าไป” ผมตอบสิทธาแบบเดียวกับที่พ่อและแม่เคยสอนไว้ก่อนจะเข้าไปขายแรงงานที่ดินแดนอีกฝั่งนอกกำแพง กฎของตัวเล็กเป็นเช่นนี้ ไม่มีใครสามารถเข้าไปอีกฝั่งได้ถ้าอายุไม่ถึงยี่สิบปีและไม่มีใครสามารถอยู่ต่อได้ถ้าอายุครบหกสิบปี ในแดนที่ผมอยู่จึงเหลือเพียงเด็กเล็กและคนชราที่ถูกส่งกลับมาจากประตูทิศตะวันตกของแดนเจริญในทุกวัน กับผู้ใหญ่บางคนทีประกาศตนว่าจะยอมอดตายในเมืองแห่งนี้ดีกว่าการขายชีวิตที่แดนเจริญ

“เราจะรู้ได้ไงว่าที่นั่นสุขสบายจริง” สิทธาตั้งคำถามที่ผมเองก็นึกไม่ถึงว่าในอีกหลายปีต่อมา ผมจะต้องกลับมาทบทวนคำถามนี้อีกครั้ง ผู้คนหนุ่มสาวที่ออกจากเมืองไปไม่มีใครส่งข่าวคราวกลับมาอีกเลย ส่วนหนึ่งก็เพราะคนอื่น ๆ ในครอบครัวพากันไปอยู่ที่แดนเจริญนอกกำแพงกันหมดแล้ว พวกเขาจึงไม่มีความจำเป็นที่จะต้องบอกเล่าสารทุกข์ให้ใครฟังอีกในเมืองนี้ ส่วนผู้คนที่กลับมาที่แก่ชราละเอะเลือนเกินกว่าจะบอกเล่าสิ่งใดให้พวกเราฟัง พวกเขาใช้ชีวิตหมดไปกับการพักผ่อนนอนหลับ ทำงาน ศิลปะสักชิ้นสองชิ้นแล้วก็ทยอยตายไป มีแต่พวกทหารเท่านั้นที่คอยประกาศบอกว่าโลกนอกกำแพงนั้นดีอย่างไร

๓.

อาการปวดแปลบที่ต้นขายังไม่หายไป ความพยายามในการหัดเดินของผมยังคงเป็นศูนย์ พวกเขากลับกันไปหมดแล้ว นายทหารหนุ่มคนเดิมรับปากว่าปีหน้าจะกลับมาทดสอบผมใหม่ และถ้าผมยังหลงเหลือโชคอยู่

บ้าง ชีวิตใหม่ในแดนเจริญก็รอดต้อนรับผมอยู่ ผมพยุงร่างตนเองไปที่
ก๊อกน้ำสาธารณะเพื่อล้างความเหน็ดเหนื่อยออกจากร่างกาย

“น้ำ” เสียงแหบพร่าที่คุ้นหูดังมาจากเบื้องหลัง หญิงสติไม่
สมประกอบหนึ่งเดียวของเมือง “น้ำ น้ำ น้ำ” เธอพูดคำเดิมซ้ำ ๆ
นิ้วอวบสั้นชี้ตรงมายังก๊อกน้ำที่ผมกำลังเปิดอยู่

“ไปชะหญิงบ้า พุดจาไม่รู้เรื่อง” ผมออกปากไล่ เธอสะบัดสะบิ้ง
เล็กน้อยแล้วเดินจากไป เล่าลือกันว่าก่อนหน้านี้เธอคือคนสวยคนหนึ่งของ
เมือง แต่ภายหลังที่เธอสมัครเข้าไปขายแรงงานที่แดนเจริญแล้วหนักกลับ
มาก่อนกำหนด เธอก็กลายเป็นหญิงบ้าไปโดยปริยาย ไม่มีใครรู้เหตุผล
ที่แท้จริงที่ทำให้เธอกลับมาใช้ชีวิตลำบากที่บ้านเกิด การกลับมาครั้งนี้ผลักดัน
ให้เธอต้องกลายเป็นคนนอกในบ้านของตนเอง

๔.

กลางฤดูฝนเมื่อสี่ปีที่แล้ว ผมกับสิทธาอายุครบยี่สิบปีพอดี เราฉลอง
วันเกิดด้วยเศษขนมปังที่ยังพอหลงเหลืออยู่บ้าง ผมอธิษฐานให้กลับมา
เดินได้ไว ๆ ส่วนสิทธานั้นไม่ขออะไร เช้าวันถัดมาพวกทหารก็เข้ามา
ในเมืองเช่นทุกปี ตามหาผู้ที่จะไปขายแรงงานในอีกฝั่ง คำว่าขายแรงงาน
ฟังดูไม่น่ากลัวนักเมื่อมันเคลือบทาไปด้วยที่อยู่อาศัยที่สุขสบาย อาหาร
สามมื้อ น้ำใสสะอาด และนายจ้างที่พร้อมจะยกระดับชีวิตความเป็นอยู่
ของพวกเราให้ดีขึ้น สิทธาเลือกที่จะจากผมไปในฤดูฝนเดียวกัน เขา
ให้เหตุผลว่า สัตว์เลี้ยงที่มีเจ้าของย่อมดีกว่าสัตว์ป่าที่ต้องหากินลำพัง
โดยเฉพาะป่าที่แห้งแล้งกันดารเช่นเมืองที่เราอยู่ เขาเป็นคนหนุ่มร่างกาย
กำยำ และยังสง่างามจึงไม่แปลกใจที่พวกเขาให้สิทธากระโดดขึ้นรถ
ไปทันทีในวันนั้น

“แล้วฉันจะติดต่อกลับมา” ประโยคสุดท้ายที่ออกจากปากเพื่อนรักของผม ก่อนเราจะจากกัน หนึ่งปีให้หลังจากนั้น ผมจึงรู้ว่าสิทธิโกหก เขาไม่เคยติดต่อกลับมา ผมตัดสินใจเข้าร่วมคัดเลือกเพื่อจะไปตามหาเขาที่อีกฝั่งแน่นอนว่า พวกเขาไม่ยินดีที่เด็กหนุ่มพิการจะเพิ่มไปเป็นภาระให้กับแดนเจริญ

“พิสูจน์ตัวเองว่านายสามารถทำงานได้ แล้วเราจะกลับมา” นายทหารหนุ่มกล่าวกับผม จนในปีที่สอง สาม และสี่ต่อมาก็ยังเป็นเขาคคนเดิมที่ปฏิเสธผมอยู่วันยังค่ำ ห้วงเวลานั้นผมรู้สึกท้อแท้และไร้ค่าจนเกือบจะจบชีวิตในแม่น้ำที่ไหลลึกแห่ง ถ้าหมออามันต์ไม่บังเอิญเดินออกจากบ้านของคนไข้สักคนริมแม่น้ำ...ที่ผมเอาชีวิตไปทิ้งไว้พอดี

๕.

“เขาบอกว่าชาผมยังใช้การไม่คล่องแคล่ว” ผมรายงานผลการไปคัดเลือกให้หมออามันต์ฟังเหมือนอย่างทุกทีที่เคยทำ

“ที่ต้นขานายมีรอยขีดเพิ่มขึ้นนะ” หมออามันต์ไม่ชอบพูดอะไรมาก เขาเป็นชายหนุ่มสุขุมที่ยากจะหยั่งถึงความคิด

“จริง ๆ การอยู่ที่นี่ก็ไม่เลวร้ายนัก ยากจนข้นแค้นแต่ก็มีอิสระดี ไม่ใช่หรือที่เราต้องการ” เขากล่าวขึ้นเสียงเรียบ ขณะบ่ายของเหลวบางอย่างที่รอยฟกช้ำบนต้นขาผม เขาเป็นเพื่อนคนเดียวนับตั้งแต่สิทธิหายไป อามันต์เป็นหมอที่ดี เขารับปากว่าจะช่วยให้ผมเดินได้ในวันที่ลากร่างผมขึ้นมาจากน้ำ แต่ภายหลังเหมือนเขาจะรักษาใจโดยให้น้ำวไม่ให้ผมตัดใจจากการไฝฝืนถึงแดนเจริญเสียมากกว่า และมันก็ชัดเจน

อยู่หน่อยๆ

“หมอพูดรากับมันเป็นสัญญาทาส จริงๆ มันก็แค่ข้อแลกเปลี่ยนทางแรงงานเท่านั้น” ผมกระเซ้า เขายิ้มให้ผมแห้งๆ เอื้อมหนึ่งแล้วไม่พูดอะไร

“หมอเจอสิ่งนี้หน้าบ้านนาย รัปโปลี” เขาส่งของชิ้นหนึ่งที่กระตุกหัวใจผมดูบใหญ่มาให้ ของจดหมายสีน้ำตาลอ่อน พับขึ้นจากเนื้อกระดาษอย่างดี บ่งบอกว่าไม่ใช่สินค้าที่ผลิตบนฝั่งนี้ เมื่อพลิกดูชื่อผู้ส่งบนหน้าซอง หัวใจผมก็โครมครามไม่เป็นท่าอีกครั้ง

ถึง เพื่อนรักที่ฉันอยากเจอที่สุด,

ต้องขอโทษที่ปล่อยให้รอนานถึงห้าปี การเขียนจดหมายในเมืองนี้ทำได้ยากยิ่งนัก พวกเขาไม่ชื่นชอบที่ทาสจะใช้เวลาไปกับการเขียนเรื่องไร้สาระ ฉันต้องสินบนเนวินให้เขาส่งจดหมายนี้ หวังว่านายจะยังคงสุขสบายดี ส่วนตัวฉันเองยังคงสบายดีอยู่ นายคงอยากรู้ว่าฉันเจออะไรมาบ้าง วันแรกที่ฉันข้ามมา พวกเขาทดสอบเราอีกครั้งด้วยการให้อ่านและเขียนหนังสือ ฉันทำมันออกมาได้ยอดเยี่ยมทั้งสองอย่าง คิดในใจว่าพวกเขาจะส่งฉันไปเป็นลูกจ้างในสำนักงานของพวกเขาคนใหญ่คนโต แต่เปล่าเลยฉันกลับถูกขายให้กับฟาร์มโคนม พวกเขาใช้งานฉันอย่างหนัก ทั้งงานในฟาร์มและงานในบ้าน แลกกับที่พักเล็กๆ มื้ออาหาร และเสื้อผ้าสะอาดๆ สองสามชุด (พวกเขาบอกกับฉันว่า ฉันจะขอมันเพิ่มได้อีกครั้งตอนฤดูหนาว) นายคงจะจำไอ้ตัวโตที่ชอบแกล้งนายกับฉันได้ใช่ไหม เจ้านั่นอ่านหนังสือไม่ออกสักตัวด้วยซ้ำ นำฉันที่ฉันไปเจอมันเข้าที่ตลาดในบ่ายวันหนึ่ง แล้วพบเจ้านั่นใส่ยูนิฟอร์มคนทำความสะอาดของสำนัก

เทศมนตรี โซคซังไม่เข้าข้างฉันเสียเลย มีอีกหลายเรื่องที่ผมอยากเล่าให้นายฟัง แต่การซื้อกระดาษมากเกินไปจะเป็นที่สงสัย หวังว่าเดือนหน้าเขาจะอนุญาตให้ฉันไปที่ร้านหนังสือ那儿อีก และหวังว่าเนวินจะยังไม่ลาออกจากงานไปรษณีย์

รักและคิดถึง

ลัทธิ

6.

หนึ่งเดือนถัดมา ผมยังคงจดจ่อรอคอยจดหมายของสิทธา ทุกๆ วันที่ผ่านไป ผมใช้เวลาไปกับการฝึกเดินในตอนกลางวัน อ่านจดหมายของสิทธาและจินตนาการว่าเขากำลังทำอะไรอยู่ในตอนกลางคืน หมออำนันต์บอกว่าพัฒนาการของผมดีขึ้นแทบจะก้าวกระโดด ไม่แน่ ในการคัดเลือกปีหน้า ผมอาจไปเยี่ยมสิทธาที่ฟาร์มโคนมด้วยตนเอง เราจะวิ่งเล่นกันเหมือนเมื่อก่อน เป็นนายตำรวจหุ่นยนต์และผู้ร้าย ก่อนจะหลับอย่างเหนื่อยอ่อนลงบนทุ่งหญ้ากว้างบนฟาร์มนั้น แล้วผมจะเติมน้ำจากทุกก๊อกที่เขามี คำวันนั้นจดหมายที่ผมรอคอยก็ถูกส่งมาอีกครั้งที่บ้าน

ถึง เพื่อนรักที่ฉันอยากเจอที่สุด,

กฎที่นี้บ่าบอขึ้นทุกวัน ต้องขอโทษที่ขึ้นต้นจดหมายไม่ดีนัก เมื่อวานนี้ตอน เจ้านายของฉัน (ขอโทษอีกครั้งที่ลืมแนะนำดอนให้นายรู้จักในที่แรก) เข้ามาบอกกับฉันว่า แรงงานที่มีอายุงานครบห้าปีจะไม่มีสิทธิใช้คำว่า “พ-ว-ก” อีกต่อไป (นายต้องสะกดเอาเอง การเขียนคำนี้ติดกัน อันตรายมากสำหรับฉัน) เป็นกฎหมายของเมืองที่ไม่ต้องการให้ทำสอย่างเราแบ่งแยกกลุ่มคนและอาจทำให้ เรา ในเมืองรวมตัวกันเป็นกบฏได้

ตอนแรก เรา หลายคนก็ไม่ชินนัก แต่พอถูกตีหลายๆ ครั้งเข้า เราก็เลิกที่จะพูดคำนี้ไป อาจฟังดูเป็นเรื่องตลกแต่ที่นี้ตามท้องถนน นายจะได้ยินเสียงคนถูกตีไปทั่ว นายคงไม่ว่าอะไรถ้าฉันต้องให้เนวินอ่านจดหมายก่อนที่จะส่ง เพราะเขาไม่ยอมแน่ๆ ถ้าฉันจะเขียนคำ นั้น ลงไป

ปล. ดอนให้ฉันเอาของเหลือใช้ไปทิ้ง ฉันเลยได้เศษกระดาษมาเพิ่ม นายคงจะได้อ่านเรื่องของฉันบ่อยๆ

เรา เดียวกัน

สิทธา

๗.

สิทธาไม่ผิดคำพูดกับผมอีกเลยนับแต่นั้น เขาเขียนจดหมายหาผมทุกเดือน เดือนละหลายฉบับ จนผมอดเป็นห่วงว่าเขาต้องสินบนอะไรเนวินไปบ้าง เนื้อความในจดหมายยังคงทำให้ผมมีกำลังใจในการฝึกเดินอยู่เสมอ สิทธามีชีวิตแสนสุขในดินแดนฝั่งตรงข้าม เขามักจะบรรยายถึงชื่ออาหารแปลกๆ ที่ผมไม่เคยได้ยิน และยังมีนางสวยๆ งามๆ ที่เขาไปพบเจอพวกหล่อนในตลาดแทบทุกเช้า หมออาหมันต์ไม่เคยตื่นตื่นยามผมอ่านจดหมายของสิทธาให้ฟัง เขาทำหน้าที่เรียบเรียงจนทุกครั้ง ไม่เคยแหย่แหย่ยามสิทธาเอ่ยถึงเรื่องตลกขบขันที่ได้ประสบ หรือเห็นใจยามสิทธาถูกใช้แรงงานอย่างหนักที่ฟาร์ม มีเพียงแต่จดหมายฉบับล่าสุดของสิทธาเท่านั้นที่ผมแอบเห็นแวววิตกกังวลฉายชัดขึ้นบนม่านตาของหมออาหมันต์

ถึง เพื่อนรักที่ฉัน เจอที่สุด,

เมื่อนี้มันอะไรกันหนา! (ขอโทษที่หลุดหนิดอีกครั้ง) นายคงยังไม่ลืมเรื่องคำพูดคราวก่อนนะ นาย เหลือเชื่อแน่ๆ เพราะคำวันก่อน

ตอนเข้ามาบอกฉันว่า แรงแงานไม่มีอำนาจที่จะแสดง ความ
ต่อไป เพราะจะทำให้ เราเรียกร้องมากเกินไป (นายคงหงุดหงิด
เหมือนกันที่ฉัน เว้นไว้เช่นนี้ แต่อีกสักพักนายจะเข้าใจ) เข้าวันรุ่งขึ้น
ตอนไปตลาด ฉัน คอยระมัดระวังไม่ให้ตัวเองถูกตีต่อหน้าสาธารณชน
แต่ก็พลาดจนได้ เพราะเผลอบอกตอนไปว่า “นายท่าน ชื้อผ้าห่ม
ให้กระผมสักสองผืนเถิด” เช็ดแล้วเพื่อนเอ๋ย แต่เย็นวันนั้นนายหญิงก็
พาดลงมาที่ปากฉันอีกครั้ง เพราะฉันถามหล่อนไปว่า “กระผม ไป
ข้างนอกได้หรือไม่” ฉัน จบจดหมายเพียงเท่านี้ก่อน แล้วจะเขียน
มาใหม่

เจอนายเหลือเกิน

สิทธิ์า

๘.

“นายเดินได้เร็วกว่าเมื่อก่อน” หมออาแมนต์พูดกับผม หลังจากที่ครั้งนี้
ผมสามารถเดินถึงจุดหมายก่อนน้ำในถังจะรั่วออกมาหมด

“ผมไม่รู้สึกเจ็บปวดอีกแล้ว เหมือนร่างผมกับเจ้าขาเทียมนี้จะ
ตกลงกันได้” ผมตอบติดตลก หมออาแมนต์หลุดเข้ามาเล็กน้อย แล้วก็
พูดอะไรออกมาอีกเหมือนเช่นเคย เหลือเวลาอีกเพียงสามเดือนเท่านั้นที่
พวกเขาจะเปิดประตูให้ผมเข้าไป ผมจะต้องเร็วพอจะข้ามไปยังอีกฝั่งให้ได้

ก่อนกลับบ้านวันนั้น ผมเจอหล่อนอีกครั้งขณะแวะดื่มน้ำที่
ก๊อกน้ำสาธารณะ หญิงบำเพ็ญเดินเร็วออกไปทั่วเมือง

“น้ำ” เธอชี้มาที่ก๊อกน้ำเบื้องหน้าผม คราวนี้ผมยอมออกแรงบิด
หัวก๊อกน้ำสนิมเขรอะให้เธอ ชั่วเดี๋ยวน้ำสีน้ำตาลแดงก็ไหลออกมา เจ้า
หล่อนใช้สองมือรองรับดื่มกินเข้าไป

“ขอบคุณ” เธอกล่าวแล้วเดินจากไป ผมมองเธอลับหายไปกับมุมถนน รู้สึกเหมือนตนเองพร้อมแล้วที่จะข้ามไปฝั่งแดนเจริญ

เย็นวันนั้นหน้าประตูบ้าน ของจดหมายสีน้ำตาลแบบเดิม วางแน่นิ่งอยู่ที่ประตู

ถึง เพื่อน ที่ฉัน เจอที่สุด,
ฉัน กลับคำที่เคย เป็นสัตว์เลี้ยง ตอนนั้นฉัน สัตว์ป่าเช่น
นายเหลือเกิน นายอาจ ว่าชีวิตฉันช่างมีความ แต่ฉันกลับ ว่า
ไร้สุขภาพเหลือเกิน ดอนนำประกาศข้อใหม่มาให้ฉันเมื่อเดือนที่ผ่านมา
คำแสดง ถือเป็นสิ่ง กฎหมายสำหรับแรงงาน เขา จะทำให้
เราปลูกป่าระดม ง่ายขึ้น มีหลายอย่างที่ฉัน บอกนาย แต่คำที่ฉัน
มี พูดได้น้อยลงไปทุกที ได้ข่าวว่าที่ฝั่งนายเกิดโรคระบาดขึ้น ฉัน
ให้นายปลอดภัย
นายเสมอ
สิทธิ์า

๙.

หมออามันต์มีงานยุ่งเพิ่มขึ้นทุกวันที่คลินิกนับตั้งแต่อหิวาตกโรคระบาดหนัก เมื่อนี้สิ้นสภาพความเจริญอย่างสิ้นเชิง ผู้คนต้องเผชิญกับความยากจน ความหิวโหย และโรคระบาด สิทธาเขียนจดหมายหาผมสั้นลงไปทุกที ช่องว่างในจดหมายก็กว้างขึ้นเรื่อย ๆ มันเกือบจะสนุกเหมือนเกมเดาคำศัพท์ในวัยเด็ก หากแต่เป็นบททดสอบที่ไม่มีคำเฉลย หญิงบำมาหาหมออามันต์ในตอนเช้าวันวายุของวันนั้น เธอแสดงอาการเจ็บปวดอย่างหนักอึ้งเป็นผลมาจากอหิวาตกโรคที่กระจายไปทั่วเมือง หมอ

อามันต์ใช้ความพยายามสูงสุดชักใช้อาการจากเธอ เจ้าหล่อนบอกเพียง
แต่ว่า

“...ท้อง...ยา...ขอบคุณ”

และเช้าวันเดียวกันที่ผมเริ่มตระหนักได้ว่า ระยะห่างระหว่าง
คำพูดของหญิงบ้า สัมพันธ์กับระยะห่างระหว่างบรรทัดของสิทธาอย่างไร
ของจดหมายก็ถูกสอดมาได้ช่องประตูในบ่ายวันนั้น

ถึง เพื่อน	ที่	ที่สุด,
เดือนหน้า	เขาจะเข้าไปที่ฝั่งของ	
	จะรอเจอนายที่นั่นะ	
		เหลือเกิน

ไม่มีตัวฉันในจดหมายอีกต่อไป ผมกำลังสนทนากับช่องว่างที่กั้น
ระยะห่างความเป็นคนของสิทธาออกไปไกลเรื่อย ๆ สิทธากำลังกลืนหายไป
ไปในแดนเจริญ

๑๐.

เช้าแรกของฤดูฝนในเดือนถัดมา พวกทหารเข้ามาในเมืองอย่าง
ที่เคยทำ ผมรวบรวมความกล้าเดินเข้าไปต่อแถวรายงานตัวเหมือนที่เคย
ทำมาก่อน พลทหารอื่นๆ หัวเราะเยาะยามผมกะโผลกกะเผลกไปยัง
จุดคัดเลือก แล้วเขาก็มา นายทหารหนุ่มคนเก่า พวกเราคุ้นเคยกันราว
สนิทสนมกันนักหนา

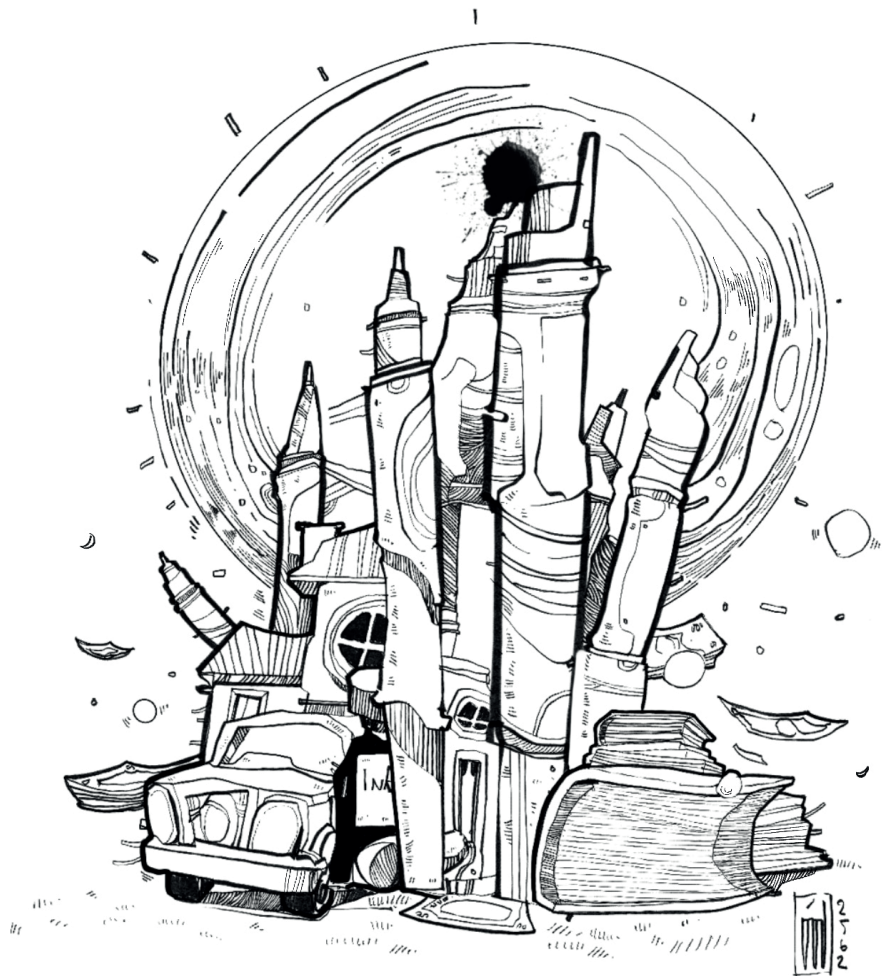
“พร้อมที่จะทดสอบแล้วใช่ไหม” เขาถามผมด้วยคำถามเดิมที่เคย
ใช้เมื่อปีก่อน ผมเดินมายังเบื้องหน้าด้วยที่ทำแบบนักกีฬาเตรียมลงสนาม

“พร้อมครับท่าน” ผมตอบรับด้วยความมั่นใจ ลีนเสียงสั่งการ พวกเขาให้ผมออกวิ่งไปเรื่อย ๆ จากจุดหนึ่งไปสู่จุดหนึ่ง จากห้วงมฤตชนหนึ่งไปอีกมฤตชนหนึ่ง ผ่านเส้นทางซรุชระและลาดชัน อาการปวดแปลบปะทุขึ้นมาบ้าง แต่เสียงสั่งการในสมองยังคงบอกให้ผมวิ่งไปให้ถึง ข้ามกำแพงเมืองนั้นไปได้ยิ่งดี ผมอยากจะข้ามไปหาสิทธิธาเหลือเกิน ไปพาเขากลับมา ก่อนที่เขาจะหลงลืมสาบสูญความเป็นตัวเองไป เช่นหญิงบ้าใบ้ เช่นชายแก่หญิงชรา ที่ลืมตัวตนและชีวิตเอาไว้ในบรรทัดใดบรรทัดหนึ่งที่พวกเขาจากมา

“ผ่าน” นายทหารผู้นั้นตอบรับความพยายามของผม ผมก้าวขึ้นไบนรธบรรทุกเช่นเดียวกับหนุ่มสาววัยรุ่นคนอื่น ๆ หมออามันต์เดินมาร่ำลาผมเป็นครั้งสุดท้ายในมือเขามีจดหมายอีกหนึ่งฉบับ มันถูกส่งมายังบ้านผมเมื่อเช้านี้ ผมรับแล้วโบกมืออำลา หมออามันต์พยักหน้าเพียงเล็กน้อย แล้วกลายเป็นภาพที่ค่อย ๆ ไกลออกไป ไกลออกไป ประตูลังกำแพงถูกเปิดออก พร้อม ๆ กับตอนที่ผมฉีกซองจดหมายฉบับสุดท้ายของสิทธิธา

มันเป็นเพียงกระดาษเปล่าเท่านั้น กว่าจจะรู้สึกได้ว่าอะไรเป็นอะไร ผมก็ข้ามมาถึงฝั่งแดนเจริญสุขใจอยาก!

อำนาจ

วุฒินันท์ ชัยศรี

ความเจ็บปวดทรมานทั้งห้องในชั่วจิตใจ แม้ผมจะบอกหัวหน้าฝ่าย
ทรัพยากรบุคคลไว้แล้วว่าจะมาที่นี่ แต่การปรากฏตัวของคนระดับรอง
ประธานฝ่ายบริหารในห้องสัมภาษณ์พนักงานใหม่ก็ไม่ใช่เรื่องปกติอยู่ดี
ทุกสายตามองมาที่ผม ผมยิ้มตอบกลับ โอภาปราศรัยกับพนักงานในห้อง
ที่คุ้นเคยกัน พลังกวาดสายตาไปรอบห้องอย่างไม่ให้มีพิรุณใดๆ มันนั่ง
อยู่ตรงนั้น ไม่สิ.. ‘โอม’ เพื่อนเก่าของผมนั่งอยู่ตรงนั้น มองมาที่ผมด้วย
สายตาตื่นกลัว แต่ไม่มีที่ท่าว่าจะจำผมได้ ก็คงจะเป็นอย่างนั้นเพราะเวลา
ก็ล่วงเลยมาเกือบสามสิบปีแล้ว ไม่ว่าใครก็คงจะลืมเรื่องราวเก่าๆ ไป
จนหมดสิ้น เว้นแต่ผมที่ยังจำเรื่องราวทั้งหมดได้ชัดเจนราวกับเพิ่งเกิดขึ้น
เมื่อวาน

สามสิบปีก่อน ผมยังเป็นเด็กหนุ่มตัวเล็ก สะพายกระเป๋าใบโต
ไม่สมตัว ตัดผมสั้นเกรียน ใส่แว่นหนาเตอะ นั่งเรียนหน้าห้อง ไม่สูงสิง
กับใครมากนัก บุคลิกคงเป็นอย่างที่เขาค่อนข้างคิดว่า “เด็กเรียน” นั้น
แหละ เด็กอย่างพวกเราไม่ค่อยมีเพื่อนขึ้นชอบมากนัก แต่ก็มักไม่มีใคร
เกลียด เพราะเรามักจะเอื้ออาทรสมุดการบ้านเป็นต้นฉบับให้ทุกคนได้

มีงานส่งครูเสมอ ยกเว้นแต่ผมซึ่งในกระเป๋าพกด้วยใบเช็ครายชื่อของห้องที่ต้องถือติดตัวทั้งวันในฐานะหัวหน้าห้อง อันเป็นฐานะที่เกิดจากการสอบได้อันดับหนึ่งตลอดมา และได้รับความไว้วางใจจากครูประจำชั้นให้ทำหน้าที่นี้ เพียงเท่านั้นก็มากพอที่จะทำให้เพื่อนหลายคนและหลายกลุ่มเกิดอาการหมั่นไส้และตั้งตัวเป็นอริกับผม จ้องจะกลั่นแกล้งผมด้วยอุบายต่าง ๆ นานา เพราะในฐานะหัวหน้าห้องผู้ซื้อตรง ก็เสี่ยงไม่ได้ที่จะต้องรายงานพฤติกรรมไม่น่าพึงประสงค์ของพวกตัวแสบให้ครูประจำชั้นรับทราบ ปีแล้วปีเล่า ผมกับเพื่อนในห้องหลายกลุ่มจึงมีความสัมพันธ์ไม่ดีต่อกันนัก แต่ผมก็ไม่ได้สนใจอะไรมากนัก จนกระทั่งได้มาอยู่ร่วมชั้นเรียนกับเจ้าโอมคนนี้

จะว่าไปผมอนี่เหมือนหลุดมาจากตัวร้ายในการ์ตูนที่ผมเคยอ่านสมัยเด็ก ด้วยคุณสมบัติถึงพร้อมคือ ตัวอ้วนใหญ่ กลืนตัวเหม็นสาบ ชอบทำเสียงดัง เกะกะระรานคนอื่น ที่สำคัญคือหัวทึบ ไม่ชอบเรียนหนังสือ รายการโตดเรียนของมันเป็นตัวแดงเถือกในใบเช็ครายชื่อของผมเสมอ ได้ยินว่าสมัยประถมฯ มันเรียนซ้ำชั้นมาแล้วถึงสองครั้ง แต่ถึงคุณสมบัติความโง่จะเทียบพร้อมขนาดนี้ มันก็ยังได้มาอยู่ในห้องของผม ซึ่งจัดว่าเป็นห้องเรียนดีห้องหนึ่ง เหตุผลก็คือพ่อของเจ้าโอมเป็นเศรษฐีมีหน้ามีตาในจังหวัด และจ่าย “แป๊ะเจี๊ยะ” ให้กับผู้อำนวยการไปไม่น้อย นับเป็นตัวเบิกทางให้มันเดินเข้าโรงเรียนประจำจังหวัดโดยไม่ต้องกระเสือกกระสนสอบเข้าเหมือนคนอื่น ๆ ซ้ำยังทำให้ครูหลายคนออกอาการเกรงใจเวลาจะลงโทษหรือให้เจ้าโอมสอบตก เพราะผู้อำนวยการกำชับครูทุกคนชัดเจนว่านี่คือลูกหลานของผู้อุปถัมภ์รายใหญ่ของโรงเรียน

แม้จะเป็นน้องใหม่ของห้อง แต่มาอยู่เพียงไม่นานมันก็มีเพื่อนมากมาย โดยเฉพาะกลุ่มเพื่อนผู้ชายไม่เอาอ่าวทั้งหลายที่ชอบสุมหัวหลังห้อง ถ้าจะให้ผมเดาสาเหตุที่มันได้รับความนิยมก็คงเพราะฐานะร่ำรวย

ของพ่อมันที่ส่งผลให้มันมีเงินมีทองจับจ่ายใช้สอยได้ไม่อัน มันชอบซื้อของเล่นใหม่มาอวดเพื่อนแทบทุกอาทิตย์ มีเงินมากพอจะพาพรรคพวกเข้าไปเสพสุขในร้านอบายมุขทั้งหลายที่รายล้อมอยู่รอบโรงเรียน ปิดเทอมก็ยกพวกพาเพื่อนไปกินหรืออยู่สบายที่คอนโดในกรุงเทพฯ หากเทียบกับ ‘ต้นฉบับการบ้าน’ อย่างผมแล้ว ถ้าผมเป็นพลพรรคหลังห้องก็คงพอจะเลือกได้ว่าใครมีคุณค่ามากกว่ากัน

อันที่จริงผมไม่สนใจหรอกว่ามันจะฉลาดหรือโง่ มันกับลูกสมุนจะมีเงินโดดเรียนไปทำอะไรบ้าง โลกของไอ้โง่จอมขี้เกียจกับคนขยันเรียนอย่างผมควรจะโคจรอยู่คนละด้าน แต่เราสองคนก็กลับต้องมาปะทะกันแค่เพราะผมทำหน้าที่ของหัวหน้าห้องอย่างซื่อสัตย์ ช่วยครูหานชื่อว่ามีใครมาเรียนหรือไม่มา และเขียนรายงานไปตามจริง แต่ผลของความซื่อตรงกลับทำให้มันเอากำปั้นหมิ่นๆ ของมันมาตอบแทนผมในระหว่างเดินกลับบ้าน

“ไอ้ตุ๊ดมาแล้ววะ ไอ้ตุ๊ดๆๆ” มันชอบล้อผมอย่างนี้ เพียงเพราะผมไม่ค่อยคบเพื่อนผู้ชาย โดยเฉพาะกลุ่มเพื่อนผู้ชายของมันที่ไม่สนใจเรียน ชอบหนีโรงเรียนไปมั่วสุมอยู่ตามที่ต่างๆ ผมพยายามเดินหลบเลี่ยง แต่มันกลับมายืนดักรับหน้า ล้อมด้วยกลุ่มเพื่อนเสเพลเป็นหมาหมู่ไม่ให้ผมเดินหนีไปไหน

“มึงเป็นเหยื่ออะไรไอ้จ๋วน อย่ามายุ่งกับกูดีกว่า”

“มึงมันลูกอีข้างฟ่อง เก้าเหวอมึงอะ โทษครูช่วยเพื่อนสักหน่อยก็ได้”

“โทษเหยื่ออะไร พวกมึงไม่อยู่ จะให้กูบอกว่ามาเรียนใครจะเชื่อกู”

“มึงอย่าเสือกเถียง” มันผลักอกผม เสียงเฮดังลั่น “แน่จริงมึงมาต่อยกับกูดีกว่าไอ้ตุ๊ด”

บทสนทนาจบลงแค่นั้น จากนั้นก็ใช้กำปั้นคุยกันตามประสาเด็กหนุ่ม บางวันผมลุกขึ้นสูกลับบ้าง และพบว่ามันไม่ได้เก่งกาจอะไรเลย อาศัยแค่ความใหญ่โตของร่างกายเป็นข้อได้เปรียบ ผมเคยชกมันลงไปกองกับพื้นได้ แต่นั่นยังทำให้เรื่องเลวร้ายลงเมื่อมันสั่งให้เพื่อนอีกสามสี่คนที่ล้อมอยู่ช่วยกันรุมต่อยผม

ที่แย่ที่สุดคือ ทุกวันที่เกิดการชกต่อย จะสิ้นสุดลงตรงบทลงโทษจากไม้เรียวของป้า “อ๊วะส่งลื้อไปเรียนไม่ได้ส่งไปมีเรื่องกับคนอื่น” ป้าหวดไม้เรียวสุดแรง ไม่สนใจคำอธิบายหรือคำแก้ตัวใดๆ

นับแต่ผมอยู่ร่วมชั้นกับไอ้ฮ้วนทึม เหตุการณ์ทำนองนี้ก็เกิดขึ้นซ้ำแล้วซ้ำเล่า จนกระทั่งใบหน้าของผมคุ้นเคยกับกำปั้นของไอ้โอม และกันผมชกชกกับไม้เรียวของป้า ช่วงหลังผมจึงได้แต่กัดฟันนั่งเงียบไม่โต้ตอบอะไรป้าอีก นอกหน้าตาแต่ความมืด บางครั้งผมเห็นภาพหลอนเป็นไอ้โอมและพวกเพื่อนห้องเดียวกันกำลังหัวเราะเยาะเย้ยจากตรงนั้น ผมมีอะไรต่างจากมัน ทำไมคนโง่ๆ ไม่รู้จักหน้าที่ตัวเองคนหนึ่งถึงมีคนห้อมล้อมเอาใจ จนแม้แต่ครูก็ยังเกรงใจ ไม่กล้าให้สอบตกด้วยซ้ำ ทำไมผมซึ่งตั้งใจเรียน ทำหน้าที่ด้วยความซื่อสัตย์กลับต้องถูกลงโทษ เพราะฐานะทางบ้านต่างกันอย่างนั้นหรือ เพราะป้าเป็นแค่เจ้าของร้านชำเก่าๆ ไม่มีเงินทองให้ผมแม้แต่จะไปเที่ยวทัศนศึกษากับเพื่อนๆ ในโรงเรียนอย่างนั้นหรือ

ห้องเล็ก ๆ หลังร้านซึ่งใช้เป็นที่พักของ และมักจะใช้เป็นห้องลงโทษผมเมื่อมีเรื่องกับเพื่อน มีแผ่นผ้าเขียนภาษาจีนติดไว้ตรงเสา แปลได้ความว่า “ความรู้คืออำนาจ” ผมมองขณะที่ถูกหวดด้วยไม้เรียว นึกคำนินใจ เงินทองต่างหากคืออำนาจ เงินทองต่างหากที่ทำให้ทุกคนเกรงใจ ยอมเป็นลูกสมุนคอยเอาใจ ส่วนความรู้ของผมพวกไว้เต็มกระเป๋ แต่ผมกลับไม่มีอำนาจจะแก้ไขเรื่องที่เกิดขึ้นเลย

หนึ่งปีผ่านไป พวกเราทุกคนเลื่อนชั้นขึ้นสู่ระดับมัธยมศึกษาปีที่สี่ รวมทั้งเจ้าโอมที่ผ่านมาแบบ 'ฉิวเฉียด' เพราะไม่มีใครกล้าให้สอบตก เช่นเคย เราตื่นตื่นที่จะได้เรียนกับครูคนใหม่ แต่คงไม่มีใครที่น่าตื่นเต้นมากไปกว่าครูปราโมทย์ ครูสอนคณิตศาสตร์ที่เราได้ยีนกิตติศัพท์มาจากรุ่นพี่ว่าดีที่สุด ชี้แจงสอนที่สุด แถมยังสอนไม่รู้เรื่องที่สุดอีกด้วย สำหรับผมแล้ว ผมไม่มีปัญหาอะไรกับวิชานี้ไม่ว่าจะเป็นครูคนไหน เพราะผมอาศัยความขยันอ่าน ขยันทบทวนบทเรียนด้วยตนเองมาแต่ไหนแต่ไร แต่สำหรับเพื่อนทั้งห้อง นี่คือความทุกข์ทรมานที่ต้องทนไปอย่างน้อยหนึ่งปี

หลายคนหันไปหาทางแก้ที่ต้องใช้เงินเป็นใบเบิกทาง คือการยอมเสียเงินเพื่อเรียนพิเศษในวันหยุด ถ้าเลือกได้ เพื่อนๆ ผมคงเลือกโรงเรียนกวดวิชาชื่อดังในเมืองใหญ่ๆ แต่ในโรงเรียนใกล้บ้านเพียง ตัวเลือกการเรียนเสริมจึงมีไม่มากนัก หลายคนจึงต้องยอมเสียเงินเรียนกับครูปราโมทย์ ซึ่งจะกลายร่างจากครูคณิตศาสตร์สุดชี้แจงในวันทำการมาเป็นติวเตอร์สุดแสนขยันในวันหยุด ไม่ว่าเด็กคนไหนมีปัญหาหรือไม่เข้าใจอะไรก็จะรีบตอบรีบอธิบายทันที แต่ครูปราโมทย์ก็คือครูปราโมทย์ ไม่ว่าจะในฐานะครูหรือติวเตอร์ก็ยังคงสอนเด็กได้ไม่เข้าทำนอง โดยเฉพาะอย่างยิ่งเด็กขาดแคลนเชาว์ปัญญาและความขยันอย่างเจ้าโอมที่แม้จะยอมทุ่มค่าเรียนพิเศษไม่ขาด แต่พอถึงเวลาเรียนก็ชวนเพื่อนโดดเรียนแทบทุกครั้ง สุดท้ายก็มีรายได้ต้องแหกข้อแต่เข้ามาลอกการบ้านส่ง และถูกตีกันในห้องเรียนเสมอเมื่อตอบคำถามไม่ได้ ยิ่งสำหรับครูปราโมทย์ กิตติศัพท์ในเรื่องมือหนักยิ่งเป็นอันดับต้นๆ ของโรงเรียน ลั่นเสียงหวด ฟีบ...เผียะ! หน้าห้องจึงมักเห็นเจ้าเด็กอ้วนน้ำตาเล็ด หน้าเหวเก ซึ่งเป็นภาพที่ชวนให้ขบขัน สงสาร และเวทนาไปพร้อมกัน

ดูเหมือนครูปราโมทย์จะเป็นคนเดียวที่กล้าลงโทษ 'ลูกหลานของผู้อุปถัมภ์รายใหญ่ของโรงเรียน' อย่างไม่เกรงหน้าอินทรีหน้าพรหมใดๆ

ครูขอบดินกว้างไม่เรียว พุดย่าเสมอว่า “ครูไม่สนว่าเธอจะเป็นลูกใคร ใหญ่มาจากไหน อยู่ในห้องเรียนนี้ ถ้าทำโจทย์ไม่ได้ก็คือไม่ผ่าน ต้อง ถูกลงโทษเหมือนกันหมด” พร้อมกับเอาไม้เรียวฟาดบนโต๊ะของเจ้าโอม ทำเอาเจ้าอ้วนที่มหน้าหงอ

ในห้องเรียนคณิตศาสตร์ของครูปราโมทย์จึงเป็นห้องเรียนเดียวที่ ผมรู้สึก ‘เหนือกว่า’ เจ้าโอม ไม่ใช่เพียงเพราะครูปราโมทย์ชื่นชมผมที่ผม แก้โจทย์ปัญหาในห้องได้เสมอ แต่เป็นเพราะห้องเรียนนี้เป็นห้องที่ไม่มี ชั้นวรรณะของความร่ำรวยมากีดกัน เป็นห้องเรียนที่ความรู้ได้แสดง อำนาจของมันอย่างเต็มที่ ผมจึงยิ้มสะใจออกนอกหน้าเมื่อเห็นเจ้าอ้วนถูกลงโทษให้อับอายหน้าห้องซ้ำแล้วซ้ำเล่า มันคงได้เรียนรู้อย่างเต็มกลืนแล้ว ว่าความรวยของมันซื้อไม่ได้ทุกอย่างและไม่ได้ทำให้มันเป็นเทวดาเสมอไป

“โจทย์ข้อนี้ทำยังไงนะจ๊ะ”

หลังคาบเรียนคณิตศาสตร์ เป็นปกติที่จะมีเพื่อนเดินเข้ามาถามข้อสงสัยที่ครูปราโมทย์ทิ้งไว้มากมาย โจทย์ของวันนี้คือการแก้สมการพหุนามซึ่งค่อนข้างยาก ระวังที่ผมอธิบาย กลืนหมิ้นสาบของเจ้าคนที่ผมเกลียดลอยมาเข้าจมูก ผมรู้โดยสัญชาตญาณว่ามันยื่นอยู่ข้างหลังผม แต่ก็ได้ใส่ใจอะไร มันคงเดินมาหาเพื่อนแถวนี้กระมัง จนกระทั่งเพื่อนผมกลับไปนั่งที่ ผมก็ยังรู้สึกว่ามันยื่นอยู่ตรงนั้นไม่ไปไหน ผมหันกลับไปมองหน้ามัน ยังไม่ทันจะพูดอะไรก็เป็นมันที่ชิงพูดขึ้นก่อน

“มึง...มึงอธิบายดีกว่าครูอีกวะ กูฟังยังเข้าใจเลย” มันพูดเสียงอ่อยๆ

“โง่ๆ อย่างมึงฟังกูเข้าใจด้วยเหวอะ” คงเพราะแลกหมัดกันจนรู้ทาง ผมไม่กลัวมันแม้แต่น้อย แววกวาดเกรียวลูกโซนในตาของมันวูบหนึ่ง แต่สงบลงในช่วงพริบตา กลับกลายเป็นสายตาสอออนวน

“ไอ้...เอ่อ จี๊ร มึงช่วยสอนวิชาเลขให้กูได้ไหม”

“มึงว่าไงนะ” ผมทวนคำอย่างไม่เชื่อหู “คนอย่างมึงเนียนะอยากเรียนคณิตศาสตร์”

“เออ...กู” มันเกาหัวแกรกๆ “กูไม่อยากจะพิมพ์หัวเราะกูอีกแล้ว กูอายเค้าวะ”

ผมหัวเราะลั่น เหลือบมองไปที่พิมพ์ หรือพิมพ์ใจ เด็กสาวน่ารักวัยแรกอรุณที่ขโมยหัวใจผู้ชายไปกว่าครึ่งห้อง ไอ้ตัวที่เห็นอย่างนี้ก็แอบอ่อนไหว มีความรักเหมือนกับคนอื่นด้วย มันรีบคว้าแขนผม ทำท่าจู่ปาก “มึงเงียบๆ สิวะ กูขอร้องละ แล้วจะให้ทำอะไรก็ยอม”

ผมนิ่งมองมันชั่ววูตใจ นึกอยากปล่อยให้มันจมลงไปกับปลักโคลนความโง่ของมันเอง รอยเจ็บที่โหนกแก้มจากกำปั้นของมันกับรอยไม้เรียวของป้ายังปวดแปลบ แต่แวบหนึ่ง ภาพที่มันถูกครูปราโมทย์ลงโทษหน้าชั้นกลับผุดขึ้นมาซ้อนทับกับภาพที่ผมถูกป้าฟาดไม้เรียวไว้ในห้องเก็บของ แววดาเจ็บใจและอับอายของมันมองมาที่ผม แม้เหตุผลความขยันเรียนอย่างปัจจุบันทันด่วนของมันจะเจ๊ง แต่ลูกคนรวยอย่างมันก็คงได้เรียนรู้แล้วว่าอำนาจบางครั้งไม่ได้เกิดจากเงินทองเสมอไป และลึกๆ ผมยังคงเป็นคนใจอ่อน ขี้สงสาร เห็นใจที่มันอุตสาห์ทิ้งศักดิ์ศรีคำคอมมาขอร้อง ‘ไอ้ตุ๊ด’ ที่มันเกลียดนักหนา อย่างน้อยเราคงไม่ต้องต่อยกันอีกสักพัก ผมจะได้ไม่ต้องกลับไปรับไม้เรียวของป้าเป็นของแถมหลังวิวาท

“ก็เออสิวะ กูก็อยากรู้เหมือนกันว่าไอ้บัวได้น้ำอย่างมึงจะสอนได้จริงหรือเปล่า”

เมื่อก่อนเราแลกหมัดกัน ทำให้ผมรู้ว่ามันเองก็ไม่ได้ต่อยตีเก่งอะไรนักหนา ตอนนี้เป็นผมสอนคณิตศาสตร์ให้มันอย่างจริงจังก็พบว่า มันเองก็ไม่ได้โง่อะไรขนาดนั้น แค่อาจเจอแต่ครูที่ไม่เข้าใจวิธีสอน การคำนวณให้เข้าหัวคนหัวทึบอย่างมัน สองเดือนผ่านไป แม้มันยัง

ไม่รู้แจ้งแทงตลอด แต่มันก็ไม่ใช่ตัวตลกในห้องเรียนเลซอีกแล้ว เวลามันออกไปเขียนกระดาน คำตอบสุดท้ายอาจจะยังไม่ถูกต้อง แต่มันก็เริ่มรู้แล้วว่าโจทย์ข้อไหนจะมีวิธีแก้อย่างไร การสอปลายภาคผ่านพ้น มันขยับจากที่โหลต์ต้องแก้เกรด ๐ วันสุดท้าย เป็นนักเรียนระดับกลางๆ ในวิชาคณิตศาสตร์ ทำเอาครูทุกคนรวมถึงครูปราโมทย์ประหลาดใจ โดยเฉพาะครูปราโมทย์ที่คุ้ยไว้ออกนอกหน้าให้เพื่อนคุ้ยฟังว่าการสอนของตนได้ผลเกินคาด

ผมเองก็ได้เลื่อนชั้นเช่นกัน จาก ‘ไอ้ตุ๊ด’ ที่มันหมั่นขี้น้ำ กลายเป็นเพื่อนรักที่เจ้าโอมขาดไม่ได้ มันยกย่องขึ้นชมผมราวกับเป็นเทพเจ้าของกินอร่อยๆ ของเล่นใหม่ๆ ทั้งหลายที่กำลังฮิตในช่วงนั้นมันชวนชวนหามาฝากผมเสมอ ไม่รู้ว่ามันขอเงินพ่อเศรษฐีของมันซื้อมาหรือไปขู่เชิญใครเอามาให้ผม แต่ผมไม่สนใจ ผมเพียงแค่ว่าทำสิ่งที่ผมทำได้ และสิ่งเหล่านั้นกำลังผลิตดอกออกผลให้ผมได้เก็บเกี่ยวอันสืบส่งจากการช่วยเจ้าโอมทำให้หัวหน้าห้องอย่างผมที่กลุ่มเด็กแสบเคยตั้งตัวเป็นอริกลับกลายเป็นคนสำคัญในหมู่พวกมัน เจ้าโอมยังไม่ทิ้งสันดานโคตรเรียนของมัน แต่ถ้าว้นไหนผมบอกให้มันอยู่ก่อน มันก็จะเชื่อฟังโดยดี วันไหนมันก่อปัญหาน่าหนักใจ เพียงผมพูดคำเดียว มันก็จะหยุดพร้อมกับคุมพวกสมุนตัวแสบทั้งหลายได้อยู่หมัด ไม่มีใครกล้ามาหาเรื่องผมอีก เพราะผมมีสุนัขเชื่องชื่อเจ้าโอมคอยเห่าไล่ศัตรูอยู่ข้างเท้า

ผมนั่งทบทวนบทเรียนในห้องเก็บของ ตรงนอกหน้าต่างตอนนี้ท้องฟ้าสดใส รอยปวดแปลบจากไม้เรียวของป้าจางหายไปนานแล้ว ผมมองไปที่แผ่นผ้าภาษาจีน “ความรู้คืออำนาจ” พลางหัวเราะออกมาเบาๆ ไข่แล้ว ที่สุดแล้วความรู้คืออำนาจ ตอนนี้ความรู้ทำให้ผมได้ทุกสิ่งที่ต้องการ แค่นี้ผมต้องอดทนรอให้ความรู้ได้มีพื้นที่แสดงอำนาจของมันออกมา นาที่นั่นผมคิดว่าผมเข้าใจความหมายของคำนี้อย่างถ่องแท้

แต่ที่ผมยังไม่รู้ในตอนนั้นก็คือ ผมยังเป็นแค่เด็กไร้เดียงสาคนหนึ่ง

ห้องเรียนพิเศษตอนเย็นของผม นอกจากจะมีไอ้ฮ้วนที่มเรียนอยู่ประจำ พอเข้าเทอมที่สอง เหล่าสมุนตัวแสบบางคนก็ตามลูกพี่มาเรียนด้วย เนื่องจากประจักษ์ผลด้วยตาตัวเองแล้วว่าผลการเรียนดีขึ้นแน่นอน และใช้จะมีแต่เหล่าเด็กเกเรกลับใจ คนที่เรียนระดับกลางๆ และเด็กเก่งบางคนก็มาเรียนกับผมด้วย ทำให้สมาชิกมีมากขึ้นจนแทบจะเปิดชมรมคณิตศาสตร์รอบเย็นได้ สวนทางกับห้องเรียนพิเศษวันเสาร์อาทิตย์ที่คนเริ่มบางตา เพราะผื่นเรียนกับครูปราโมทย์ไปก็ไม่เข้าใจเท่าที่ผมอธิบาย ห้องเรียนคณิตศาสตร์ไม่มีใครถูกลงโทษอีกต่อไป ฟังแล้วน่าชื่นใจ แต่นั่นกลับเป็นผลที่เกิดขึ้นจากการที่แทบไม่มีใครเรียนพิเศษกับครูปราโมทย์ คนที่ยัมได้กับเรื่องนี้คงเป็นทุกคนในห้อง เว้นแต่คนเดียวที่มีหน้าที่ยืนสอนอยู่หน้าห้อง แต่ไม่มีใครฟังอีกต่อไป ทุกคนแทบจะลืมไปแล้วว่าครูปราโมทย์คือครูสอนวิชาคณิตศาสตร์

จนกระทั่งการสอบในวันหนึ่ง

มันก็เหมือนการสอบเก็บคะแนนทุกครั้ง แต่ทันทีที่แจกกระดาษคำถาม ผมได้ยินเสียงฮือฮาของคนที่นั่งข้างหน้า ข้อสอบวันนี้อาจยากพอสมควร กระทั่งพลิกดูกระดาษคำถามของตัวเอง ผมอุทานในใจ ในข้อสอบมีตัวแปรมากมายและซับซ้อนเกินระดับมัธยมปลายธรรมดา

“ครูครับ ครูหยิบข้อสอบมาผิดชุดหรือเปล่าครับ” ผมยกมือถาม

“ข้อสอบถูกต้องแล้วอีรวัณณ์” ครูปราโมทย์พูดสวนทันควัน “เด็กเรียนเก่งอย่างเธอไม่น่าจะมีปัญหา ครูสอนทุกเรื่องไปหมดแล้ว”

คำพูดของครูปราโมทย์ถูกครึ่งหนึ่ง ทุกเรื่องในข้อสอบครูสอนมาหมดแล้ว แต่ไม่เคยฝึกทำโจทย์ในระดับนี้มาก่อน และการแก้โจทย์ฟังก์ชันที่ซับซ้อนขนาดนี้ทั้งหมดทุกข้อก็ไม่ใช่ว่าทำได้ในเวลาเพียงคาบ

เดียว ผมก้มหน้าก้มตาทำข้อสอบ พยายามอย่างสุดความสามารถจนถึง
นาทีสุดท้าย แต่แก้โจทย์ไปได้เพียง ๖ ข้อ จากทั้งหมด ๑๐ ข้อ ไม่รู้ว่า
คนอื่นทำได้หรือไม่ มากน้อยแค่ไหน

“ส่งกระดาษเปล่ากันเยอะนะ” ครูปราโมทย์พูดหลังจากเก็บ
กระดาษคำตอบทั้งหมด “นี่เรียกว่าโจทย์พลิกแพลง ก่อนหน้านี้เราทำ
โจทย์ทั่วไปจนเชี่ยวชาญแล้ว ครูอยากให้นักเรียนของเราเก่งกว่าที่สอน
กันในตำรา ถ้ามีโอกาสไปสอบในระดับยากจะได้แก้โจทย์ได้ ดูลิ คนเก่ง
อย่างธีรวัฒน์ยังทำได้ไม่หมดทุกข้อเลย ดูเหมือนจะทำผิดไปข้อหนึ่งด้วยนะ”

“ผมคิดว่ามันยากเกินไปครับครู” ผมแย้ง บางคนพยักหน้าเห็น
ด้วย

“ไม่มีโจทย์เลขข้อไหนยากเกินไปหรอกธีรวัฒน์ มีแต่ยังเรียนกับ
ครูไม่มากพอ” ครูยิ้มอย่างมีเลศนัยก่อนจะบอกเลิกชั้นเรียน

ผมมารู้ในภายหลังว่าโจทย์ที่ใช้สอบคือโจทย์ที่ใช้แข่งขัน
คณิตศาสตร์โอลิมปิกระดับชาติ ซึ่งมีวิธีแก้สมการที่ซับซ้อนหลายขั้นตอน
ผมเคยผ่านข้อสอบระดับนี้มาบ้างในการสอบแข่งขันความเป็นเลิศทาง
คณิตศาสตร์ตอนอยู่ชั้นมัธยมต้น แต่ไม่ใช่การสอบในห้องเรียนแบบนี้
อันดับหนึ่งในห้องอย่างผมได้คะแนนไม่ถึงครึ่ง ไม่ต้องพูดถึงคนอื่นในห้อง
ที่ต่างพากันโอตครวญว่าทำข้อสอบไม่ได้เลยแม้แต่ข้อเดียว เพราะโจทย์
แบบนี้ต้องอาศัยครูที่สอนเก่ง ลูกศิษย์ที่มีพรสวรรค์ในการคิดวิเคราะห์
อย่างซับซ้อน และการฝึกแก้โจทย์ปัญหากันอย่างต่อเนื่อง ซึ่งในรายชื่อ
ครูสอนเก่งที่วางนี้ ไม่มีครูปราโมทย์อยู่ในนั้นแน่นอน

เหตุนี้ ห้องเรียนพิเศษของผมจึงต้องยกเลิกไปโดยปริยาย ผมอาจ
จะสอนเก่งกว่าครูปราโมทย์ก็จริง แต่ลูกศิษย์ที่ผมสอนก็ล้วนเป็นเด็กระดับ
ธรรมดา อย่างว่าแต่คนสอนเองก็แก้โจทย์ระดับโอลิมปิกไม่ได้ทั้งหมด ถึง
สอนไปก็เปล่าประโยชน์ เจ้าโอมเริ่มตีตัวออกห่างจากผม สถานะเทพเจ้า

ของผมเริ่มสั่นคลอน เจ้าโอมมองผมเหมือนเป็นฝุ่นผงไร้ค่า มันและสมุน
ตัวสับทั้งหลายเริ่มทำตัวมีปัญหาเหมือนที่เป็นมา แต่ที่แย่กว่าเดิมคือ
สถานะ ‘ต้นฉบับการบ้าน’ ของผมก็หายไปด้วย เพราะโจทย์มหาหินที่ครู
ปราโมทย์ทิ้งไว้ทุกวัน ทำให้ผมต้องแก้ไขด้วยความรู้เท่าที่มีซึ่งถูกบ้าง
ผิดบ้าง หากวันไหนแก้ไขผิด ทุกคนที่ลอกผมก็จะถูกลงโทษไปพร้อม
กัน แทนที่จะเป็น ‘ไอ้ตุ๊ด’ ที่ยังมีคนยำเกรงในความฉลาดบ้าง ตอนนี้ผม
พ่วงสถานะ ‘ไอ้โง่’ เทียบเท่ากับไอ้ฉวนที่มึงที่ผมเกลียดเสียแล้ว

ทว่าวันหนึ่ง ทุกคนกลับพร้อมใจกันตั้งสถานะ ‘ไอ้โง่’ ไว้ที่ผม
คนเดียว

การสอบเก็บคะแนนครั้งล่าสุด ผมส่งกระดาษที่มีคำตอบเพียง
ห้าข้อจากสิบข้อเช่นเคย แต่น่าแปลกที่ผมเหลือบเห็นกระดาษคำตอบ
ของหลายคนถมเต็มด้วยตัวเลขสมการยาวเหยียด ครูปราโมทย์เหมือนรู้
ว่าผมมองอยู่จึงสับัดกระดาษคำตอบของผมในเชิงเยาะเย้ย พูดประชด
ประชัน “คนเก่งที่สุดของห้องส่งคำตอบครึ่งเดียว แบบนี้จะยังรักษาเกรด
ไว้ได้เหมือนเพื่อนคนอื่นไหมนะ”

“มันเป็นข้อสอบระดับโอลิมปิก ยากเกินกว่าที่พวกเราจะได้
ครับครู”

“พวกเรานั้นหรือ ที่จริงเป็นเธอคนเดียวมากกว่ามั้ง ดูสิเพื่อน
คนอื่นเขาทำได้ทั้งหมด” ครูปราโมทย์พลิกกระดาษคำตอบของคนอื่น
เลขสมการยาวและละเอียดเกินกว่าที่จะนั่งทำได้ในเวลาไม่ถึงชั่วโมงแน่ๆ
“เดี่ยวคะแนนออกมาก็รู้ว่าจริงๆ แล้วเธอเก่งหรือเธอโง่กันแน่ ถึงเธอจะได้
เกรด ๔ มาตลอดช่วง ม.ต้น แต่เลข ม.ปลายมันต่างกันนะ ถ้าเธอไม่รีบ
ปรับตัว ก็อย่าหวังว่าจะผ่านวิชาคณิตศาสตร์ของครูไปได้”

เพื่อนคนหนึ่งของผมเฉลยกรรมวิธีเอาตัวรอดจากข้อสอบเก็บคะแนน ที่ยากระดับโอลิมปิกให้ผมฟังว่า โจทย์ทั้งหมดคือสิ่งที่ครูปราโมทย์นำมา เฉลยอย่างละเอียดในห้องเรียนพิเศษวันเสาร์อาทิตย์ กำชับนักหนาว่า จะออกข้อสอบตามนี้ คนที่เขียนตอบได้ทั้งหมดในเวลาที่กำหนดล้วนแต่ เป็นคนที่ท่องจำวิธีทำและคำตอบมาทั้งสิ้น ทันทีที่ข่าวนี้ได้ยินถึงหูคนอื่น ห้องเรียนพิเศษก็คึกคักด้วยนักเรียนเกือบทุกคนในห้อง แม้แต่คนที่ไม่เคย เรียนพิเศษเพราะฐานะยากจนก็ยังต้องกู้หนี้ยืมสินมาจ่ายเป็นค่าเรียน พิเศษกับครูปราโมทย์ เว้นแต่ผมคนเดียวที่ไม่ได้เรียน ทั้งด้วยเหตุผลว่า ขาดเงินทอง และความหยิ่งผยองอย่างไงๆ

เหตุผลของการปรับเปลี่ยนการสอนเป็นวิธีพิสดารเช่นนี้ เกิด มาจากเจ้าอ้วนทึ่มเพื่อนรักของผมที่ปากไม่มีหูรูต ไปคุยโวกับครูคนอื่น ว่าควรจะต้องตั้งให้ผมเป็นครูสอนคณิตศาสตร์แทนครูปราโมทย์ เพราะ ผมสอนดีกว่าหลายเท่า เรื่องแดงไปถึงหูครูปราโมทย์ เจ้าโสมถูกเรียก ไปพบและยอมสารภาพเรื่องที่เกิดขึ้นตลอดทั้งเทอมจนหมดสิ้น ไม่รู้เป็น เพราะครูปราโมทย์โกรธที่ถูกฉีกหน้าต่อหน้าอาจารย์คนอื่น หรือเพราะ ห้องเรียนพิเศษไม่มีคนเรียนอีกต่อไป ครูจึงลงมือเขียนกติกาใหม่ที่ผมไม่มี วันเอาชนะได้ ข้ายังลือกันว่าผลจากห้องเรียนพิเศษที่แสนคับคั่งนี้ทำให้ครู มีเงินก้อนมากพอจะดาวน์รถคันใหม่มาขับอย่างโก้หรู

ผลตอบแทนที่ผมไม่ยอมจ่ายเงินเพื่อเข้าห้องเรียนพิเศษคือ คะแนนแบบฝึกหัดและคะแนนสอบวิชาคณิตศาสตร์ที่ย่ำแย่ที่สุดใน ห้องเรียน ตัวตลกหน้าห้องเรียนคณิตศาสตร์ก็กลับกลายเป็นผม ความรู้ ทั้งหมดที่ปากเพียรเรียนด้วยตัวเองมาตลอดสิบปีคล้ายหมดค่าไปโดย ลิ่นเชิง เมื่ออยู่ต่อหน้าโจทย์ปัญหาระดับโอลิมปิก ทั้งที่หลังจากวันนั้นผม หาโจทย์โอลิมปิกเก่าๆ มาฝึกซ้ำแล้วซ้ำเล่าแต่ก็ยังไม่ดีพอจะแก้โจทย์ ได้ถูกต้องทุกข้อ ในขณะที่ทุกคนท่องจำมาอย่างดีแล้วในห้องเรียนพิเศษ

ทุกคนต่างก็มองผมและหัวเราะเยาะ เมื่อไม้เรียวของครูปราโมทย์ฟาดเข้าที่ก้นผม ผมกลับได้รับสมญานาม ‘ไอ้โง่’ แทนเจ้าโอม ซึ่งตอนนี้นั่งท่องคำตอบที่ได้มาจากห้องเรียนพิเศษเพื่อมาเขียนตอบในข้อสอบปลายภาค เมื่อไม่มีผลประโยชน์อะไรให้เก็บเกี่ยว มันแทบไม่ขายตามองผมอีกต่อไป

เกรดหนึ่งวิชาคณิตศาสตร์ในเทอมนั้นส่งผมมาที่ห้องเก็บของหลังร้านอีกครั้ง ปีก่าไบเกอร์มือสั้น หวดไม้เรียวสุดแรงทั้งน้ำตา ผมยืนกอดอกนิ่ง ไม่มีใครพูดอะไรออกมา ตรงนอกหน้าต่างฝนกำลังตกหนัก เสียงไม้เรียวดังแข่งกับเสียงฟ้าผ่า ผมไม่ร้องไห้ ไม่ส่งเสียงเป็นสัญญาณว่าเจ็บเลยด้วยซ้ำ คล้ายกับผมไม่รับรู้ความเจ็บปวดทางกายอีกต่อไป แสงไฟเรืองๆ ส่องให้เห็นแผ่นผ้าภาษาจีนในความมืด ผมแค้นหัวเราะผิดแล้ว ความรู้ไม่ใช่อำนาจ เงินทองก็ไม่ใช่อำนาจ แต่ขึ้นอยู่กับว่าคนที่เขียนกฎกติกาในเกมที่เราเล่นจะอนุญาตให้เราใช้อำนาจหรือเปล่า

ในห้องสัมภาษณ์พนักงานใหม่ ถึงคิวของเจ้าโอมเพื่อนผม มันเดินตัวสั้นเข้าห้อง เหลือบสายตามองผมอย่างตื้นกล่ว อาจจะเพราะก่อนหน้านี้เห็นแล้วว่าทุกคนยำเกรงผมเพียงใด จนถึงตอนนี้มันก็ยังคงจำผมไม่ได้ แต่ก็ไม่แปลกอะไร เพราะหลังจากเรียนจบชั้นมัธยมศึกษาปีที่สี่ ผมต้องย้ายบ้านเพราะป้าผู้ค่าเช่าที่ร้านขายของชำตรงบ้านหลังเดิมของเราไม่ไหว เราจึงไม่เคยเจอกันอีกเลย ผมได้ยินข่าวจากเพื่อนคนหนึ่งว่าพ่อของโอมตายเพราะอุบัติเหตุ มรดกหลายสิบล้านตกมาถึงมือลูกล้างผลาญอย่างมันได้ไม่นานก็หมดสิ้น มันหมดเนื้อหมดตัวจนต้องมาทำงานหาเงินประทังชีวิตไปวันๆ และตอนนี้ตำแหน่งที่มันสมควรคือคนขับรถ นี่คงเป็นทักษะเดียวที่มันยังพอมีเหลือนอกจากขี้เลื่อยในสมอง ผมพลิกประวัติการศึกษาดู วุฒิมัธยมศึกษาระดับชั้นมัธยมปลาย ชำยังไม่มีประสบการณ์ทำงาน จะไปสมัครตำแหน่งอื่นก็คงยาก

แผ่นผ้า “ความรู้คืออำนาจ” ของป้า ผมเพิ่งรู้ว่าเป็นคำพูดของ เซอร์ ฟรานซิส เบคอน นักปราชญ์ชาวอังกฤษเมื่อตอนที่ผมเตรียมสอบชิงทุนไปเรียนต่อที่ต่างประเทศ แต่มันแปรเปลี่ยนเป็นป้ายผ้าภาษาจีนได้ อย่างไรก็สุดจะคาดเดา เจ้าโคมที่กำลังนั่งอยู่ตรงหน้าผมทำให้ผมนึกถึงคำนี้อีกครั้ง แน่ละ เป็นเพราะความรู้ที่มันมีไม่เท่ากับผม ทำให้ตอนนั้นมันกับผมนั่งอยู่บนเก้าอี้คนละตัวที่มีอำนาจแตกต่างกันอย่างสิ้นเชิง แต่ผมรู้แล้วว่าอำนาจที่ได้จากความรู้อย่างเดียวไม่พอจะอยู่รอดในสังคมอันแสนโหดร้ายนี้ได้ อย่างน้อยผมก็รู้สึกขอบคุณมันในใจเมื่อนึกถึงเรื่องเก่าๆ เพราะถ้าผมไม่เคยได้รับ ‘ความรู้ใหม่’ ที่มันและครูปราโมทย์สอนผมในวันนั้น ผมก็คงไม่รีบใช้ทุกวิถีทางเพื่อชิงอำนาจเป็น ‘ผู้เขียนกฎ’ และใช้ช่องทางของกฎที่เขียนขึ้นเองเพื่อไต่เต้ามาจนเป็นคนระดับผู้บริหารอย่างทุกวันนี้

เมื่อไม่กี่เดือนที่ผ่านมา ตำแหน่งคนขับรถระดับผู้บริหารเพิ่งว่างลงหนึ่งตำแหน่ง และคนที่ลาออกไปคือหนึ่งในกลุ่มคนที่ผมใช้ในการ ‘รวบรวมข้อมูลเชิงลึก’ ของผู้บริหารแต่ละฝ่าย ซึ่งมีทั้งพนักงาน ผู้จัดการ เลขาฯ แม้กระทั่งคนขับรถของผู้บริหาร หน้าทีของพวกเขาคือ รายงานข้อมูลสำคัญของผู้บริหารทุกคน ไม่ว่าจะเป็นการประชุมแผนงาน การติดต่อกับคู่ค้าทางธุรกิจ หรือแม้แต่ความเคลื่อนไหวทางบัญชีที่น่าสงสัย ส่วนหน้าที่ของคนขับรถคือ อัดเสียงการพูดคุยทั้งหมดบนรถ หรือชวนผู้บริหารพูดคุยในเรื่องที่ผมมอบหมายให้ และรายงานกลับมาให้ผมฟัง การมีฝ่าย ‘รวบรวมข้อมูลเชิงลึก’ ของตนเอง ทำให้ผมรู้ข้อมูลสำคัญในบริษัทก่อนหน้าคนอื่นและชิงลงมือเพื่อให้ตัวเองได้เปรียบหลายต่อหลายครั้ง และนี่คือเหตุผลที่วันนี้ผมมาปรากฏตัวที่นี่

หนึ่งในสี่คนนี้ ผมต้องเลือกว่าใครเหมาะสมจะเป็น ‘สายข่าว’ ให้กับผมแทนที่คนเก่า โดยเฉพาะกับเจ้าโคม ผมควรจะใช้ความสัมพันธ์เก่า

ก่อนของเราที่มีต่อกันเป็นใบเบิกทางสร้างความเข้าใจ หรือผมควรจะระวัง
ความโง่งมของมันที่อาจจะกลายเป็นงูพิษย้อนกลับมาทำร้ายผมอีกครั้ง

ผมขี้ใจ คบปากกาในมือส่งรอยยิ้มที่ไม่มีความหมายออกไป
เพียงเท่านั้นก็ทำให้มันที่กำลังพูดพล่ามเรื่องประสบการณ์ชั่วบทรต้องรีบ
หลบตาด้วยความหวาดกลัวราวกับรู้ว่าปลายปากกาของผมมีอำนาจมาก
พอจะเขียนกฎของการชีวิตของมันนับแต่นี้.

โอรังอัสลักกับผีร้ายแห่งเทือกเขาบรรทัด

กวี ศรีธรรมานุกูล

เมื่อประตูด่านคนขับของเบนซ์คันหรูเปิดออก ร่างที่มีความสูงไม่เกินร้อยหกสิบเซนติเมตรก็ก้าวลงมาแล้วอ้อมผ่านหน้ารถไปยืนขีดหน้าอยู่บนขอบถนนลาดยางสายนั้น เนกไท เสื้อสูท เข็มขัด กางเกง รองเท้า ถุงเท้า ไม่เว้นแม้แต่กางเกงใน ค่อยๆ ถูกเจ้าของร่างล่ำเตี้ยปลดเปลื้องออกมากองกับพื้นที่ละชั้น เผยให้เห็นผิวพรรณ มัดกล้ามเนื้อ สัดส่วนทุกองคาพยพอันสมบูรณ์เยี่ยงชายชาติตรีโดยปราศจากความเหนียมอายต่อครุณีวัยกำดัดที่นั่งเบิกตาโพล่งด้วยความตกใจเคียดขี้ผู้เป็นบิดาซึ่งขบกรามแน่นอยู่ภายในรถ เขาหันมาเผชิญหน้าท่านรัฐมนตรี รอจนกระจกหลังเลื่อนระดับลงมากกว่าครึ่งบาน จึงกล่าว...

๑.

เฒ่าตวงทอดสายตาฝ่าฟางไปตามแนวป่าตีนเขาเบื้องล่างอย่างครุ่นคิด กลิ่นเหม็นฉุนเริ่มตุ้งเคঁามาทางทิศตะวันออก ความชื้นแฉะและเหน็บหนาวกำลังจะมาเยือน ทว่าข่าวการมาของคนกลุ่มนั้นกลับทำให้กายและใจของผู้เฒ่าวัยเจ็ดสิบไหวเหือกสะท้านกลัวยิ่งกว่าครั้งใดในชีวิต

ภายในป่าดิบชื้นมีทั้งสรรพสิ่งที่มีชีวิตและปรากฏการณ์เหนือธรรมชาติที่น่าขนพองสยองเกล้ามากมายสำหรับคนเมือง แต่ในชีวิตของโอรังอัสนีผู้เคยมีผืนป่าเป็นบ้านอันโอ่อ่ากว่าคฤหาสน์กลับไม่มีสิ่งใดที่น่ากลัวนอกจากงูและผีร้าย ซึ่งนับวันสิ่งชั่วร้ายทั้งสองประการยิ่ง่างกรายเข้ามารุกรานและดุคกลืนชีวิตวิญญาณของเหล่าลูกหลานโอรังอัสนีให้เหี่ยวแห้งไปตามกาลเวลา

ผีร้ายมิได้มีมาตั้งแต่ต้น ทว่ามันค่อย ๆ ขยายกฤติยามนต์ดำเข้าครอบคลุมโดยการชักพาของงูยักษ์เหล่านั้น ปู่ของผู้เฒ่าเคยเล่าให้ฟังว่าหลายหมื่นปีมาแล้ว ทุกคืบศอกบนเทือกเขาบรรทัดล้วนเคยเป็นที่ตั้งฮายะหรือทับของบรรพบุรุษมาตั้งแต่บรรพกาล ในห้วยมีน้ำ ในน้ำมีปลา ในป่ามีสัตว์ มันและรากไม้อุดมสมบูรณ์อยู่ในดิน ชุดตรงไหนก็อ้อมท้องเฒ่าตวงจำได้ว่าเมื่อครั้งยังเด็กคนในเผ่าไม่ได้ย้ายทับบ่อยเยี่ยงเดี๋ยวนี้ แต่เมื่องูยักษ์มีจำนวนมากขึ้นการเข้ารังควานของผีร้ายก็มีรูปแบบที่หลากหลายขึ้น บางครั้งมันมาในคราบของนักบุญผู้ทรงศีล บางทีก็แฝงเร้นในเครื่องแบบทรงอำนาจ ไม่เว้นแม้แต่แปลงกายเป็นนักท่องเที่ยวที่ภายนอกดูโอบอ้อมอารี แต่ภายในถูกกำหนดไว้ด้วยระบบชนชั้นวรรณะและการกดขี่

เมื่อวานนี้หลานชายวัยสิบหกของแกลกลับมาจากหมู่บ้านเบื้องล่างพร้อมกับพี่น้องโอรังอัสนีร่วมสิบคน ชูโฮเล่าให้ผู้เฒ่าฟังด้วยความคับแค้นใจว่า คนเมืองส่วนใหญ่ก็เป็นเหมือนๆ กันนั่นแหละ เขาไม่ได้เรียกเราว่า “มันนิ” หรือ “โอรังอัสนี” ซึ่งมีความหมายว่า “มนุษย์” หรือ “คนดั้งเดิม” แต่กลับเรียกเราว่า ซาไก ที่แปลว่า ทาส บางคนก็เรียกเราว่า เงาะ

“เราไม่ใช่ลูกเงาะ...เงาะมันเป็นพันธุ์” ชูโฮกล่าวทิ้งท้ายพร้อมกับชี้นิ้วไปยังต้นเงาะป่าใกล้ทับซึ่งมีลูกห้อยโตงเตงอยู่ประปรายแล้วก้มหน้า

นั่งรินน้ำตาด้วยความชื่นใจ

ใช่เพียงแต่ชูไฮเทกันนั้นที่แบกเอาความน้อยเนื้อต่ำใจกลับมา
ระบายที่ทับ สามีกับข้าวมืดผู้เป็นลูกชายลูกสาวของโต๊ะบิดนก็มีอาการ
เจกเดียวกัน ทั้งสองผลัดกันเล่าเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในช่วงสายของวัน หลัง
จัดการกับมืออาหารค่ำเรียบร้อยแล้ว

“คนพวกนั้นมาจากกรุงเทพฯ” ข้าวมืดผู้เป็นน้องสาวของสามี
บอก

“ลุงเสริฐบอกว่าคนที่เป็นหัวหน้าเป็นรัตตะอะไรสักอย่างนี้แหละ”
พี่ชายผู้ไม่รู้อายุของตัวเองเนื่องจากวิถีโอริงอัสนีไม่เคยมีวันเดือนปี
กล่าวเสริม เขาโยนพินดุนใหม่เข้ากองไฟแล้วเอาบอเลที่ยังทำไม่เสร็จ
ขึ้นอ้งเพื่อตัดให้ตรง

“รัฐมนตรี” แม่ตวงบอกพลางอธิบายความหมายอย่างย่อ
ผู้เฒ่ารับรู้การมาของคณะเจ้านายผ่านก้านประเสริฐเพื่อนเกลอล่วงหน้า
หลายวันแล้ว

“เขาให้เราแต่งผ้าแดง เดินท่าแปลก ๆ ให้พวกเขาดูแล้วถ่ายรูป”
ข้าวมืดว่า

“อ้อ...ให้เราทำเหมือนลิงเหมือนค่าง เราไม่ใช่ละครสัตว์สักหน่อย”
สามีตัดพ้อ

“ลูกสาวของคนตัวใหญ่ฟุงโตถามว่า พวกเรากินข้าวเป็นไหม
ทำไมเขาถามแบบนั้นก็ไม่รู้” ข้าวมืดพูดจบหันไปอุ้มน้องชายวัยแปดเดือน
จากผู้เป็นแม่พาขึ้นแคร่ไม้ในทับ แล้วเสียงควมเพลงเป็นภาษาโอริงอัสนี
ก็ดังก้องไปทั่วแนวสันเขาก่อนที่พระจันทร์ในคืนเพ็ญจะทันกระจายแสง

๒.

ภายหลังจากทนเดินเท้าไปตามเส้นทางสายแคบ ๆ ตามตีนเขาสูงนั้น ได้ไม่ถึงหนึ่งกิโลเมตร ทั้งพ่อและลูกสาวก็ปากน้ำหนักตัวตลอดจน สัมภาระทั้งหมดให้อยู่บนบ่าของชายฉกรรจ์แปดคนโดยการควบคุมของ กำนันประเสริฐ ก่อนหน้านั้นช่างภาพประจำตัวของรัฐมนตรีกดชัตเตอร์ได้ มากกว่าจำนวนก้าวที่เดินของทั้งสองพ่อลูกรวมกัน แน่نونว่าภาพที่ออกมาจะต้องสื่อให้เห็นถึงความมุมานะ อดทนต่อความยากลำบากในการ เดินทางอย่างยากที่คนเมืองทั่วไปจะทำได้

“อีกไกลมั้ยกำนัน กว่าจะถึงหมู่บ้านซาไก” ท่านรัฐมนตรีถาม หลังจากถอนไปป้อออกจากปากแล้วพ่นควันสีขาวให้ล่องละลิวไปผสมอยู่กับก้อนเมฆที่ลอยอ้อยอิ่งอยู่เหนือยอดไม้ ด้วยน้ำหนักตัวร่วมร้อยกิโลของ รัฐมนตรีเจ้ากระทรวงใหญ่ ทำให้แคร่ไม้ไผ่ที่ผูกคานหามโยกไหวลั่นเอี้ยด ๆ ไปตามทางเดินสูงต่ำตลอดเวลา

“อีกราวสามชั่วโมงกว่า ๆ ก็ถึงแล้วครับท่าน” กำนันกล่าวอย่าง นอบน้อม

“โห...เหนื่อยตายพอดี” บุตรสาวรัฐมนตรีลดโทรศัพท์มือถือที่ กำลังตั้งท่าเซลฟี่ลงแล้วทำตาโต หันไปมองผู้เป็นพ่อซึ่งอยู่บนแคร่ด้านหลังตน

“ก็โบรท์อยากมาเองไม่ใช่เหรอ ห้ามยังงี้ก็ไม่ฟัง ทำให้พ่อต้อง ลำบากไปด้วยเห็นไหม ถ้าจะกลับตอนนี้ก็ยังทันนะ” ผู้เป็นพ่อแย้ง

“ไม่เอาเด็ดขาด หนูอายุเพื่อน ๆ ตายเลยถ้าไปไม่ถึงหมู่บ้าน เเจาะป่าพวกนั้น อุดสาหัสไว้ตั้งเยอะ แล้วคุณพ่อก็คงไม่ลำบากเปล่า ๆ หรือคะ จริงมั้ยะ” ประโยคหลังเธอหมายถึงผลประโยชน์ที่ผู้เป็นพ่อจะ

ได้รับจากการอนุมัติงบประมาณโครงการก่อสร้างถนนลาดยางสายใหม่ ขึ้นสู่เทือกเขาบรรทัด ซึ่งจะตัดเส้นทางผ่ากลางอกป่าดิบชื้นที่มีไม้ป่าหายากราคาแพงหลายสิบชนิด

“ทุกนโยบายทุกโครงการที่พ่อทำก็เพื่อผลประโยชน์ของประชาชนทั้งนั้นนี่ มีถนนหนทางเพิ่มขึ้น ประชาชนก็จะได้มีเส้นทางคมนาคมสำหรับเดินทางติดต่อซื้อขายสะดวกมากขึ้น ไปไหนมาไหนก็รวดเร็ว คล่องตัว การค้า การท่องเที่ยว ระบบเศรษฐกิจก็จะดีขึ้น จริงไหมกำนัน” รัฐมนตรีว่าใหญ่พูดโดยไม่หันไปมองผู้ถูกถามด้วยรู้คำตอบแน่ชัดอยู่แล้ว พร้อมกันนั้นสายตาที่มองดังไปยังเทือกเขาและป่าไม้เบื้องหน้าก็เห็นภาพการเติบโตเพิ่มพูนของบางสิ่งบางอย่างจนอยากจะเร่งขบวนและเวลาให้คืบหน้าไปโดยเร็ว

๓.

เผ่าดวงดูเหมือนจะเป็นโอรังอัสนีเพียงคนเดียวที่สามารถประคองความรู้สึกภายในไม่ให้แสดงความตื่นตระหนกออกมาต่อหน้าคณะของรัฐมนตรีผู้มาเยือน หากแต่ในสายตาของกำนันประเสริฐผู้เป็นเพื่อนเกลอกันมายาวนานย่อมรับรู้ถึงความกลัดกลุ้มไม่สบายใจของเพื่อนเกลอได้โดยไม่ยากนัก

“อย่าห่วงเลยไอ้เผ่า เจ้านายท่านมาดี ท่านจะเอาความสุขสบาย ความเจริญรุ่งเรืองมาสู่ทุกชีวิตบนเทือกเขาบรรทัดแห่งนี้” เพื่อนเกลอผู้มาจากหมู่บ้านล่างปลอบประโลม

“พันทันเกลอลองบอกเราแลเถี ว่าเหตุใดคณะเจ้านายของเกลอจึงพากันมาถึงทับของเรา” เผ่าดวงตั้งคำถามออกไปตรง ๆ สายตาเหลือบไปมองเจ้าหน้าที่ผู้ติดตามรัฐมนตรีซึ่งขณะนี้หลายคนกำลังใช้ปืนยาว

ประจำตัวกวาดต้อนเหล่าไอริชอัสนีให้มารวมกลุ่มกันกลางลานหน้าทับ
บ้างก็กำลังคันและเปิดดูสิ่งของในทับต่าง ๆ อยู่พลวัน

“เจ้าหน้าที่เขามีหน้าที่รักษาความปลอดภัยให้ท่านรัฐมนตรี เขา
จึงต้องตรวจค้นดูไปตามหน้าที่แค่นั้นเอง ไม่ได้จะรบกวนจับตากับใคร
ที่ไหนหรอก...” กำนันแก้ต่าง “...เผ่าก็รู้ว่าพื้นที่ละแวกนี้เคยมีกองกำลัง
ต่อต้านรัฐบาลของสมุทกำลังมาก่อน”

“เกลอแหลงเหมือนไม่รู้จักเรา...” เผ่าตวงว่า “...เรามีมือไว้มัด
กึ่งไม้ใบหรงมาสร้างทับ มีบอกตูด-บอเลาไว้ล่าสัตว์หาอาหาร เราไม่เคย
รบใคร”

ก่อนที่เหตุการณ์จะขยายกลายเป็นความไม่พอใจต่อกันนั่นเอง
หนุ่มร่างเตี้ยล่ำสันซึ่งกำนันประเสริฐจำได้ว่า เขาทำหน้าที่เป็นคนขับรถให้
กับท่านรัฐมนตรีก็เดินไปกระซิบอะไรบางอย่างแก่หัวหน้าชุดคุ้มกัน เจ้า
หน้าที่หนุ่มเอียงคอฟังแล้วพยักหน้าเป็นเชิงเข้าใจ ส่งสัญญาณต่อไปยัง
ทีมงานแล้วพากันออกไปยืนคุมเชิงอยู่ในระยะไกล

“คุณเอ็งอทิพย์ ลูกสาวท่านรัฐมนตรีต้องการศึกษาชาติพันธุ์ของ
ไอริชอัสนีเพื่อหาข้อมูลในการทำวิจัย ดังนั้นคุณะของท่านจะพักอยู่ที่นี้สัก
สองสามวัน หวังว่าผู้เผ่าและคนอื่น ๆ คงจะไม่ขัด” คนขับรถของรัฐมนตรี
พูดเป็นภาษาไอริชอัสนีได้อย่างชัดถ้อยชัดคำกว่ากำนันประเสริฐ เขาจึงถูก
เลือกให้ทำหน้าที่เป็นทูตเจรจา

“บอกเงาะป่าพวกนี้ไปสิรอน ว่าถ้าทำตามที่คุณต้องการ ฉันจะให้
เงินเป็นการตอบแทน” เอ็งอทิพย์ยื่นข้อเสนอ คนขับรถผู้ถูกเรียกนามว่า
รอนมีท่าทีที่อดัด พยายามหาคำพูดที่จะโน้มน้าวให้ฝ่ายตรงข้ามสมยอม
ตามคำขอของเจ้านาย

“อัสนีไม่ต้องการเงินทอง...” รอนแปลคำของผู้เผ่าตวง “...เรา
ต้องการเพียงความสงบ หากินอยู่ในป่าตามวิถีดั้งเดิมของบรรพบุรุษโดย

ปราศจากการรุกรานของคนภายนอก”

“บอกเขาว่า ฉันและพ่อจะนำความสุขความเจริญมาให้ ที่นี้จะได้รับการพัฒนามีเทคโนโลยีที่ทันสมัย คุณพ่อจะสร้างถนนลาดยางให้พวกเขาจะได้มีรถออกไปซื้อของกินของใช้ในเมือง ไม่ต้องทนอดอยากกินเผือกกินมันอีกต่อไป ระบบไฟฟ้าสาธารณูปโภคทุกสิ่งจะเข้าถึงที่นี่ พวกเขาจะมีโทรศัพท์มือถือใช้ติดต่อสื่อสาร ดูหนังฟังเพลง หรือจะเล่นเกมก็ได้” หญิงสาวรู้สึกประทับใจในคำพูดที่ทำให้เห็นภาพอันสวยงามของตนเอง ในขณะที่ใจของคนแปลกกลับรู้สึกหนักอึ้งเหมือนยกเอาเปลือกเขาบรรทัดมากดทับ แต่เขาก็กังคังทำหน้าที่ต่อไป

ไพร่หรือเอ็งก็พิยกสาวคนเดียวของรัฐมนตรี้เจ้ากระทรวงใหญ่ อ้างเอาการศึกษาหาข้อมูลสำหรับทำวิจัยมาเป็นสาเหตุในการติดตามบิดาสู่ใจกลางเทือกเขาบรรทัด โดยแท้ที่จริงแล้วหล่อนเพียงต้องการเอาใจว่าที่คู่หมั้นซึ่งเป็นดอกเตอร์ทางสาขามนุษยศาสตร์ หล่อนต้องการใช้อำนาจของพ่อปูทางให้แฟนหนุ่มได้ก้าวเดินอย่างสะดวกสบาย ซึ่งความต้องการของหล่อนบังเอิญไปสอดคล้องกับนโยบายของผู้เป็นพ่ออย่างพอดีบิดาฝ่ายท่านรัฐมนตรี้เรื่องนั้น ด้วยว่าเคยดำรงตำแหน่งมาหลายรัฐบาลหลายสมัย จึงมีความเชี่ยวชาญในการออกนโยบายเพื่อขออนุมัติงบประมาณ เขารู้ว่าการอ้างเอาผลการลงสำรวจพื้นที่ด้วยตัวเองจะมีน้ำหนักทำให้คณะรัฐมนตรีลงมติสนับสนุนได้โดยปราศจากเสียงคัดค้าน

“โธ่จัสสิไม่อาศัยรวมกับคนภายนอก...” รอนแปลตามคำพูดของเผ่าดวง “...ผู้เฒ่าบอกว่าเราต้องไปสร้างทับนอกเขตอาศัยของพวกเขา”

“แน่นอน...เรามีเต็นท์และกระโจมส่วนตัวเตรียมมาแล้ว เราจะถอยออกไปตั้งแคมป์ให้ห่างจากบริเวณทับของเขา คงไม่มีใครอยากโดนบิล่าหรือลูกดอกเคลือบพิษยางนองเสียบทะลุกันตอนกลางดึกหรอกนะจริงมั๊ยผู้กอง” ประโยคหลังท่านรัฐมนตรี้หันไปกระเช้าหัวหน้าที่มีคุ่มกัน

เล่นเอาอีกฝ่ายถึงกับหน้าแดง

ความตื่นตระหนกทำท่าจะก่อตัวขึ้นอีกครั้งเมื่อเหล่าโอรังอัสลีซึ่งเป็นชายวัยฉกรรจ์ที่ยังไม่รู้เหตุการณ์หลายคนกลับมาจากล่าสัตว์ในช่วงเย็นของวันนั้น ต่อเมื่อเฒ่าตวงและกำนันประเสริฐเข้าไปเจรจากับกลุ่มที่เพิ่งมาถึงอยู่ครู่ใหญ่ เสียงอะอะพึมพำก็ค่อยสงบลง เจ้าหน้าที่หน่วยคุ้มกันรัฐมนตรีที่เตรียมพร้อมต่อสถานการณ์ฉุกเฉินก็ถอยออกไปทางเต็นท์และทำหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายตั้งแต่ต้น

๔.

ขณะที่ผู้หญิงและเด็กกำลังช่วยกันชำแหละค่างตัวหนึ่งซึ่งกลุ่มผู้ชายโอรังอัสลีร่วมกันล่ามาได้ ภาพเหตุการณ์การดำรงชีวิตในแง่มุมต่างๆ ของกลุ่มชาติพันธุ์ดั้งเดิมก็ถูกบันทึกเป็นภาพถ่ายและวิดีโอด้วยสมาร์ตโฟนของเอื้องทิพย์และกล้องบันทึกของช่างภาพประจำตัวรัฐมนตรี เอื้องทิพย์นั้นแม้ว่าภายในเธอจะรู้สึกสะอิดสะเอียนต่อตับไตไส้พุงของค่างหนุ่มและกระรอกอีกสองตัวที่กำลังถูกควักล้วงออกมา แต่เมื่อนึกถึงคำชมและความพอใจที่จะได้รับจากแฟนหนุ่มเมื่อได้เห็นภาพเหล่านี้ก็ทำให้หล่อนรู้สึกสนุกสนานขึ้นมาโดยฉับพลัน

“ได้ข่าวว่าได้ค่างมารึ?...ไหนดูซิ” หัวหน้าชุดคุ้มกันรัฐมนตรีถือวิสาสะแหวกเข้ามาในวงที่กำลังสาละวนอยู่กับค่างตัวนั้น แม้ว่าเดิมที่เขาจะเป็นคนต่างถิ่น แต่ด้วยการประจำอยู่ในพื้นที่เป็นเวลาหลายปีทำให้สามารถฟังภาษาท้องถิ่นได้บ้างพอสมควร “ทำไมไม่ลอกหนัง...ลอกหนังออกสิ เสร็จแล้วแบ่งมาครึ่งตัวนะ เดี่ยวเอาไปคั่วเอง ท่านคงชอบ” เขาหมายถึงรัฐมนตรีร่างโตที่กำลังครีมีกับวิสกีราคาขวดละสามแสนเศษที่ถูกบ่มในถังเมื่อปี ๑๙๕๒ และถูกเปิดบรรจุลงขวดในปี ๒๐๐๒ มีเพียง

๒๕๕ ชาวทั่วโลก มันถูกผลิตขึ้นมาเพื่อเฉลิมฉลองการครองราชย์ครบ ๕๐ ปีของสมเด็จพระราชินีเอลิซาเบธที่ ๒ แห่งอังกฤษ ผู้กองหนุ่มหวังว่า ค่างครึ่งตัวในวันนี้อาจมีผลต่อการได้เลื่อนขั้นของตัวเองในอนาคต

“ไม่ได้...เราชาวมันนิหรืออัสลีไม่เคยกินทั้งขว้าง สัตว์ทุกตัว มันทุกหัว เรากินทุกส่วน กินจนหมด” เสียงเฒ่าตวงที่ไม่ทราบว่าก้าวมา ยืนด้านหลังเขาตั้งแต่เมื่อไหร่กล่าวสวนออกไป

“นั่น ก็ไม่เป็นไร ฝ่าเอามาให้ผมซึกหนึ่ง ผมให้ลูกน้องจัดการเอง” หัวหน้าชุดคุ้มกันพูดผ่อนปรนทิ้งออกคำสั่ง

“ค่างนี้เป็นของอัสลี” หนุ่มโอรังอัสลีคนหนึ่งทัดทาน

“ใครว่า...ค่างนี้อยู่ในเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า พวกมึงไปล่ามาก็ ผิดกฎหมาย ต้องถูกจับ ทับของมึงและพรรคพวกก็ตั้งอยู่ในเขตอนุรักษ์ ผิดกฎหมายทั้งนั้น ว่าไง...จะให้ค่างหรืออยากถูกจับ” เขาขู่

“ถ้าสูงจะเอาจริง เดี่ยวเราจะแบ่งให้ตามธรรมเนียมของเราเอง” เฒ่าตวงว่า

“แบ่งยังไง” ผู้เป็นอาคันตุกะถามเหมือนตะคอก

“แบ่งเท่าๆ กันทุกๆ คน” ผู้เฒ่าตอบ

“จะบ้าเร...ค่างตัวเท่าลูกหมา ตัดแบ่งเท่ากันทุกคนก็ได้เท่า หัวแม่ตีน” หัวหน้าชุดคุ้มกันมีอาการจุนเจียว

“เท่าไหนก็เท่านั้น” โอรังอัสลีเฒ่าสรุป

“อย่ามาโยกโยผู้เฒ่า ไม่ให้ค่าง...ผมจับ”

๕.

ตกตึกคืนนั้นเกิดเหตุโกลาหลขึ้นเล็กน้อย เมื่อนางขวิด สาวท้องแก่ ชาวโอรังอัสลีเจ็บท้องคลอดขึ้นมากะทันหัน เมื่อเอ็งกัทิพย์รู้ข่าวหล่อน

จึงไม่รีรอที่จะหยิบกล่องบันทึกภาพแล้วเรียกรอนผู้ทำหน้าที่ทั้งคนขับรถและผู้รับใช้ให้ติดตามไปด้วยโดยไม่สนใจคำทัดทานของผู้เป็นพ่อ ซึ่งบัดนี้ อ้อแอ้เป็นเด็กหัดพูดด้วยฤทธิ์วิเศษก็ขึ้นเลิกไปแล้ว พรึบตานั้นรอนเหลือบไปเห็นเนื้อค่างที่ถูกปรุงโดยทีมคุ่มกันเมื่อช่วงเย็นถูกทิ้งให้เย็นชืดอยู่ในจานบ้างก็หกเรียราดให้หมดได้ต่อมอยู่บนพื้น เขารู้สึกสังเวชใจเมื่อนึกถึงภาพของโอรังอัสลีร่วมสามสิบชีวิตกับส่วนแบ่งเนื้อค่างคนละหยิบมือ ในยามที่สายตาของเด็กๆ ชาวโอรังอัสลีมองมาทางกระโจมที่พักของท่านรัฐมนตรีเมื่อตอนเย็นนั้น บัดนี้มีเพียงเขาผู้เดียวเท่านั้นที่รู้ความหมาย

เอื้องทิพย์ไม่ได้รับอนุญาตให้เข้าไปบันทึกภาพบริเวณทับของนางขวิด เธอจึงยืนชมภาพเอาจากระยะไกล เสียงคนท้องแก่ใกล้คลอดร้องเป็นภาษาที่หล่อนไม่คุ้นเคย แต่ก็เข้าใจถึงความเจ็บปวดได้ไม่ยากจากเสียงนั้น

“ดูท่าทางยังเป็นเด็กอยู่เลย คงไม่เกิน ๑๓-๑๔ ทำไมมีลูกมีผิวเรื้อนกันเงาะป่าพวกนี้” หล่อนรำพึงแกมสมเพช

“วัยสาวของโอรังอัสลีถูกกำหนดโดยกฎธรรมชาติครับคุณโบรท์...” รอนอธิบาย “...เมื่อผู้หญิงมีประจำเดือนครั้งแรกในชีวิต ก็หมายถึงว่าเธอพร้อมที่จะมีสามีและการเป็นแม่คนแล้ว”

“นั่นมันบ้าซัดๆ ด้อยพัฒนาเหลือเกิน แล้วทำไมไม่พาไปโรงพยาบาล” หล่อนพูดพลางปรับกล่องให้เป็นระบบถ่ายวิดีโอกลางคืน

“ไกลเกินไปครับคุณ ไม่มีรถ ถนนหนทางก็ยากลำบาก” จบประโยครอนก็รู้ตัวว่าคำพูดของตนไปเข้าทางของอีกฝ่ายเสียแล้ว

“นั่นแหละ ฉันและคุณพอจึงต้องการพัฒนาที่นี้ไง ทนตากดานอยู่ได้ยังงั้นก็ 모르 แล้วนี่ใครทำคลอดให้” หล่อนกล่าว

“แม่ของข้าวตั้มและสาแมครับ เธอเป็นโตะปีตัน โตะปีตัน หมายถึงหมอต้าแย...” รอนชี้แจง “...ที่นี่ใช้วิธีดูแลรักษาคนป่วยด้วย

สมุนไพรธรรมชาติ มีหมอสองคน หมอยาและหมอดำแย ผู้เฒ่าดวงเป็น
ซาโฮซ หมายถึงหมอยา”

“ดูท่าทางเธอรู้เรื่องราวของเงาะป่าซาไกนี้มากเหลือเกินนะ สงสัย
เป็นเงาะป่ากลับชาติมาเกิดแน่ๆ เลย” หล่อนแห่ย์ แต่เขาเงียบเฉย เมื่อ
เห็นว่าไม่มีภาพอื่นใดให้ насоใจอีกหล่อนจึงก้าวเดินกลับที่พัก ทั้งคนขับรถ
ไ้กับเฒ่าดวงซึ่งเพิ่งจะว่างจากการเตรียมยาสมุนไพรให้คนคลอดและ
สมาชิกใหม่ของโอริงฮัสลี

๖.

นางขวิดได้ลูกชาย เอื่องทิพย์และตากลองไปเก็บภาพตั้งแต่เข้ามิด
รอนเพิ่งกลับเข้ากระท่อมที่พักหลังจากอยู่คู้กับผู้เฒ่าดวงตลอดทั้งคืน เขา
รู้ว่าบางสิ่งบางอย่างจะต้องเปลี่ยนแปลงในไม่ช้า ถ้อยคำของผู้เฒ่าดอกย้า
อยู่ในใจจนยากที่จะข่มตาให้หลับลงได้

“ระบบการปกครองของคนพวกนี้ล้าหลังมากเลยคะคุณพ่อ”
เอื่องทิพย์เปิดประเด็นหลังมื้ออาหารเช้า

หล่อนให้กำนันประเสริฐเรียกตัวเฒ่าดวงและโอริงฮัสลีที่เหลือจาก
ออกปาล่าสัตว์ชุดเผือกชุดมันเข้ามารวมกันที่หน้ากระท่อมหลังใหญ่โดยมี
รอนเป็นล่ามแปลภาษา

“ไม่มีหัวหน้า ไม่มีประชาธิปไตย บอกเขาสิรอน ว่าต่อแต่นี้พวก
เขาจะต้องมีการเลือกตั้ง เพื่อคัดเลือกหัวหน้าให้เป็นผู้ใหญ่บ้าน หรือเป็น
ผู้นำเผ่า ทุกคนจะต้องเคารพและเชื่อฟังผู้นำ ซึ่งได้เสียส่วนมากจากการ
เลือกตั้ง ไม่ใช่อยู่แบบตัวใครตัวมัน ทุกคนจะต้องรู้หน้าที่ของการเป็น
พลเมือง ไม่ใช่นอนอุดอู้ขี้เกียจอยู่แต่ในทับแล้วรอให้คนอื่นหาให้กิน...”
หล่อนกล่าวโดยยกหลักการปกครองตามที่เคยร่ำเรียนมา

“...ต่อไปนี่ใครหาสัตว์หออะไรได้ก็ต้องเป็นสิทธิ์ของคนนั้น ไม่มี
ความจำเป็นใดที่จะต้องแบ่งให้คนที่เกียจที่นอนเฉยๆ อยู่ในทับ” รอนรู้สึกลึ
อึดอัดใจอย่างที่สุดเมื่อต้องแปลข้อความนั้นให้ผู้เฒ่าและเหล่าโอรังอัสนี
ฟัง กระทั่งกำนันประเสริฐเองยังลอบส่งสายตาแสดงความหดหู่ให้เกลอ
เฒ่าอยู่บ่อยๆ

“โอรังอัสนีไม่เคยมีเรื่องทะเลาะเบาะแว้ง เราไม่เคยแก่งแย่ง
ชิงดีชิงเด่นกัน...” ผู้เฒ่าอธิบาย “...เรามีสิทธิ์ในการกินการอยู่บนผืนป่าที่
พระเจ้าเป็นผู้เป็นเจ้าของไว้ให้โดยเท่าเทียมกันทั้งหมด เราทุกคนต่างมีหน้าที่
คนหนึ่งเข้าป่าล่าสัตว์ คนหนึ่งอยู่เฝ้าทัບดูแลเด็กๆ สมาชิกทุกชีวิตของเรา
จึงย่อมได้รับการแบ่งปันโดยเท่าเทียม กระทั่งเด็กผู้อ่อนแอ วันนี้เราดูแล
เด็ก พงุ่นนี่เด็กจะดูแลเรา เมื่อเป็นเช่นนี้แล้วเราจะมีหัวหน้าไปเพื่อการ
ใดเล่า...อีกประการหนึ่ง...” ผู้เฒ่าหันไปทางกำนันเพื่อนเกลอ “...เกลอ
ลองถามนายคนนี้แลเถี ว่าเห็นด้วยกับการได้ส่วนแบ่งโดยไม่ต้องร่วม
หามาหรือไม่” ผู้เฒ่าชี้ไปที่หัวหน้าชุดคุ่มกัน คำพูดเชิงประชดนี้เองทำให้
ผู้กองหนุ่มอับอายระคนแค้นจนต้องกัดฟันกรอด

“บอกตาเฒ่าหัววันนี้ไปรอน ว่าการมีหัวหน้าคือกระบวนการ
หาฉันทามติตามวิถีทางประชาธิปไตย...” ลูกสาวรัฐมนตรีผู้ร่วมรู้เห็น
เหตุการณ์เมื่อวานก็เริ่มโมโหจนหน้าแดงปลั่ง “...บอกเขาไป ว่าในการ
อยู่ร่วมกันนั้น ต่างคนต่างคิด ต่างคนต่างมีความต้องการที่ไม่เหมือนกัน
ปัญหาที่ย่อมเกิดขึ้นได้ เป็นต้นว่าเวลาสมาชิกกลุ่มหนึ่งต้องการจะย้ายทับ
แต่อีกส่วนหนึ่งต้องการจะอยู่ต่อ เช่นนี้แล้วเขาจะมีวิธีการจัดการที่ทำให้เกิด
ความเสมอภาคโดยไม่เกิดผลกระทบหรือการเสียสิทธิ์ของเสียงส่วนน้อย
ได้อย่างไร” พุดจบหล่อนก็เขิดหน้าหยัน

“ตั้งแต่เราเกิดจนเราแก่ปุนนี้ จำได้ว่าเราย้ายทับจนนับครั้งไม่
ถ้วนแล้ว ไม่เคยมีใครเสียสิทธิ์เพราะการเป็นเสียงส่วนน้อยเลย เฒ่าของ

เราให้ความสำคัญกับทุก ๆ ความต้องการของสมาชิก เสียงส่วนน้อยจะได้รับการตอบสนองตามที่เขาปรารถนาในระยะเวลาที่เหมาะสมก่อนเสมอ หลังจากนั้นจึงค่อยทำตามเสียงส่วนใหญ่โดยการกลับมาเห็นพ้องของเสียงส่วนน้อยด้วย” ผู้เฒ่ากล่าวจบก็ลุกขึ้นเดินมุ่งเข้าป่าลึกเพื่อหาสมุนไพรโดยไม่ยอมสนใจกับผู้มาเยือนอีกเลย

๗.

“ผู้เฒ่าตวงและกลุ่มอัสลีย้ายทับหนีไปแล้ว...” รอนกล่าวออกมาด้วยเสียงขึ้นระคนเศร้าขณะที่ทำข้างหนึ่งตะอู๋บนคันเร่ง เขากำลังควบคุมให้รถไต่เนินลงไปอย่างช้า ๆ ด้วยความระมัดระวัง

คณะของท่านรัฐมนตรีพักอยู่บนเทือกเขาสูงอันเป็นที่ตั้งทับของกลุ่มชาติพันธุ์โอริงอัสลีเพียงคืนเดียวก็ตัดสินใจย้ายกลับลงมาพักต่อยังหมู่บ้านเบื้องล่าง บุตรสาวคนเดียวของรัฐมนตรีอ้างว่าหลอนเบื่อในความใช้ชีวิตที่ย่างยากและหัวรั้นของคนปากลุ่มนั้น เมื่อถึงกำหนดกลับกรุงเทพฯ ในวันนี้รอนจึงรับหน้าที่เป็นคนขับเช่นตอนขามา

“ก็สมควรแล้ว คนป่าโง่บัดซบไม่ยอมรับการเปลี่ยนแปลงหรือการพัฒนาแบบนั้นจะอยู่กับที่ได้สักกี่วัน” ท่านรัฐมนตรีคำรามมาจากเบาะหลัง

“เป็นเพราะคุณไปรที่ไปขอลูกของนางขวิด” รอนพยายามมองสบตาเอื้องทิพย์จากกระจกส่องหลัง

“อย่ามาโทษฉันนะ ลูกเงาะป่าบ้าใบ้แบบนั้นฉันจะเอาไปทำอะไรแค่พูดเล่นๆ” หล่อนตะคอกใส่

“โอริงอัสลีไม่เคยพูดเล่นหรือโกหก การถูกขอลูกเป็นความน่ากลัวเช่นเดียวกันกับที่เขากลัวผีร้ายหรือเมื่อมีสมาชิกในเผ่าตาย การย้ายทับหนี

คือสิ่งเดียวที่เขาเชื่อว่าจะหลุดพ้นจากความชั่วร้าย” รอนอธิบาย

“ช่วยไม่ได้...อยากโง่เองทำไม” หล่อนยื่นกรามในความคิด

“รอน...แกเองก็อย่าพูดเข้าข้างไอ้พวกซาไกไร้อารยธรรมนั้น
นักเลย อย่าลืมนะว่าแกคือใคร มีหน้าที่อะไรก็ทำไปตามนั้น คอยดูเถอะ...
ฉันจะผลักดันให้คณะรัฐมนตรีเห็นชอบนโยบายพัฒนาที่เอกเขาบบริเวณนี้
ให้เร็วที่สุด แล้วแกจะเห็นว่าฉันมีอำนาจดลบันดาลให้เกิดความเปลี่ยนแปลง
แก่คนป่าพวกนี้ได้อย่างไรบ้าง” รัฐมนตรีกล่าวด้วยความเดือดดาล

แล้วโดยไม่มีใครคาดคิด เมื่อถึงที่ราบตอนหนึ่งรถประจำตัวของ
รัฐมนตรีกระทรวงใหญ่ก็หยุดลงอย่างกะทันหัน

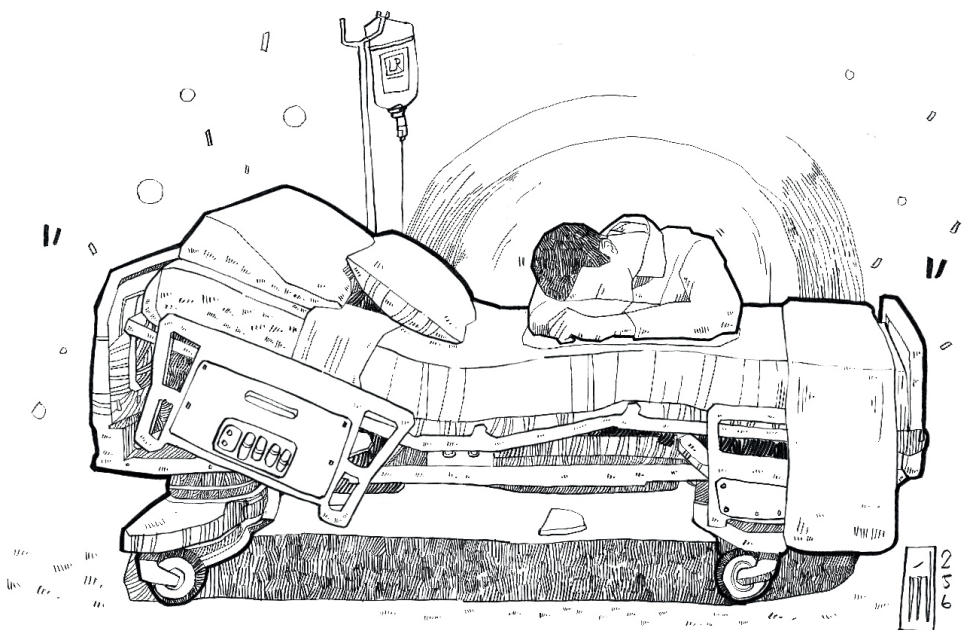
เมื่อประตูด้านคนขับของเบนซ์คันหรูเปิดออก ร่างที่มีความสูงไม่
เกินร้อยหกสิบเซนติเมตรก็ก้าวลงมาแล้วอ้อมผ่านหน้ารถไปยืนชิดหน้า
อยู่บนขอบถนนลาดยางสายนั้น เนกไท เลื้อยสุท 紬 กางเกง รองเท้า
ถุงเท้า ไม่เว้นแม้แต่กางเกงใน ค่อยๆ ถูกเจ้าของร่างล่าถอยปลดเปลื้อง
ออกมากองกับพื้นทีละชิ้น เผยให้เห็นผิวพรรณ มัดกล้ามเนื้อ สัดส่วนทุก
องค์พวยพ่นสมบูรณ์เยี่ยงชายชาติตรีโดยปราศจากความเหนียมอายต่อ
ครุณีวัยกำดัดที่นั่งเบิกตาโหลงด้วยความตกใจเคียดขังผู้เป็นบิดาซึ่งขบ
กรามแน่นอยู่ภายในรถ เขาหันมาเผชิญหน้าท่านรัฐมนตรี รอนจนกระຈ
หลังเลื้อยระดับลงมากกว่าครึ่งบาน จึงกล่าวว่า

“ท่านรัฐมนตรี โปรดเรียกผมว่า รอนนี่ และหากท่านมีอำนาจ
ดลบันดาลดังคำกล่าวนั้นจริง ก็จงได้โปรดหยุดการเนรมิตถนนอันเปรียบ
เสมือนงูยักษ์ที่จะชักนำให้เหล่าผีร้ายเข้ามารุกราน ทำลายวิถีความเป็นอยู่
ของโอรังอัสลี พระเจ้าของท่านสร้างเหล่าท่านให้อยู่ในเมือง พระเจ้าของ
โอรังอัสลีก็สร้างโอรังอัสลีให้อยู่คู่กับป่า ท่านจงกลับไปทำหน้าที่ของท่าน
ในชุมชนเมืองเถิด ส่วนผม...รอนนี่ และเหล่าอัสลีก็จะทำหน้าที่ในป่าตาม
พระประสงค์ของพระเจ้าผู้สร้างให้เราเป็นโอรังอัสลี...” รอนนี่ ก้าวเดินลง

ข้างทาง เขารูดไปไม้ขนาดใหญ่แล้วใช้เกวี่วลัยเส้นเล็กแทนเชือกผูกร้อย
มันไว้รอบเอว “...อีกประการหนึ่ง โอริงฮัสลีเป็นมนุษย์ที่เจริญแล้ว เราจึง
รู้จักพอในความเป็นอยู่ ไม่แสวงหาเพื่อสะสม เราอยู่กับปัจจุบัน กินแค
อยู่รอดในหนึ่งวัน ไม่ได้กอบโกยไว้เพื่ออนาคตที่มองไม่เห็น ด้านสติปัญญา
ความสามารถและการปรับตัวเราก็มีได้ด้อยไปกว่าท่าน ดังท่านได้ประจักษ์
แล้วว่า ตลอดระยะเวลาหลายปีที่ผมทำงานรับใช้ท่านมา ผมได้ทำหน้าที่
โดยไม่บกพร่องอย่างไร และบัดนี้...” รอนฎีเชิดหน้าตั้ง สองแขนเหยียด
ตรง ผายมือทั้งคู่แล้วกล่าวต่อ “...ท่านรัฐมนตรี ผมได้พิสูจน์จนเป็นที่
แน่ชัดแล้วว่า สิ่งที่ท่านและคนเมืองพากันเรียกว่าการพัฒนา ความเจริญ
ก้าวหน้า ความทันสมัย มันอาจมีคุณค่ามหาศาลในความรู้สึกของท่าน
ผู้อยู่ในเมือง หากแต่บางทีอาจหาค่าไม่ได้เลยสำหรับชาวป่าที่รักความ
สันโดษ ตลอดหลายปีที่ผ่านมา ในคราวของปัญญาชนผู้ศิวิไลซ์ ผม
หาความสุขไม่ได้เลย ดังนั้น...ถึงเวลาแล้วที่ผมจะกลับไปใช้ชีวิตในรูปแบบ
ที่พระเจ้าสร้างให้ ผมเป็นโอริงฮัสลี” รอนฎีทิ้งให้ท่านรัฐมนตรีและผู้ติดตาม
ในคณะตะลึงตาค้างอยู่อย่างนั้น

แล้วชายหนุ่มผู้เคยซ่อนภูมิหลังไว้ภายใต้ชุดสุททหรรษาก็นำลักษณะ
ร่างเตี้ย ผิวดำ ฝ่าปากหนา น่องสั้นเรียว และผมหยิกเป็นก้นหอยติดศีรษะ
ของเขาแหวกม่านดงไม้หนาที่บ่มงขึ้นสู่เทือกเขาบรรทัด ที่ซึ่งมีวิญญาณ
ของเหล่าบรรพชนโอริงฮัสลีกำลังอำแขนรอรับการกลับมาอยู่เบื้องหน้า.

The Selection : อุปกรณ์คัดแยกมนุษย์

รศิ รศิรรณ

ความกลัวเป็นสัญชาตญาณลำดับแรกๆ ที่ถูกบรรจุมาภายในแพ็กเกจพันธุกรรมของสิ่งมีชีวิต มันอาจแสดงผลได้หลายหน้า อาจพบมันถูกซุกซ่อนอยู่ภายใต้ความห้าวหาญของนักรบ หรือแม้แต่เบื้องหลังบทโศกนาฏกรรมของกวี ความกลัวส่งผลหลากหลายแบบ ความกลัวของมารดาอาจทำให้บุตรรอดพ้นอันตราย ความกลัวของผู้นำประเทศอาจก่อสงคราม ขณะที่ความกลัวของประชาชนเคยเปลี่ยนโฉมหน้าของประเทศมาแล้วไม่รู้กี่ครั้งต่อกี่ครั้ง ผมเกลียดความกลัว มันทำให้อ่อนแอและขาล้าจนอาจก้าวพลาด แต่ไม่ว่าจะพยายามอย่างไร มนุษย์ไม่เคยสกัดแยกสารความกลัวออกจากร่างกายได้เลย ไม่เคยเลยสักครั้ง

เวลาผ่านไปนานแค่ไหนก็สุดรู้ ผมได้ยินเพียงเสียงตึกตอกนารำคาญจากนาฬิกาบนผนัง จังหวะที่สม่ำเสมออาจดูเหมือนเพิกเฉยต่อสิ่งรอบข้าง ทั้งที่จริงมันเอาแต่เรียกร้องความสนใจให้ผู้คนต้องคอยชำเลืองมอง ในที่สุดเมื่ออดรนทนไม่ได้ ผมจึงกระชากมันออกมาจากที่อยู่เดิมบนผนังและส่งออกไปทางหน้าต่าง เสียงหึ่งว่ามีผู้โชคร้ายอยู่เบื้องล่างลงไปกว่ายี่สิบชั้นหรือไม่ แต่ก็เปล่า ทุกอย่างยังคงเงียบสนิทไม่ได้ยินแม้กระทั่งเสียง

แตกกระจายของมันด้วยซ้ำไป

เก้าอี้ตัวเดิมมีรอยยุบพอดีกับบันท้าย คงเพราะนั่งมานาน ความรู้สึกเหมือนติดอยู่ตรงนี้มาแล้วสักชาติหนึ่ง ผมกำลังละล้าละลัง เหงื่อท่วมตัว ขณะที่ความหวาดกลัวเอ่อท่วมหัวใจ ความสูญเสียมีฤทธิ์รุนแรงเสมอ ปีนพิกในกระเป๋ากางเกงเย็นเฉียบ มือสั่นระริก หากผมลั่นไกเข้าไปที่สมองตอนนี้ หัวคงโผล่และอาจจะคิดอะไรออกบ้าง หรืออาจจะไม่ต้องคิดอะไรอีกเลย ซึ่งนั่นก็ดี

เสียงครวญครางของเด็กชายตรงหน้ากระซกการรับรู้กลับมา ร่างบางดินร่วนทรุนทราย ผมเอื้อมมือไปแตะหน้าผากแต่ต้องรีบหดกลับ มันร้อนเหมือนถ่านไฟที่คุแดง

“พ่อครับ ผมเจ็บจัง” สีหน้าของเด็กชายแสดงความเจ็บปวดชัดเจนแม้ไม่ต้องบอก

“หลับเถอะลูก พอหมอฉีดยาให้อีกเดี๋ยวก็จะหาย” ผมปลอบประโลมลูกน้อยด้วยคำโกหกคำโต เขาจะไม่มีวันหาย

ไวรัส H7MV เป็นสายพันธุ์ใหม่เอี่ยม ผลงานชิ้นเยี่ยมจากโรงงานวิวัฒนาการ มันใช้เวลาเพียงไม่นานตอนที่กลายพันธุ์จากไข้หวัดใหญ่ชนิดธรรมดา หลังจากการเปิดตัวอย่างยิ่งใหญ่เพียงไม่กี่สัปดาห์ มันก็สามารถทุบทำลายสถิติของโรคภัยอื่นๆ ได้จนราบคาบ เจ็ดหมื่นสี่พันคนทั่วโลกล้มตายภายหลังจากหนึ่งสัปดาห์ของการติดเชื้อ การติดต่อที่แสนง่ายเพียงผ่านลมหายใจ ทำให้มันแพร่ระบาดจากฝั่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ และลุกลามไปทั่วโลกแค่ชั่วพริบตา รวากับนวนิยายแนววิทยาศาสตร์ ผู้คนทั่วโลกกำลังตกอยู่ในความหวาดกลัว ผมเองก็เช่นกัน

เชื่อก่อนจะใช้เวลาพักตัวประมาณเจ็ดวันก่อนจะเข้าสู่ระยะแพร่ระบาด ช่วงเวลานี้ผู้ป่วยจะแสดงอาการไม่ต่างจากไข้หวัดทั่วไป แต่พอเชื้อเติบโตเต็มที่ มันจะเริ่มทำงานตามกลไก ทำลายเม็ดเลือดขาวและ

รุกเข้าโจมตีเซลล์เป้าหมายในระบบต่างๆ อวัยวะที่เสียหายจะเริ่มเน่าทั้งที่เจ้าตัวยังมีลมหายใจ หลายคนไม่สามารถทนดูใบหน้าที่เริ่มเน่าพะได้ ถึงกับปลิดชีพตนเองไปก็มาก ยังไม่มีใครพบวิธีการรักษา ทางเดียวที่พอจะควบคุมการลุกลามได้คือการตัดตอนการแพร่เชื้อ

ลูกชายคนเดียวของผม ได้รับเชื้อเมื่อวันจันทร์ที่แล้ว ถึงวันนี้ก็ครบเจ็ดวันพอดี และหมอกำลังจะฉีดยาให้เขาหลับไปตลอดกาล ผมกอดลูกชายไว้แนบอก หลังรินน้ำตา วันนี้จะเป็นวันสุดท้ายของเขา

“พ่อครับ หมอจะมาเมื่อไหร่” ใบหน้าเล็ก ๆ ชิดชิดไว้ความสดใสเช่นครั้งก่อน ผมอยากหอมเขาอีกสักครั้ง เกือบลืมไปแล้วว่าพวงแกมั้นให้รสสัมผัสอย่างไร แต่ติดตรงหน้ากากกันเชื้อที่สวมครอบไว้

“ไม่นานหรอกลูก” ผมตอบ

“ถ้าหายแล้วพาผมไปเที่ยวทะเลนะ” แววดาไลเชื่อนั้นจ้องเป้งราวกับคาดหวังคำตอบ คำตอบที่ผมรู้ว่าจะไม่มีวันเป็นจริง

“ได้ดี พ่อจะพาแม่ไปทุกที่ที่ต้องการ” หวังว่าคำโกหกนี้อาจพอช่วยอะไรได้บ้าง น่าแปลกใจ...ทั้งที่คำสัญญาเป็นสิ่งที่เคยพูดได้คล่องปาก แต่กับเด็กชายตัวเล็ก ๆ ตรงหน้า ผมกลับรู้สึกละอาย

ช่วงหลังมานี้ ผมค่อนข้างยุ่งจนแทบไม่มีเวลาให้กับครอบครัว แม้สถานการณ์โรคระบาดยังคงรุนแรง แต่การเมืองของประเทศก็ระอุไม่แพ้กัน การลงสมัครชิงตำแหน่งนายกรัฐมนตรีเป็นเรื่องสำคัญที่สุดสำหรับผมในขณะนี้

ตั้งแต่ระบบการเลือกตั้งด้วยวิธีเดิมต้องยกเลิกไป เพราะความล้มเหลวในการบริหารประเทศที่มีนโยบายคอร์รัปชันเป็นยาชูกำลัง การเลือกตั้งด้วยวิธีการใหม่จึงเป็นเรื่องที่ไม่ง่ายอีกแล้ว

ในยามนั้น การคดโกงแพร่ระบาดอย่างไม่สามารถควบคุมได้ ไม่ต่างจากเชื้อไวรัสในปัจจุบัน คนชั่วภายใต้หน้ากากคุณธรรมสุมกินประเทศ

จนตายซาก ความฉ้อฉลกัดกินรากฐานของประเทศจนแทบจะพังครืน ภาวการณ์ถูกประกาศขึ้นแทบทุกรายการ ทั้งที่เงินดังกล่าวไม่เคยกลับมาสู่ประชาชน เศรษฐกิจทรุดตัวราวกับซากปรักหักพัง คนรวยมีอำนาจล้นฟ้า ในขณะที่คนจนรากหญ้าต้องบิบน้ำตากินต่างข้าว คำนั่นสัญญาในช่วงปราศรัยหาเสียงเป็นเพียงวาทกรรมแห่งลมปากที่ผู้พูดไม่เคยสนใจจำ เมื่อวิกฤติถึงที่สุดชาวบ้านก็ไม่ออกมาเลือกตั้งอีกต่อไป เพราะไม่ว่าจะเลือกใครแล้วก็ไม่พ้นโจรใจหายาบในสุหนักรการเมือง ปล้นความสุขซ้ำเติมความทุกข์ยากให้แก่ประชาชน การเปลี่ยนยุคสมัยทางการเมืองเป็นแค่พิธีกรรมที่ชุดชาวบ้านผู้เดือดร้อนขึ้นจากรกขุมหนึ่ง เพื่อไปตกกรกขุมใหม่ที่มืัถัณฑ์ทรมาณต่างออกไปเท่านั้นเอง กลียุคครวญนั้นยาวนาน ยึดเยื้อราวกับจะไม่มีจบสิ้น

แต่ในเวลาไม่นาน กลุ่มคนดีผู้มีแนวคิดก็ได้ร่วมกันปฏิรูปกระบวนการเลือกตั้งขึ้นมาใหม่ ซ่อมแซมรอยร้าวของสังคม ปฏิวัติดระบบเดิมที่มีเพียงการกำหนดคุณสมบัติของผู้ลงสมัครชิงตำแหน่งนายกรัฐมนตรีมาเป็นการใช้กระบวนการคัดสรรที่เรียกว่า “โปรแกรมการคัดสรรคนดี”

โปรแกรมห้ดังกล่าวมีกระบวนการทำงานค่อนข้างซับซ้อน แต่มีประสิทธิภาพเป็นที่ยอมรับไปทั่วโลก โปรแกรมการคัดสรรคนดีเป็นชุดแบบทดสอบที่หลากหลาย เป็นสถานการณ์หรือเงื่อนไขที่ถูกออกแบบมาเพื่อให้ผู้ลงสมัครใช้ความรู้ความสามารถในการแก้ปัญหา ผู้นั้นจะต้องผ่านการทดสอบไปเรื่อย ๆ ทีละขั้นตอน จากง่ายไปยาก ด้วยวิธีการที่เคร่งครัดจึงอาจใช้เวลาในการคัดสรรหลายเดือน อาจเสียผู้ที่มีคุณสมบัติไม่เหมาะสมไปบ้าง แต่สุดท้ายจะคงเหลือเพียงคนดี คล้าย ๆ กับรายการเรียลลิตีที่ชาวบ้านนิยมดู ผู้ที่ผ่านโปรแกรมการคัดสรรจะกลายเป็นตัวเลือกเพื่อให้ประชาชนได้ใช้สิทธิ์เลือกตั้งเป็นนายกรัฐมนตรีคนต่อไป

วิธีการนี้ได้รับความชื่นชมจากประชาชนยิ่งนัก เพราะรัฐได้ทำ

หน้าที่เสมือนตะแกรงร่อนชั้นแรก คัดเอาเฉพาะคนดีไว้และกรองคนเลว ออกจากระบบการเมือง ดังนั้นไม่ว่าผลการเลือกตั้งจากประชาชนจะเป็น ใครก็สามารถการันตีได้ว่าบุคคลผู้นั้นจะต้องเป็นคนดีอย่างแน่นอน เพียง แค่ว่าจะเป็นนายกรัฐมนตรีที่มีความเชี่ยวชาญทางด้านไหนเท่านั้นเอง

นายกรัฐมนตรีคนแรกที่ได้รับการคัดเลือกด้วยวิธีนี้เป็นคนเก่ง ทางการบริหารเศรษฐกิจ ชายผู้นั้นทำให้หนี้สินนับล้านล้านบาทของ ประเทศหมดไปในเวลาเพียงสามปีแรกของการบริหาร ภาวะข้าวยาก หมากแพงเริ่มคลี่คลาย เศรษฐกิจฟื้นตัว และผู้คนกลับมามีความสุข อีกครั้ง นายกรัฐมนตรีคนต่อ ๆ มาใช้ความถนัดตามแบบของตนต่อเติม เสริมสร้างความมั่นคงของประเทศในด้านต่าง ๆ บางคนสร้างยุคสมัย แห่งความชาวสะอาด ปราบคนโกง ขจัดชั่วอำนาจทุจริตจนแทบจะหมด สิ้นจากวงการราชการ บางยุคมีศิลปวัฒนธรรมที่เจริญรุ่งเรืองจนต่างชาติ ต้องยกย่อง พวกเราก้าวเข้าสู่ความเป็นอุดมคติประเทศอย่างที่เคยในอดีตกาล

โปรแกรมคัดสรรคนดีทำหน้าที่ของมันเป็นอย่างดีเสมอมา จาก ผู้คนมากมายที่รู้จักเฉพาะหน้า จากเกลื่อนกลาดแห่งความลับในใจคน โปรแกรมคัดสรรสามารถเลือกคนดีออกจากคนเลวได้อย่างถูกต้องไม่เคย ผิดพลาด ผู้เหมาะสมเพียงคนเดียวจากหลากหลายจะถูกเลือกเป็นผู้นำใน การบริหารประเทศ คนดีเพียงคนเดียวที่นำคนหลายสิบล้านคนไปสู่ความ สันติสุข จากผู้ลงสมัครกว่าร้อยคนในขั้นต้น วันนี้ยังเหลือผู้ผ่านการคัดสรร เพียงแค่สี่คน และผมเป็นหนึ่งในนั้น

กระบวนการคัดสรรทำให้ต้องเดินทางไม่ค่อยว่างเว้น กระทั่งวันที่ ได้รับโทรศัพท์จากภรรยาว่าลูกชายของเราติดเชื้อมรณะ ผมจึงรีบกลับ บ้านทันที แต่ทุกอย่างก็สายเสียแล้ว ผมกำลังจะเสียเขาไป

มีน้อยก้ามือของผมไว้แน่น มันร้อนจี๋จนผมรับรู้ถึงความเจ็บปวด

กว่าจะได้เข้ามาผมกับภรรยาต้องใช้เวลาเกือบสิบปี เขาแทบจะเป็นทุกอย่างในชีวิตของเรา แต่ผมกลับหลงลืม

เคยดูหนังไซไฟไหม? ตอนที่ผู้กำกับฉายภาพในอดีต เพื่อให้เห็นความต่อเนื่องของเรื่องราวระหว่างวันวานกับวันนี้ นั่นละ...มันเกิดขึ้นตลอดเวลาในโน้ตบุ๊กของผม ทุกๆ ภาพในอดีตปรากฏตัวเหมือนมือที่มองไม่เห็น ปีบรัดจนหายใจแทบไม่ออก “อดทนรอก่อนนะ อีกหน่อยพ่อจะทำให้หนูสบาย” เงื่อนไช้ที่จุดคร่ามนุษย์ให้จมลึกในบ่วงแรวของมายาสังคม แล้วผมก็คิดว่าเวลานั้นยังทอดตัวอีกยาวไกล จึงได้แต่ขอให้รอ ขณะที่ตะลุมบอนงานเหมือนคนบ้า เพียงเพื่อแลกกับกระดาศความสุขแผ่นบางๆ สีเทาบ้าง แดงบ้าง สะสมมันด้วยคิดว่าคือสัญลักษณ์ของความสุขสบาย แต่เปล่าเลย... และเมื่อการรอกคอยสิ้นสุดลง ผมจึงมายืนตรงนี้ ในห้องแคบๆ ที่กักขังผู้ปวยระยะสุดท้าย ที่ซึ่งบ้าน รถ เงินทอง หรืออำนาจก็ไร้ค่าเสียสิ้น ผมกำลังทำหน้าที่ของใคร ผมจะเป็นนายกรัฐมนตรีที่ดี แต่จะกลายเป็นพ่อแบบไหนในความทรงจำที่เลื่อนวางของลูก คำสวดอ้อนวอนต่างๆ ไม่มีผลต่อใครหรือสิ่งใดทั้งนั้น ผมได้แต่บรืภาษคำทอความโง่เขลาของตนเอง ที่ยินยอมให้ความประมาทมาครอบงำ ทำตัวเหมือนหนูที่วิ่งเข้าใส่อาหารในกรงดัก แม้ว่าจะเคยได้ยินคำพูดมากมายว่าไม่ให้วางใจในเวลา แต่ก็ไม่เคยหยุดคิดใคร่ครวญ คิดเพียงว่าเวลายังพอมี และสุดท้ายผมจึงมายืนตรงนี้ ในห้องแคบๆ ที่กักขังผู้ปวยระยะสุดท้าย พร้อมน้ำตาที่หลั่งลงแทบจะท่วมดิน

“พ่อร้องไห้ทำไม” เด็กชายจ้องหน้าผมอย่างพินิจ

“ผมไม่เจ็บแล้ว พ่อหยุดร้องให้เถอะครับ” เด็กชายใช้มือน้อยต่างผ้าเช็ดน้ำตาออกจากใบหน้าของผม เขาเป็นเช่นนี้เสมอ ใจดี อ่อนโยน ผมรู้ว่าเขาเจ็บปวดขนาดไหน แต่ยังมีแกใจปลอบโยนผู้อื่น ผมจะเสียเขาได้จริง ๆ หรือ ผมจะอยู่อย่างไรในห้วงเวลาที่ยาวนานต่อไปจากนี้ โดย

ไม่มีมือเล็ก ๆ คุณนั้นให้จับจูงอีก

“พ่อช่วยเล่าเรื่องแบบทดสอบให้ฟังอีกสิครับ” เด็กชายแก้มลิงเปลี่ยนเรื่องเพื่อให้ผมคลายความกังวล ผมยิ้มให้กับใบหน้าเล็ก ๆ นั้น

“พ่อเพิ่งเดินทางไปทางเหนือ” กลืนน้ำตาลงคอ ผมอยากให้เขามีความสุขที่สุดด้วยวิธีใดก็ได้ เพียงแค่เขาร้องขอ “ชาวบ้านที่นั่นค่อนข้างลำบาก รายได้ต่ำและการศึกษาน้อย พ่อเจอครอบครัวหนึ่งที่ลูกชายต้องออกจากโรงเรียนกลางคันเพื่อมาช่วยทำนา” แม้ชอบฟังเรื่องเล่าถึงแบบทดสอบ มันทำให้รู้สึกว่าเขามีพ่อที่พิเศษกว่าใคร ๆ ผมจะเล่าให้ดี เพราะรู้แก่ใจว่านี่อาจเป็นเรื่องสุดท้ายที่พ่อจะมีโอกาสเล่าให้ลูกฟัง

“เด็กคนนั้นตัวเล็กเหลือเกินเมื่อเทียบกับภรรยาในมือของเขา แต่ความยากจนมักเป็นแบบทดสอบที่ไร้ปราณี”

“ผมอยากแบ่งหนังสือให้เขาบ้าง” ผมแทบจะอ่านสิ่งที่ซ่อนอยู่ในหัวใจของเขาได้ หัวใจที่ดั่งมาฆาวสะอาตเช่นนี้สมควรที่จะได้รับโอกาสให้เดินต่อไป หากเขาได้รับโอกาส... หากมีวันข้างหน้า ประเทศนี้อาจจะมีผู้นำที่ดีที่สุดอีกคนหนึ่ง

“พ่อจะส่งไปให้เขา บอกว่าลูกเป็นคนมอบให้” เด็กชายยิ้มรอยยิ้มที่อ่อนโยนจนใจหาย

“พ่อจะแก้ปัญหาอย่างไรครับ” เขากลับมาที่เรื่องแบบทดสอบ

“พ่อจะใช้เวทมนตร์เสกให้ความยากจนหายไป” คำตอบทำให้เด็กชายยิ้มอีกครั้ง

โครงการปฏิรูปเศรษฐกิจและการพัฒนาการศึกษาคงเป็นเรื่องที่เข้าใจยากสำหรับเขา แต่มันคงทำคะแนนให้ผมได้ไม่น้อย เพราะเป็นผลงานที่ดีที่สุดอีกชิ้นหนึ่งจากแบบทดสอบหลายครั้งที่ผ่านมา

“พ่อของผมเก่งที่สุด พ่อจะเป็นนายกรัฐมนตรีที่ดีที่สุด” คำพูดทำให้ผมไร้เรี่ยวแรง เขามักจะรู้ความต้องการของผมเสมอ ผมเสียอีกที่

มักจะหลงลืมความต้องการของเขา แม้คอยากไปทะเลมาตั้งนานแล้ว แต่ภาระที่ยุ่งยากมีแต่บั่นทอนความฝัน ถึงตอนนี้ผมอยากพาเขาไปทุกที่ที่ต้องการ

เมื่อคืน ภรรยาบอกให้ผมทำใจ ลูกของเราจะไม่มีวันหาย แต่การทดสอบเพื่อก้าวสู่ตำแหน่งจะยังคงดำเนินต่อไป ผมจะใจอ่อนปล่อยให้ลูกชายกระจายโรคภัยสู่ประชาชนคนอื่น ๆ ไม่ได้ จำต้องยอมให้หมอฉีดยาเพื่อให้เขาหลับไป หากป่วยเบี่ยงไม่กระทำ ผมอาจกระเด็นจากวงโคจรของโอกาสได้อย่างง่ายดาย หันไปทางไหนมีแต่เจ็บปวด ผมหวาดกลัวจับใจ

เสียงดังกุกกักที่หน้าห้อง เมื่อหมอสองคนและพยาบาลอีกสามคน กำลังเข็นอุปกรณ์เข้ามา เวลาสุดท้ายกำลังจะมาถึง ผมนึกถึงนาฬิกาเมื่อครู่ หากมันยังอยู่คงบอกผมได้ว่าก็โง่แล้ว

“คุณควรรอข้างนอก” หมอที่ดูสูงวัยกว่าทุกคนหันมาพูดกับผม

“ผมขออยู่กับลูกได้ไหม” น้ำเสียงของผมอ่อนวอน

“กรุณาอย่าทำให้เรื่องลำบากกว่านี้เลย” หมอคนเดิมยังเสียงแข็ง ผมเพิ่งสังเกตว่าเขาโกนหัวจนล้านเลี่ยน

มือร้อนจี๋คู่นั้นยังกำมือของผมไม่ยอมวาง สายตาลอกแลก หวาดกลัว รวบรวมรับรู้ได้ว่าบางสิ่งกำลังจะเกิดขึ้น ผมสิ้นเรี่ยวแรง ความรู้สึกผิดไหลพลา่ผ่านทั่วร่างกายแทนกระแสเลือด หากผมดูแลเขาให้ดีกว่านี้ คงไม่รู้สึกผิดมากในวันนี้ คำถามในหัวยังดังไม่หยุดหย่อน จนถึงนาฬิกานี้แล้วผมควรเลือกสิ่งใด “ตำแหน่ง” หรือ “ลูกชาย” “ประชาชน” หรือ “ตัวเอง” “อุดมการณ์” หรือ “ความต้องการ”

“ผมขอเวลาอีกสักวันได้ไหม ผมอยากพาเขาไปทะเลสักครั้ง” แม้จะเห็นสีหน้าลำบากใจของกลุ่มคนตรงหน้า แต่ผมต้องลอง

“ลูกชายของคุณเข้าสู่ระยะการแพร่เชื้อเต็มตัว การนำตัวเขาออกไปจากหน่วยกักกันจะทำให้คนอื่น ๆ หลายร้อยคนเสี่ยงต่อการติดเชื้อมากนะคุณ” หมออีกคนที่หนุ่มกว่าแสดงน้ำเสียงไม่พอใจอย่างไม่ปิดบัง

ผมอึดอัดเล็กน้อยกับน้ำเสียงนั้น “ผมมีคำตอบแทนให้ ผมสัญญาว่าจะระมัดระวังให้ดี ไม่ให้เขาอยู่ใกล้ใคร” ผมยัดเงินปึกใหญ่ใส่มือหมอ เรื่องเช่นนี้ใคร ๆ ก็ทำกัน

“คุณเป็นผู้ลงสมัครชิงตำแหน่งนายกรัฐมนตรีที่กำลังมีคะแนนนิยมสูงสุด คุณแน่ใจนะว่าจะทำอย่างนี้” หมอคนนั้นดูหัวเสียกว่าเดิม ก่อนจะยัดเงินกลับมาให้ผม

พรสวรรค์ทางการพูดเป็นสิ่งที่ติดตัวมาตั้งแต่วัยเด็ก จึงไม่ใช่เรื่องยากที่จะโน้มน้าวผู้ฟังให้เชื่อในสิ่งที่ผมพูด นั่นทำให้คะแนนนิยมของผมนำเป็นที่หนึ่งเสมอมา

“ผมขอแค่วันเดียวได้โปรดเถอะ” ผมเปลี่ยนน้ำเสียงให้อ่อนลงอีกเมื่อเห็นว่าวิธีแรกไม่สำเร็จ

“คุณควรคิดให้ดีก่อนตัดสินใจทำเช่นนั้นนะคะ มันอาจส่งผลต่ออนาคตโดยที่ไม่รู้ตัว” พยาบาลสูงวัยที่มีสีหน้าเข้มงวดใช้น้ำเสียงจริงจัง

“คุณลืมไปแล้วหรือว่าเคยพูดอะไรไว้กับชาวบ้าน” คำพูดของพยาบาลสูงวัยอีกคนที่สวมแว่นตาทำให้นึกถึงเรื่องราวต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นตลอดช่วงเวลาที่ผ่านมา

ผมแถลงอุดมการณ์ทางการเมืองต่อหน้าผู้คนนับแสน ให้สัญญากับพวกเขาต่าง ๆ นานา บอกว่าจะเล่นการเมืองที่สะอาด กำจัดคอร์รัปชัน พัฒนาเศรษฐกิจให้ยิ่งดีขึ้นกว่าเดิม ผมไม่ลืม แต่เริ่มไม่แน่ใจอีกแล้วว่าผมยังต้องการสิ่งนั้นจริง ๆ

“คุณควรรักษาคำพูด” พยาบาลวัยกลางที่มีไฟที่คางกล่าวร้ายราวกับกลัวว่าผมจะลืม

ความคิดสองด้านระหว่างขาและดำทุบตีกันนิ้วเนียภายในหัว
มันทำให้ปวดหัวจนแทบระเบิด ผมแค่อยากเป็นนายกรัฐมนตรีที่สามารถ
ทำความฝันครั้งสุดท้ายของลูกชายให้เป็นจริง

“ผมขอโอกาสเป็นครั้งสุดท้าย ผมกลัวที่จะต้องติดอยู่กับความ
เสียใจไปจนตาย” ผมอ้อนวอน

ทุกคนมองหน้ากันอีกครั้ง ผมเห็น...บางสิ่งถูกซุกซ่อนไว้เบื้องหลัง
แววตาเหล่านั้น ความในใจเป็นเรื่องยากจะคาดเดา หากมีอุปกรณ์ที่ส่อง
เข้าไปดูความคิดของผู้อื่นได้จริง ผมอยากนำมาใช้กับพวกเขาถึงนัก

“คุณกลัวการติดอยู่กับความรู้สึกของตัวเอง แต่ไม่กลัวว่าจะมีคน
เดือดร้อนเพราะการตัดสินใจของคุณอย่างนั้นหรือ” หมอสูงวัยไม่ปิดบัง
น้ำเสียงของความไม่พอใจ

“พวกเราเสียใจจริงๆ แต่คงยอมทำตามคำขอไม่ได้” หมอสูงวัย
พูดอีกครั้ง ก่อนพยักหน้าให้สัญญาณบางอย่างกับคนอื่น

“พ่อครับ” น้ำเสียงสั่นเครือของลูกชายยามเรียกหาผม ทำให้ผม
แทบคลั่ง

พยาบาลสองคนกำลังมัดมือของเขาไว้กับเตียง ในขณะที่ลูกชาย
ของผมดินพลา^๑น

“พ่อครับ ช่วยผมด้วย” ผมเมินหน้าจากภาพที่เห็น

“พ่อครับ อย่าทิ้งผม” เสียงเด็กชายสั่นพร่ำ วิงวอน

“พ่อ ผมรักพ่อ” ผมขบปากจนเจ็บ น้ำตาลหลังริน

“เปรี้ยว!” เสียงกึกก้องทันทีที่ไก่อป็นสับลง ชายสูงวัยในชุดขาว
ทรุดลงเป็นคนแรก ตามด้วยคนอื่นๆ จนหมด ใช้ผมกลัว... เลือดสีแดง
สดควาคลุ้งไปทั่วทั้งห้องขนาดเล็ก มือสั่นระริกในขณะที่เหี่ยวไก่อป็นแต่ละ
ครั้ง ผมกลัวกับสิ่งที่กำลังทำลงไป แต่ไม่มากไปกว่าความหวาดกลัวในชีวิต
ที่จะต้องอยู่อย่างเปลี่ยวดายในวันข้างหน้า ผมอ้อมร่างเล็กๆ ไว้ในอ้อม

แขนก่อนจะวิ่งตัวหายไปในความมืดของรัตติกาล

เสียง “ดีด ๆ” สั่นยาวสลับกันอย่างไม่มีความหมายอะไร เสียงคน
หลายคนดังมาจากที่ไกล ๆ แล้วค่อยใกล้เข้ามา พวกเขากำลังบอกข้อมูล
หรือตัวเลขอะไรแก่กันโดยที่ผมอาจไม่เข้าใจ

“เขาตื่นแล้วค่ะ” เสียงหญิงสาวดังอยู่ข้างตัว

“ค่อย ๆ ลูกนะคะ คุณอาจหน้ามืดหรือเวียน การตื่นจากเครื่อง
selection อาจมีผลข้างเคียงนิดหน่อย” ผมจูนงกับข้อมูลที่หญิงสาวแจ้ง
ผมค่อย ๆ พยุงตัวลุกขึ้นจากอุปกรณ์รูปร่างเหมือนแคปซูล

“หายใจเข้าลึก ๆ ค่ะ สักครู่ความทรงจำที่แท้จริงจะกลับมา” เธอ
จืดอะไรบางอย่างเข้าที่แขนของผม

อ้อ...ใช่แล้ว ผมเริ่มนึกออกแล้ว ผมกลับไปในเครื่อง selection
อุปกรณ์สร้างสถานการณ์จำลอง เทคโนโลยีใหม่ล่าสุดที่รัฐบาลนำเข้ามา
เพื่อคัดเลือกผู้ลงสมัครชิงตำแหน่งนายกรัฐมนตรี หนึ่งในแบบทดสอบของ
โปรแกรมคัดสรรคนดี

ผมมองไปเบื้องหน้าซึ่งมีแคปซูลทรงแคบ ๆ วางอยู่อีกห้าเครื่อง
สายระโยงระยางมากมายต่อเชื่อมอุปกรณ์เหล่านั้นเข้ากับเครื่องของผม
ก่อนจะโยงเข้าสู่คอมพิวเตอร์ประมวลผลเครื่องใหญ่กลางห้อง

ชายสูงวัยหัวล้านค่อย ๆ ยันตัวขึ้นจากแคปซูลที่อยู่ตรงข้าม ติด
กันเป็นชายที่มีอายุน้อยกว่า เจ้าของแคปซูลที่เหลือค่อย ๆ ตื่นขึ้นเช่น
เดียวกัน หญิงสูงวัยที่มีสีหน้าเข้มงวดจริงจัง ผู้หญิงอีกคนในวัยไล่เลี่ยกัน
ค่อย ๆ ความหนาแน่นตามาสวมก่อนจะเพ่งมองมาที่ผม คนสุดท้ายเป็นผู้
หญิงวัยกลางคนที่ผมเฝ้าที่คาง ผมเพ่งมองพวกเขาอย่างพิถีพิถรณ์
หัวใจเต้นรัวเร็ว ความทรงจำเริ่มกลับมาจนกระทั่งชัดเจน คณะกรรมการ
ผู้ประเมินแบบทดสอบทั้งห้าคนอยู่เบื้องหน้าของผม คณะกรรมการที่

เข้าไปในเครื่อง selection พร้อมกับผมเพื่อทำการประเมินตามขั้นตอนของโปรแกรมคัดสรรคนดี

ความรู้สึกซาแล่นปราดไปทั่วร่างกาย จุกตันด้วยคำพูด ผมทำอะไรลงไป...

“ผมขอลองใหม่อีกครั้งได้ไหมครับ” ผมขอร้อง เมื่อเริ่มได้สติและรู้ว่าตนเองได้ทำอะไรพลั้งพลาดไป

“คุณเข้าเครื่อง selection มาสามครั้งแล้ว ทุกครั้งคุณตัดสินใจเหมือนกันหมด ซ้ำทีมแพทย์และช่วยลูกชายหนีไป” ชายสูงวัยที่รับบทเป็นแพทย์ในสถานการณ์จำลองพูดขึ้น

“ฉันเตือนคุณแล้วว่า ควรคิดให้ดีก่อนตัดสินใจ เพราะมันอาจส่งผลต่ออนาคตโดยที่ไม่รู้ตัว” หญิงสูงวัยที่มีสีหน้าเข้มงวดพูดบ้าง

ผมเอามือกุมขมับ “ผมกลัว ผมไม่อยากให้เขาตาย” ความสูญเสียมีฤทธิ์รุนแรงเสมอ

“ครับ ประชาชนก็กลัวเหมือนกัน กลัวว่าจะได้คนเห็นแก่ตัว หรือคนไม่ดีไปปกครองพวกเขา จึงจำเป็นต้องมีเครื่องนี้ไว้สำหรับทดสอบคุณ ทดสอบสิ่งที่พวกคุณอาจซุกซ่อนเอาไว้ในใจ เครื่องนี้ทำให้พวกเราเข้าใจของพวกคุณ ผมเสียใจกับคุณด้วย แต่พวกเรา ก็หวาดกลัวเช่นกัน” ชายอีกคนพูด

“คนอื่นๆ ตัดสินใจอย่างไรบ้าง” ความกลัวอย่างอื่นปรากฏขึ้น แทนความกลัวเดิม

“ผู้ลงสมัครคนที่สองฆ่าลูกชายและฆ่าตัวตายตาม ส่วนผู้ลงสมัครคนที่สามและสี่ แม้จะโศกเศร้าและตัดสินใจอยู่นาน แต่สุดท้ายก็เลือกที่จะมอบลูกชายให้แพทย์ดำเนินการตามขั้นตอนที่เหมาะสม” หญิงที่มีใบบอกอย่างนุ่มนวล

“คุณมีคะแนนนำอยู่เท่าๆ โครงการปฏิรูปเศรษฐกิจและการพัฒนาการศึกษาของคุณก็โดดเด่นกว่าของใคร” หญิงที่สวมแว่นตากล่าวอย่าง

เสียชีวิต

“ต้องแสดงความเสียใจอีกครั้ง แต่พวกเราคงต้องรีบรายงานผลการทดสอบ ประชาชนกำลังติดตามว่ามีผู้ผ่านการคัดสรรคนดีทั้งสองคนไปสูงวัยหันมาพูด ขณะที่ผมสูญเสียการรับรู้เสียแล้ว

“ผมจะรีบส่งรายชื่อผู้ผ่านโปรแกรมการคัดสรรคนดีทั้งสองคนไปให้ส่วนกลาง เพื่อจะได้กำหนดวันเลือกตั้งต่อไป” ชายที่อ่อนวัยกว่าบอกกับคนอื่น ๆ ก่อนจะลุกออกไปอย่างเร่งรีบ

ความรู้สึกต่าง ๆ จูโจมจนแทบตั้งรับไม่ทัน เจ็บแปลบที่ทรวงอกเหมือนบางอย่างถูกกระชากออกจากร่างจนเกิดเป็นโพรงขนาดใหญ่ใจหาย...

ผมทำได้แค่นั่งมองทุกคนเดินออกไป จากไปพร้อมกับตำแหน่งสูงสุด
ในประเทศและความฝันสูงสุดของผม ความโมโหโกรธาบีบคั้นให้กว้างป่าช้าของทุกอย่างที่อยู่ใกล้มือ ความคิดคลุ้มคลั่งหลอกหลอนอยู่ในหัวสามครั้งที่ผมล้มเหลว ทำไมถึงได้โง่งงอย่างนี้ ทุกครั้งที่เข้าไปในเครื่องนั้นผมจะหลงคิดว่าทุกอย่างเป็นความจริงเสมอ เครื่องเฮงซวยนั้นจำลองสถานการณ์ได้เหมือนจริงจนแยกไม่ออก ความโมโหและความเสียใจไหลปนเปกกันในลานความรู้สึกจนกลายเป็นสีหม่นมัว

มันทำหน้าที่ได้อย่างสมบูรณ์อีกครั้ง ท่ามกลางผู้คนมากมายที่รู้หน้า แต่ไม่เคยล่วงรู้ความลับในหัวใจ โปรแกรมคัดสรรคนดีจะเลือกคนดีออกจากคนเลวได้อย่างถูกต้อง ไม่เคยผิดพลาด แม้ว่าจะซ่อนหน้าจริงไว้ใต้หน้ากากความดีอย่างแน่นหนาก็ตาม

ผู้เหมาะสมเพียงคนเดียวจากหลากหลายจะถูกเลือกเป็นผู้นำในการบริหารประเทศ คนดีเพียงคนเดียวที่นำคนหลายสิบล้านคนไปสู่ความสันติสุข จากผู้ลงสมัครกว่าร้อยคนในขั้นต้น วันนี้ผมไม่ผ่านการคัดสรร

...บ้าจริง ผมน่าจะยิ่งเด็กนั่นทั้งซะ.

ບຸກຄົ

นัยมือ

องอาจ สิงห์สุวรรณ

ที่มาก่อนดอกกาลจะบานผลิ
ลองแบมือดูสิจะเห็นเส้น
โยงมาจากเถื่อนถ้ำอันลึบเร้น
มาขีดตบร่องเด่นอยู่กลางลาน

ที่ไปก่อนใบหอกจะแตกปริ
ลองแบมือดูสิจะเห็นสาส์น
ที่ส่งต่อจากเมื่อกวานต่อเมื่อกวาน
หมัดนี้เองที่ต่อต้านและต่อเติม

นี่คือมือเคยถือหอกและดอกไม้
ที่ตักน้ำก่อไฟมาแต่เริ่ม
นี่คือหมัดทรงพลังแต่ดั้งเดิม
ที่ขัดสู้และสร้างเสริมส่งทอดมา

เป็นเราเราับเรื่องต่อเนื่องหมุน
เป็นเราเราที่ต้นทุนทรงคุณค่า
เป็นเราเราที่รู้จักการผลักพา
ผลักปีเดือนเถื่อนป่าเป็นอารยะ

เป็นเราเราด้วยสองมือที่เปิดมาน
เพื่อก้าวผ่านส่วนตนและอัตตะ
ไปสู่สุขส่วนใหญ่ในภาวะ
เป็นเราที่เชื่อมพันธะความเป็นเรา

มือนี้มีอำนาจอยู่เต็มฝ่า
แบหรือกำต้องนำพามิสัญญเปล่า
เมื่อรู้มือหมัดมีอำนาจเนา
จะแสง-เงาต้องรู้ใจไปพร้อมมือ

รู้จุดย่างบาทยืนของเวลา
รู้ได้มาอย่างธรรมที่ยึดถือ
รู้เข้าไปในฐานะเป็น อยู่ คือ
รู้ส่วนเริ่ม ส่วนรู้ เพื่อส่วนรวม

ถึงเวลาใช้หมัดก็เต็มหมัด
สีเต็มชัดอัตราที่บ่าท่วม
ถึงยามอ้าแขนกอดก็ถอดนวม
ถอดเพื่อสวมใจเช่นอยู่เช่นนี้

รู้ว่ามือมีแรงธรรมอยู่เต็มมือ
งามน้อยหรือหากใช้มันอย่างเต็มที่
รู้ว่ามือมีเมล็ดพันธุ์อันมือมี
ขอมาดียังรอเต็มข้อชั้น

รู้แรงมือทุกนัยก็ใช้มือ
เข้าไปรีดไปเริ่มบางภาพฝัน
เข้าไปเริ่มไปรีดให้จริงพลัน
กำลังมืออยู่ตรงนั้นตรงน้ำมือ

เป็นเราเราที่หลอมใจไขรหัส
เป็นเราเราที่เซ่หมัดอย่างสัจยี่ห้อ
เป็นเราเราที่พร้อมพาปีกกระพือ
นี่แหละคือกำลังเหนือแสงเงา

ที่มาก่อนดอกกาลจะบานผลิ
ที่ไปก่อนหอกปริมิสูญเปล่า
มือนี้แหละจะผลักพาและผ่อนเพลา
ดอกไม้เราจะยื่นช่อมือต่อมือ.

“คนถางทาง”

ปาธิตา ผลประคับเพ็ชร

ปรารถนาอันใดในเบื้องหน้า?
รกร้างร่อท่าในรอยวิถี
งูเงี้ยวเขี้ยวคมจะโจมตี
มีดมนโถมทิวทุกทางทิศ

เอ็งจะผ่านพงหญ้ากระไรได้
หนามไหนจะเกี่ยวกรีดรีดโลหิต
กับดักอันตรรายหมายชีวิต
เพียงพรวด้านอย่าหาญคิดจะดุ่มเดิน

นั่น ถนนลาดยางเขาสร้างไว้
โง่ไหนเข้าพงรกระหกระเหิน
กองกระดูกเพื่อนผองกองพะเนิน
ยังจะเผล่ไต่เกินกำลังตน ?

เพื่อนเอ๋ย...ที่เอ็งถามข้าเคยคิด
แต่ทางเท้า-เขาประดิษฐ์มิใช่ถนน
แค่คอนกรีตไว้กรีดกรายในวถน
สิทธิ์เสรีป่านมิเหลือใด

ข้าจึงขอเบิกทางด้วยตัวข้า
มียอมสยบอำนาจบ้านบ้ำไป
จะเดินดินด้วยตีนด้านมิพวันไพร
ด้วยสองตาจะมองไปในมืดมิด

เพื่อปักธงเสรีที่ปลายป่า
เพื่อยืนกรรณกตिकासุจริต
เพื่อยืนยันศักดิ์ศรีของชีวิต
เพื่อเกียรติภูมิศักดิ์สิทธิ์อธิปไตย

แน่นเอ็งมีหัวใจไม่อัมพาต
จิตวิญญาณมิใช่ทาสอำนาจไหน
และสองมือสองตีนมิสิ้นไร
เถิด, จงเดินทางไกลไปพร้อมกัน

ข้ามีพรา เอ็งมีจอบ ก็ชอบนัก
อัตลักษณ์ของใครไม่เด็ดฉันท
ความแตกต่าง เอ็ง-ข้า คือสามัญ
ใช่เขตแดนปักปันความเป็นมนุษย์

รอยเท้าเพื่อนผองในรอยทาง
คือพยานการก้าวอย่างอันบริสุทธิ์
ถ้าพราจอบของเราเก่าชำรุด
ตีนมือคืออาวุธพิสูจน์ไป

ปฏิเสธเอาของเพลิงมาแผ้วผลาญ
มีเร่ร่ำเอาไฟลาญมาลามไล่
เพราะควันพิษจะติดทั่วเนื้อหัวใจ
ทัวมณฑลจะหม่นไหม้ไม่ยุติธรรม

ฝันของข้าเปรียบง่ายไม่ซับซ้อน
สิทธิของใครไม่ลิดรอนหรือเหยียบย่ำ
แต่สิทธิเรามีควรต้องถูกจงจำ
เพื่อนเอ๋ย..ข้าตอบคำ-เอ็งถามมา

เพื่อยืนเคียงประชาธิปไตยได้เต็มข้าง
เราต้องร่วมเดินทางอย่างหาญกล้า
เพื่อบ่มดูเส้นชัยได้เต็มตา
จงยืนยันมรรคา **ประชาธิปไตย.**

ทหารต้อกลอนกับนักการเมืองให้ชาวบ้านฟัง

ธาร รรมโชนน

-ทหาร-

คอร์รัปชันบันทอนหนอนบ่อนชาติ
กองทัพต้องดำรงประเทศไทย
นักการเมืองไร้สัตย์เกิดขัดแย้ง
ชาวบ้านแตกสามัคคีทวิคุณ
กองทัพคือแสงสว่างและทางออก
ทหารคือพลังเพื่อประชาฯ
นักการเมืองเข้ามาหาผลประโยชน์
นโยบายหลายอย่างเข้าข้างตน
นักการเมืองทำให้คนแยกฝ่าย
ทหารมาเพื่อสมานแผลปรองดอง

-นักการเมือง-

เสียงประชาคืออำนาจสะอาดใส
รัฐสภาคือกลไกตามรัฐธรรมนูญ
ทหารเข้าแทรกแซงทำเสียศูนย์
ต้องเทิดทูนแก้ไขในรัฐสภา
ผู้แทนคือกระบอกเสียงปัญหา
นิติรัฐคือคุณค่าอารยชน
รัฐประหารไม่ตอบใจทยไ้เหตุผล
เหล่านายพลมั่งคั่งหลังยึดครอง
แต่ไม่ผ่านนักศึกษาตายเกลื่อนสยง
ประชาธิปไตยคือทางของสามัคคี

(-ชาวบ้าน-)

แล้วต่างฝ่ายต่างเถียงกันอลหม่าน	ฝ่ายทหารก็ถือศักดิ์รักศักดิ์ศรี
นักการเมืองก็อ้างตนเป็นคนดี	เพราะถูกเลือกมาอีกที...อย่างชอบธรรม
ขณะชาวบ้านนั่งมองหน้าหมองเศร้า	ปัญหา รุมสุมร่ำลือถล่ม
เศรษฐกิจย่ำแย่ทุกรรม	ผลผลิตราคาต่ำสุดซ้ำใจ

จึงตะโกนถามทหารและนักการเมือง ด้วยน้ำเสียงขุ่นเคืองอกหมกไหม้
“พวกท่านต่างก็อ้าง ประชาธิปไตย แต่มีไหมเห็นหัวประชาชน
รัฐประหารแต่ละที่อ้างเพื่อเรา ตอนหาเสียงก็ใฝ่หน้าลายพ่น
แต่ที่เห็นนายทหารกลับรวยลั่น นักการเมืองแต่ละคนอยู่สำราญ
ถ้าทำเพื่อพวกเราอย่างที่ไม่ว่า ประเทศคงเติบโตกว่าเพื่อนบ้าน
มิใช่จนย่าแยะมาช้านาน ขอเถอะท่าน เห็นแก่ประเทศไทย!”.

การเดินทางมาลัยของหญิงชรา

สุธีร์ พุ่มกุมาร

หญิงชรายืนรอข้ามถนน
ขณะที่รถยนต์วิ่งขวักไขว่
ขยับตัวก้าวขาครั้งคราใด
เสียงแตรดังเตือนให้ถอยกลับมา

มองดูซ้ายรอจนถนนว่าง
เห็นแสงไฟสาดสว่างอยู่ทางขวา
ชะงักเท้าถอยหลังอย่างเชื่องช้า
หญิงชรายืนรออยู่ตรงนั้น

ห่างออกไปหลายคนมารอข้าม
รอดด้วยความอดทนอยู่ที่นั่น
ท่ามกลางแสงแดดเปรี้ยงของเที่ยงวัน
และรถยนต์แต่ละคันไม่ชะลอ

แต่ละคนพยายามเป็นอย่างยิ่ง
พร้อมจะวิ่งด้วยฝีเท้าที่เป็นต่อ
เสียงบีบแตรสนอกสะทกท้อ
และพวกเขายืนรออย่างอดทน

หญิงชรามองหาทางม้าลาย
เป็นเรื่องง่ายที่จะข้ามถนน
เพราะคือกฎกติกาโลกสากล
และรถยนต์คงหยุดแต่โดยดี

ทางม้าลายหรือทางของหญิงชรา
เคารพกฎกติกาเป็นหน้าที่
เสียงบีบแตรสดไฟย่อมไม่มี
มาหยุดรถตรงนี้ ทางม้าลาย

เดินหน้าแล้วถอยหลังอยู่อย่างนั้น
ยังตื่นเต้นออกสั่นแทบขวัญหาย
ทั้งรถเครื่องรถยนต์จะชนตาย
มีรู้ย้ายที่ไปตรงไหนแล้ว

คนเหล่านั้นย้ายมารอข้างหญิงชรา
และพร้อมกันก้าวขาเดินเรียงแถว
ไม่เดินข้ามล้ำออกไปนอกแนว
เดินตรงแนวข้ามได้ดีใจนัก

ทางม้าลายมิใช่ทางของหญิงชรา
มิใช่กฎกติกาที่รู้จัก
ย่อมมิใช่ทางที่เพื่อพิทักษ์
เพียงแสดงสัญลักษณ์บนเส้นทาง

หญิงชราพร้อมกับคนเหล่านั้น
เมื่อรวมกันย่อมเห็นความแตกต่าง
เห็นอำนาจตามกฎกำหนดวาง
ตามแบบอย่างหลักประชาธิปไตย.

ฉันเป็นต้นไม้

ปรัชญา พงษ์พานิช

ฉันเป็นต้นไม้
คุณพยายาม
ลิดรอนกิ่งก้านฉัน
งูให้ฉันสั่งการ
มิให้ฉันเป็นต้นไม้
ฉันจะทำได้
นอกเสียจากเติบโต
เจริญเติบโต
จนคุณเอื้อมมือ
ไปไม่ถึง.

ด้วยแรงแห่งเรา

กิตติ อัมพรมหา

ปูย่า สร้างท่าและตากถาง
ปูทาง กลางเถื่อนทุกท้องที่
ลงหลักปักฐานเนิ่นนานปี
หล่อหลอมวิถีมีเลือนราง

กว่าจะเห็นเป็นอย่างที่เห็น
ก็เลือดเนื้อสาดกระเซ็นเช่นการสร้าง
ออกแบบ กำหนดทุกกรอบวาง
จึงเห็นรูปเห็นร่างประชาธิปไตย

เปลี่ยนแปลง ปรับเปลี่ยนมาทุกยุค
ล้มลุก มามีรู้ตั้งเท่าไร
ที่หาย ที่เห็น ที่เป็นไป
เหมือนตั้งไขว่คว้าเวียนอยู่ววน

จากรุ่นสู่รุ่น ส่งถึงเรา
คงรูปเงาเค้าโครงคล้ายเริ่มต้น
สิ่งทีควรเป็นของเราทุกคน
กลับร่วงหล่นลงสู่มือใครถือครอง

แต่แล้วเรามีใช้หรือคือพลเมือง
เป็นพื้นเพื่องทุกส่วนเลี้ยวที่เกี่ยวข้อง
มีสิทธิอันชอบธรรมตามครรลอง
มีหน้าที่ที่เราต้องล้วนต้องทำ

ไม่ว่าเราทุกคนจะเป็นใคร
อย่าปล่อยประชาธิปไตยย่ำ
ปลดแอกตนออกจากกรอบที่ครอบงำ
ความถูกต้องต้องอยู่นำอำนาจใด

หยุดสูมพื้นเข้ากองเพลิงความเกลียดชัง
ข้ามขีดแย้งร่วมวาดหวังดังฝันใฝ่
เพียงเราจับมือกันอย่างเข้าใจ
ฟ้ามีกันฝันมิไกลเกินไหวคว้า

ถ้าารความเป็นธรรมใช้ทำลาย
เพื่อคลี่คลายเงื่อนปมของปัญหา
มั่นคงและยืนหยัดด้วยศรัทธา
สร้างประชาธิปไตยให้เป็นจริง

พลังของประชาชนพลเมือง
จะขับเคลื่อนพื้นเพื่องทุกสรรพสิ่ง
ร่วมกันคิดร่วมกันทำไม่ทอดทิ้ง
เรื่องส่วนรวมใช้ยากยิ่งกว่าสิ่งใด

ด้วยแรงแห่งเราทั้งผอง
ถึงฟ้าหมองย่อมมีวันฟ้าใหม่
อนาคตมิใช่ถือในมือใคร
แต่อยู่ในมือของเราทุกคน

อนาคตประชาธิปไตย
อยู่ในมือของเราพลเมือง.

แด่เธอ

ภักพล คำน้อย

เธอคือตัวแทนของพวกเรา
ที่บอกเล่าเรื่องราวของชาวบ้าน
เธอคือผู้นิยมอุดมการณ์
ที่จะต้านความทุกข์ที่ลึกลาม

เธอคือผู้กล้าอย่างท้าทาย
พร้อมทำลายต่อสู้นั้ห้ขวางหนาม
เธอคือความหวังอันงดงาม
ที่พร้อมทวงถามถึงความจริง

เธอคือผู้เต็มแต่งแห่งศรัทธา
ที่รู้ค่าเข้าใจในสรรพสิ่ง
เธอคือกำลังใจให้พักพิง
ในยามที่ฉันถูกทิ้งให้เดียวดาย

เธอคือผู้ฝ่าไฟนไฟฝน
ที่มุ่งมั่นหาคุณค่าหาความหมาย
เธอคือละอองฝนหล่นกระจาย
ชุบชื้นขั้บคลายความร้อนรน

เธอคือประกายแสงแห่งอาทิตย์
ที่พิชิตความหนาวเหน็บทุกแห่งหน
เธอคือแสงดาวคืนมีดมน
พร้อยพร่างกระจ่างบนท้องนภา

เธอคือมวลหมู่ไม้ที่ให้ร่ม
บ่งบอกความอุดมของผืนป่า
เธอคือตัวแทนแห่งไพรพนา
ที่เพียรหาความยุติธรรมให้นำทาง

เธอคือสีข้าวพรวนผ่อง
ขจัดคราบดำหมองสิ้นทุกอย่าง
เธอคือความสดใสไม่จีจาง
เสกสร้างสรรค์ค่าอาณาเมือง

เธอคือปัญญาและความรู้
ที่ค้าชูจิตใจให้ปราดเปรื่อง
เธอคือผู้นำพาความรุ่งเรือง
ให้ประเทศประเทืองนับเนื่องนาน

เธอคือสะพานผสานรัก
ให้เราก้าวข้ามอุปสรรคอันร้าวฉาน
เธอคือดอกไม้ที่แบ่งบาน
แต่มีแต่ทุกสถานสราญใจ

เธอคือตัวแทนของพวกเรา
เพื่อบอกเล่าความจริงที่ยิ่งใหญ่
เธอคือความหวังความเป็นไป
เพราะเธอคือหนึ่งในประชาชน.

ปลูกประชาธิปไตยในใจคน

สุนทร พรมเทศ

ยามบ้านเมืองไร้ร่มใบบำบัดร้อน
ย่อมแผ้วพินแห่งแสงแดดแรงสู้
ปลูกร่มเงาด้วยร่มธรรมคอยค้าชู
สุขคืนสู่แผ่นดินสิ้นทุกข์ทน
ยามบ้านเมืองไม่สิ้นสุดทุกข์
ย่อมความคิดโง่กีนหมิ่นเหตุผล
ปลูก “ประชาธิปไตย” ในใจคน
รอเติบโตต้นผลิดอกออกผลงาม

ปลูก ‘ความพอ’ เป็นรากแก้วยึดแนวรุกซ์
สร้างความสุขที่พอดีไม่ผลัดลาม
ปลูก ‘เมตตา’ เป็นรากแขนงแต่งเติมตาม
คงนิยามความสมดุลจนเจือใจ
ปลูก ‘หลักแห่งนิติธรรม’ เป็นลำต้น
ตรึงเหตุผลยึดแก่นมั่นอย่าหวั่นไหว
ปลูก ‘ขันติความเยือกเย็น’ เป็นเปลือกไม้
กันเภทภัยทุกข์โถมถาทรากวี
ปลูก ‘ความรับผิดชอบ’ ไว้รอบกิ่ง
ไม่ทอดทิ้งปวงประชาและหน้าที่

ปลูก ‘เหตุผล’ เป็นก้านสานความดี
สามัคคียึดเหนี่ยวสุขเกลียวกลม
ปลูก ‘ความมีน้ำใจ’ คลีใบสวຍ
ไว้ช่วยยามแดดแรงคอยแบ่งร่ม
ปลูก ‘เที่ยงตรง เที่ยงธรรม’ นำสังคม
เป็นดอกไม้งามสมชมชื่นกัน
ปลูก ‘ความมีส่วนร่วม’ รวมเป็นข้อ
ได้เกิดก่อความแตกต่างที่สร้างสรรค์
ปลูก ‘ความรัก’ ความโอบเอื้อเพื่อแบ่งปัน
เป็นผลอันหอมหวานชวนหมายปอง

เพาะเมล็ดสืบศักดิ์ศรี ‘เสรีภาพ’

สุขอุ้มอาบอิสระประกาศก้อง
จนเมล็ด ‘เสมอภาค’ หยั่งรากครอง
แผ่นดินทองเท่าเทียมเปี่ยมศรัทธา
หมั่นรดน้ำต้นอ่อน ‘ภราดรภาพ’
รักซึมซาบหัวใจให้เติบโตล้ำ
ต้นไม้แห่ง ‘อธิปไตย’ ไม่โรยรา
จากอำนาจรากหญ้าประชาชน

หมายบ้านเมืองสิ้นสุดทุกจริต

ปลูกความคิด ปลูกความดี มีเหตุผล
ปลูก “ประชาธิปไตย” ในใจคน
รอเติบโตต้นผลิดอกออกผลงาม.

ภาพวาดแผนที่ประเทศไทย ของเด็กหญิงรอญ่าอี*

จรรยา สุวรรณ

๑.

ในชั่วโมงวิชาศิลปะ

ฉันนั่งจ้องนิ่งอยู่หน้าแผ่นกระดาษสีขาว

คุณครูบอกว่า วันนี้นักเรียนจะวาดรูปอะไรก็ได้ขอให้ออกมาจากใจ
ที่ปรารถนา

ฉันเริ่มด้วยการหยิบดินสอขึ้นมาเหลาด้วยกบอันเล็กเล็ก

จากนั้นฉันวาดรูปพ่อของฉันที่นอนตายอยู่ในกองเลือด

พ่อของฉันเป็นครูสอนนาฬิกาที่ยังตายเมื่อสองปีก่อน

เรื่องราวความตายของพ่อก็เหมือนผู้คนมากมายที่ตายในสาม

จังหวัดชายแดน

แต่รูปของพ่อที่ฉันวาดขึ้นดูบิดเบี้ยวไม่สมจริงและไม่มีความสุขงาม

เลยสักนิด

ไม่เอาแล้ว ฉันปาดน้ำตาออกจากแก้ม แล้วฉีกทิ้งกระดาษแผ่นนั้นทิ้ง

ฉันไม่ปรารถนาจะเห็นความตายอีกแล้ว

*รอญ่าอี มาจากภาษาตุรกี หมายถึงความหวังและความปรารถนา

๒.

เริ่มใหม่ ฉันหยิบดินสอขึ้นมาเหลาด้วยกบอันเล็กเล็ก

นั่งนิ่งอยู่หน้ากระดาษสีขาวแผ่นใหม่อีกหน

ฉันเริ่มวาดรูปขึ้นใหม่ด้วยการลากเส้นสีดำไปอย่างซ้ำซ้ำ

เส้นดินสอลากเลื้อยขึ้นเป็นรูปคล้ายขวานด้ามใหญ่เป็นแผนที่
ประเทศไทย

แล้วค่อยค่อยเติมภาพของผู้คนลงไปทีละคน ทีละคน

ผู้คนในรูปมีทั้งพยาบาล ทหาร ตำรวจ พระ โต๊ะอิหม่าม แม่ค้า
คนตัดยาง และพวกเด็กเด็กที่กำลังร่ำพ่อแม่ ผู้คนเหล่านั้นวางตำแหน่ง
ตัวเองอยู่ทั่วบนแผนที่ประเทศไทย

จากนั้นฉันก็ค่อยค่อยเติมภาพของบ้านเรือน มัสยิด วัด โบสถ์คริสต์

ฉันปรารถนาให้ภาพนั้นเป็นตัวแทนความคิดฝันของฉัน

ฉันพร้อมแล้วที่จะส่งงานชิ้นนี้ให้คุณครู

ฉันพร้อมแล้วที่จะอธิบายภาพความหมายของภาพนั้น

๓.

เด็กหญิงรอญาอีย์เดินไปส่งงานที่โต๊ะของคุณครู

ใบหน้าของเธอที่เคยสร้อยเศร้าเต็มไปด้วยรอยยิ้มอย่างมีความหวัง

คุณครูจ้องมองดูภาพแผนที่อยู่เพียงอึดใจแล้วพูดว่า

“ดูที่เธอวาดสิ เป็นภาพแผนที่ประเทศไทยที่ดูใหญ่โตเหลือเกิน

ครูไม่เคยเห็นภาพที่ดูสวยงามขนาดนี้มาก่อนเลย มีผู้คนมากมาย
สถานที่มากมาย

แล้วคุณพ่อของเธออยู่ตรงไหนของภาพนี้ล่ะ”

เด็กหญิงรอญาอีย์นั่งคิดเพียงครู่ก่อนตอบคุณครูว่า

“พ่อของหนู ไม่อยู่ในนี้แล้วค่ะ พ่อไปอยู่บนสวรรค์กับองค์อัลเลาะห์”

แล้วคะ

คนที่หนูวาดพวกเขายังมีชีวิตอยู่คะ อยู่ด้วยกันทั้งหมดนี้เลย”

คุณครูยิ้มกว้าง พลงยื่นมือมาลูบหัวของเธออย่างเอ็นดู

“แล้วทำไมแผนที่ประเทศไทยของเธอไม่มีเส้นแบ่งภาค แบ่งจังหวัดเลยละคะ รอญ่าอึ้ย”

เด็กหญิงรอญ่าอึ้ยมองดูภาพของตัวเองอีกครั้ง ก่อนตอบโดยไม่
ต้องคิด

“ก็ไม่ต้องแบ่งได้ไหมคะครู คนไทยเหมือนกันนี่คะ เราอยู่ตรงไหนก็ได้คะครู”

คุณครูมองดูภาพนั้นอีกครั้ง ภาพแผนที่ของประเทศไทยที่ไร้เส้น
แบ่งเขตแดนใดใด

มีเพียงรอยยิ้มที่ปรากฏขึ้นบนใบหน้าของคุณ

รอยยิ้มที่เป็นพิมพ์เดียวกับรูปของผู้คนในภาพวาดของเด็กหญิง
ผู้เคยสูญเสียพ่อ

รอยยิ้มที่ดูกวาดขึ้นจากปรารภอันลึกล้ำและงดงามที่สุด

๔.

ฉันกลับมาถึงบ้านพร้อมภาพแผนที่ประเทศไทย

ฉันมองสำรวจร่องรอยความรู้สึกตัวเอง เหมือนความตายของผู้เป็น
พ่อยังคงล่องลอยอยู่ตรงนั้นตรงนี้

ฉันคิดว่าพ่อของฉันและคนดีที่ตายไปบนผืนแผ่นดินนี้ได้ไปอยู่
รวมกันบนสวรรค์แล้ว

ส่วนคนทำชั่วได้ตกนรก และถูกพิพากษาในบาปของตัวเองแล้ว
เหมือนกัน

วันนี้มีผู้แสนดีทำบุญ ไข่เจียวเมนูโปรดให้ฉันด้วย

อาบน้ำ กินข้าวเสร็จ ฉันเข้าห้องไปนั่งที่โต๊ะเขียนหนังสือ
ถึงตอนนี้ฉันคิดถึงการบ้านที่ครูสั่งให้ทำและต้องส่งในวันรุ่งขึ้น
ฉันนั่งอยู่ตรงหน้าภาพวาดของฉันอีกหน
คุณครูบอกว่าจะให้ภาพเสร็จสมบูรณ์ก็ต้องเติมสีให้มันลงไปด้วย
ฉันนั่งคิดอยู่นานสองนาน
แต่แล้วฉันก็เลือกที่จะไม่เติมสีใดใดลงในภาพวาดของฉัน
ไม่เป็นไร พงษ์นี่ฉันเตรียมคำตอบไว้ให้คุณเรียบร้อยแล้ว
ฉันปรารถนาให้แผนที่ประเทศไทยของฉันเป็นสีขาวยิ่ง
ฉันปรารถนาให้มันเป็นเช่นนั้น
สีขาวยิ่งที่เหมือนก้อนเมฆบนสวรรค์ชั้นฟ้า
ซึ่งฉันเชื่อเสมอว่า ในสถานที่แห่งนั้น
ดวงตาของพ่อจะยังคงเฝ้ามองการเติบโตของฉันอยู่เสมอ.

แลตละลุม

ศรุตยาพร

บนเรือนไม้ใต้ถุนสูงหลังคาหางน
ฝาสามด้านด้านหน้าแผ่นจอผ้าขาว
แขวนดวงไฟส่องสว่าง, วางหยวกยาว
โรงชั่วคราวตะลุมเล่นเป็นเวที
ปลายยามต้นดนตรี “โหมโรง” เสนาะ
เดินทำนองเพลงเพราะพลั่วเสียงปี
เสียงทับคู่รู้จับจังหวะดี
กลองตุ้มดีขัดทับขยับทำนอง
ทั้งโหม่งคู่กังวานประสานเสียง
ฉิ่งขัดจังหวะเคียงคู่สนอง
นายดนตรี ดี เป่า เครื่องคล้องจอง
อวดลีบสองเพลงนิยมสมเวลา
นายหนึ่งจับรูปทาบจอเชิดตามชนบ
พากย์เคารพนบพระศาสนา
ออกฤาษี พระอีศวรร ถ้วนฐา
รูปปลายหน้าบท, บอกเรื่องแสดง

เริ่มตั้งเมืองเรื่องนิยายคล้ายประเทศ
พระราชารองนิเวศน์เดชกำแหง
มีรัฐบาลประชาชาติราษฎร์ร่วมแรง
มีขัดแย้งบทแย้งชิงสิ่งเร้าใจ

รูปหนังต่างตัวละครตอนสมมุติ
เทพมนุษย์ยักษ์สัตว์ผีที่เคลื่อนไหว
แสดงบทร้ายดีมีเป็นไป
สมจริงในบทชีวิตกิลก็ย

นายหนังเป็นผู้นำกำกับคณะ
มากศิลปะการแสดงกลางแสงสี
ลูกคู่สร้างเสริมประสานการดนตรี
เรื่องหนังมีเสน่ห์มนตร์ตรึงชนชม

ขับกลอนรักโหม่งเอกคละลอลเสียง
เสนาะเจรียจรุงรสบทเสพสม
บทเศร้าปีโอดระริกเร้าอารมณ์
น้ำค้างพรมหนาวเย็นเช่นน้ำตา

คนร่วมโรงตั้งรัฐบาลบันดาลสุข
รูปหนังปลุกความตื่นหวังดังปรารถนา
คนหน้าโรงนั่งแลล้นมวอลประชา
ประสานอารมณ์รวมสุขร่วมกัน

ต่างเพลิดเพลินเจริญใจได้ความคิด
เรื่องชีวิตในห้วงรสบทขำขัน
ได้จดจำธรรมรสบทจ้านรรจ์
ร่วม “ราตรีสังสันทน” อันจำเริญ

มหรสพสูงศิลป์ของถิ่นใต้
มีประชาธิปไตยให้มองเห็น
ทั้งในโรงหน้าโรงโงงประเด็น
เมื่อฟังรู้ดูเป็น “หนังเล่นดี”
เล่นไม่ดีไม่มีศิลป์ส่อทุจริต
คนแลผิดหวังนักจกัลูกหนี
หนังเก็บรูปเข้าแผงแฝงราตรี
ตะลุมซี้เซ่งงานการปกครอง.

วาริธิปไตยในห้องสำนึก

ประพันธ์ โทยสวัสดิ์

ฉันไม่รู้ว่าต้นกำเนิดของมันมาจากไหนและไกลแค่ไหน
ฉันอยากจะเดินย้อนสวนทางมันขึ้นไป
แต่ฉันก็ทำได้แค่เพียงแต่คิด
ฉันเอาเศษไม้ที่ล่อยมาติดฝั่ง
สะสมวันละนิดวันละหน่อย
ทำเป็นทำไม่ว่านั่งเล่น
ยามเช้าฉันเอาเศษอาหารมาโยนให้ปลา
ยามเย็นฉันก็นำเศษอาหารมาโยนให้ปลา
ฉันแลเห็นจำนวนมันมากขึ้น...มากขึ้น
คืนที่มีพระจันทร์ส่องแสงนวลผ่อง
ฉันเหยียดกายนอนเล่นอยู่บนทำไม่ว่
เสียงน้ำไหลผสานกับระลอกคลื่นต้องแสงระยิบระยับ
ดวงดาวกะพริบเล่านิทานก่อนนอน
ฉันหลับไปตอนไหนไม่รู้
น้ำค้างมาปลุกฉันจนหนาวสั่น
กลิ่นเหม็นเน่าล่อยมาเข้าจมูก
ฉันสูดดมจนสำลัก
เศษซากล่อยมาติดทำไม่ว่ของฉัน

ฉันไม่รู้ว่ใครโยนมันลงมา
ฉันไม่รู้ว่มันล่อยแช่น้ำมาทวันแล้ว
ฉันจะทำอย่างไรรกับมันดี
ถ้าฉันเขี่ยมันออกไป
ความเน่าเหม็นก็จะล่อยไปกบสายน้ำนี้เรื่อยเรื่อย
ฉันจะทำอย่างไรรกับมันดี
แสงทองเริ่มจับขอบฟ้า
ฉันมองเห็นความฟอนพะ
พวกหนอนยุบยับรุ่มทั่งอย่างน่าสะอิดสะเอียน
หมู่ปลาที่ฉันเคยให้อาหารรุ่มทะกักทิน
เหมือนมิงานเลี้ยงใหญ่ในสายวาริ
ฉันเพ่งมองลึกลงไปในห้วงมโน
ยามสายน้ำเอื่อยไหลพื้นผิวราบเรียบ
ไม่มีสวะล่อยมาให้เห็น
ทัศนียภาพข่างดงามสดชื่นยิ่งนัก
กระนั้นใจก็หวนไปถึงลึกลงที่เย็นเฉียบ
คลื่นได้น้ำ...คลื่นได้น้ำ...
มันอาจจะไหลแรงอย่างน่าวิตก
ฉันเคยไดยินนักรการเมืองเปรียบเปรย
ฉันนึกถึงสุภาษิตคำพังเพย
ฉันนั่งมโนอยู่ทีท่าไม้นิ่งนาน
มันไม่ใช่ซากเน่าและสวะขึ้นแรก
มันมีมาเรื่อยเรื่อย...มาเรื่อยเรื่อย...
มันเคยล่อยผ่านไปจนเห็นเป็นเรื่องธรรมดา

ครั้งนี้มันติดอยู่ที่ทำไมที่ฉันทำขึ้น
ฉันจะไม่เขียนมันออกไป
ฉันจะจัดการกับมันด้วยมือของตัวเอง
ทำไมของฉันจะต้องสะอาดปราศจากสิ่งปฏิกูล
ฉันจะดูแลรักษาเอาไว้ด้วยจิตสำนึก
คอยกลั่นกรองสายวาริปปไต่ยนี้ไว้อย่างมีความหวัง.

เสียง

จตุรธรรม แซ่ลี

เสียงของคน แข็ง นุ่ม แหลม ทุ้ม ต่ำ
ทุกถ้อยคำ ทุกความเห็น เป็นความหมาย
หากแตกต่างแล้วเหยียบย่ำจ้องทำลาย
ความแพ้ย่ายย้อมกัดกินแผ่นดินไทย

เสียงจะเป็นเครื่องอุบัติความขัดแย้ง
ความรุนแรงจากประเด็นตนเป็นใหญ่
ส่งเสียงแข็งลำแดงว่า “ข้าคือใคร”
แบ่งหัวใจชาติบอบข้าไทยคร่ำครวญ

เมื่อเสียงแตกจึงแยกตามความแตกต่าง
เริ่มเลือกข้างตีกรอบกันปักปันส่วน
เริ่มกันเสียงเกียงสีตีตราตรวน

จากมิตรมวลงลับหมางเมินเดินแยกทาง
สร้างสังคมเป็นชนชั้นหลายบรรทัด

มาตราวัดเป็นส่วนส่วนล้วนคนสร้าง
ความเท่าเทียมเริ่มบิดเบือนลบเลือนราง
เป็นหลุมพรางพาสังคมลงลุ่มครึ่น

ใช้เงินทอง ตำแหน่งงาน การศึกษา
ประเมินค่าเสียงสิทธิ์ชีวิตอื่น
เมื่อต่างกันก็ขอหยุดแยกจุดยืน
ยากจะคืนเป็นสังคมที่สมควร
ใช้ร่ำรวยแล้วซื้อสิทธิ์คอยปิดเสียง
ชาติเอนเอียงเพราะเงินตราพาผันผวน
อย่าตีค่าเสียงพลังคนทั้งมวล
ด้วยจำนวนเงินบวกลบงบประมาณ
ใช้ตำแหน่งสูงส่งแล้วทรงสิทธิ์
ที่ถูกผิดด้วยอำนาจมีอาจด้าน
เสียงทุกเสียงมีใช้ส่วยของหน่วยงาน
หรือกระดานหมากเกมสู้ของผู้ใด
ใช้เรียนสูงแล้วนิยามความถูกต้อง
จนลืมนองความคิดสิทธิ์ส่วนใหญ่
ใช้ความรู้เพื่อปูทางสร้างชาติไทย
อย่าถือใบปริญญาเป็นอาวุธ
ร่วมเคารพความเป็นคนบนความต่าง
ร่วมลบล้างแผลใจในที่สุด
ร่วมผดุงสังคมที่ไทรามทรุด
ร่วมใจหยุดความขัดแย้งเคลือบแคลงใจ
จะไม่มีเสียงสงครามตามท้องถนน
เมื่อมวลชนร่วมสร้างชาติวาดวันใหม่
มีต้องหลังเลือดล่าประชาธิปไตย
มีต้องแลกเสียงใครด้วยไถ่ปิ่น

คนละเสียง คนละเสียง เคียงบ่าไหล่
ล้วนเลือดไทยทุกแห่งหนใช้คนอื่น
เมื่อทุกเสียงสร้างส่วนรวมร่วมหยัดยืน
ไทยฉ่ำชื่นด้วยน้ำใจไทยปรองดอง
เสียงของคน แข็ง นุ่ม แหลอม หุ้ม ต่ำ
คือเสียงนำประชาธิปไตยให้กึกก้อง
เสียงทุกเสียงที่สร้างฐานของพานทอง
คือเสียงของศรัทธาประชาชน.

อาณานิกรทราย

ฉัตรสุมาลย์ ภูแต่มนิล

พ่อแม่จ๋ามาดูอาณานิกร
หนูสร้างด้วยรักสลักเสลา
สูงสลัปลงสล้างอย่างใจเรา
ปลอบเม็ดทรายสี่ไคร้ทำให้เหงาคลาย
เพลงทะเลจะเห่คลื่นคราคืนค่ำ
เป็นลำนํ้ากล่อมปราสาทมิขาดสาย
ป้อมปราการดูองอาจปราสาททราย
มีบ้านเรือนเรียงรายราชูฏ
เก็บเศษไม้ใบหญ้าที่หาได้
มาปักให้เขียวรับสลัปลอน
สร้างต้นไม้สร้างป่าร่มนาคร
จรรยาไม่ติดขัดอดีตอดีตใจ
มีเนินดินสมมุติว่าเป็นป่าเขา
แต่พวกเรารู้ค่าป่าดงใหญ่
ป่าสงวนสงวนไว้มิให้ใคร
มาหักล้างถางไพรสร้างบ้านพัก
มีช้างป่ามากมายอยู่ในป่า
มีนกเงือกบินกลาเหนือป่าสัก
มีเสือดำโลดเล่นเป็นคู่รัก
ต้นพะยูนปลูกปักเป็นแนวไพร

หนูจะปั้นพ่อแม่และตัวหนู
จับมืออยู่พร้อมหน้าอย่าไปไหน
รวมกินข้าวร่วมสบตาอย่าห่างไกล
วางได้ไหมมือถือจับมือกัน
เก็บนิ้วเคยกดไลก์เอาไว้ก่อน
ไว้ลูบหัวกล่อมนอนก่อนหนูฝัน
เล่าเรื่องราวดีดีมีแบ่งปัน
พ่อแม่ไม่นอย่อกดแชร์แค่ในจอ
หนูได้สร้างอาณาจักรแห่งนักฝัน
ฝากอีกวันฝันอีกวัยก่อนไปต่อ
ก่อนฝันถึงพรุ่งนี้ที่ดีพอ
เรามาก่อนวันนี้ให้ดีเพียง
พ่อจ๋าแม่จ๋าอาณาจักรหนู
หวังเพียงผู้ชี้แนะและฟังเสียง
ครอบครัวเหมือนเมล็ดทรายที่รายเรียง
บนระเบียบปราสาทหาดชีวิต
ปราสาททรายจะแกร่งกล้าเยี่ยงปราสาท
ด้วยอำนาจเมล็ดทรายหลากหลายสี
ผสมผสานด้วยรักสามัคคี
รู้สิทธิรู้หน้าที่แห่งชีวิต
อาณาจักรนักฝันในวันนี้
จะเติบโตเต็มทีอย่างวิจิตร
ถ้าจะทิ้งให้เป็นฝันอันน้อยนิด
รอคลื่นพิชฆังกลบศพเมล็ดทราย
รอคลื่นพิชฆะหน้าคร่ำปราสาททราย.

วรรณกรรมรางวัลพานแว่นฟ้า ประจำปี ๒๕๖๒

เรื่องสั้น

รางวัลชนะเลิศ

โลกที่เราทิ้งไว้ข้างหลัง

โคกนิศ นามศิริ

รางวัลรองชนะเลิศ

ชอยตัน

ปาริชาติ คุ่มรักษา

ปลากัดลายธงชาติ

อุเทน พรหมแดง

รางวัลชมเชย

คำสั่งจากดวงวิญญาณ

จันทร์รา รัตมีทอง

คำอธิบายนายวิชา

มิ่งมนัสชน จังหาร

เข้าวันอาทิตย์ที่แสนเศร้า

รมณ กมลนาวัน

บนรอยต่อของเปลือกโลก

เสาวรี

แผนลดน้ำหนักครูดาวเรือง

ณอม ชูนเพ็ชร

แมวดำตัวนั้น

พรรษชล รัตน์คงวิพุธ

เสรีสิบสี่เส้นบรรทัด

พัชรพร สุภผล

อำนาจ

วุฒินันท์ ชัยศรี

โอริงอัลลิกกับผีร้ายแห่งเทือกเขา

บรรทัด

กวี ศิริธรรมานุกุล

The selection: อุปกรณ์คัดแยก

มนุษย์

รตี รัตติธรณ

บทกวี

รางวัลชนะเลิศ

นัยมื่อ

องอาจ สิงห์สุวรรณ

รางวัลรองชนะเลิศ

คนถางทาง

ปาลิตา ผลประดับเพ็ชร

ทหารตอกลอนกับนักการเมืองให้ชาวบ้านฟัง

ธาร ธรรมโฆษณ์

รางวัลชมเชย

การเดินทางข้ามกาลเวลาของหญิงชรา

สุธีร์ พุ่มกุมาร

ฉันเป็นต้นไม้

ปรัชญา พงษ์พานิช

ด้วยแรงแห่งเรา

กิตติ อัมพรมหา

แต่เธอ

ภัคพล คำน้อย

ปลูกประชาธิปไตยในใจคน

สุนทร พรหมเพศ

ภาพวาดแผนที่ประเทศไทยของเด็กหญิงรอญาอีย์

จรรยา สุวรรณ

แลตะลุง

ศุภยาพร

วารีประชาธิปไตยในห้วงสำนึก

ประพันธ์ โกยสวัสดิ์

เสียง

จตุกรรม แซ่ลิ้

อาณาจักรทราย

ฉัตรสุมาลย์ ภูแต่มนิล

ISBN 978-616-399-059-4

9 786163 990594

Cover design by
Key Richness